ደራሲው

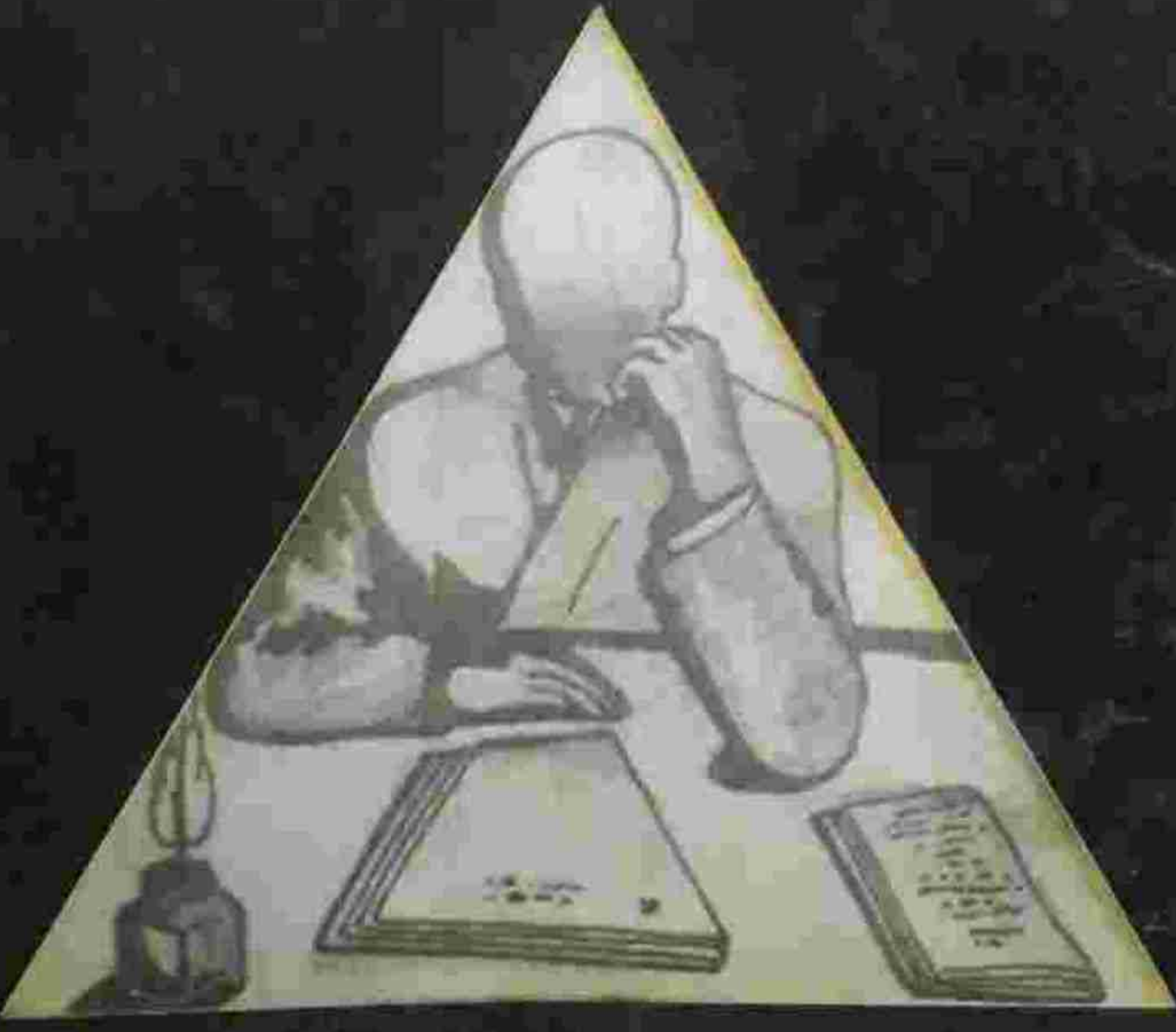

ከበዓሉ ግርማ

ደ ራ ሲ ው

ከበዓሉ ግርማ

መብቱ በሕግ የተጠበቀ ነው፡፡
ALL RIGHTS RESERVED

መጀመሪያ እትም 1972 ዓ.ም
ሁለተኛ እትም 1977 ዓ.ም
ሦስተኛ እትም 1980 ዓ.ም
አራተኛ እትም 1999 ዓ.ም
አምስተኛ እትም 2005 ዓ.ም
ስድስተኛ እትም 2008 ዓ.ም
ሰባተኛ እትም 2011 ዓ.ም

በማንኩሳ ማተሚያ ቤት ታተመ

ምእራፍ ፩

እኩለ ሌሊት አልፎአል፡፡ ደራሲው ሲራክ ዝም ብሎ አፍጦአል፡፡ እንደ ጅረት የሚፈስ አሳብ – አሳታዊ ቃላት – ነበልባላዊ አረፍተ ነገሮች – ምንም፡፡

ከፊቱ ያለው ባዶ ነጭ ወረቀት አፉን ከፍቶ የሚያዛጋበት፤ የወረቀቱ መስመሮች ከአይኖቹ ስር እየደነሱ የሚስቁበት መሰለው፡፡ – ተሰጥዎ የሚባለው ነገር ለካስ ስቃይ ኖሮአል፤ አለ፡፡

ግንባሩን፤ ማጅራቱን፤ ማጅር ግንዱን አሸ፡፡ የተፈጠረ ተአምር አልነበረም፡፡ ኪነታዊ እውነት ከነሙሉ ውበትዋ አልተከሰተችለትም፡፡ ቃላት እንደ ፈርጥ እየተንቦገቦጉ ወረቀቱ ላይ አልደነሱም፡፡ የገደል ማሚቶ ብቻ ሆነበት፡፡

–ኤጭ! ድሮውንስ የፈጣሪን ሚና ማን ተጫወት አለኝ!? ወይስ ሰው የፈጣሪን ሚና ለመጫወት ሲሞክር የሚቀኑ መላእክት የፈጠራ ችቦዬን ነጠቁኝ!? እንኩዋን ደስ አላቸው፡፡ ክንፎቻቸውን ከአጥናፍ እስከ አጥናፍ ዘርግተው እምቢልታቸውን እየነፉ ከእድማስ እድማስ በመርገጥ ይደንሱ፡፡ ከፊለጉም ከጠረፍ ጠረፍ እየተሩዋሩዋጡ ከሳጥናኤል ሰራዊት ጋር ጦርነት ገጥመው በደም ዝናብ አለምን ያጥለቀልቁዋት – ከሰይፎቻቸው መፋጨት የሚወጣው ብልጭታ ፀሐይን የኩራዝ ብርሃን ያስመስላት – የሳጥናኤልን አንገት የሳተው የሚካኤል ሰይፍ ጨረቃን እንደ ቡሂ ዳቦ ለሁለት ገምሶ ይጣላት – የፈረሶቻቸው ኮቴ ከዋክብትን ረግጦ እንደ ጤዛ ያርግፋቸው ከዋክብት ረግጦ እንደ ጤዛ ያርግፋቸው – ክንፎቻቸው እየተጋጩ ተሰምቶ የማይታወቅ ነጎድጉዋድ ያውርዱ፡፡ ምፅአት ይምጣ! . . .

ደረቅ ንፋስ በሀይል ይነፍሳል፤ ያቃስታል፤ ያፋዋጫል፡፡ የመንደሩ የቆርቆሮ አጥሮች፤ የተሰበሩ መዝጊያዎች፤ በሮችና የተነቀሉ የቤት ቆርቆሮዎች እያተራመሰ እንግዳ የሆነ የምፅአት ቀን ቁዋንቁዋ ያናግራቸዋል፡፡

ያ ልማደኛ የጎረቤት ውሻ ያለ ማቁዋረጥ ያላዝናል፡፡ ሁልጊዜ ያላዝናል፡፡ አይጮህም፤ እንደ ውሻ አይጮህም፡፡ ጅብ አጠገቡ ሲጮህ እሱ ያላዝናል፡፡

ከጎረቤት አንዷት ኪዮስክ ውስጥ የሚኖሩ አሮጊት ያረጀው አጥንታቸው እስኪንቀዋቀዋ ድረስ ይስላሉ፡፡ ዘወትር ይስላሉ፡፡ ደረቅ ሳል ይስላሉ – ትንፋሻቸው ቁርጥ እስኪል ድረስ፡፡

ሰፈሩ ከአሮጊትዋ ጋር አብሮ ይስላል፤ ይጨነቃል፤ ከውሻው ጋር አብሮ ያላዝናል፤ ከንፋሱ ጋር ያፏጫል፤ ከሰማዩ ጋር ያጉረመርማል፤ ከደራሲው ጋር ያነጥሳል፤ ከደራሲው ባለቤት ጋር ያንኩዋርፋል፤ ከደራሲው ልጅ ጋር ይቃዣል፡፡

ሚስቱ፤ ፅጌ ሀይለ ማርያም፤ ከእንቅልፍዋ ነቅታ መጥታ ብቅ አለችበት፡፡ አያት፡፡ አየችው፡፡ ተያዩ፡፡ ምንም አላለችውም፡፡ እሱም ምንም አላላትም፡፡ ዝንፍልፍል እያለ ከሚወርደው ጥቁር ሉጫ ጠጉርዋ ላይ ሻሽ አይረጋም፡፡ ጠይም አሳ መሳይ ብትሆንም ጠቆር ብላ ታየችው፡፡ ቦግ ቦግ የሚሉት አይኖችዋ ይበልጥ ቦግ ብለው አፈጠጡበት፡፡ እንደ ባህላዊ የቤተ ክርስቲያን ስእሎች አይን ብቻ ሆና ታየችው፡፡ በመገረም ራስዋን ነቅንቃ ዝም ብላ ወደ መኝታዋ ተመልሳ ሄደች፡፡ ሰላም የሰፈነበት እንቅልፍ የሚተኙ የታደሉ ናቸው፡፡ መልካም እንቅልፍ ያድርግሽ አለ – በልቡ፡፡

ተመልሶ ከወረቀቱ ጋር መፋጠጥ ገባ፡፡ ነጩ ወረቀት ነጭ ነበር፡፡ መስመሮቹ ሰይጣናዊ ሳቅ የሳቁበት መሰለው፡፡ አሳቡን መሰብሰብ ስላቃተው ተናደደ፡፡ ወረቀቱን በንዴት ቡጭቅጭቅ አድርጎ ጣለ፡፡

ብቸኛ ጅብ ይጮሃል፡፡ የመንደር ዶሮዎች በየቆጧቻቸው ይንጫጫሉ፡፡ ውሻው ያላዝናል፡፡ ሌሎች የመንደር ውሾች እየተቀባበሉ ይጮሃሉ፡፡ አሮጊትዋ ደረቅ ሳላቸውን ይስላሉ፡፡ ደረቅ መብረቅ ሰማዩን ይሰነጥቃል፡፡ የኮሬንቲ መብራት ብልጭ ድርግም ይላል፡፡

የሰፈሩ ሰካራም አቶ ብርሌ ደጉ፤ ‹‹ሰው በላው ጎንደሬ!›› እያለ ይጮሃል፡፡ ‹‹ሸህ ገዳይ የጎንደሬዪትዋ ልጅ፡፡ እዬ ፋሲል ግንብ ላይ ቆሜ፤ ምንትዋብ ሰገነት ላይ ወጥቼ ቁልቁል ብሸና፤ ማን ይጠይቀኛል፡፡ ሰው በላው ጎንደሬ! መቅደላ ላይ ቆሜ ሸህ ብጠጣ! ያባይን ልጅ ውሃ ጠማው፡፡ ሙቶማ ወርዶ ቅንጥስ ብጥስ፡፡ ዘራፍ!›› ይቆይ ይቆይና ደግሞ፤ ‹‹በእብዮቱ አምላክ፤ በደርጉ!›› ይላል፤ ጎረቤቱን ሁሉ . . .

ሃጂ ሙስጠፋ ቤት ወዳጃው ደርቶአል፡-

ያባትህ ከራማ ይታረቅህ፡፡
አሜን፤ አሜን፤ አሜን፡፡
የእናትህ ከራማ ይታረቅህ፤
ሼህዬ ደጉ ያስታውስህ፡፡
አሜን፤ አሜን፤ አሜን፡፡
ምቀኛ ሸረኛውን ይያዝልህ፡፡
አሜን፤ አሜን፤ አሜን፡፡
የቢስ ንግድ ላንተ ይሁንልህ፡፡
አሜን፤ አሜን፤ አሜን፡፡
በፒያሳ ሱቅ ከፈትበት፡፡
አሜን፤ አሜን፤ አሜን፡፡
በቸርቺል ጎዳና መኪና ንዳበት፡፡
አሜን፤ አሜን፤ አሜን፡፡
ባራት ኪሎ ፎቅ ስራበት፡፡
አሜን፤ አሜን፤ አሜን፡፡
ጀባ ፤ ጀባ ፤ ጀባ . . .

ደራሲው አቦል ቡና ሸተተው፡፡ አጣኑ ቡልቅ ቡልቅ ሲል ታየው፡፡ የቋጠማው ጉዝጉዋዝ፤ የጫቱ ከምር በአይኑ መጣ፡፡

አቦል ጀባ፤ በረካ ጀባ፡፡ ከራማው የሃጂ ሙስጠፋን ቤት ታርቆታል፡፡ ምርቃቱ አብቅቶ እርግማኑ ይወርድ ጀመር፡፡ ሲራክ በይበልጥ ጆሮውን አቆመ፡፡

ሸረኛውን ያዝልን፡፡
አሜን፤ አሜን፤ አሜን፡፡
ምቀኛውን አጥፋልን፡፡
አሜን፤ አሜን አሜን፡፡
በላውን ተበሪድ አድርግልን፡፡
አሜን፤ አሜን፤ አሜን፡፡

ይህችስ እርግማን ለኔ ሳትሆን አትቀርም፤ አለ ሲራክ፡፡ ኪነት ጀባ፤ ድርሰት ጀባ፤ የድርሰት ካራማውን አቅርብልን፤ ችቦውን አንድድልን፡፡ አሳየን ውበትን አቦ . . . ብሎ ወደ ድርሰቱ ተመለሰ፡፡ ባዶው ነጭ ወረቀት ላይ ምን ቢያፈጥ ባዶው ነጭ ወረቀት እሱው ላይ መልሶ ከማፍጠጥ ሌላ የሆነ ነገር የለም፡፡ ከፍልሚያው መድረክ ራቅ ለማለት አሰቦ ተነሳ፡፡ ከተፋፋመ ጦር ሜዳ አንዳንዴ ገለል ማለት ተአምር ሳይሰራ ይቀራል? አለ፡፡

እንደ እርኩም አጕንብሶ ከጠረጴዛው እየራቀ ሄደ፡፡ የጠፋ እቃ እንደሚፈልግ ሰው ሁልጊዜ መሬት መሬት እያየ ነው የሚሄደው፡፡ ቀና ሲል በድንገት የራሱን መልክ ግድግዳው ላይ ካለው መስታወት ውስጥ አየ፡፡ ጥላውን ነው እንጂ የራሱን መልክ የሚመለከት አልመሰለውም፡፡
– የነበረ ሰው ጥላ፡፡ ጠጋ አለ ወደ መስታወቱ፡፡

ትንንሽ አይኖቹ ቀልተዋል፡፡ የንስር አይን የሚመስሉ ትናንሽ አይኖች ናቸው ያሉት፡፡ አጭር፤ ፈጣጣ ግንባሩ በትርጉም ቢስ መስመሮች ታርሰዋል፡፡ ግንባሩ ሰው ላይ ያፈጣል፡፡ የተፈጥሮ ጫካ የመሰለው ጠጉሩ ተንጨፍርሮ መላ የጠፋው ቃልቻ አስመስሎታል፡፡ አይኖቹ ስር ያሉት ቆዳዎች ተጨማድደዋል፡፡ የጉንጮቹ አጥንቶች እንደ አለት ቆመዋል፡፡ ቀይ ፊቱ በማዲያት ተዥጎርጉሮአል፡፡ አፍንጫው ብቻ ነው ተገትሮ የቀረው፤ የህይወትን መአዛ ለማሽተት የሚንጠራራ ይመስል፡፡ ቀጥ ብሎ ወርዶ ከስር ሰፋ የሚለው አፍንጫው እንደ ነፍጠኛ ጎራዴ ሰው ያሸሙዋጥጣል፡፡ ቀጫጭን የብር ዘንግ የመሰለ ሽበት ከጥቁር ጠጉሩ መሃል ብቅ ብቅ ማለት ጀምሮአል፡፡ የወጣትነት ዘመኑ ወደ ሁዋላ እየቀረ ሲሄድ ታየው፡፡

የጊዜ ቀስት የሚያመለክተው ወደ አንድ አቅጣጫ ብቻ ነው፡፡ ሰዎች ከቶም ወጣት እየሆኑ አይሄዱም፤ አለ፡፡

ድንገት ወጣትነት እንደ ጠዋት ጀምበር የሚሞቅ ፈገግታ እያሳየው፤ እንደ ከዋክብት በሚያብለጨልጩ አይኖቹ እየጠቀሰውና እንደ ፀዳል የሚያበራ ከብሩህ ተስፋ ሌላ ምንም የማይነበብበት፤ ትኩስ ደም የሚተራመስበት ሳቂታ ውብ ፊት እያሳየው፤ ግስት ባለው ጠንካራ እጁ ጨብጦት በመሰናበት፤ ትከሻውን እሳብጦ፤ ደረቱን ነፍቶ፤ ወገቡን እየሰበቀ፤ እንጥር እንጥር እያለ፤ እንደ ቦና ጥጃ እየቡዋረቀ፤ ሜዳው እስኪጠበው ድረስ እየፈነደቀ እየራቀ፤ እየጨለለ፤ እንደ ጥላ እየኮበለለ ሲለየውና፤ እርጅና መላጣውን፤ ጥጥ የመሰለ ሽበቱን፤ ባዶ ድዱን፤ ብርሃናቸው ደብዝዞ ጭል ጭል የሚሉ የተጨናበሱ ሞጭሙዋጫ አይኖቹን፤ እድሜ ብዙ ትዝብት የዓፈበትን በደንብ እንዳልለፋ ቆዳ የተጨማደደ፤ ኩምትር፤ ጭምድድ ያለ ፊቱን እያሳየው፤ ወገቡ ጎብጦ፤ ሰውነቱ ዝሎ፤ ተመርኩዞ በዱላ፤ ሰውነቱንና እሳቡን ማስተባበር አቅቶት እየተንቀጠቀጠ፤ ከንፈሩን መክደን ተስኖት እየተዝረከረከ፤ አገጩን እንጠልጥሎ፤ የሚረግጠውን መሬት አላምን ብሎ፤ መሬት እየከዳውና እርምጃውን እየቆጠረ መጥቶ አጥንታም እጁን ይዘረጋለታል - በቀዝቃዛ እጁ ሊጨብጠው፡፡

– ወግድልኝ! እምቢዮ!

እርጅና ባዶ ድዱን እያሳው የሚንቀጠቀጥ አጥንታም እጁን ዘርግቶለት ይቆማል። ወጣትነት ከወንዝ ማዶ እየቡዋረቀ ይስቃል። ሳቁ ያስተጋባል።

– እምቢዮ! እጄን አልሰጥም! በቃ!

የራሱ ድምፅ አስገረመውና ከቁም እንቅልፍ ነቃ – ደራሲው። በመጀመሪያ ያደረበት ስሜት አስደነገጠው። ተንቀጠቀጠ። ወደ እርጅና እድሜ የመግባት ስቃይ አዘል ስሜት መጥቶ አደረበት። እንባ አላፈሰሰም። ይልቅ በሳቅ ፈነዳ። የኮረኮሩትን ያህል ተንከትክቶ ሳቀ። ሳቀ–እንባ እስኪወርደው ድረስ። ሳቅና እንባ። ደስታና ስቃይ። ኪነታዊ ጭንቀት። ለምንድን ነው ይህን ሁሉ ስቃይ በገዛ እጄ ራሴ ላይ የማደርሰው? ለምን? ህያውነት፤ የሩቅ ገደል ማሚቶ ናት፤ አለ። እንባው እያሳቀው ሳቀ።

ያ የመንደር ውሻ ሲያላዝን ሰማና፦ ሙዋርተኛ፤ ያሙዋርትብኛል ልበል! ማን ይፈራል ሞት! ኢጋፋሪ እንደሻውን መሰልኩት? አለ። በሳቁና በእንባው ውስጥ ኢጋፋሪ እንደሻው፤ መፅሀፉ ውስጥ ያሉ ገፀ ባህርይ፤ ብቅ ብለው ታዩት።

በስድሳ ስድስት አመታቸው፦ እኔ ያባ ፍታው ልጅ! ምን ሲደረግ። ይህ ሌባ። ጨለማን ተገን አድርጎ የሚመጣ ፈሪ ውሻጅ። ሞት አያሸንፈኝም፤ እያሉ ሞትን ለመሸሽ በምድረ አለም ይንከራተታሉ። እና፤ ደራሲውም አብሮአቸው ይንከራተታል – ጉብዝናቸው ጥንካሬአቸውና ድፍረታቸው እያስደነቀው፤ ያልሞት ባይ ተጋዳይነት ትግላቸው እያሳዘነው፤ የሚሸሹት ሞት በጉያቸው ተሸጉጦ ባየ ቁጥር እያሳቀው . . .

ሞትን ለመሸሽ ስንት ወንዝ አቁዋርጠው ተጉዘው አንድ መንደር በደረሱ ቁጥር፤ መጀመሪያ ያገኙትን ሰው፦ የሞተ ሰው አለ? ብለው ይጠይቃሉ – ከሰላምታ በፊት።

– በሽታ ገብቶአል?

– አልሰማሁም።

– የታመመስ?

– አንድ አሮጊት ብቻ ታመዋል ሲሉ ሰምቻለሁ።

– የታባቱ ይህ መናጢ ሌባ፡፡ ከዚህም ለስርቆት መጥቶአል በለኛ፡፡ ማን ቆሞ ሊጠብቀው፡፡ ሞኙን ይፈልግ፤ ብለው በቅሎአቸውን በመኮርኮር በሃይል እያሰገሩ በመጡበት ፍጥነት ቶሎ ሙልቅ – ስንቃቸው የሚነው መጋኛ ከሁዋላቸው ጎፍ ጎፍ እያለ መንደሩን ጥለው ጭልጥ፤ ሞትን ወደ ሁዋላ ትተው - እሱ እየቀደማቸው፡፡

መኖር ለምን እንደሚያጉዋጉዋቸው ኢጋፋሪ አይናገሩም፡፡ ደራሲውም ምክንያታቸውን ለይቶ ለማወቅ አልቻለም፡፡ አብሮአቸው ከአድማስ አድማስ ባሳብ መንከራተት ብቻ . . .

ጉዋደኞቻቸው የሉም፡፡ ሁሉም ሞተዋል፡፡ ኢጋፋሪ እንደሆኑ ቀብር ደርሰው አያውቁም፡፡ ሞት፤ መቃብር፥ የፈረሰ ሰውነት፥ ትል፥ የሲኦል ትል፥ ያገጠጠ አጥንት፥ መቃብር፥ የተካበ ድንጋይና አፈር ካለበት ምን ሲያደርጉ ይደርሳሉ! ጥሳ ቢስ! የሞት ጠረን ሽታ አይፈልጉም፡፡ ከሩቁ ነው ፊታቸውን አዙረው የሚሸሹት፡፡ የተወለዱበት ያደጉበት መንደር ተለውጦአል፡፡ ሰማይ ጠቀስ ፎቆች ደሳሳ ጎጆዎችን፥ የተንጣለሉ አስፋልት መንገዶች አቡዋራማ የእግር መንገዶችን፥ ያሸበረቁ ቡና ቤቶች ጠጅና ጠላ ቤቶችን ተክተዋል፡፡ ተራራ የነበረው ሜዳ፤ ሜዳ የነበረው ሸለቆ፥ ሜካ የነበረው እርሻ፥ እርሻ የነበረው ሜካ፥ መንደር የነበረው ቅልጥ ያለ ከተማ፥ የደራ ከተማ የነበረው ጭር ያለ መንደር ሆኖአል፡፡ ወንዞችም አቅጣጫቸውን ከጊዜ ብዛት ሳይለውጡ አልቀሩም፡፡ ዘለአለማዊ ለውጥ፡፡ መወለድ፥ ማደግ፥ ማርጀት፥ መክሰም መሞት፡፡ ከመሆን ወደ አለመሆን፤ የህይወት ህግ፡፡ ኢጋፋሪ ግን አሻፈረኝ ብለዋል፡፡

– አሃ፡፡ አሁን ገና ገባኝ፡፡ ምስጢሩ ይህ ኖሮአል ለካ? ኢጋፋሪ፤ ለመኖር መብት አለኝ፥ እኔ ሞቼ፥ ይህችን ፀሀይ ማን ይሙቅልኝ? ይህን ንፁህ አየር ማን ይተንፍስልኝ፡፡ የተፈጥሮን ውበት፥ የጠዋት ሶሪን፥ የምሽት ጀምበርን፥ የከዋክብት ጥቅሻን፣ የጨረቃ ድምቀትዋን፥ የህፃን ፈገግታን፥ የጎረምሳን ንቀት፥ ድንፋታና ኩራት፥ የሽማግሌን እርጋታ፥ ብስለትና እውቀት፥ አዎን - የባህር ሞገድ መነሳትና መውደቅ፥ የደመናዎችን መዥጎርጎር፥ መፈራረቅ፥ የቢጋ ምንጭ ኮለል ብሎ ሲወርድ፥ የፀደይ አበባ ሲፈነዳ፥ የበልግ እርሻ ሕይወት ሲያረግዝ፥ የክረምት ወንዝ ሲሞላ፥ ንቦች ሲያምሙ፥ ቢራቢሮዎች ውርውር ሲሉ፥ አእዋፍ ሲዘምሩ፥ የያሬድን ቅዳሴ መዝሙር፥ ያለቃ ገብረሃናን ቀልድ፥ የኮረዳዎችን ዳሌና እንጠንጤ፥ የሰውን ልጅ የስልጣኔ ሂደት፥ ተስፋውንና ሀዘኑን፥ እኔ ሞቼ ማን ያድንቅልኝ ነው የሚሉት? ንፁህ የማር ጠጅ በብርሌ የዶሮ አይን የመሰለ የገብስ ጠላ በሸክና፥ እኔ ሞቼ ማን ይጠጣልኝ፥ በቅመም

እርር ድብን ያለ ዶሮ ወጥ፣ በነጭ ጤፍ እንጀራ፣ ብርዶ ምላስ ሰምበር ባዋዜ፣ እኔ ሞቼ ማን ሊበላልኝ ነው የሚሉት? ይህችን ውብ አገር፣ ይህችን ኢትዮጵያ፣ ይህችን ድንግል መሬት እምን፣ ከቀይ ባህርና ከመሬት መቀነት በትምክህት ወደ ሰማይ መጥቃ ተራሮችዋ በግርማ ሞገሳዊ ኩራት ከደመናዎች ጋር የሚታከኩበት፣ እግዜሩ በተራሮቹ መንጠራራትና ኩራት ተናዶ በታላቅ ቁጣ በሃያል ክርኑ ቁልቁል የደቆሳትና እንደ ግመል ጀርባ ወጣ ገባ ሆና የቀረች፣ ህይወት ፈዋሽ የሆነው ቀዝቃዛ፣ እየሩዋ እየነፈሰ ጤፉን፣ ማሽላውንና ገብሱን ለሽ፣ ቀና፣ እጥፍ፣ ዘርጋ እያደረገ የተፈጥሮ ዳንኪራ የሚያስረግጥበት፣ በምስጢራዊ ድንግል ሽንተረሮችዋና ሸለቆዎችዋ ጉያ ውስጥ፣ እያሶመሰሙ፣ እየተገማሸሩ የሚንሸራሸሩትን ብርማ ምሎችና ወንዞች፣ ስልታዊ ሙዚቃ እየተከተሉ በደስታ የሚፈነድቁት ዱር እራዊት፣ እልልታ የሚያቀልጡት እእዋፍ – ሱራፌልና ኪሩቤል ዋሽንት እየተጫወቱ የሚሩዋሩዋጡባቸውን ሜዳዎች፣ መላእክት ፀሀይ የሚሞቁባቸውን ተራሮች – ይህችን ውብ ድንግል ታይታ የማትጠገብ መሬት ለማን ትቼ የት ልሂድ! ነው የሚሉት? ህይወት ትጣፍጣለች፣ ሳልጠግባት ማንነው ጠግበሃል፣ በቃህ ሊለኝ መብት ያለው? መኖር እለብኝ፡፡ እና እያንዳድዋ ሴኮንድና ደቂቃ ህይወቴ ናት፡፡ የሙጥኝ እላለሁ፡፡ እምቢዮ! በቃ እልሞትም ነው የሚሉት?......

– አይደለም እንዴ ኢጋፋሪ?

– ቂ ቂ ቂ ቂ - ወላታ፣ ሻጋታ ጥርሳቸውን እያሳዩ፡፡

– ምን ያስቅዎታል?

– አንተ፡፡ ህይወት፡- ቂ ቂ ቂ ቂ፡

– አይ ኢጋፋሪ፡፡ ይቀልዳሉ መሰለኝ፡፡ እዩ መኖርም አለመኖርም እንዱ በሌላው ውስጥ ያለ ነገር ነው፡፡ ህይወት በሁለት ዘለአለማዊ ጨለማዎች መካከል ያለች ቅፅበታዊ ብልጭታ ናት፡፡ ህይወትና ሞት ያንድ ሳንቲም ሁለት ገፅታዎች ናቸው፡፡ ቁም ነገሩ ግን ይህ አይደለም፡፡ ዋናው ነገር ለውጥ የተፈጥሮ ህግ መሆኑን ከማወቅ ላይ ነው፡፡ የማይለወጥ ነገር የለም፡፡ መወለድ፣ ማደግ፣ መኖር፣ መክሰም፣ መሞት – ያለ፣ የነበረ ወደ ፊትም የሚኖር ሂደት ነው፡፡ መሆን፣ አለመሆን አይነጣጠሉም፡፡ ይህን የተፈጥሮ ህግ ለመለወጥ ምንም ሃይል የለንም፡፡ የህይወት ወይም የመኖር ፍፃሜ ሞት ከሆነ፣ የማሰብ ችሎታ፣ ተስፋ የማድረግ፣ የመፍጠርና የማፍቀር ተሰጥዎ ላላቸው የሰው ልጆች ሁኔታው ጭካኔ የተሞላበት ከንቱ መፍጨርጨር ሆኖ የሚታይ ይመስላል ነው የሚሉት፣ አይደለም?

– ቂ ቂ ቂ ቂ – ሸበታም ሪዛቸውን እየጎነተሉ፡፡

– ምንድን ነው እኮ የሚያስቅዎት?

– እንተ፡፡ ህይወት፡፡ ሳቅም ያስቀኛል – ቂ ቂ ቂ ቂ – ትላልቅ ጆሮዎቻቸው እስኪነቃነቁ ድረስ፡፡

– እሺ፡፡ ህይወት በሁለት ዘለአለማዊ ጨለማዎች መካከል ከመቅፅበት ብልጭ ብላ መልሳ ድርግም የምትል ብልጭታ ናት፡፡ በዚህችም ብልጭታ ውስጥ ደስታና መከራ፣ ሀሴትና ስቃይ አለ፡፡ መኖር ደስታ ነው፡፡ ሞት ስቃይ ነው፡፡ መውደድ ደስታ ነው፡፡ መለየት ስቃይ ነው፡፡ ስለሆነም ምንም እንከኑዋን ለውጥ የተፈጥሮ ህግ ቢሆንም፣ መወለድ፣ ማደግ፣ ማርጀት፣ መክሰምና መሞት ቢኖርም፣ የመኖር ትርጉም ደስታን መጨመርና ባንፃሩ ደግሞ መከራና ስቃይን መቀነስ ነው፡፡ ደስታን መሻት፣ ስቃይን መቀነስ የተፈጥሮ ህግ ነው፡፡ እንዲህ ነው የሚሉት? ሆኖም ደስታና ስቃይም ቢሆኑ ተነጣጥለው ሊታዩ አይችሉም፡፡ መኖር ካለ መሞት ይኖራል፡፡ ራሱን ያዳነ ይሞታል ይል የለ መፅሐፉም፡፡ ለመኖር መታገል ግዴታ ነው፡፡ ይገባኛል፡፡ መኖርን መምረጥ ሞትን መፍራት ላይሆንም ይችላል፡፡ ግን እርስዎ ዝም ብለው ሞትን የሚፈሩ መሰለኝ፡፡

ቂ ቂ ቂ ቂ ቂ ፡፡

– ነገሬ አልጣመዎትም መሰለኝ፡፡ እርግጥ ቁም ነገሩ መኖር ብቻ አይደለም፡፡ መኖርማ ጎመንም እስሳትም ይኖራሉ፡፡ የመኖር ትርጉም በደመ ነፍስ ብቻ መንቀሳቀስ ማለት አይደለም ነው የሚሉኝ፡፡ የማዳመጥ፣ የማየት፣ የመዳሰስ፣ የማሽተትና ጣእም ለይቶ የማወቅ ተሰጥኦዎችንን በሃይል አንቅተን ህይወት እዳመጣጥዋ በመቅሰም ሙሉ ህይወት መኖር ማለት ነው ህይወት፡፡ ከህይወት ስልትና ሂደት ጋር መሽከርከር ማለት ነው ህይወት፡፡ እና ዘለአለም ከህይወት ሂደት ጋር እየተሽከረከሩ ለመኖር ይፈልጋሉ አይደለም? ግን ማወቅ ያለብዎት ሌላ ነገር አለ፡፡ ተፈጥሮ ለእንደኔና ለእንደርስዎ ያሉ ግለሰቦች ደንታ የላትም፡፡ ተፈጥሮ የምታተኩረው በዘር ላይ ነው፡፡ ስለዚህ ተፈጥሮ የግለሰቦችን መወለድና መሞት፣ የነገሮችን እድገትና መክሰም አታውቅም፡፡ ትውልድ ያልፋል፣ ትውልድ ይተካል፡፡ ፀሐይ ትወጣለች፣ ትጠልቃለች፡፡ ህይወት ያልፋል፣ ትውልድ ይተካል፡፡ ፀሀይ ትወጣለች፣ ትጠልቃለች፡፡ ህይወት ይቀጥላል፡፡ ዘለቄታ ያለው ዘር ነው፡፡ ግለሰብ አይደለም፡፡ ስለዚህ ሞትን እመልጣለሁ ማለት ዘበት ነው፡፡

– ቂ ቂ ቂ ቂ ቂ፡፡ እስቲ ልሳቀው፡፡ ሁሉም ነገር ያልፋል ነው የምትለኝ፡፡ በዚህ አለም ዘለቄታ ያለው ነገር ምንም የለም ነው የምትለኝ፡፡ ሰማይ፥ ምድር፥ ፀሀይ፥ ከዋክብት፥ ጨረቃ፥ በፊት አልነበሩም? አሁን የሉም? ወደ ፊትም አይኖሩም? ምንነው ሰው ብቻ! ወቾ ጉድ!!

– እነሱ አያልፉም ያለ ማን ነው!

– ሲያልፉ አላየንም፡፡ ቂ ቂ ቂ ቂ ፡፡

– እና ፀሀይ፣ ከዋክብት፥ ጨረቃ መሆን ይፈልጋሉ? መፋጠጥ ከሞት ጋር፥ እ?

– ወደ መቃብሬ ልታወርደኝ አትቸኩል፡፡ የኔ ወደ መቃብር መውረድ አንተን የትም አያደርስህም፡፡ ዘራፍ ብያለሁ፡፡ ሞት አያሸንፈኝም፥ የታባቱንስና፡፡ እፋለመዋለሁ፡፡

– በአለም ውስጥ አንድ አይነት ስርአት ያለ ይመስላል፡፡ የከዋክብት ንቅናቄ፥ የምድር መዞር፥ የወቅቶች መፈራረቅና የሰው ልጅ ህይወት ኡደት፡፡ ግን፥ የሰው ህይወት ራሱ መላ ቅጡ የጠፋ ነው፡፡ ሁሉም የራሱ አቋዋም፥ አመለካከትና ስሜት አለው፡፡ የራሱን መብትና ፍላጎት ብቻ ለማስከበር ይፈልጋል፡፡ አብዛኛውን ጊዜ የሌላውን መብትና ፍላጎት፥ አንዳንዴም የራሱንም ጭምር ባለማወቅና ባለማጤን፡፡ ግን፥ የምንኖራት ህይወት መጨረሻ ምን እንደሆነች ሁላችን እናውቅም፡፡ ማእበል ከሚያንገላታት መርከብ ላይ አብረን የምንጉዋዝ ፍጡራን ነን፡፡ የጉዞአችን ፍፃሜ ላይ ስንደርስ ግን እያንዳንዳችን ብቻችንን እንቀራለን – ብቸኛ በረራ ወደ ዘለአለማዊነት፡፡ እና ብቻዬን አልሄድም ነው የሚሉት አይደለም?

– ቂ ... ቂ ... ቂ ....

ደራሲው ትንግርት ነው ብሎ ወደ ጠረጴዛው እያነጠሰ ተመለሰ፡፡ ግጥጥ፥ ፍጥጥ፥ እንደ አጋፋሪ እንደሻው፡፡ ድርቅ፥ ግትር፥ ጠብ የሚል ነገር የለም፡፡ እሳቡን በቃላት ወረቀት ላይ ለማስፈር አልቻለም፡፡ ሰብለ መጥታ ከፊቱ ድቅን፡፡ እቤት ፈገግታዋ፡፡ ልብ ያሞቃል፡፡

– ምን ከርቤ ላጢስ? ለየትኛው አምላክ ወይም ዛር፥ በየትኛው ተራራ ወይም ምኩራብ ላይ ምን መስዋእት ልሰዋ? ማንን ምን ብዬ ልማፀን? ለየትኛው አምላክ ወይም ሰይጣን ልስገድ? የማንን ስም

በምን ቃላት ልጥራ? የመፍጠር ጥዋፍ በርቶ ዕርሃ እርያም እንዲታየኝ? አለ፡፡

ምንም አዲስ አሳብ አልተከሰተለትም፡፡ አጋፋሪ እንደሻውን ምን እንደያሚደርጋቸው አልተገለፀለትም፡፡

– እኔው ፈጥሬአቸው የማደርጋቸው ነገር እንዴት ይጠፉኛል? ፈጣሪያቸው መሆኔን ዘነጉት ወይስ ካንተ የበለጠ ሀይወት አለኝ ማለታቸው ነው! አለ፡፡ የሚደርጋቸው ነገር አልታይ አለው፡፡

ይልቅ፥ ሰብለ ፀሀያማ ፈገግታዋን እያሳየችው እጅዋን በማውለብለብ ከሩቅ ስትጠራው – ወደ ሀይወት ምንጭ ና ስትለው ታየችው፡፡ አንዳንዴ ብቅ ብላ ትታየዋለች – ሰብለ ወርቅ፡፡ የሰብለ ስእል በድንገት ከወረቀቱ ውስጥ ብቅ፥ ከቃላቱ መሀል ብቅ፥ ከአረፍተ ነገሮቹ መሀል ቁልጭ እያለ ይታየዋል፡፡ ግን አይቆይም፡፡ ምስልዋ እንደ ሰላቢ አሽኮርምሞት ውልብ፥ ጥፍት ይልበታል፡፡

– ተዪኝ እባክሽን፡፡

ወከከ የሚያደርግ ፈገግታ፡፡

– ተዪኝ ብዬሻለሁ፡፡

ፈገግታዋ በይበልጥ ቦግ፡፡

– በሰላም ባልሽን አቅፈሽ ለምን አትተኚም? ምን ታደርጊያለሽ ካሳቤ ጉዋዳ ውስጥ?

የታችኛው ከንፈርዋን ጣል! እንቁ መሳይ ጥርሶችዋን ብልጭ! ስለ መፅሀፌ ምን ተሰምቶአት ይሆን?. . . ደሞስ ለምን ሰጠሁዋት? የሚፅፈውን ሁሉ ለምን እንደሚያስነብባት አይገባውም፡፡

ደራሲው ባሳቡ ከሰብለ ወርቅ ጋር ለመጫወት ጊዜ አላገኘም፡፡

ዕጌ ከእንቅልፍዋ ነቅታ እንደ ገና ብቅ፡፡ ደራሲው አንድ አደነት መንፈስ መስላው ድንግጥ፡፡ ሻሽዋ ተፈትቶአል፡፡ ጠጉርዋ ተበታትኖአል፡፡ አንድ ጡትዋ ከሌሊት ልብስዋ ውስጥ አፈትልኮ ወጥቶ ይታያል፡፡ ደረትዋ ትኩስ እንደተላጠ ሽንኩርት ያንፀባርቃል፡፡

‹‹ለራስህ እንቅልፍ አጥተህ እኛንም እረፍት ባትነሳን ምናለበት?›› አለች፡፡

‹‹ምንጠፋሁ?›› አላት፥ በጎረና ድምፅ፡፡

‹‹ደሞስ፥ ንፋሱ እንዲህ አገሩን ሲደበላልቅ ልጁን ሂደህ አይዞህ ብትለው ነውር ነው?››

‹‹ምን ይሆናል ብለሽ ነው የተቸገርሺው? ንፋስ ይዞት አይሄድ፡፡ ወይስ ጣሪያው ተደርምሶ ይወድቅበታ ብለሽ ነው!››

የምላስ ወለምታ በቅቤ አይታሽም አሉ፡፡ ስለ ቤቱ ጣሪያ መደርመስ በማንሳቱ ተፀፀቶ ሽምቅቅ አለ፡፡

ስለ መኖሪያ ቤት ካነሳች መቆሚያ የላትም፡፡ — ጣሪያው ያንጠባጥባል፤ ግድግዳው ውሀ አዝሎ ኩፍ በማለት በዘነበ ቁጥር ያመረቅዛል፡፡ መስኮቶቹና መዝጊያዎቹ አመለኞች ናቸው፤ እሺ ብለው አይዘጉም፡፡ ሽንት ቤት ተራ መጠበቁ ከዳቦ ቤት ወረፋ ይብሳል፡፡ የቤቱ ወለል ቢውሉበት አይፀዳው፤ ዘለአለም አመዳም መስሎ እጅ ሰባራ ያደርጋል፡፡ የመንደሩ ፍሳሽ ሁሉ መጥቶ የሚተኛው ከደጃፋችን ላይ ነው፡፡ ጉልበቴም ሰውነቴም በዚህ ቤት ላይ አለቀ፡፡ ልጄም በየጊዜው በጉንፋን ይሰቃያል፡፡ ተስቦ ወይም ወረርሽኝ አንድ ቀን ሳይገድለው አይቀርም፡፡ እርፍ — ግልግል፡፡ ይህንኑ ነው የምትጠብቀው፡፡ የኛ ደራሲ!

‹‹ቤቱ መስራቱ ይቅር፡፡ መቼም እኔና ልጄ ለዚህ አልታደልንም፡፡ ራሳችን በወግ የሚወጣበት ቤት ይኖረናል ብለን አናስብም፡፡ ቀበሮ ጉድጓዋድ፥ ወፍም ጎጆ አላቸው፡፡ እኛ ግን አንገታችንን የምናስገባበት ቀዳዳ የለንም፡፡ ሌላ ቤት ኪራይ ለመፈለግ እንኳዋን ጊዜ የለህም፡፡ ዘወትር ከምትፅፈው ብእር ጠብ ያለልን ነገር ቢኖር መከራና ስቃይ ብቻ ነው፡፡ 'አትጨሁብኝ! ልጄን አስወጪልኝ!' ተሰቃይቶ፥ ተጨንቆና ተጠቦ ኑሮ፡፡ እንደ ልባችን የምንተነፍስበት ቦታ እንኳዋ የለንም፡፡ ዝግት፡፡ ድፍን፡፡ መቃብር፡፡ የመቃብር ኑሮ፡፡

‹‹ማለቴ እኮ›› አለ ደራሲው፥ የባለቤቱን አሳብ ለማሳከር፡፡ ስለ ቤት አላነሳችም፡፡

— ስለ ህመምዋ ታነሳ ይሆን? ምንዋን ይሆን ዛሬ ደግሞ ያመማት? ያልያዛት በሽታ የለም፡፡ ቤቱ—ግድግዳው፥ ጣሪያው፥ ወለሉ፥ አልጋው ከእስዋ ጋር ዘወትር ያቃስታል፡፡ ወይስ የትኛው ሀኪም ቤት ልሂድ ልትለኝ ይሆን? ግን ይሆን አዲስ ሀኪም

መጥቶአል ወይም ተአምር የሚሰራ አዲስ ጠበል ተገኝቶአል ያላት? ደራሲው እንገቱን ደፍቶ ጀሮ ዳባ ልበስ ብሎ ቆመ፡፡

የያዘችውን ቁራጭ ወረቀት ሰጠችው፡፡

ወረቀቱን ከእጅዋ ተቀብሎ ሳያነብ፥ «የምን ወረቀት ነው?» አላት፡፡

«ሃጂ ሙስጠፋ ናቸው የላኩት» አለችው፡፡

የሃጂ ሙስጠፋን ደብዳቤ ባያነብም ምን እንደሚፈልጉ ያውቃል፡፡ በወጣ በገባ ቁጥር ደጅ እየጠበቁ አላስወጣ፥ አላስገባ እያሉ የሚያስቸግሩት እንሶ አሁን ደግሞ በደብዳቤ ጀመሩኝ እያለ ወረቀቱን ገለጠ፡-

«አቶ ሲራክ– በአላህ ብለህ ቤቱን ልቀቅልኝ፡፡ እንደምታውቀው ቤቱን ስለ መረጥኩ አበል አላገኝበትም፡፡ ከቤቱም ከአበሉም ሳልሆን እንዴት በስተርጅና ባዶ እጄን አመድ አፋሽ ሆኜ ልቅር? በአላህ ብለህ ፍረደኝ – ሃጂ ሙስጠፋ . . .»

ሲራክ ደብዳቤውን ቡጭቅጭቅ አድርጎ ጣለና፡- «ይህን መፅሀፍ ሳልጨርስ ንቅንቅ አልልም!» አለ፡፡

የፈራው አልቀረለትም፡፡

«ምናለ ይህን ቤት ለቀን ብንሄድ? ከቤቱ ወይም ከሰፈሩ ጋር አልቆረብኩ» አለች፥ ፀጉርዋ ላይ የማይረጋውን ሻሽዋን እያስተካከለች፡፡

«ቆርቤአለሁ!»

«እኔንም ልጁንም ልታስወጋን ነው፥ ለሌላ አይደለም፡፡ አንድ ነገር ቢደርስብን ምን ትጠቀማለህ?»

«ምንድን ነው የሚደርስባችሁ?»

«ሜት እየበሉ ሲረግሙ የሚያድሩት ማንን መሰለህ? እኛን ነው፡፡ የውሀ ጠብታ እያደረ ድንጋይ ይበሳል አሉ፡፡ እርግማንም እንደዚሁ ነው፡፡»

«ሃጂ ሙስጠፋን የሚለመን አግዜር እኔን የማይሰማ ከሆን ምናለ። እኔም ወዳጄ ተቀምጬ ጫት እየበላሁ እደነቁረዋለሁ . . . እና፣ ፍርዱ ያኔ ይታያል» አላትና፣ ወደ ድርሰቱ ሊመለስ ሲል፦

ስለ ቤቱ ትታ፣ «አል.ጋው አስጠልቶሃል መሰለኝ?» አለች።

የዘፈን ዳር ዳሩ እስክስታ ነው ይባሉ፣ አለና በልቡ። «የሰላም እንቅልፍ የሚተኙ እድለኞች ናቸው» አላት፣ አንገቱን ደፍቶ ከጫማው ውስጥ ሾኮ የወጣውን ያውራ ጣቱን ቆልማማ ጥፍር እየተመለከተ።

እንደ ፈራው፣ «እሱን ነው እኮ የምልህ» ብላ ጀመረች፣ «ይህ ቤት ሰላም እንደማይሰጥህ እኔስ መቼ አጣሁትና። ሞኝ መሰልኩህ? ሞኝ አይደለሁም። ተገንዝቤዋለሁ። ቆይቶአል ከተገነዘብኩት። እኔም ሆንኩ ልጄ ሰላም አንሰጥህም። ከኛ ጋር ሰላም የለህም። ባይገባህ ነው እንጂ እንዳንተው እኛም ሰላም የለንም። ካንተ ንቀት ሌላ የሃጂም እርግማን ሰላም ነስቶኛል። ሙቱ ነው የምትለን። የዚህ ቤት ሰላም ጉዳይ ነገር አለሙ አብቅቶአል። የተከፋፈለ ቤት አይቆምም፣ አሉ። የተከፋፈለ ልብ ማደሪያ የለውም . . .»

«የኔ እመቤት ባላሰብኩት መንገድ ነው የመጣሽው። እኔ እኮ ለማለት የፈለኩት . . .»

«ተው ባክህ። ለማለት የፈለከውን ብለሃል። እፍ ሲያመልጥ፣ ጠጉር ሲመለጥ አይታወቅም ይባሉ። ስታስብ የነበረውን ነው እንጂ የተናገርከው . . .»

ደራሲው ጠጉሩን ነጨ። ጠጉር መንጨት ዋጋ ያለው ይመስል፦

«አልገባሽም። ፈፅሞ አልገባሽም። ሊገባሽም አይችልም. . .»

«ደንቆሮ ነኛ! ደንቆሮ ነሽ በለኝ። ይሄው ነው የቀረህ። ያንተን አባባል ቀርቶ የዝንብ ጠን.ጋራ አውቃለሁ . . .»

«ደንቆሮ ነሽ ማለቴም አይደለም . . .»

«ታዲያስ?»

«ቆዪ እንጂ፡፡ አድምጪኝ፡፡ እንደማመጥ . . .»

«የምን መደማመጥ ነው? ሰላም ያጣ ሰው ይቆርጣል፡፡ እንደማመጥ ብሎ ነገር! መደማመጥ ቀርቶአል፡፡ አክትሞአል፡፡ ድሮ ቀረ ልጄ . . .»

«እፉ!»

«እፉ ራስህ!»

«የሰላም እንቅልፍ አግኝቶ የሚያድር ሰው እድለኛ ነው ስል ምን ለማለት እንደ ፈለኩ አልገባሽም፡፡ ባጭሩ፣ አሳብ አለብኝ ማለቴ ነው . . .፡፡»

«እኮ ያንተ አሳብ ሁልጊዜ ውጭ ነው፡፡ እኔ እቃ ነኝ፡፡ ስለኔ ታስባለህ አላልኩም፡፡ ያንተ አሳብ ወደ ውጭ ከኮበለለ ጊዜ የለውም፡፡ አንተ ምን ታደርግ፡፡ እኔ በገዛ እጄ ነው ራሴን እቃ ያደረኩት . . .»

«እባክሽ በፈጠረሽ፤ እንደ መንደር ጠበቃ ነገር አትጠምዝዢ፡፡ አሳብ አለብኝ ስል ስለ መፅሀፌ እስባለሁ ማለቴ ነው፡፡ የጀመርኩትን ከፍፃሜ ማድረስ አለብኝ፤ ይህን ለማድረግ ደግሞ ሙሉ ጉልበቴንና አእምሮዬን መጠቀም አለብኝ . . .»

«እህህ . . . እሆሆሆ . . . እህህህ . . . መፅሀፍ፡፡ ዶሮን ሲያታልሉዋት በመጫኛ ጣሉዋት አሉ፡፡ መፅሀፍ ነው ዘወትር የሚያስመሽህ – እ? መፅሀፍ ነው መሸተኛ ያደረገህ – እ? መፅሀፍ ነው ቤት በገባህ ቁጥር እንደ ህልም እየታየህ የሚደብትህ? ቤት ያፈራው እህል እንዲያቅርህ የሚያደርግህ? እንቅልፍ ነስቶ አልጋህን የሚያስጠላህ፣ ቤት በገባህ ቁጥር የሚያነጫንጭህ፣ የሚያስኮርፍህ፣ እኛን ማየት የሚያስጠላህ፣ መፅሀፍ ነው! አይደለም! እህህህ . . . ሰው የልቡን ሲነግሩት የኮረኮሩትን ያህል ይስቃል እኮ፡፡ እህህህ! ልሳቀው እንጂ፡፡ በልጅ አመሃኝቶ ይበሉዋል አንጉቶ ይባላል፡፡ ለጠባይህ መለወጥ ሌላ ምክንያት ብትፈልግ ይሻል ነበር፡፡ ሆድ ሲያውቅ ዶሮ ማታ አሉ፡፡ መፅሀፍ ብሎ ነገር፡፡ አይዞህ አትጨነቅ፡፡ ቤቱ አስጠልቶኝ ነው፡፡ ልቤ ወደ ውጭ ኮብልሎ ነው፣ ማርታ ትዝ እያለችኝ ነው ብትል ምንኛ ባማረብህ . . .፡፡»

«ምን እንደምትዪ አይገባኝም . . .»

‹‹እንዴት ብሎ ይገባሃል! ልብህ ያለው ማርታ ጋ፡፡ ታዲያ አይምሰልህ፡፡ እንዲህ እንደ ቀለድክብኝ አትቀርም፡፡ እኔም ተራዬን እቀልድብሃለሁ፡፡ ላንተ የዘነበው እድል ለኔም ያካፋል፡፡ እቃ ሆኜ አልቀርም፡፡

‹‹ስታገባኝ የገባህልኝን ቃል ታስታውሰዋለህ? ምን ልብ አለህና፡፡ ነበር እንዲህ ቅርብ፡፡ የተረፈኝ ሀዘን ብቻ ነው፡፡ ውርደት ብቻ ነው፡፡ ቤትን ማክበር፥ ባልን መውደድ ያዋርዳል? ቤተሰቤን፥ ልጄን በማለት ቀና ደፋ ማለት ያስንቃል? አይምሰልህ፡፡ ባንተ ቤት ነው ርካሽ አሞሌ ጨው የሆንኩት፡፡ ግን አትሳሳት፡፡ እኔም ለባብሼና አጊጬ ብወጣ ሽህ አስከትላለሁ፤ ደሞ ላዲሳባ ወንድ . . .፡፡››

እሳታዊ የሰይጣን ምላስ፡፡ ወላፈኑ ከሩቅ የሚጋረፍ የሚንቀለቀል የገሃነም እሳት፡፡ የእሳት ላንቃ፡፡ ሲኦል የወረደች ነፍስ፡፡ እረፍት የማይሰጥ የሲኦል ትል፡፡ ነደደ፡፡ ተቃጠለ፥ ቦግ አለ – ደራሲው፡፡

‹‹እና፥ ታዲያ ምን ያዘሽ! መንገዱ ሰፊ ነው፡፡ ሂጂ፥ ደንታ የለኝም፡፡ ልጃገረድ ሆነሽ ያገባሁሽ መሰለሽ? የተገናኘነው ሰራተኛ ሰፈር ነው – ከፈለግሽ!››

ፅጌ ወገብዋን ይዛ ሻሽዋን እየነቀነቀች፥ ‹‹ጥሩ፥ ይህንኑ ነበር ካንተ የጠበኩት፡፡ ውለታዬ ይህ ሆነ? ሰራተኛ ሰፈር ብታገኘኝ ታዲያ እግርህ ላይ ወድቄ አላገባኸኝ፡፡ ለምንህ ነው ያገባኸኝ፡፡ እንደ ማርታ የሚኒስትር ልጅ አለመሆኔን፥ እንደስዋ ያልተማርኩ፥ መናጢ ድሀ መሆኔን እያወክ ነው ያገባኸኝ፡፡

‹‹ታስታውስ እንደሆን እኔም ነግሬህ ነበር፡፡ አይሆንም ብዬህ ነበር፡፡ ግን አንተ ምናልክ፡፡ ‹ግድ የለሺም፡፡ ሴተኛ አዳሪ የሆንሺው ወደሽ አይደለም፡፡ ችግር አስገድዶሽ ነው፡፡ ያለፈው አለፈ፡፡ ሞተ፡፡ ተረሳ፡፡ የሰው ማንነቱ የሚለካው ባለፈው ኑሮው ሳይሆን አሁን ባለው አቋዋሙ ነው፡፡ እኔ ከወደድኩሽ ፅጌ እንዲህ ነበረች ቢሉ ደንታ የለኝም› እያልክ ነው ያግባባኸኝ፡፡ እሺ ያልኩህ ለት ምላሴን በቆረጠው ኖሮ . . .፡፡››

ፅጌ ባንድ ፊት እሳታዊ ምላስዋን እያንቀለቀለች በሌላ በኩል እንባዋን እያዘራች ስትራመህበት፥ ደራሲው፥ የሚቆምበት፥ የሚቀመጥበትና የሚገባበት ቀዳዳ ጠፍቶት ሲጨነቅ ቆየና፥ ግንፍል

ሲልበት እያፈጠጠ ሲስቅበት የነበረውን ነጭ ወረቀት ቡጭቅጭቅ አደረገ፡፡

ድርሰት፡፡ ውበት፡፡ ኪነት፡፡ ድርሰትና ህይወት፡፡ ኢጭ ብሎ እጁ ውስጥ የቀረውን እፍኝ ብጫቂ ወረቀት ወደ ላይ በተነ፡፡

ምእራፍ ፪

ሰብለ ወርቅ ታፈሰ በሩ ሲንኳኳኩዋ አልሰማችም፡፡ ሶፋው ላይ እንደ ተጋደመች እንቅልፍ ጭልጥ አድርጎ ወስዶአት ነበር፡፡ ደስ የሚል ፈገግታ ከብ ፊትዋ ላይ ይታያል፡፡

ሲታነበው የነበረው ባረንጉዋዴ ከላሰር የተሸፈነ የፅሁፍ ረቂቅ ከደረትዋ ላይ ተዘርግቶ ቀርቶአል፡፡ የሳሎኑ መብራት ዝም ብሎ ይጠፋል፡፡

ንዴት የታከለበት ኩዋኩዋታ፡፡ ሰብለ ወርቅ ከእቅልፍዋ ብንን፡፡ ያለችበትን በመርሳትዋ ድንግር፡፡ ምፅአት ደርሶ የሲኦል በር የተደረመሰ ይመስል ድንግጥ፡፡

የባሰ ንዴት የተቀላቀለበት ሃይለኛ ኩዋኩዋታ፡፡

ሰብለ እየተነጫነጨች ከተጋደመችበት ቀና ስትል፥ ደረትዋ ላይ ተዘርግቶ ቀርቶ የነበረው የፅሁፍ ረቂቅ ተንሸራትቶ ከቀዩ ምንጣፍ ላይ ወደቀ፡፡ አላነሳችውም፡፡ አእምሮዋን ሰብሰብ ለማድረግ ጊዜ አላገኘችም፡፡ አይኖችዋን አሻሸችና እያዛጋች ሂዳ በሩን ከፈተች፡፡

‹‹የሞትሽ መስሎኝ ነበር›› አላት፥ ባልዋ በቁጣ፥ በግዙፍ ቁመናው ላይዋ ላይ እያንጣጠበ፡፡

በፈጣጣ አይኖቹ ሰብለ ተኝታበት የነበረውን ሶፋ ቃኘ፡፡ ከቤቱ እቃ ሌላ ምንም አልነበረም፡፡

ሰብለ ዝም - ድላውን ፈርታ፡፡

‹‹ወይስ ለክፋት ብለሽ ነው?››

ሰብለ ጥፊውን ፈርታ እጅ እጇን እያየች ዝም፡፡ ዘመነ አለሙ፣ የትም አምሽቶ በገባ ቁጥር አስቀድሞ ይቆጣል፤ ሲለውም ይማታል፡፡ አብዮቱ ከፈነዳ ወዲህ ያመጣው ጠባይ ነው፡፡

‹‹የት እንዳመሸሁ ለምን አትጠይቂኝም?›› አላት፡፡

የት እንዳመሸ ትንፋሹ ይናገራል፡፡ የውስኪው ሽታ ከሩቅ ይገፋተራል፡፡ አይኑ የዝንጀሮ ቂጥ መስሎአል፡፡ ጥቁር ፊቱ እንደ ኑግ ተቅለጥልጦ ያብለጨልጫል፡፡ ሳቅ ቃጣት፡፡ ግን አልሳቀችም፡፡ የትስ ብታመሽ እኔ ምን ቸገረኝ ለማለት ፈልጋ ነበር፡፡ ግን አሳብዋን ለወጠችና፣ ‹‹አንተው ንገረኝ›› አለችው፣ የታችኛውን ከንፈርዋን ጣል አድርጋ፡፡

ሲከፋትም፣ ደስ ሲላትም የታችኛውን ከንፈርዋን ጣል ታደርጋለች፡፡

‹‹አንቺ ለምን አትጠይቂኝም? ወይስ ደንታ የለኝም ማለትሽ ነው? አይደለም? አይደለም? እ? ብሎ ተጠጋት፡፡

ሰብለ እጅ እጁን በንቄ ትናንሽ አይኖችዋ እየጠበቀች፣ ሳቂታ ፊትዋን እንደ ማሸሽ አለች፡፡

ወፍራም ከንፈሩን ነክሶ አይኖቹን ሲጎለጉልባት ፈርታ፣ ‹‹ራት ይቅረብልህ?›› አለችው፡፡

‹‹የት ያማስልሽውን ወጥ? ለመሆኑ ወጥ ቤቱ ምን እንደሚመስል ታውቂዋለሽ? አታውቂም፡፡ አንቺ የምታውቂው ጨርቅ፣ የጥፍር፣ የከንፈርና የፀጉር ቀለም ማማረጥና ተኩዋኩለሽ ቢሮ መግባትና መውጣት ነው፡፡ ሌላ ምን ታውቂያለሽ? ልጆቹ ምን በሉ? ምን ጠጡ? የት ወደቁ? - ምን ሲደረግ ትዝ ብሎሽ፡፡ ውሻ! አንቺ ሰርተሽ የምታመጪው ደሞዝ ከብጣሽ ጨርቅ አያልፍም፡፡ ገረዶች በየወሩ ቆንጥረው የሚወስዱት ቢታሰብ ካንቺ ብጣሻም ደሞዝ ይበልጣል፡፡

‹‹ደሞ ፋይዳ ያለው ይመስል ስራዬ ማለት፡፡ ስራ ስራ የምትዪው ለምን እንደ ሆነ አላጣሁም፡፡›› ምራቁን ጢቅ አደረገና፣ ‹‹ለመሽራሞጥ ነው፡፡ ለሌላ አይደለም፡፡ በገዛ መኪናዬ ሾፌር ሆኜ

እያመላለስኩ ማቃጠሬ ነው የሚቆጨኝ፡፡ አንድ ቀን ደህን ቅንዝረኛ ፊትሽን ሳላጣምመው ብቀር እኔ ወንድ አይደለሁም!›› አላት፡፡

ዘመን ከራሱ ድምፅ ሌላ ምንም አልሰማም፡፡ ድምፁ ግድግዳ ላይ እየነጠረ ተመልሶ ከጆሮው ውስጥ አስተጋባ፡፡ በንዴት እንደፈረሰ እናፋ፡፡ ከአብዮቱ ወዲህ የዘመን ስድብ የዘውትር ምስዋ ስለሆን ሰብለ ነገሩን ባንድ ጆሮዋ በግማሽ ልብ እየሰማች በሌላው ጆሮ ዝም ብላ ታፈሰዋለች፡፡ ቁጣውን የሚያባብሰው ደግሞ ዝምታዋ፡፡

‹‹ንቀት ነው፡፡ ንቀት ነው ኮ እንዲህ የሚዘጋሽ፡፡ ለምንድር ነው መልስ የማትሰጪኝ?››

‹‹ምን ብዬ?›› አለች፥ በተሰላቸ ድምፅ፡፡

‹‹ጅል!››

‹‹ጠብ ያለሽ በዳቦ፡፡ ምን በደልኩህ? እኩለ ሌሊት ድረስ ተጎልቼ ስለ ጠበኩህ ነው ይህ ሁሉ ውርጅብኝ የሚደርስብኝ? ጡር ነው፡፡ በውነት ግፍ ነው፡፡ ጡር ብትፈራ ምናለበት!›› አለችውና፣ የታችኛውን ከንፈርዋን ጣል አደረገች፡፡

አፍዋ ሰፋ ብሎ ጥርሶችዋ በጥንቃቄ የተደረደሩ ትናንሽ እንቁዎች ይመስላሉ፡፡ ከግንባርዋ ላይ ከንበል ደፋ ብሎ የሚታየው አጭር ፀጉርዋ ክብ ፊትዋን የባሰውኑ ክብ ያደርገውና ሙሉ ጨረቃ ያስመስለዋል፡፡

‹‹የምን ጡር?›› ብሎ በወፍራም ድምፅ አንባረቀባት፡፡

የታችኛውን ከንፈርዋ የባሰውኑ ጣል አደረገች፡፡

‹‹እሺ፡፡ የጡሩን ነገር እንተወውና ራት ይቅረብልህ›› አለችው፥ ስልችት ብሎአት፡፡ አዛጋች፡፡ አይኖችዋ እንባ አቀረሩ፡፡

‹‹ምናለሽና!›› ብሎ አመናጨቃት

‹‹ክክ ወጥ፡፡ ጎመንም አለ›› አለችው፥ ውስጥ ውስጡን እየሳቀች፡፡

ፊቱን ኩሶ አስመስሎ አፈጠጠባት፡፡ የሚወደው ክትፎ የለም፡፡ ክትፎ ሲኖር ነው ፊቱን ትንሽ ፈታ አድርጎ የሚጎርሰው፡፡ ጥሬ ስጋ የለም፡፡ ቢኖርም ያቅበጠብጠዋል፡፡ ቤቱ የሚሰራ ምግብ አይጥመውም፡፡ የሰው ቤት ያልፈላ ሽሮ ይመርጣል – ሰብለን ለማብሸቅ በፊት የሰውን ቤት የማይረባ ምግብ እያደነቀ ሲበላ ትበሽቅ ነበር፡፡ አሁን ግን፥ ምን ብሰራ ሳይጥመው በማለት የባልትናውን ነገር እርግፍ አድርጋ ትታዋለች፡፡

‹‹ክክና ጎመን!›› አላት፡፡

‹‹ይኸው ነው ያለው፡፡ ለሱም ተመስገን ማለት ያስፈልጋል፡፡ ስንቱ ነው ሆዱን እያከከ የሚያድረው፡፡ የገበያውን ሁኔታ የሚገነዘበው ያየው ብቻ ነው፡፡ ሁሉም ነገር ሰማይ ወጥቶአል›› አለች፡፡

‹‹ማስተዳደሩን ባታውቂበት ነው እንጂ የኔ ደሞዝ ለሆዳችን እንኳ አይደለም፡፡ ዝርክርክ!›› አላት፡፡

ተናደደችና፥ ‹‹የኔም ተጨምሮበት አልበቃም፡፡ በግፍ የተለመደ ኑሮ እከትምአል፡፡ ችግሩ በኛ ቤት ብቻ የመጣ መስሎህ እንደ ሆነ ተሳስተሃል፡፡ ባገር ነው የመጣው፡፡ ቀበቶህን ጠበቅ፥ እኔን ለቀቅ›› አለች፥ ድምፅዋን ከፍ አድርጋ፡፡

ቀጠለችና አንገትዋን እንደ እስክስታ ወራጅ እንክት አድርጋ፥ ‹‹አህያውን ፈርቶ ዳውላውን አሉ፡፡ ያባትክን ርስት ሰብለ ነጠቀችህ አሉ እንዴ? እኔን ነጋ ጠባ በመጨቅጨቅ የተወረሰው መሬትና ቤት አይመለስልህም፡፡ ሰብለ ለሀብት ደንታ አላት ብለህ እታስብ!›› አለችው፡፡

– እንግዲህ የልቤን ተናግሬ ከወጣልኝ የፈለገውን ያድርግ፥ ቢፈልግም ይግደለኝ ብላ ዝም አለች፡፡

ዘሎ ያንቀኛል ብላ ትጠብቀው ነበር፡፡ ዘመነ ግን ከቀመበት ቦታ አልተንቀሳቀም፡፡ ሳያስበው ድንገት ራሱን የተመታ ሰው ይመስል ተደናግሮ ፈዞ ቆሞ ቀርቶ ነበር፡፡

ረጋ ባለ ድምፅ፥ ‹‹አብረን ያፈራነው ሀብት ቢሆን ኖሮ እንዲህ አትዪም ነበር›› አላት፡፡

ሰብለ፥ ድህነቴን ለማስታወስ ብሎ የተናገረው ነገር ነው ብላ በማሰብ፥ ‹‹አንተም አላፈራኸውም፡፡ በውርስ የተገኘ ሀብት ነው፡፡

አብረን ያፈራነው ሀብት ቢሆንም፥ ቢሄድ ግድ የለኝም፡፡ ዋናው ቁም – ነገር ፍቅርና ሰላም ነው፡፡ ሀብት አይደለም፡፡ ፍቅር፤ ሰላምና ጤንነት ካለን፥ ሰርተን ለመኖር ከቻልን፥ ሀብት ምንድን ነው?» አለች፡፡

«አይ የኛ ፈላስፋ!» ብሎ አንጉዋጠጣት፡፡

ኮስተር ብላ፥ «መፈላሰፍ ሳይሆን የጊዜው ጥያቄ ነው» አለችው፡፡

«ይህ እውቀትሽ የተገኘው ከአዲስ ዘመን ጋዜጣ አምድ ነው? ወይስ ከምታነቢያቸው ርካሽ መፅሀፎች?» አላት፡፡

«ከምንም ይሁን ከምን እውነት ነው፡፡ ሰርቶ ለመኖር መጣጣር የሚያስፈልግበት ጊዜ ነው» አለች፥ ፍርጥም ብላ፡፡

ራሱን በትዝብት ነቀነቀና፥ «አይ የኛ ሰራተኛ! አይ የኛ አዋቂ! እንዲህም አርጎ የለ» አለ፡፡ «አንቺ ብሎ ሰራተኛ፡፡ አንቺ ብሎ አሳቢ፡፡ ርካሽ መፅሀፍ ማገላበጥሽን ትተሽ ቤትሽን በጠረግሽ፡፡ እንደ ሴቱ ጉዋዳሽን በዞርሽበት፡፡ ደሞ በገበያ ማላከክ፡፡ ጉልት፥ የት ምን እንደ ሆነ ታውቂአለሽ ለመሆኑ? ምን ሲደረግ፡፡

«በየወሩ ለቤት ወጭ የምሰጥሽ ገንዘብ ትንሽ አይደለም፡፡ በዚህ ላይ የቤት ኪራይ የለብን፡፡ ያሉን ሁለት ህፃናት ልጆች ናቸው፡፡ ውጤቱ ምንድን ነው? ክክና ጎመን ያውም የጎረና፡፡ በትንሽ ደሞዝ፥ ያውም በኪራይ ቤት፥ ከኛ አስር ጊዜ የተሻለ ኑሮ የሚኖሩ ሞልተዋል፡፡ ለምን ይመስልሻል? ትዳሬ የሚሉ ሴቶች ስላሉበት ነው፡፡ ሰርተን ለመኖር ከቻልን ሀብት ምንድን ነው? ብሎ ነገር፡፡ እስካሁን ያኖረሽ በገፍ የሚመጣው ሀብት ነበር፡፡ አንቺ ቢሮ ገብተሽ መውጣትሽን፥ ማኪያቶ ስታንቃርሪ መዋልሽን፥ ቢሮ ከመጣው ጎረምሳ ጋር ስትገለፍጭና ስትዳሪ ጊዜ ማሳለፍሽን ነው እንጂ የትዳር ነገር ምን ሲደረግ ትውስ ይልሻል! ሸርሙጣ!» አላትና፥ ምራቁን ጢቅ አድርጎ ተጢጋት፡፡

በጥፊ እንዳይላት ፊትዋን አሸሸች፡፡ አልመታትም፡፡ ትኩር ብላ ተመለከተችው፡፡ ከነጭ ሸሚዙ ኮሌታ ላይ የከንፈር ቀለም ቦግ ብሎ ይታያል፡፡

«እኔ ሸርሙጣ አይደለሁም» አለችው፥ አፍዋን ሞልታ፡፡

‹‹ታዲያ ምንድን ነሽ?›› አላት፥ የውስኪ ትንፋሹ እስኪገፈትራት ድረስ፡፡

‹‹የሸሚዝህን ኮሌታ እየው፡፡››

ለማየት ሞከረ፡፡ አልቻለም፡፡ ክራቫቱን ፈታ፡፡ ኮቱን አወለቀ፡፡ ሸሚዙንም አወለቀ፡፡ የውስጥ ልብስ መልበስ አይወድም፡፡

የሸሚዙን ኮሌታ አየና፥ ‹‹ታዲያስ?›› አላት፡፡

‹‹የፋብሪካው ምልክት ይሆናል›› አለችው እያሾፈች፡፡

‹‹ጅል!››

‹‹ሌላ ጊዜ ስትገናኙ ሳትስምህ በፊት የከንፈር ቀለምሽን ጥረጊ በላት፡፡ ደሞ ከንፈርህ እያለ ለምን ሸሚዝህ ላይ ጊዜዋን ታጠፋለች? አጠባው እንዲተርፈኝ ነው?›› አለችውና፥ የታችኛውን ከንፈርዋን ጣል አደረገች፡፡

ፊትዋ ላይ ምንም አይነት ስሜት አይነበብም፡፡ በቅናት ጦፋ ጥፍሮችዋን በማሾል አልቡዋጨረችውም፡፡ ጥርሶችዋን እግጣ አልነከሰችውም፡፡ ፃሽዋን እየነቀነቀች፥ ወገብዋን እየሰበቀች፥ ሽንጥዋን በሁለት እጆችዋ ይዛ ምላስዋን አላሾለችበትም፡፡ ጫማዋን አውልቃ አልወረወረችበትም፡፡ ዝም ብላ ነበር በንቀት አይን የምትመለከተው፡፡ አመለካከትዋ እንደ ጦር ወጋው፡፡ ውስጡ፥ ብስጭት፥ ንድድ፥ ሽምቅቅ፥ ኩምትር ሲል ተሰማው፡፡ አፍሮ አይደለም፡፡ ለምን አትቀናብኝም በማለት ነበር፡፡ ሳታስበው በድንገት ቃሪያ ጥፊ አላሳት፡፡ ከግድግዳው ጋር ተላትማ ተመለሰች፡፡ ለመከላከል ያህል እንኳዋን እጆችዋን አላነሳችም፡፡ ዝም ብላ ትክ ብላ አየችው፡፡ በዚያች ቅፅበታዊ ትክታ ውስጥ ከዚህ ሰው ጋር ያሳለፈችውን ከንቱ፥ ባዶ፥ መና አመታት ባስታወሰች ጊዜ ውስጥዋ ተናጠ፥ ተናወጠ፡፡ እሱን ለማስደሰት፥ እሱን አክብራ ለመከበር፥ ፍቅር ሰጥታው፥ ፍቅር ለመቀበል ምን ያህል ጥረት እንዳደረገች ትዝ ሲላት፥ ያርባ ቀን እድልዋን ረገመች፡፡ ላደረኩት ጥረት ሁሉ አፀፋው ምን ነበር? ንቀት፥ ስድብ፥ ጥርጣሬ፥ እንደ ቤት ገረድ መታየት፥ ወቀሳ፥ እርግማን – ይኸው ብቻ ነው ብላ አሰበች፡፡ ወፍራም ከንፈርዋን ነከሰች – በቁጭት – በንዴት፡፡

ወንዶች ቀርተው ሴቶችም ቢሆን ቅናታቸውን በመዋጥ እንደ ብርቅ የሚያደንቁላት የተፈጥሮ ውበትዋ እንደ ጠወለገ አበባ ረግፎ የበሰለ የበረሃ ሎሚ መስው ጉች ጉች ብለው የሚታዩት ጡቶችዋ ሙሽሽ ብለው ወድቀው፥ ንቁ አእምሮዋን የትዳር ዝገት አበልዞት፥ ሲጋ ለግላጋ ሰውነትዋን የኑሮ ነቀዝ በልቶት፥ ተመጦ፥ ታኝኮ፣ የተጣለ የአገዳ ምጣጭ ሆና፥ የህይወት ምስጥ የቦረቦረው ባዶ ቀፎ መስላ፥ በመኖር ባለመኖር መካከል በቀጭን ክር ተንጠልጥላ ስትንገላታ፣ ህይወት እያሳቀ፣ ሳቁን የገደል ማሚቶ እየተቀበለች ካድማስ አድማስ ስታላጋ፣ ከገደል ገደል ስትወረውርና ስታማታ – ህይወት እየሳቀ፣ በጊዜ ክንፍ እየከነፈ አልፎአት፥ ወደ ሁዋላ ጥሎአት «ቻዎ!» እያላት ሲሄድ ታያት።

ወፍራም ከንፈርዋን እንደ ገና ነከሰች። በሀይል ነከሰች። ለመቁረጥ አልቻለችም። አሳብዋን አትቆርጥም። ሁልጊዜ ታስባለች። ልብዋ መንገደኛ ነው። ቆራጦችን ታደንቃለች። እስዋ ግን ከማሰብ አልፋ አሳብዋን አትቆርጥም። የታችኛውን ከንፈርዋን ጣል አደረገች።

እድላችንን የሚወስነው ከመወለዳችን በፊት ሽክርክሬታችን ላይ የተፃፈው ያርባ ቀን እድላችን ሳይሆን፥ እኛው ራሳችን ነን. . . ፈሪ ከመሞቱ በፊት አስር ጊዜ ይሞታል፥ የጀግና ዕዋ ግን አንድ ናት . . . መቁረጥ ወይም አለመቁረጥ፥ ይህ ነው ጥያቄው . . . ይህ ነው ጥያቄው . . . እያለች ታስብ ነበር።

ዘመነ እንደ ፈረስ አናፋና ብርድ ስለ ተሰማው ሸሚዙን አጠለቀ። የብብቱ ፀጉር አጎፍሮአል።

ሚስቱን ተመለከተ። አይኖችዋን ሳትሰብር ዝም ብላ ተመለከተችው። የሚያደርገው ነገር ጠፋው። «ሽርሙጣ!» አላትና፥ ሸሚዙን እየቆለፈ ዞር ሲል፥ ከምንጣፉ ላይ ተዘርግቶ የቀረ አረንጓዴ ካላሰር አየ። የሰብለም አይን ካላሰሩ ላይ አረፈ። ለማስጣል ጊዜ አላገኘችም።

ዘመን ካላሰሩን አንስቶ ካየው በሁዋላ ከፊት አደረገው። «አጋፋሪ እንደሻው ዘብሄረ ሸዋ» የሚል በትላልቅ ቁም ፅሁፍ የተፃፈ አርእስት ከወረቀቱ ላይ ብቅ ብሎ አፈጠጠበት። ስለ አርእስቱ አላሰበም፥ አልተጨነቀም። ዋጋም አልሰጠውም። አይኑ የሚፈልገው ሌላ ነገር ነበር። ዝቅ አለ። የደራሲውን ስም ነበር የሚፈልገው። የሰብለ ልብ ከበሮ መደለቅ ጀመረ። ከአርእስቱ ስር ዝቅ ብሎ በትናንሽ ፊደላት የተፃፈው፥ «ከሲራክ አርአያ» ይላል።

በሰይጣናዊ አይን ክፉኛ እያያት፣ «ማንነው ሲራክ?» አላት፡፡

ወፍራም፣ ነጎድጉዋዳም ድምፁ ጆሮዋ ውስጥ አንባረቀ፡፡ ጥርሱን እንቃጨጨ፡፡ የደም ስሮቹ እያበጡ ሄዱ፡፡

«የመፅሀፉ ደራሲ ነው» አለችው፣ ስልቱን በሳት ድምፅ፡፡

«እሱን አላጣሁትም፡፡ ማይም መሰልኩሽ? ማን ነው እሱ ነው ያልኩሽ!»

«ለኔ ምኔም አይደለም፡፡ ጥያቄህ ይህ ከሆነ . . .»

«ምንሽም ካልሆነ የመፅሀፉ ረቂቅ እዚህ ቤት ለምን መጣ?»

«አንብቤ ምን እንደ ተሰማኝ እንዳጫውተው ነው፡፡ ሌላ ጉዳይ በመካከላችን የሮ አይደለም፡፡ ብዙ ደራሲዎች ብቸኝነት ይሰማቸዋል፡፡ የሚፅፉትን ሌሎች ሰዎች እንዲያዩላቸው ይፈልጋሉ፡፡፡»

«እና አንቺን መረጠሽ?»

«የምርጫ ጉዳይ ሳይሆን ልብ ወለድ መፅሀፍ ማንበብ እንደምወድ ስለሚያውቅ ነው፡፡»

«የኛ አንባቢ፡፡ የኛ አዋቂ፡፡ የኛ የስነ ፅሁፍ ሰው፡፡ የኛ የኪነት ወዳጅ - አ? ኪነት ማይ ፉት! ኪነት እናትሽን! አንቺ ብሎ የኪነት አዋቂ፡፡ ስታደንቂለት ከርመሻላ! እሱም ሲያስነብብሽ፡፡ ኪነት፣ ጥበብ ስትሰሩ! ስለ ስሜታችሁ ስታወሩ፡፡ ብቸኝነት እዳይሰማው ስታጫውቺው ከርመሻላ፤ የኛ ኪነት አፍቃሪ! ሽርሙጣ! ደንቆሮ!» እያለ፣ ጥርሱን እግጦ ሲንደረደር መጣባት፡፡

ሳይታወቃት አጠገብዋ ካለው ቡፌ ላይ መጋዝ የመሰለ ረጅም የዳቦ መቁረጫ ቢላዎ አነሳች፡፡ ጥርሱን እንዳገጠጠ አይኖቹን አፍጥጦ ቆመ፡፡ አልተጠጋትም – አይኖችዋ ውስጥ ክፉት የሚዋጋ ቀንድ ያለው፣ አረንጉዋዴ አይኖቹ እሳት የሚወረውሩ፣ መንታ ምላሱ የሞት መርዝ የሚተፋ፣ ጠረንገሎ፣ ፀጉራም ሰይጣን በድንገት ያየ ይመስል ቀጥ! ከቆመበት አልተንቃነቀም፡፡

የደረቁትን ወፍራም ከንፈሮችዋን በሹል ምላስዋ ላሳ እረጠበችና ሰይጣን ከነተንኮሉ፣ ዛር ከነጉዋዙ መጥተው ያረፈባቸውን አይኖችዋን እያፈጠጠችበት፣ «አንተ እንደምታስበው ሸርሙጣ አይደለሁም፡፡ የልብ ኩራት ያለኝ ሴት ነኝ፡፡ እንዳንተም ግምት ደንቆሮ አይደለሁም፡፡ ጭንቅላት አለኝ፡፡ አንተ እንደምትለው አስቀያሚም አይደለሁም፡፡ ላንተ፣ እኔ ሸርሙጣ፣ ደንቆሮ፣ አስቀያሚ፣ የመንገድ ሴት ነኝ፡፡ ግን አይደለሁም! አይደለሁም! በቃ!

«ሴት ነኝ፡፡ ለዚያውም ተራ ሴት አይደለሁም፡፡ አይዞሽ፣ በርቺ የሚለኝ፣ ጥሩ ስራዬን የሚያደንቅልኝ፣ መጥፎም ከሰራሁ ከስህተቴ እንድማር የሚያደርገኝ፣ ከቤት እቃዎች ውስጥ አንዱ አለመሆኔን የሚገነዘብልኝ ባል እፈልጋለሁ፡፡ አንተ ግን ጠዋት ማታ፣ ነጋ ጠባ ሞራሌን ልትገድል ነው የምትፈልገው፡፡ ገረድ ልታደርገኝ ነው የምትፈልገው፡፡ ቢሻህ፣ አንተ ባሰኘህ ጊዜ፣ የምታገኘኝ እቃ አድርገህ ልትቆጥረኝ ነው የምትፈልገው፣ በቃኝ፣ እንገላገለኝ፡፡ በቃኝ!» አለች፣ ሲቃ ይዞአት እንባ እየተናነቃት፡፡

«ሲራክ ያድንቅሽ፡፡ አይዞሽ፣ በርቺ ይበልሽ» አላት፣ ከላሰሩን አይኑዋ ስር አስጠግቶ፡፡

«እኔ ከሲራክ ጋር ምንም ነገር የለኝም፡፡ ይልቅ መፅሀፉን ስጠኝ!» አለችው፡፡

«መፅሀፉን ነው የምትፈልጊው? ይሄውልሽ» አላትና፣ ከላሰሩን ለመቅደድ ይታገል ጀመር፡፡ ጥራዙ ወፍራም ስለሆነ ባንድ ጊዜ ሸርክቶት ከፊትዋ ላይ ሊጥለው አልቻለም፡፡ በጥቂት በጥቂቱ እያደረገ፣ ወረቀቶቹን እየሸረከተ፣ እየቦጫጨቀ፣ 'ሲራክ ያውልሽ፡፡ የምታደንቂው ኪነት፣ ጥበብ፣ ኪነታዊ፣ ጥበባዊ ፍቅር፡፡ ሲራክ ማን እንደ ሆነ አጣሁትና ነው? አውቀዋለሁ፡፡ እንዳንቺው ሸርሙጣ ነው፡፡ የሚፅፈው ስለ ትንዝር፣ ስለ ወሲብ፣ ስለ ብልግና እንደ ሆነ ሰምቻለሁ፡፡ የማርታ ባል የነበረው አይደለም? ሌላ ማርታ ይፈልጋል፡፡ ማርትዬ ይልሻል አይደለም? እና ፅሁፉን ታደንቂያለሽ፣ ኪነቱን፣ ጥበቡን፣ እና እሱም የኪነት ሰውነትሽን ያደንቃል» እያላት፣ እስዋም፣ «እረ በፈጠረህ . . . ምን ነው ሞቼ ባረፍኩት. .፤ ምናለ የሰው ፅሁፍ ባትቀድ. . . ደራሲውን እንደ መግደል ያህል ነው ኮ . . . ህይወቱን ነው ኮ የምታጠፋው . . . እረ እባክህን» እያለችው፣ እሱም ጥርሱን ነክሶ፣ ስሮቹን አሳብጦ፣ አይኖቹን ጎልጉሎ ከጥራዙ ጋር እየታገለ፣ አንጀት ንብቱን እያወጣ፣ ሸርክቶ፣ ሸራክክቶ፣ ቦጭቆ፣ ቦጫጭቆ፣ ፊትዋ ላይ በተነላት . . .

ሰአትዋን ተመለከተች፡፡ እኩለ ሌሊት አልፎአል፡፡ እዚያ ቤት ለማደር አልፈለገችም፡፡ ብረሪ ብረሪ አላት - የትም፤ ወዴትም፡፡ እግርዋ ወዳደረሳት ስፍራ፡፡ ገሃነም ይሁን ገነት፥ ገደል ይሁን ጉድጉዋድ፥ ግድ አልነበራትም፡፡

እንጀት ጉበቱ ወጥቶ፥ ተቦጭቆ፥ ተቦጫጭቆ የተበተነውን ወረቀት በመገረም እየተመለከተች፥ ሌላ ቅጂ ይኖረው ይሆን አምላኬ?

– ይን.ጋ ብቻ፡፡ እህል ውሀዬ አልቆአል፡፡ በቃ!፥ እንዳለች፥ ትንሽዋ ልጅዋ፥ ቲቲ፤ «ማሚ – ማሚ፥» እያለች ባዶ እግርዋን ድክድክ ስትል መጥታ፥ «ፈላሁ ማሚ፥ ፈላሁ፡፡ ውሀ ተማኝ» ስትላት፥ ቢላዎውን ጥላ ብድግ አድር.ጋ አቀፈቻት፡፡ ቲቲ እስከ አንገትዋ ድረስ በሽንት ርሳለች፡፡

«ፈላሁ፥ ማሚ!»

«አይዞሽ ቲቲዬ» ብላ ሳመቻት፡፡ አቅፋ አንገትዋ ስር ሸጎጠቻት፡፡ ቲቲ ራስ ላይ ፊትዋን ደፍታ ስቅስቅ ብላ ታለቅስ ጀመር፡፡

«ህይወት ወጥመድ ናት» አለች በልቡዋ፥ እንባዋን እየረጨች፡፡

ምእራፍ ፫

– ቆርቆሮ ያለው!

– ጣሳ ያለው!

ሰላላ ድምፅ . . .

– ጠርሙስ ያለው!

ጎርነን ያለ ድምፅ . . .

– ደላጐ ያለው በገመድ!

እንደ መረዋ የሚደውል ድምፅ . . .

– ፍራሽ አሳዳሽ!

– ፍራሽ አሳዳሽ!

የሙክት በግ ድምፅ . . .

– ከሰል ፈላጊ!

የሚያንቃጭል ድምፅ

– አሳ - ትኩስ አለ!

ሽካራ ድምፅ . . .

– ልዋጭ፥ ልዋጭ፥ አለ ልዋጭ!

የፍየል ወጠጤ ድምፅ . . .

– ፈርሶ ሰውነቴ በቁሜ ተበልቶ፥

ያስለፈልፈኛል ሆዴ ብቻ ቀርቶ፡፡

ቆማጣው ለማኝ፡፡

– ዓይኔን ግንባር ያ'ርገው ብሎ ይምላል ሰው፥

የጨለማን ኑሮ እንደኔ ባይቀምሰው፡፡

አይኔን ግንባር ያርገው ብላችሁ አትማሉ፥

ይቸግር የለም ወይ መሪ ማባበሉ፡፡

እካሌን እጥቼ ብርሃኔን እጥቼ፥

አለፈልፋለሁ ጨለማ ገብቼ፡፡

አለሞቼ ስላማላጂትዋ ማርያም . . .

እውሩ ለማኝ . . .፡፡

ሲራክ ተገላበጠ፡፡ ሰው አካሉ ፈርሶ፥ ብርሃኑን አጥቶ... ግን ህይወትን የሙጢኝ ብሎ ለመኖር ከመንገድ ዳር ወድቆ ሲወተውት... የህይወት እንቆቅልሽ... ይገርማል፡፡ ለነዚህ ምስኪን የአለም ጎስቋሎች ቀርቶ ለሌሎችስ ቢሆን ህይወት ምን የሚያጉዋጉዋ ነገር አላት፤ ዞሮ ዞሮ አፈር መሆን ላይ ቀር... ህይወት በሚሉት ሽክም ለምን እንሰቃያለን? ወይስ ህይወት አስቃ የምታስለቅስ ቀልድ ናት? ቂ... ቂ ... ቂ... እያሉ ሲስቁ ሰማ– አጋፋሪ እንደሻው፡፡

አለሞቼ ስላማላጂትዋ ማርያም . . .

ከእውሩ ለማኝ፥ ወር ከገባ ሃያ አንድ ቀን መሆኑን ተረዳ፡፡ ምን የቀን መቁጠሪያ ያስፈልጋል ብሎ ከተጋደመበት ቀና አለ፡፡

እኔ ለሀገሬ

እሞታለሁ ዛሬ . . .

የሰፈሩ ህፃናት ይዘፍናሉ፡፡ ዘፈኑ ሲሰለቻቸው ደግሞ፡-

ነጭ ሽብር በቀይ ሽብር ይመታል!

ይመታል!

አረንጉዋዴው ዘመቻ የቀዩ ትርኢት አካል ነው!
ነው!

የሰርቶ አደሩ ፓርቲ በሀቀኛ ኮሚኒስቶች አንድነት በትግላችን ይመሰረታል!

በትግላችን ይመሰረታል!

ከሁሉም በላይ አብዮቱ!

አብዮት!

ኢትዮጵያን የዳቦ ቅርጫት እናደርጋታለን!

እናደርጋታለን!

እናሸንፋለን፥

እንጠራጠርም ሳይንሳዊ ሀቅ ነው፥ ወደፊት!

እያሉ መፈክር ያሰማሉ፡፡ ይንጫጫሉ፥ የቆርቆሮ ታምቡር እየደለቁ...

ወድር . . . ውጋ . . . ንቀል!

የነገው ትውልድ – አለ ከልቡ፡፡

– ቱ ቱ ቱ ቱ! የእድረ ጥሩምባ፡፡

– እመት ብርቄ አርፈዋልና ቀብር እንድትወጡ፡፡ የቀረ እድርተኛ ሁለት ብር መቀጫ ተብሎአል - ቱ ቱ ቱ ቱ ቱ...

‹‹ውይ በሞትኩት! ምንነው ትናንት ሰይጣን ቤት አጠገብ አግኝቼአቸው›› አለች ፅጌ፡፡

- ሀሎ! ሀሎ! ሀሎ! የቀበሌ ድምፅ ማጉያ፡፡

- ዛሬ ልክ በሁለት ሰዓት ስብሰባ ስላለ የቀበሌው ነዋሪ የሆናችሁ ሁሉ እንድትገኙ አብዮታዊ ጥሪ ቀርቦላችሁአል፡፡ በቀሪ የተመዘገበ ከቀበሌው የሁብረት ሱቅ ማንኛውንም ነገር ሊገዛ እንደማይችል በጥብቅ እናስታውቃለን - ሀሎ! ሀሎ! ሀሎ!

‹‹ኢጭ!›› አለች ፅጌ፡፡

– ይህች የምድር ጎስቅዋሎች ዱሴት፥ ይህች ዝገታም፥ ሸጋታ አብዋራ የቃመች ሰፈር፡፡ ይህች ገነት፡፡ ይህች ተረት ሰፈር፡፡ ነጋላት፥ አለ፡፡

ላንዳፍታ ሰፈርዋን በእግረ ህሊናው እየዞረ ጎበኛ፡፡ ጎርዶሜን ወደ ቀኝ ትቶ ቴዎድሮስ አደባባይን ዞሮ፥ በሰይጣን ቤት አልፎ፥ በድሮው ቁራ መንገድ አድርጎ ወደ ታላቁ ቤተ መንግስት በሚያመራበት ጊዜ፥ ተረት ሰፈር፥ ከላይ ሰረገላ ላቢ ሰፈርን ተንተርሳ፥ ከታች ሲሴ ገብረ ማርያም ትምህርት ቤትንና የራስ ናደውን ቤት ከግርጌዋ አድርጋ እያዛጋች ስትንቃና ጠላና ጠጅ ቤቶች በራቸውን ሲከፍቱ – አተላው ሲደፋ – ልጆች ትኩስ የተቆላ ቆሎ ይዘው ለመሸጥ ሲሮጡ – ቆሎ የፈሰሰባቸው ልጆች ሲያለቅሱ – በየደጃፉ ጉልቶች ጉልት፣ ጉልት ሲሉ - ከህፃናት ቀጥሎ በሰፈሩ የሚበዛው የሴተኛ አዳሪዎች ቤት በር ተዘግቶ ሲያንቀላፉ ታየው፡፡ የአፈር ድሜ ጠጅ ቤት እንቡላ ሸተተው፡፡ ፀሀይዋ ትስቅ ይሆን? ወይስ ስማዩ አኩርፎአል? ሲራክ ኩተጋደመበት እንደ ምንም ብሎ ተነሳ፡፡ ሰውነቱ ዝሎአል፡፡ አጥንቶቹ ሁሉ ደቀዋል፡፡

አጋፋሪ እንደሻው ከአደባባይ መልስ እንደ ወትሮአቸው በሰፈሩ የታመመ አለ? የሞተ አለ? . . .መርዶም አልተሰማ? ብለው ጠይቀው፥ መልአከ ሞት በሰፈሩ ያልዞረ መሆኑን ከተረዱ በሁዋላ፥ ቤት ገብተው፥ መከዳቸውን ተደግፈው፥ ጠጅ በብርሌ እያንደቀደቁ፡-

እነማቱሳላ እነ አብርሃም፥

ጠጡ ሁቲሃላ እድሜ'ሚያረዝም፥

ምስጢሩን ለማንም አልተናገሩም፥

ጠጥተው ዝም ዝም፥ እንዲያው ዝም ዝም ...

ብለው፥ ቂ ቂ ቂ ቂ እያሉ ሲስቁና ረጅም ሸበቶ ሪዛቸውን በረጃጅም ጣቶቻቸው እየነነታተሉ፡-

– ሄዋን አዳምን አሳስታ እፀ በለስን እንዲቀምስ ባደረገችው ጊዜ አይኑን ከፈተ፡፡ አየ፡፡ ሀፍረተ ስጋውንም ሸፈነ፡፡ እውቀት ተከሰተለት፡፡ እወቀ፡፡ እግዜር ተቆጣ፡፡ ተቆጥቶም ዝም አላለ፡፡ ቶሎ ተከሰተለት... እንደ በላ ከህይወት ዛፍም ብሎ አባረረው፡፡ አዳም እፀ በለስን እንደ በላ ከህይወት ዛፍም እንዳይበላ ፈርቶት ቶሎ ብሎ አባረረው – ቀናተኛው አምላክ . . .

ቂ ቂ ቂ ቂ . . .

ሲሉ ድንገት ታዩት፡፡ ብልጭ አሉበት፡፡ ደራሲና ገሀ ባህርይ ተገጣጥመው ተገናኙ—ልብ ለልብ፡፡ ሲራክ እሳታዊ የሆነ፣ የሚገፋፋ የመፃፍ ፍላጎት ከውስጥ ገንፍሎ መጣበት፡፡ የገነት በር ወክክ ብሎ ተከፈተ፡፡ ያሬድ ይቀድሳል፡፡ ሊቃነ መላእክት ማህሌት ቆመዋል፡፡ መላእክት ያሸበሽባሉ፡፡ ነጋሪት ይጎሰማል፡፡ ከበሮ ይደለቃል፡፡ እምቢልታ ይነፋል፡፡ ዋሽንት ይንቆረቆራል፡፡ መሲንቆ ይቃኛል፣ ይመታል፡፡ በገና ይደረደራል፡፡ እልፍ አእላፍ ጡዋፍ ይነዳል፣ ይንቀለቀላል፥ ይንቦገቦጋል፡፡ አለቃ ገብረሃና ከዳር ቆመው ቅኔ ይዘርፋሉ፡፡ አቡነ ተክለ ሃይማኖት ባንድ እግራቸው ቆመው ይመለከታሉ፡፡ ገብረ ክርስቶስ ከሩቅ ቁጭ ብሎ ይለምናል፡፡ መልአከ ሞት ሽህ በጥርሱ፥ ሽህ በእጁ ይዞ፥ ነጋሪት እያስጎሰመ በጴጥሮስ አደባባይ ያልፋል፡፡ ሰላም በምድር፥ ይለዋል ጴጥሮስ የወርቅ ቁልፍ ይዞ፡፡ አጋፋሪ የሉም — ከሙቶቹ መሃል፡፡ ኪሩቤል የነበልባል ሰይፍ ይዞ ወደ ህይወት ዛፍ የሚወስደውን መንገድ ይጠብቃል፡፡

ሲራክ አሳቡ ይመጥቃል፡፡ አሁን አሁን ይለዋል፡፡ ቃላት ሲፈነድቁ፥ አረፍተ ነገሮች ተጠረቃቅመው፥ ጅረት፥ ወንዝ፥ ባህር ሲሆኑ ይታየዋል፡፡ ስሜት ይይዘዋል፡፡ ቁጭ ብሎ ለመፃፍ ይፈልጋል፡፡ ግን የሚፅፍበት ቦታ ያጣል፡፡

ቤቱ ውስጥ ፀጥታ የለውም፡፡ ዮሀንስ፥ ትንሹ ልጁ፥ ሲነሳ አገር ምድር ይጠበዋል፡፡ ይጮሃል፥ ይቦርቃል፡፡ እቃ ያነሳል፥ ያወርዳል፥ ይሰብራል፥ ይስቃል፡፡

ፅጌና ገረድዋ፥ ወሎዬዪትዋ ውባንቺ ፀጥታ አይሰጡትም፡፡ ቤቱን ሲጠርጉ፥ ሲያራግፉ፥ ምናምኑን ሲከትፉ፥ ሲያማስሉ፥ ከጎረቤት ጋር ቡና ሲያከትሙ - ሰላም፥ ሰላም የለም፡፡ ፅጌ ዝም ብላ ስራዋን ብትሰራ ግድ የለውም፡፡ ግን ዝም አትለውም፡፡ ለምን ስራ አትሄድም ብላ ትጨቀጭቀዋለች፡፡ ጭቅጭቅ፥ ውትውት ታደርገዋለች፡፡

ቢሮ ሄዶ እንዳይፅፍ ፋይሉ ተከምሮ ይጠብቀዋል፡፡ ለዚያውም ለብቻው ቢሮ የለውም፡፡ የስልኩ ጥሪ—የቡናው — የሻሂውና የማኪያቶው ግብግብ—ያሉባልታው — የሀሜቱ — የወሬው መአት — ሰላም፥ ሰላም የለም፡፡ ስራ፥ ስራ፡፡ ውሀ ቅዳ ውሀ መልስ — ሱሪ ባንገት አውልቅ — ምርት — ምርት — አረንጉዋዴ ዘመቻ — ውይይት ክበብ — የውይይት ክበብ ውግዘት — ርግማን — መኮነን — መኮነን — መጠቆም — ማጋለጥ — ኢሀአፓውን — ትሮትስካይቱን — ቀኝ መንገደኛውን — ጠባብ ብሄረተኛውን — ለዘብተኛውን — ኢድህን — የለየለት አድሃሪውን — ስብሰባ፥ ስብሰባ — መዋጮ፥ መዋጮ፥ መዋጮ — ለእናት አገር ጥሪ —

ለመልስ ማቁዋቁዋም – ለዘማች ቤተሰቦች – ላረንጉዋዴው ዘመቻ ለመሰረተ ትምህርት ዘመቻ – ቁዋት አይሞላም – እቅሙ ትንሽ – ችግሩ ብዙ – የሰፊው ህዝብ መራራ ትግል፡፡ ቁጭ ብሎ በፀጥታ የሚፅፍበት ቦታ የለውም – ደራሲው፡፡ እንቁላልዋን የምትጥልበት ምቹ ቦታ አጥታ እየዞረች እንደምታስካካ ቁብ ዶሮ ሆኖ ነበር – ሲራክ . . .

ማታ፥ ወረቀቱን ከምሮ፥ ብእሩን አሹሎ በሚጠብቅበት ሰአት አልመጣ ብሎ ያስቸገረው አሳብ አሁን ገንፍቶ ካልወጣሁ ብሎ ሲታገለው አስገረመው – ባልጠበቀው ሰአት፥ ባልሰጠው ቀጠሮ፡፡ እንደ ህይወት ነው – ኪነት ህይወት ነው፡፡ ህይወት ኪነት ነው፡፡ እህ? አለ – ተሰጥዎ ቀላል ነገር አይደለም፡፡ መሰረቱ የውዴታ ግዴታ ሆኖ ዘለአለም ርካታን በማታውቅ ነፍስ ስቃይ፥ ባላሰቡትና ባልጠበቁት ሰአት መንጥቆ የሚወጣ የውበት ልእልና ነው . . .

‹‹ተነስተህ ስራ አትሄድም እንዴ?›› አለችው ፅጌ፥ እየተነጫነጨች፡፡

ዮሐንስ ከእንቅልፉ ነቃ፡፡

በስራ ቀልድ አታውቅም፡፡ ከሲራክ ስራ ሌላ እስዋም ሆነች ልጅዋ በዚህ አለም ለህይወታቸው አንዳችም ዋስትና እንደ ሌላቸው ታውቃለች፡፡ እሱም ያውቃል፡፡ ግን፥ ምን ያደርጋል! ልቡ በኪነት ፍቅር ተሰልቦአል፡፡ የኪነት ውቃቢ አርፎበታል፡፡ የኪነት ዛር ሲነሳበት ስራ መሄድ ያስጠላዋል፡፡ ዛሩ ሲነሳበት ብረር ብረር ይለዋል፡፡ ግን ምን ይዞ ጉዞ! የሚስቱን ጭንቀት እያስታወሰ፥ የልጁን ህይወት እያሰበ ሳይወድ በግድ ስራ ይሄዳል፡፡

‹‹እሺ ቦስ›› አላትና፥ ሻይ ስታቀርብለት፥ ‹‹ስለ ማታው ወፍራም ይቅርታ፡፡ ስታኮርፊ ደስ አይለኝም፡፡ ያኮረፈ ሰው ፊት ከማየት እንደ ክርስቶስ ሰቅለው ጎኔን ቢወጉኝና መራራ ቢያጠጡኝ እመርጣለሁ፡፡ እሺ ፅጊዬ፥ ይቅርታ አደረግሺልኝ?›› ብሎ፥ ከልቡ ተለማመጣት፡፡

‹‹ምንም አይደል፡፡ ይልቅ ተነስና ስራ ሂድ፡፡ ረፍዶአል›› አለችው፥ የብር ጉልላት በሚመስሉት ጎረጥ አይኖችዋ የጎሪጥ እያየችው፡፡

‹‹እቤት በዚህ አለም ቦስ መብዛቱ! ብሎ ሲጉተት ተነሳና፥ ‹‹ሙሴን›› እግዜር ይይለት እቦ፡፡ እስርቱን ቃላት ይዞ ከተራራ

ባይወርድ ኖሮ፤ ይህን አታድርግ፥ ያን አታድርግ የሚል አይበዛም ነበር፡፡ ወይ ጣጣ!›› እያለ፥ በመንገዳገድ ሱሪውን እጥልቆ ሲያበቃ ቀበቶውን እያጠበቀ፥ ‹‹ሰዎች አገዛዝን እስካላጠፉ ድረስ ራሳቸውን በደንብ ሊገዙ አይችሉም›› አላት፡፡

‹‹እንኳዋን ከስራ ወጥተህ እየሰራህም አልደላንም እቴ፡፡ አርፍደህ ስራ መግባትና ከስራ መቅረት ሁዋላ እያዋጣም፡፡ እኔ ነግሬሃለሁ፡፡ የዚህ ሰፈር ተንኮለኞችና ምቀኞች መተታቸውን ሳይተበትቡብህ አልቀሩም፡፡ የተቋዋጠረ ነገር፥ የሞተ አይጥ፥ ምናምንቴው ዘወትር ከደጃችን አይጠፋም፡፡ ልጂም ጤና አላገኘም፡፡ እኔም ጤና የለኝም፡፡ ያመኛል ሁለመናዬን፡፡ ከዚህ ሰፈር ጋር፥ ከዚህ ቤት ጋር አልቀረብክ፡፡ ምናለ ቤት ብትፈልግ›› አለችው፥ ምርር ብላ የሃጂ ሙስጠፋን እርግማን እያስታወሰች፡፡

ጀመረች እንግዲህ አለ በልቡ፡፡ ቤት የመለወጥና የበሽታ ነገር ሲነሳ ያመዋል፡፡ ያቅለሸልሸዋል፡፡ ውስጡ ይበግናል፡፡

‹‹ቤት የት ይገኛል ብለሽ ነው? ይህንንም በማግኘታችን እድለኞች ነን፡፡ ስንቱ መሰለሽ ከነቤተሰቡ በየሆቴል ቤቱ የሚንከራተተው? ቤት የለም፡፡ ወይስ ሌላ ሰፈር ሄደን ደባልነት እንግባ ነው የምትዪኝ? ኪራይ ቤቱን ሁሉ ምን እንደ በላው እግዜር ይወቀው›› ካላት በሁዋላ፥ ፅጌ በነገሩ እንዳትበሳጭበት በማሰብ፥ ‹‹አብርሃም በዚህ አለም አንድ መቶ ሰባ አምስት ዘመን የኖረው በድንኳዋን ነበር›› ሲላት፥ ቀበል አደረገችና፥ ‹‹ታዲያስ?›› አለችው፡፡

‹‹ታዲያማ›› ብሎ ሳቀና፥ 'ለምን ቤት አትሰራም?' ቢሉት፥ ምን አለ መሰለሽ? 'ለዚህች እጭር እድሜ ለምን ብዬ!' አለ ይባላል›› አላት፡፡

‹‹እኔ ቤት ስራ መቼ አልኩህ፡፡ የኪራይ ቤት ፈልግ ነው ያልኩህ፡፡ ልጂ በእርግማን ሳይቀሰፍ በደህና ነፍሱን ይዤ መውጣት አለብኝ›› አለችው፥ ፍርጥም ብላ፡፡

ቀልዱ በግንባርዋ ድፍት ስትል ታየችውና፥ ‹‹ጎጆ መስራት ጉድጉዋድ መቆፈር፥ የእንስሳት ተፈጥሮ ባህርይ ነው፡፡ የኔ ቤት የሰው ልጅ ልብ ነው›› አላት እየሳቀ፡፡

‹‹ካሉተኛህ ግባበታ›› አለችው፥ በንቀት እኒጋገር፡፡

ቀልዱ አልጣማትም፡፡ መሳቅ ቀርቶ ፈገግም አላለች፡፡ እሱም የባጡን የቆጡን የሚቀባጥረው ከእንጀቱ አልነበረም፡፡ እንደ እውነቱ ከሆነ ተረት ሰፈርን ለቆ መሄድ አይፈልግም፡፡ ሰፈሩ ከደሙ ጋር ተዋህዶአል፡፡ የሰፈሩ ሽታ ካፍንጫው አይወጣም፡፡ የሰፈሩ ስእል ከአይኑ አይለይም፡፡ የሰፈሩ ድምፅ በጆሮዎቹ ያስተጋባል፡፡ ተረት ሰፈር የህይወቱ አካል፥ የመፅሀፉ አካል ሆኖአል፡፡ መፅሀፉን የፀነሰበትን ቤት፥ መፅሀፉን ከፍፃሜ ሳያደርስ ለቆ ለመሄድ አይፈልግም፡፡ ትምፃ ፈቃድክ፡፡ ምዕአት ቢመጣ፡፡ በቃ፡፡

‹‹ስንቱ ያገኝ የለም እንዴ?›› ለኛ ብቻ ነው ቤት የሚጠፋው? ልጄን እዚች ጉሮኖ ውስጥ አፍኜና ለእርግማን ዳርጌው እስከ መቼ እዘልቀዋለሁ?›› አለች፥ ዮሀንስን እያለባበሰችው፡፡

‹‹ለምን ውጭ ወጥቶ አይጫወትም?›› አላት፡፡

‹‹ቡዳውስ? ደንቃራውስ? ቆማጣው፥ ቆሻሻው፥ ግማቱ፥ ቅርናቱ፥ ይሙት ነው የምትለው? እኔን ያስቀድመኝ፡፡ ጠላቱ ድብን ይበል›› ብላ ደረትዋ ደለቀችና፥ ‹‹አንተ ስለ መፅሀፍህ ብቻ ነው የምታስበው፡፡ ራስህን ብቻ ነው የምትወደው፡፡ እኔ ደ'ሞ ህይወቴ ልጄ ነው›› አለችው፥ ንዴትዋ እየገነፈለ፡፡

ቶሎ ከቤት ለመውጣት ቶሎ ቶሎ ልብሱን እየለበሰ፥ ‹‹ምን ይሆናል ብለሽ ነው?›› አላት፡፡

‹‹ደንቃራውን እያየህ፥ እርግማኑን እየሰማህ፥ እንዴት ምን ይሆናል ትላለህ?›› አለች፡፡

ሲራክ ልጁን እያየ፥ ‹‹ደ'ሞ ምንድን ነው አንገቱ ላይ ያሰርሺው?›› አላት፡፡

‹‹የአይን መድሀኒት ነው›› አለች፡፡

በንዴት ተነስቶ ከልጁ አንገት ላይ የታሰረውን ክታብ በጥሶ ጣለና፥ ‹‹ይህን ነገር ተዪ ብዬሽ ነበር፡፡ እንዲህ አይነቱን እጉል እምነት በልጅ አእምሮ ቀርፆ ማሳደግ ጥሩ አይደለም›› አላት፡፡

በክታቡ መጣል ደንግጣ እየተርበተበተች፥ ‹‹ከዚህ ሰፈር እንድንወጣ ቤት አትፈልግም ዋ'ሮአል ታዲያ›› አለችው፡፡

ልብሱን ለብሶ ከጨረሰ በሁዋላ የበረደ ሻሂውን ባንድ ትንፋሽ ጨለጠና፥ «ስሚ የኔ እመቤት» ብሎ፥ ያደረ ፊቱን በርጥብ ፎጣ አባብሶ ሲያበቃ፥ ጠጉሩን በሚዶ ሙኻርቅ እያደረገ፤ «ያ ውጭ ያለው ግማት – ቅርናት – የቆሻሻ ኮረብታ – ያይነምድር ክምር – ያ ሁሉ፥ ያ ውጭ ቁጭ ብሎ የሚለምነው አገጭና አፍንጫ የሌለው፥ ሳንቃውና ስርኑ የሚታየው ቆማጣ – እሱም – ያ አይነ ስውር ለማኝ – እሱም – ያ እንካሳው ለማኝ – ያ ለምፃም ሳሊበሳ – እነሱ ሁሉ – እየሽ የኔ እመቤት – ድንቁርናው – ጉስቁልናው – ቡቱቶው – ምን ልበልሽ – ማይምነቱ – የቆርቆሮው ዝገት – የግድግዳው ሽንቁር – ምርጊቱ ፈርሶ እንደ ጣእረ ሞት ያገጠጠው ግድግዳ – እሳት የማይጤስበት ምድጃ – እህል ያልዞረበት አፍ – ኮረኮንቹ ጭምር – ዝገቱ – ሻጋታው ሁሉ እነዚያ ሁሉ የኛ ተቀፅላዎች ናቸው፡፡ እኛም የነሱ ተቀፅላዎች ነን፡፡ የአለማችን አካሎች ናቸው፡፡ እኛም የነሱ አካል ነን፡፡ እኔም፥ አንቺም ልጃም፥ ሁላችንም . : .

«እና፥ ከዚህ ተለይተን የት እንሂድ?» ወይስ እንደ አንዳንድ በራሳቸው የህልም አለም ውስጥ እንደሚኖሩ ሰዎች፥ አይተሽ የለም – በጉስቁልና ባህር ውስጥ ደሴት ፈጥረው፥ ቆማጣዎችን እንዳያዩ፣ የለማኞችን ልቅሶ እንዳይሰሙ፥ የጭቁኖችን ዋይታ እንዳያዳምጡ ከግንብ ቤታቸው ዙሪያ ትልቅ ግንብ ሰርተው፥ በብረት መዝጊያ በራቸውን ዘግተው፥ አይናቸው ከፉ እንዳያይ ግቢአቸውን በፅጌረዳ አበባ አስጊጠው የሚኖሩ ሰዎች – እንደነሱ እንሁን ነው የምትዪኝ? አንሆንም፡፡ መሰላቸው እንጂ የጉስቁሎች አይን ግንብ ቀርቶ ተራሮችን ቀዶ ያያል፡፡ የኔ አለም የልጄ አለም ተረት ሰፈር ነው፡፡ ሌላ አለም የለንም፡፡ ህይወታችን ነው፡፡ እውነታችን ይኸው ነው፡፡ ኑሮአችን ይኸው ነው፡፡ ልጄንም ደሴት ከሆነ ቤት ደሴት ወደሆነ ትምህርት ቤት ሳመላልስ አልገኝም፡፡ አለማችን ይኸው ነው፡፡ እና፥ እወደዋለሁ፡፡ ስለ ሃጂ እርግማን ደንታ የለኝም!» አላትና፥ ሚዶውን ወርውሮ ሲወጣ . . .

«አይገባኝም፥ አይገባኝም፥ እኔ የምትለው ሁሉ አይገባኝም፡፡ እብደት ነው ሌላ አይደለም» እያለች ስትረሙህ፥ ጩኸትዋ ደጃፍ ድረስ ተከተለው፡፡

ወደ ድሮ ቁራ ከሚያወጣው ኮረኮንች መንገድ ውስጥ ገብቶ እየተደነቃቀፈ ሲሄድ ባሳቡ፥ «በዚህ አለም መኖር ለምን ያጉዋጉዋል?» አለ፡፡

ቂ ቂ ቂ ቂ . . .

ምእራፍ ፬

ሲራክ እናዶእት ከቤት ከወጣ ጀምሮ ፅጌ እንዴም አላረፈችም፡፡ እንደ ቆሰለ አውሬ እየተንጎራደደች፥ ስስ ከንፈርዋን እየነከሰች፥ አስር አስር ጊዜ ረጃጅም ጣቶችዋን ቁዋ ቁዋ እያደረገች የተወለደችበትን ቀንና ያርባ ቀን እድልዋን ስትረግም ከቆየች በሁዋላ ድንገት አንድ አሳብ መጣባት፡፡

– ጣውንት የሆነኝ እሱ ነው . . . ድራሽ አባቱን ባጠፋውስ? ብላ ፍለጋ ገባች፡፡ መሳቢያውን ከፈተች፡፡ ባዶው መሳቢያ ባዶ ነበር፡፡ ወደ ቁም ሳጥኑ ሮጠች፡፡ ከልብስ ሌላ ምንም የለም፡፡ ቁም ሳጥኑ ባዶ እስኪሆን ድረስ ልብሱን አንድ ባንድ አወረደች፡፡ ምንም፡፡ እንደ እብድ እያደረጋት፥ የታባቱ አደርጎት ይሆን የሄደው? እያለች፥ ትራሱን፣ ፍራሹን፣ አገላበጠች፡፡ የሲራክ ድርሰት ረቂቅ የትም የለም፡፡ ምን ዋጠው? አልጋው ስር አድርጎት ይሆን? በማለት ጎንበስ አለች፡፡ የደነገጠ ትልቅ አይጥ ሹልክ ሲል አስደነገጣትና «ዋይ» ብላ ቀና ስትል ያልጋው ጠርዝ አናትዋን አለው፡፡

ሻሽዋ እንደ ልማዱ ተፈቶአል፡፡

«የድቁና ሚካኤል ይግጭህ አቦ!» ብላ፥ አናትዋን እያሸች ተነሳች፡፡

የት ይሆን ደብቆት የሄደው ብላ አሰበች፡፡ ጥላቻ አደረባት፡፡ ጣውንት . . . ምቀኛ . . . ደንቃራ . . . ምናልባትም ትዳራቸውን ለማፍረስ መሃላቸው የገባ ሰይጣን . . . የት ይሆን የደበቀው? ባሳብዋ ቤቱን ካንድም ሁለት ጊዜ ዞረች፡፡ ስርቻውና ሽንቁሩ ሁሉ አንድም አልቀራትም . . .

«ዛር የዛራም ልጅ – ረጋ በል እስቲ!» አለች፥ ልጅዋ እየራሾ አሳብዋን እየከፈለ ስላስቸገራት፡፡

ያኔ፥ ካብዮቱ በፊት እና ከፈነዳም ወዲህ ሰራተኛ ሰፈር በሴተኛ አዳሪነት ስትኖር ቤትዋ እየመጣ፥ ሱቁን በጊዜ እዘግቶአት

አብሮአት ሜት እየበላ፡ አብሮአት እየጠጣ፡ በሜቱ ምርቃና፡ በመጠጡ ሞቅታ መሬት ለቀው ቀስተደመና ላይ አብረው ሲሮጡ፣ ከጉም ላይ ተቃቅፈው ሲተኙ፥ የገነት በር ተከፍቶ ሙዚቃው በጆሮዎቻቸው ሲንቆረቆር ወለል ብሎ ታያት፡፡

‹‹ውባንቺ . . . ጆሮሽ አይሰማም እንዴ›› ብላ ተጣራችና፥ ‹‹... እስቲ ለልጁ ቁርስ አምጪለት፡፡ ፊቱንም እጠቢው›› በማለት ገረድዋን ካዘዘች በሁዋላ ልጁን ሰጥታት ጀምራው ወደ ነበረው ያሳብ ጎዳና ተመለሰች፡፡

አይ ጊዜ አለች፡፡ ሲለወጥ ምሬቱ፡፡ እብዮቱ በፈነዳ በጥቂት ወራት ውስጥ . . . በታህሳስ ወር በጥምቀት ሰሞን . . . ያለ ወትሮው ለጥቂት ሳምንታት ጠፍቶ ከከረመ በሁዋላ አንድ ምሽት ላይ . . . ሁሙስ . . . የቀን ቅዱስ . . . ሲራክ መጥቶ የጣለባት ዱብ እዳ ትዝ አላት፡፡ ሁሉንም ነገር አንድ ባንድ አስታወሰች፡፡ ፊቱ ጠቁሮአል፡፡ ከስቶአል፡፡ ከሰውነት ወጥቶአል፡፡ ፊቱ ላይ አሳብ ያንገዋብባል፡፡ ገና ስታየው ደስታ ፈንቅሎአት፥ ደንበኞች ያዘዙትን መጠጥ ሳያጋቡ ቸኩላ ሉቁን ዘግታ . . .

– ምንነው ጠፋህ ልጄ? ስትለው . . .

– አልጠፋሁም፡፡ አንደኛውን ከተት ብዬ መጣሁ፥ ሲላት...

– ደ'ሞ ምን ሆነሃል? ብላ ስትጠይቀው . . .

– ምን ሆኛለሁ? ብሎ መልሶ ሲጠይቃት . . .

– ያዘንክ ትመስላለህ ስትለው . . .

– ምኔ ላይ? ብሎ ሲያስጨንቃት፥ አይኖቹን፥ ጉንጮቹን፥ ከንፈሮቹን በናፍቆት አገላብጣ ስማ ስታበቃ፣ ሜት አቅርባ፡- እስቲ ሀራራችንን እንወጣው አቦ! ስትለው . . .

ሜቱን ትቶ ኮስተር በማለት . . .

– አንድ ነገር ብለምንሽ እሺ ትዪኛለሽ? ሲላት . . .

– አንተ ጠይቀኸኝ ምን እምቢ ብዬህ አውቃለሁ? ብላ ስትመልስለት፣ ድንገት፡- እንጋባ፡፡ ከዛሬ ጀምሮ ሚስቴ እንድትሆኚ

እፈልጋለሁ፡፡ በዚች ርጥብ፥ ዘለላ ሜት እምልልሻለሁ፡፡ ከልቤ ነው፥ ብሎ ሳም ሲያደርጋት . . .

ቀልዱን ይሆን? ወይስ የምሩን? በማለት የከረከርዋት ያህል ከት ብላ ስቃ . . .

– የሚኒስትር ልጅ ባል ሴተኛ አዳሪ ምን ቁርጦት ያገባል የኔ ሺጋ? አብሬህ መቅበጡ መቼ አነሰኝና? ጋብቻው ቀርቶ እዚህ መምጣትህ ይገርመኛል – ያቺን የማርያም ስእል የምትመስለውን ሚስትህን እዚያ ገነት ከሚመስለው ቤት ውስጥ ብቻዋን ትተህ፡፡ ያዲስ አበባ ወንዶች ትገርሙኛላችሁ፡፡ አንዳንዴ የኔና ያንተን ነገር ሳስበው ምን አይቶብኝ ይሆን? እላለሁ፡፡ ዞር እልና ደ'ሞ ሚስቱስ ምን ቢጎላት ነው? ብዬ እጨነቃለሁ፡ ስትለው . . .

እንደ ገና ኮስተር ብሎ፡- ሚስቴም ልጂም የሉም፥ ብሎ፥ ነገሩን ፍርጥ አድርጎ ሲነግራት . . .

መቼም ጊዜው ያብዮት ጊዜ ነውና፥ ሚስቱም እንደ አባትዋ በወታደሮች ከቤት ከነልጅዋ የታፈሱ መስሎአት ከመደንገጥም ሌላ በማዘን፥ 'ህፃኑ ደ'ሞ ምናደረጋቸው?' ብላ፥ ሲራክ ልጁን ምን ያህል እንደሚወደውና እንደሚንገበገብለት ስለምታውቅ፥ አዝና አይኖችዋ እንባ ማቅረር ሲጀምሩ፥ ሳቅ ብሎ፡- የታሰሩ መስሎሽ ነው? አይደለም፡፡ ይዛው ኮበለለች - ወደ እንግሊዝ አገር፥ ሲላት . . .

ተገርማ፥ ጆሮዋን ማመን አቅቶአት፥ ‹‹ሳትነግርህ? ሳታማክርህ? እንዲያው ዝም ብላ? ሳታስጠንቅቅህ እንኩዋን?›› ብላ ስትጠይቀው . . .

– ሳትነግረኝ፥ ሳታማክረኝ፥ እንዲያው ዝም ብላ፥ ሳታስጠንቅቀኝ – አምን፡፡ ታውቀኛለቻ፡፡ ስሜቴ ይገባታል፡፡ እኔ ከዚህ ለመውጣት እግሬን እንደማላነሳ ታውቃለች፡፡ የጢሰኛ ልጅ ከኢትዮጵያ ወጥቶ የት ይሄዳል? ከባላገር ብወጣም ባላገርነት ከልቤ ውስጥ አልወጣም፡፡ ታዲያ ሳትነግረኝ የሄደችው ጨክኝ ሆና አይደለም፡፡ ምርጫ ሳይኖራት ቀርቶ ነው፥ ሲላት . . .

አሁንም ነገሩ አልገባ ብሎአት፡- ሚስት ባልዋን ባዶ ቤት ውስጥ ጥላ እንዴት ትኮበልላለች? ምናኔ መግባት ያባት ነው፡፡ ችግር ሲመጣ ማን ከባል ጋር ሞት ይመረጣል እንጂ እንዴት ባልን ጥሎ

ይኮበለላል? አይ ዘመን? እድሜ ከሰጠን እኮ ይህ አብዮት የማያሳየን ጉድ የለም፣ እያለች፣ ክርክር ልትጀምረው ስትል . . .

መደብ ከልጉዋም ይስባል አሉ፡፡ እሰዋም ወደ መረጠችው አለም . . . በሄደችበት አድባርዋ ትቀበላት፡፡ እኔም ወደ መደቤ፡፡ ያፈው አለፈ፡፡ እንግዲህ ካለፈው ህይወቴ የቀረኝ ትዝታ ብቻ ነው፡፡ ሆኖም ህይወት ወደ ፊት ነው እንጂ ወደ ሁዋላ አይኖርም፡፡ እና፣ ካንቺ ጋር ለመኖር መርጬ መጥቻለሁ፡፡ አፌን በምን? ብሎ ሲያቅፋት፣ አቅፎ ሲስማት . . .

ካለችበት ገሃንማዊ ኑሮ ወጥታ ከሱ ጋር በክብር ለመኖር ልብዋ እየፈለገ፣ ግን ልብዋ መልሶ እየተጠራጠረ፣ በቀስተ ዳመና ላይ አብረው በሚንሸራሸሩበት ሰአት ልብዋ ከሩቅ ይመኘው የነበረው ነገር ድንገት እውን ሆኖ ሲገኝ፣ እውን ነው? ወይ ህልም? እያለች፣ ነገሩ እውን ሆኖ ሲታያት ደግሞ፣ ከልቡ ነው? ወይስ ውሸቱን በማለት ነፍስዋ እየተሙዋገተች፡- አፍክን በዳቦ፣ ብላው በወፍራም ከንፈርዋ ስትጎርሰው፣ ልብዋ የገባው ምኞት አንድ ነገር ብቻ ነበር – ወንድ ልጅ ልትሰጠው . . . እና . . .

– የልጅህስ ነገር እንዴት ከልብህ ይወጣል? ስትለው . . .

– ያንቺ ፍቅር ልቤ ሲገባ፣ ብሎ ጉንጮችዋን በረጃጅም ጣቶቹ እየዳሰሰ ሲስማት፣ በደስታ አርግዛ፣ ወንድ ልጅ ሰጥታው፣ እሱን ለማስቀረት፣ የራስዋ፣ የግልዋ ልታደርገው እየተመኘች ተያይዘው ከስሜት ሞገድ ውስጥ ሲወድቁ . . .

– አቤት ያን ቀን አብረን ያሳለፍነው ሌሊት፡፡ ብዙ ብዙ የደስታ ሌሊት፡፡ ያሳለፍነው ጊዜ፡፡ አቤት ደስ ማለቱ፡፡ እና፣ አሁን ይህ ደንቃራ መፅሀፉ የት ይሆን የተደበቀው? ብላ ስታስብ፣ ያልደረሰችበት ቦታ ትዝ ብሎአት፣ ልብዋ ከበሮ እየመታ፣ ወንበር አቀረበችና ከቁም ሳጥኑ እናት ላይ ብቅ . . . ከአቡዋራና ከጥቀርሻ ሌላ ምንም አልነበረም፡፡ ወዲያውኑ ገረዲትዋ፣ «እትዬ!» እያለች ስትጮህ ገባች፡፡

«ምን ሆንሻል? የድቁናው ሚካኤል ይፈልህብሽ እቦ!» በማለት መልሳ ጮኸችባት፡፡

«ዪዩትማ፡፡ ዪዮትማ፣ እትዬ፡፡፡»

«ምንድን ነው እሱ?»

«ዱዩትማ፡፡ ዮሀንስ የተጫወተበትን እህል፡፡ አሁን ይሀን ስራ እግዜር ይወደዋል እትዬ? ጡር ነው እትዬ!» እያለች ተፈትፍቶ የተጣለ እንጀራ አሳየቻት፡፡

ውባንቺ ስትናገር ትንሽ እንቅርትዋ ከፍ ዝቅ እያለ አንገትዋ ላይ ይጫወታል፣ ቀይ ስለሆነች እንቅርታም አንገትዋ ላይ ያለው ንቅሳት ቦግ ብሎ ይታያል፡፡

«የወሎ ረሀብሽ ትዝ አለሽ እንግዲሀ» ብላት፣ እጆችዋን እየጠረገች ከወንበሩ ላይ ወርዳ፣ «ልጄን ለእግዜር አትስጪብኝ፡፡ ደ'ሞ ችጋር አትጥሪብኝ፡፡ እንዲያውም አንቺ እዚህ ቤት ከገባሽ ወዲህ ሌማቱ እየደነገጠ ሄዶአል፡፡ የምን መስገብገብ ነው እሱ፡፡ ልጄን ከማማረር ሌማቱን ከፍ ካለ ቦታ ላይ አታስቀምጪውም ኖሮአል!» አለቻት፣ የሲራክን ረቂቅ ፈልጋ በማጣትዋ ውስጥ ውስጡን እየበገነች፡፡

«ጡር ነው ኮ እትዬ፡፡ እርስዎ ረሀብ ምን እንደ ሆነ ስላላዩ ነው እንዲህ የሚናገሩት፡፡ ሀገር፣ አፈር እንደ ዶሮ ሲጭር፣ እንደ ከብት ሳር ሲግጥ፣ እንደ ፍየል ቅጠል ሲበጥስ ስላላዩ ነው፡፡ አሞራ የሞት ጥላውን እያጠላ ከሰማይ ላይ ሲያንዣብብ፣ ህፃናት የሬሳ ጡት ሲጠቡ፣ ሰው ሰውን ለመብላት ሲከጅል . . . እትዬ አላዩትም፡፡ እህል ንጉስ ነው» ብላ፣ የተፈተፈተውን እጀራ ባምልኮት ሳም ሳም አደረገችና፣ «ጡር ነው እትዬ፡፡ ከሀገሬ ያወጣኝ፣ ባሌንና ልጄን የነጠቀኝ፣ እናትና አባቴን ባንድ ቀን ያሳጣኝ ምን መሰለዎት እትዬ! እህል ነው፡፡ ያንን መከራ ያንን ጉድ ያላየ የእህልን ጡር እንዴት አ'ርጎ ያውቀዋል?» አለች፡፡

እነዚያ የሚያማምሩ ትላልቅ አይኖችዋ እንባ አቀረሩ፡፡ ከሞቀ ጎጆዋ ውስጥ ጢስ ቡልቅ ሲል – ሲንተከተክ ጎመኑ – እስዋ ልጅዋን ባንቀልባ አዝላ ቀና ጎንበስ ስትል – ጥገቶችዋ እምቡዋ እያሉ ሜዳውን አቋርጠው ሲመጡ – ጥጃው እምቡዋ ሲል – ዶሮችዋ ሲሰፍሩ – የባልዋ ማሳ – የጉዋሮዋ አትክልት – ጎመኑ – ቃሪያው – ሽንኩርቱ – የጠጅ ሳሩ – ጤና አዳሙ – ውሀ የምትቀዳበት ምንጭ – እንጨት የምትሰብርበት ጫካ – ሜዳው ሽንተረሩ – ፊትዋ መጥቶ መጥቶ ድቅን አለ፡፡ አንድ ዘለላ እንባ ኮለል ብሎ በጉንጮችዋ አቋርጦ ወረደ፡፡

«ጡር ነው እትዬ፡፡ የሀል ጡር አለው» አለችና፣ እንደ ገና እንጀራውን ባምልኮ ሳም ሳም አደረገችው፡፡

‹‹ጀመርሽ እንግዲህ፡፡ ጡርሽን ያውጣው እቴ! ይልቅ ልጅን ስጪኝና ቡና አፍዪልኝ፡፡ ለራሴ ጤና የለኝም፡፡ ራሴን ያመኛል፡፡ ያዞረኛል፡፡ ኸረው ኸረው ይልብኛል›› አለች፥ ብሽቅ ብላ፡፡

‹‹ቀብር አይሄዱም?››

‹‹ሁለት ብር እከፍላለሁ፡፡ ሌላ ምን ይመጣብኛል!››

‹‹ቀባሪ አያሳጣኝ ማለት ነው እትዬ፡፡ ቀበሌም ስብሰባ አለ ብለዋል፡፡››

‹‹እልሄድም፡፡ አሞኛል ስልሽ አይገባሽም፡፡ ከንዴን ስወረውር የምውልበት አቅም የለኝም . . .››

‹‹እህል የከለከሉን እንደሆነ ብዬ ነው . . .››

‹‹እህል ይንሳሽ አቦ! ሂጂ ቡና አፍዪልኝ ነው የምልሽ›› አለቻት፣ ተቆጥታ፡፡

‹‹እሱስ ፈልቶአል፡፡ ብቻሁን እንዴት ይጠጣሉ ብዬ ነው›› አለች፡፡

‹‹ምን ይደረግ? ሃጂ በእርግማን በሬን ዘግተው ይዘዋል፡፡ ሌሎቹ ደግሞ ለምን ከኛ በላይ ትኖራለች? ከኛ ይበልጥ ታጌጣለች? ነው የሚሉት – ሁሉም . . .››

‹‹እረ ሌላ ሌላም ይናገራሉ፡፡››

‹‹እንደ ምን ያለ በይ?››

‹‹ከየህ ከጎረቤታችን ያሉ ትግሬ በቀደም ለት ጌቶች ሸንት ቤት ሄደው ሲመለሱ አይተው፥ አሁን ይህን የመሰለ የተማረ ወጣት፣ ይህችን አገር አሸንፋ የኖረች ሸርሙጣ ምንዋን አይቶ ነው ያገባው? በሙትት ተብትባው ነው እንጂ አይኑ እያየ እያገባትም ነበር፡፡ ያስታውቃል፡፡ ፈዞአል፡፡ ባህታዊ ይመስል መፅሀፍ ከእጁ አይጠፋም ሲሉ ጆሮዬ ገባ . . .››

‹‹ቆማ የቀረች፥ ያለ ሊቸንሳ የምትነግድ ልጃቸውን ይዳሩለት!››

‹‹ሌሎቹ ደግሞ ለምን ከዚህ ቤት ለቀው አይወጡም ነው የሚሉት፡፡››

‹‹ለምን?››

‹‹ሃጂ ባለውቃቢ ናቸው፡፡ ውቃቢያቸው ቤቱ ላይ አርፎአል፡፡ በቶሎ ለቀው ካልወጡ አንድ ነገር ይሆናሉ እያሉ ነው የሚያወሩት፡፡››

‹‹እዎን እህል ውሀዬን ከዚህ ሰፈር የሚጨርስልኝ ነገር ነው ያጣሁት . . . ምላሳቸው ቀርቶ ደንቃራው፣ እንደርቢ እላስቀምጥ ብሎኛል፡፡ ሲራክ ነው ለዚህ ሁሉ የዳረገኝ፡፡ ተው ይህን ቤት እንልቶቅ፡ ከዚህ ሰፈር እንውጣ ስለው፡፡ ጉድ ነው ብቻ፡፡ ለጉድ ይሆናል እዚህ ጎልቶ ያስቀረን፡፡ ለመሆኑ የኔህ የትግሬዋ ጋለሞታ አለች?››

‹‹ጌቶች ሲወጡ ሲገቡ ብቅ እያለች ታስካካለች . . .››

‹‹አንድ ቀን አናትዋን በመጥረቢያ ነው የምለው አለችና›› ቡናውን ከማቅረብሽ በፊት እትዬ አልታዬን ቡና ጠጡ ብለሽ ንገሪያቸው›› ብላ አዘዘቻት . . .

‹‹እሳቸው እንደሆኑ ባልነግራቸውም ይመጣሉ፡፡››

‹‹በምን አወቅሽ?››

‹‹ቡና ሲወቀጥ ሳይሰሙ አልቀሩም ብዬ ነዋ›› አለችና፣ ወደ ጉዋዳ ጥልቅ አለች፡፡

የቡናው ጀበና እየፎከረ ሲቀርብ፣ ፅጌ ‹‹አቦል ጀባ፣ በረካ ጀባ፣ ሸረኛውን ምቀኛውን ያገልኝ›› ብላ፣ ባህር እጣን፣ ፍም እሳት ከተጫረበት ገል ላይ ብትን አድርጋ ጢሱ ቡልቅ እያለ ከፍሉን ማጠን ሲጀምር፣ እትዬ አልታዬ ወርቅ ጥርሳቸውን ብልጭ፣ ብልጭ እያደረጉ፣ ሽበት የወረሰውን ችርችም ያለ ጎፈሬአቸውን እቁመው፣ ረጂም መቀነታቸውን ከቀጭን ወገባቸው ላይ ሸብ አድርገው፣ ረጂም ቀሚሳቸውን በረጂም ቁመናቸው እየጎተቱ ሲኒአቸውን በቀይ መሀረም ጠቅልለው ይዘው እየተጎተቱ ብቅ . . .

ሰላምታ ከተለዋወጡ በሁዋላ፣ ‹‹ትንሽ ተሸሎሻል?›› አልዋት፡፡

«ያመኛል ባክዎን፡፡ ሰሞኑን እዚህ ልቤ ስር እንደ እሳት ያቃጥለኛል፡፡ በሽታዬን ያወቀልኝ የለም፡፡ ሀኪም ቤቱም ሰለቸኝ፡፡ የዘመኑ ሀኪሞችማ በሽታውን ትተው የሚጠይቁት ሌላ ሌላ ነገር ነው፡፡ ከባልሽ ጋር እንዴት ናችሁ . . . ቤትሽ ውስጥ ደስታ ይሰማሻል ወይ . . . ጭንቀት አለብሽ ወይ? ወይ ተአምር! ዘር አባታቸው ይጥፋና እርም ብዬ ትቻቸዋለሁ» አለች ፅጌ፣ የቡና ቁርስ በትንሹ ቆርሳ ላድባርዋ እየወረወረች፡፡

ውባንቺ ያቀረበችላትን ቡና ሳትቀምስ ወደ ሙጭ ደፋች ላድባርዋ፡፡ እትዬ አልታዬ በሚጥሚጣ የቀረበላቸውን የቡና ቁርስ እየጎረሱ፣ «ሀኪም ቤት ምን ዋጋ አለው ብለሽ ነው? እነሱ የሚያውቁት ገንዘብ መብላት ብቻ ነው፡፡ ጠበል ነው የሚሻለው ልጄ . . .» ብለዋት ሳይጨርሱ፣ ዮሀንስ ጨወታውን አቋዋርጦ ወደ ረከቦቱና ወደ ጀበናው እየሮጠ ስላስቸገረ፣ እትዬ አልታዬ ተናደው፣ «ምን ነው እቴ ይህን ልጅ ብትቆነጥጪው? የምን መቅበጥ ነው እሱ!» አልዋት፡፡

ፅጌ ደስ አላላትም፡፡

«ለስንት ቃልቻ ሰግጄ፣ ለስንቱ ታቦ ተስዬ ያገኘሁትን ልጄን ለቀቅ» አለችና ደዛ አቀፈችው፡፡

«ጀበና ላይ የሚያንገብብ ልጅ ደስ አይለኝም» አልዋት፣ ተቆጥተው፡፡

እትዬ አልታዬ ለብዙ ዘመን ለታወቁ ቃልቻ ቡና ካዳሚ ነበሩ፡፡ አሁን የሚኖሩት በየቤቱ እየዞሩ የቡና ሲኒ እይተው በመጠንቆልና በመቀላወጥ ነው፡፡ ሌላ ሥራ የላቸውም፡፡ ቡና የሚወቀጥበትን ቤት ጆሮአቸው ሲያዳምጥ ነው የሚውለው፡፡ ቡናው ተወቅጦ፣ ተጥዶ የሚፈላበት ደቂቃ አይስቱም፡፡ ሲኒያቸውን ይዘው ከተፍ ልክ በሰአትዋ . . .

«በጠፋ ቡና ቢደፋውስ እትዬ» አለች ውባንቺ፡፡

ውባንቺ ያለቸው ልባቸው ስለገባ፣ «ጉድ ነው ኮ፡፡ ታሪክ ነው፡፡ ቡና ከቡና ሀገር ሲጠፋ፡፡ አድባርዋን ሲያጣሉን፣ ከራማውን ሲያሸሹብን፡፡ የቡናው ሼሂ ዘንግ ደጉን ቀን ያምጣልን - አዎን፡፡ ጀበናን ማስደንገጥ ደግ አይደለም፡፡ የጥቁር ጀበና አምላክ ምሱን ካላገኘ፣ ጋኔሉም እትላውን ካላሸተተ አድባርዋ ትጣላናለች፡፡ ይሄው

በረሃቡም፥ በኀርፉም፥ በጦርቱም በእርስ በእርስ ፍጅቱም እያሳየን ነው›› አሉና፥ ቡናቸውን ደገሙ፡፡

ውባንቺ ሁለተኛ ቡና ለመጣድ ስትሄድ ፅጌ ዮሀንስን እያባበለች፡-

‹‹እባክዎ በጣም ተቸግሬአለሁ›› አለች፡፡

‹‹ምን ሆንሽ ልጄ? ባልሽን አውሎ ያግባልሽ እንጂ›› አልዋት፡፡

‹‹ሃጂ ይህን ቤት ሊያስለቅቁን ይፈልጋሉ፡፡››

‹‹አዎን ሰምቻለሁ፡፡››

‹‹ባሌ ደግሞ ከዚህ ቤት ጋር የቆረበ ይመስል ሊለቅ አይፈልግም፡፡ ግራ ገባኝ፡፡ እርግማኑንም ፈራሁ፡፡ ምን እንደማደርግ ነው ያጣሁት›› አለች፥ ጠጉርዋ ላይ በማይረጋው ሻሽዋ ባንድ ፊት እየተበሳጨች፡፡

‹‹ሃጂ ካ እንዴት እንደሆኑላቸው አላውቅም እንጂ ይህን ቤት ለማስለቀቅ ህጉ አይፈቅድላቸውም፡፡ የመረጡት አሁን የሚኖሩበትን ትልቁን ቤት ነው›› አልዋት፥ ወርቅ ጥርሳቸውን ብልጭ እያደረጉ፡፡

‹‹እውነትዎን ነው?››

‹‹እንዴ፥ አልሞትኩ ልጄ፡፡››

‹‹ታዲያ እንዴት ብለው ነው ይገባኛል የሚሉት?››

‹‹ዋ ልጄ፡፡ ገንዘብ ብዙ አፍ አለው፡፡››

‹‹እርግማናቸውን ትተውኝ በወጣሁ፡፡ ልጄ ላይ እንትፍ ብለው ዳጅ ባደርኩ፡፡››

‹‹አዎን፥ እርግማን መጥፎ ነው›› ብለው ሲተክዙ ቆዩና፡-

‹‹በጤና ለቃችሁ ብትሄዱ ይሻላል›› አልዋት፡፡

‹‹እኔም ብዬ ነበር እሱ እምቢ አለ እንጂ፡፡››

‹‹ለምን ልጄ?››

‹‹እትዬ አልታዬ፥ እንዲያው በሞቴ፥ ዕህፈት እርግፍ እ'ርጎ የሚያስጥል አዋቂ ይኖራል? እሱ ዕህፈቱን ካልተወ ከዚህ ቤት አይወጣም፡፡ ቤታችንም ሰላም አያገኝም፡፡ ዕህፈት ዕህፈቱን ሲል እኔንም እርግፍ እ'ርጎ እንዳለቀ ቁና ጥሎኛል›› አለች፡፡

‹‹ምን አይነቱ በሽታ ነው ደ'ሞ እሱ ልጄ?›› አልዋት፡፡

‹‹ባሊን የተጠናወተው በሽታ ነው፡፡ እ'ንደ ደብተራ ሲፅፍ ነው የሚያድረው፡፡ ከዚህ ቀደም ዕፎ ያሳተመው መፅሀፍ እዳ ውስጥ ነክሮን በችግር ላይ ነው ያለነው፡፡ ታዲያ ይህንን ምን ይሉታል? መተት ነው እንጂ›› ብላ፥ ነገርዋን በመቀጠል፥ ‹‹እሱን ዝም ብሎ ሲፅፍ እኔንም ዞር ብሎ አያየኝ፡፡ ሆድና ጀርባ ሆነናል፡፡ እኔ እሱን እንደ እግዜር አምኜው ቤቱን፥ ቤቱን እያልኩ ቀና ጎንበስ ስል እሱ ከመፅሀፉ ሌላ አያስብም፡፡ አለሁልሽ አይለኝም፡፡ ባል አለሁልሽ ካላለ፥ ከዘመዶቼ ጋር ደብለቅ፥ ደብለቅ ብሎ ካላኮራኝ፥ ባልና ሚስት ሆኖ የመኖር ጣእሙ ምኑ ላይ ነው? አብሮ ለመተኛትማ ከማንም ጋር ተጋድሞ መነሳት ይቻል የለም እንዴ? ታዲያ የዚህ ሁሉ ጠንቅ የሚፅፈው መፅሀፍ ነው፡፡ ሌላ አይደለም›› አለችና፥ ልጁን ለማስታገስ ያንገትዋን ወርቅ አውልቃ ሰጠችው፡፡

እትዬ አልታዬ በነገሩ ተገርመው፡ ‹‹ለመሆኑ ስለ ምንድን ነው የሚፅፈው?›› ብለው ጠየቅዋት፥ በሚጥሚጣ የቀረበላቸውን እንጀራ ጎረስ ጎረስ እያደረጉ፡፡

‹‹ምናባቴ አውቃለሁ፡፡ ብቻ፥ ስለ አንድ ሞትን የሚሸሹ ሰው ነው የሚፅፈው . . .››

‹‹እንደ ፊታውራሪ ማናለባቸው? አዬ ልጄ፡፡ እኚያ ፀሀይ የመሰሉ ጌታም ሞት አልቀረላቸውም፡፡ እጀባቸውን አስከትለው አለሚቱ በምትባለው በቅሎአቸው ላይ ተቀምጠው . . . አቤት ትከሻ . . . አቤት መልክ . . . አቤት ግርማ ሞገስ . . . ከአደባባይ መልስ እንደ ፀሀይ ብቅ ሲሉ 'የሞተ አለ? የታመመ አለ? መርዶ አልተሰማ?' እያሉ ሲጠይቁ ትዝ ይሉኛል፡፡ ጌቶቹም ጋ እንዳንዴ ብቅ እያሉ፤ 'እድሜ የማያረዝም መድሀኒት ታውቃለህ?' እያሉ ይጠይቁ ነበር፡፡ ዞሮ ዞሮ ካፈር ማን ይቀራል ልጄ? ጥሪኝ አፈር ነው ራታችን''

ብለው፥ ሚጥሚጣው ስለ ፈጃቸው ትኩስ ቡና ቶሎ ቶሎ ፉት ፉት አሉበት፡፡

ዕጌ ተገርማ፥ «የሚፅፊው መፅሀፍ ልክ አሁን እንደ ነገሩኝ ነው ታሪኩ» አለች፡፡

«አዎን፥ ስለ ፊታውራሪ ማናለባቸው አጫውቱኝ ይለኛል ሁልጊዜ፡፡ ስለሱ ነው የሚፅፊው? ምን ያደርግለታል ልጄ? ስራ ፈት መሆን ነው፡፡ ውነትም መድሀኒት ያስፈልገዋል» ብለው፥ ትንሽ አሰቡና ትዝ ሲላቸው . . .

«ቀጨኔ አንድ አዋቂ አሉ፡፡ ጌቶቹ ቤት ካዳሚ ሆኜ ያውቁኛል፡፡ እሳቸው ዘንድ ሄደን እንለማመናለን» አሉና፥ ሶስተኛውን ቡና ፉት ብለው መለሱ፡፡

ዕጌም ሶስተኛውን ሳመል ከቀመሰች በሁዋላ የቀረውን ደፍታ ሲኒዋን ሰጠቻቸው፡፡ እትዬ አሊታዬ በልባቸው እቦል ጀባ፥ በረካ ጀባ፥ ከራማው ጀባ፥ የቡናው ሼሂ ዘንግ ምስጢሩን ገለጠው እያሉ ሲኒው ውስጥ የቀረውን የቡና አተላ ሀረግ ሲያነቡ ከቆዩ በሁዋላ፥ «ትንሽ ሀዘን ይደርስብሻል፡፡ ግን ለክፉ አይሰጥም፡፡ ምሱ፣ ጥቁር ቄብ ዶሮ ናት፡፡ አዎን . . . ያንዲት ሴት ልብ ባልሽ ላይ አርፎአል» ሲሉ፥ አቋዋርጣቸው . . .

«ቅርብ ናት ወይስ ሩቅ?» ብላ ጠየቀች፡፡

«ሩቅ ናት» አልዋት፥ ወርቅ ጥርሳቸውን ብልጭ አድርገው፡፡

«ያቺ ሚስቱ ትሆናለች» አለች ብሽቅ ብላ፡፡

«አዎን፥ እሱም አሳብ አለበት . . .»

«ስለዚህ ደንቃራ መፅሐፍ ይሆናላ» ብላ፣ የት ይሆን ደብቆት የሄደው? እያለች ማሰብ ጀመረች . . .

ምእራፍ ፭

ሲነጫነጭ ከቤቱ የወጣው ደራሲ እየተነጫነጨ ነበር ቢሮው የገባው፡፡ ስሜቱ ካየሩ ንጭንጭ፥ ጭፍግግ ያለ ጠባይ የተለየ አልነበረም፡፡ ሰማዩ ምድራቱን ለመጫን ዝቅ ያለ ይመስላል፡፡ ጥቁሩ ደመና ወተት እንዳጋተ የጥገት ጡት በማንኛውም ደቂቃ ዝርግፍ የሚል መስሎ ያስፈራል፡፡ እና፥ ለፈጠራ ፅሁፍ ተነሳስቶ የነበረው ስሜቱ እንደ አየሩ ቀዝቅዞና ጠቁሮ ነበር፡፡

ጊዜው ከጠዋቱ ገና ሶስት ሰአት ተኩል ገደማ በመሆኑ፥ ቢሮ ክራሲው መንቀሳቀስ፥ የበለዘ ጥርሱን ማግጠጥ፥ የቦዘ አይኑን ማጉረጥረጥ፥ ተዋጊ ቀንዱን ማሳየት፥ ጣቱን በየቦታው ማስገባት፥ በሰው ቁስል እንጨት መስደድ አልጀመረም፡፡ ዝም ብሎ ያዛጋል – እንደ ተራበ ጉማሬ፥ ከትናንቱ ምሽት የዞረ ድምሩን ከአይኑ ጥላው ገፎ በመጠኑም ቢሆን መንቀሳቀስ ለመጀመር ገና ብዙ ሲኒ ቡና፥ ማኪያቶና ሻሂ ያስፈልገዋል፡፡ አለበለዚያ የቦዘው አይኑ ወረቀትና ባለጉዳይ ለማየት ከቶ እንዴት አድርጎ . . .

ደራሲው ራሱንም ሆነ ነገር አለሙን ትቶ አኩርፎ ዝም ብሎ ቁጭ ብሎ ነበር፡፡ ከትንሽ ጠረጴዛው ላይ ከፊቱ የተከመረው ያረጀ ፋይል፥ አብዋራውን እያቦነነበት ያፈጥበታል፡፡ እሱም መልሶ ያፈጣል፡፡ የፋይሎቹ አቡዋራ አፍኖ ነፍሱን የሚያወጣ መስሎ ታየውና ተነስቶ ከፋይሎቹ ፊት ለመሸሽ ፈለገ፡፡ ነፍሱ ታፍና ጣእር ሲይዛት ተሰማው፡፡ ግን ወዴት? የት ሸሽቶ ለማምለጥ ይቻላል? ይህን እንደ ነቀርሳ ውስጥ ውስጡን በልቶ የሚጨርስ የሻገተ ህይወት . . .

‹‹እንደምናደርክ ጓል?››

‹‹እ . . . እስክንድር – አላየሁህም ስትመጣ›› አለ፥ ከእንቅልፉ ድንገት እንደ ባነነ ሰው ደንግጦ፡፡

‹‹ባሳብ ተውጠህ ነበር፡፡ ከሚስትህ ጋር ተጣልተህ ነው? ወይስ አዲስ ፍቅር ይዞሃል?›› አለው፥ ሰው ሰራሽ ጥርሱን እያሳየው፡፡ አንድ ጥራዝ ብጤ በእጁ ይዞአል፡፡

‹‹ከሚስቱ ጋር የማይጣላ ማን አለ ብለህ ነው?›› አለ ሲራክ፥ እየቀለደ፡፡

‹‹ታሳዝኑኛላችሁ ሚስት ያላችሁ ሰዎች፡፡ ሰው በገዛ እጁ ነፃነቱን ሽጦ እንዴት መቀመቅ መግባትን ይመርጣል? በኔ አስተያየት ትዳር የሚሉት ጣጣ የጋራ ስቃይ የምናካሂድበት ተቋዋም ነው፡፡ ወተት በየሜዳው ሞልቶ ላም የምንገዛበት ምክንያት አይታየኝም›› አለው ኮስተር ብሎ፡፡

‹‹ለዚህ ነዋ እንደ ባህታዊ ሆቴል ውስጥ ብቻህን ተደፍተህ የምትኖረው!›› አለው ሲራክ፥ ፈገግ ብሎ፡፡

‹‹በተግባር!››

እስክንድር ፈረደ ምራቁን መቋዋጠር አይችልም፡፡ ያናገረው ሰው ሁሉ ለካፊያው ጠበል ሳይደርሰው አይለየውም፡፡ ሉሜ ፀጉሩ ብን ብሎ ሳስቶአል፡፡ ጨርሶ መላጣ የሚሆንበት ጊዜ ሩቅ አይመስልም፡፡ ሲናገር ሰው ስራሽ ጥርሱ ወልቆ ዱብ የሚልበት ስለሚመስለው ሳይሆን አይቀርም፥ አስር አስር ጊዜ በመዳፉና በምላሱ ወደ ውስጥ ገፋ ገፋ ያደርገዋል፡፡ በስተቀረ፥ ቁመናው የሰጠ፥ ብስል ቀይ፥ አይኖቹ ጎረጥ ጎረጥ ያሉ መልከ መልካም ነው፡፡ እሱም ይሰማዋል መልከ መልካም መሆኑ፡፡ ‹‹የቢሮክራሲው ስራ እንዴት ነው?›› አለ፥ የያዘውን ጥራዝ በማገላበጥ የሲራክን አይን ወደ እሱ ለመሳብ እየፈለገ፡፡

‹‹እያፈነኝ ነው፡፡››

‹‹አሁንም የያዘውን ጥራዝ በማገላበጥ የሲራክን ቀልብ ወደዚያ እየሳበ፥ ሰአቱን አየና፥ ‹‹መፅሐፍህ ምን ደረሰ?›› አለው፡፡

‹‹ኩራዜ አልነድ ብላ ጨልሞብኛል›› አለና፥ በረጂሙ ወደ ውጭ ተነፈሰ፡፡

‹‹ግን›› አለ እስክንድር፥ ‹‹ስለ መፅሀፍህ አንድ ነገር እጠይቅሃለሁ እያልኩ ሳስብ ነበር፡፡››

‹‹ምን?›› አለው፡፡

‹‹ምን እንዲህ ያለ ከባድ አርእስት እንዳስመረጠህ?››

‹‹እንዴት ያለ?››

«ስለ ህይወትና ሞት፣ ማለት የህይወትን ትርጉም መሻት።»

ሲራክ ፈገግ በማለት፣ «እንደምታውቀው አርእስቱ አዲስ ነገር አይደለም። ከሰው ልጅ ጋር የኖረ የቆየ ጥያቄ ነው» ብሎ ጀመረ። «ግን አርእስቱን ስመርጥ አዲስ ትርጉም አገኝለታለሁ ብዬ አይደለም። ስለ ኢጋፋሪ እንደሻው መፃፍ የጀመርኩት ባጋጣሚ ጎረቤታችን የሆኑ አንድ አሮጊት ሞት ከሩቁ ለመሸሽ ይሞክሩ ስለነበሩ አንድ የድሮ ሰው ሲያወሩ ሰምቼ ነው። ታዲያ ቆይቼ ሳስብበት የህይወትና የሞት ጥያቄ ስር ነቀል የሆነ አብዮት በሚካሄድበት አገር በያንዳንዱ ሰው አእምሮ ውስጥ የሚጉላላ ጥያቄ ሆኖ ታየኝ። አየህ፣ አብዮት የሞት ሽረት ጉዳይ እንደ መሆኑ መጠን፣ በዚህ የከረረ ትንቅንቅ ውስጥ፣ ምናልባት ብዙዎቻችን፣ እንኖር ይሆን? ወይም ሄሚንግዌይ እንዳለው፣ 'የሚቀጥለው ደወል ድምፅ ማን ይጠራ ይሆን?' የህይወት ትርጉሙ ምንድን ነው? ብለን ራሳችንን ሳንጠይቅ አልቀረንም። እና፣ የብዙዎቻችን አቋም በህይወትና በሞት ላይ ባለን አመለካከት የሚወሰን ይመስለኛል። ደሞም ነው። ሲዘር፣ 'ፈሪዎች ከመሞታቸው በፊት ብዙ ጊዜ ይሞታሉ፣ ጀግኖች ግን ካንዴ በቀር ሞትን አይቀምሱትም' ብሎ የለ። ስንቶቻችን ስንት ጊዜ በቁም ሞተናል . . .

«ግን ይገርምሃል፣ አሳቡ ለብዙ ዘመን አእምሮዬ ውስጥ ሲጉላላ የቆየ ነው። እንደ እውነቱ ከሆነ ግን ነገሩ ስለ ሞትና ህይወት አይደለም» አለው።

«ሞትን ከሩቅ ስለሚሸሹ ሰው ነው የምፅፈው ስላልከኝ ነው» አለ፣ እስክንድር እየቸኮለ።

ሲራክ ትንሽ ተከዘና፣ «በመሰረቱ እኔ የምፅፈው ስለ ልበ ሙሉነት፣ ስለ ደፋርነት ነው» ብሎ ሳይጨርስ፣ እስክንድር አቋረጠውና

«ይገርማል! ምንድን ነው አንተ ከድሮ ጀምሮ በዚህ አሳብ ተጠምደህ የምትኖረው? አለው።

ሲራክ አይኖቹን ከእስክንድር ባሻገር ካለው ባዶነት ላይ አሳርፎ፣ «አየህ እስክንድር» አለ – «ልበ ሙሉነትና ደፋርነት በሰው ህይወት ውስጥ መሰረታዊ ነገሮች ናቸው። የሰው ልጅ የሚያስብ ፍጡር ነው። አሳቡን በሥራ ለመተርጎም ድፍረት ከሌለው፣ ልበሙሉ ካልሆነ ከእንስሳ በምን ይሻላል? ድፍረት ከሌለው፣ ቆራጥ ካልሆነ፣

ሰብአዊ ክብሩንና ነፃነቱን ሊጠብቅና ሊያስከብር አይችልም፡፡ ደፋርና ጢስ መውጫ እያጡም ይባል የለ፡፡ እንደዚያ ነው፡፡ ድፍረት ከሌለን ማናችንም ምንም አይደለንም፡፡ ካድር ባይ ብእር ባይ ወረቀት ይበልጥ ብዙ ይናገራል፡፡ ብዙ ለፈለፍኩ መሰለኝ፡፡ ለማንኛውም ነገር አሁን እምቢ ብሎኛል» አለው፡፡

«ስሜቱ ከድቶህ ይሆናል፡፡»

«ሳይሆን አይቀርም፡፡»

እስክንድር፥ «አዎን፥ አንዳንዴ ኩራዙ አልነድ ይላል» ብሎ፥ ሲራክ ፊት የተከመረውን አሮጌ ፋይል ተመለከተና፥ «ብተለይም የቢሮክራሲ ስራ ሲታከልበት የባሰውን ይጨልማል» ካለ በሁዋላ፥ የያዘውን ጥራዝ አገላበጠና፥ «ለኔ ግን የበራልኝ ይመስለኛል፡፡ የምፈራው ግን ብርሃን ነው ያልኩት ጭለማ እንዳይሆን ነው፡፡ የህይወትም ምፀት በስህተት በገነታዊ ብርሃን እንተረጉመዋለን ያ ጊዜ የታየን ሁሉ ዕልመት፥ ፍፁም የማይዘለቅ ዕልመት መሆኑን ሳንጠረጥር፡፡ ብዙውን ጊዜ ህይወት ስታሾፍብን እውነት ይመስለናል» አለና፥ ሲጃራውን ልምጥጥ አድርጎ ስቦ ሲያበቃ፥ «ለማንኛውም ነገር፥ ያንን ጀምሬአለሁ ብዬ አንድ ቀን ያጫወትኩህን መፅሀፍ ጨርሻለሁ» አለው፡፡

ሲራክ፥ ደስታ ፈንቅሎት ብድግ ብሎ፥ «እንኳዋን ደስ ያለህ» እያለ ጨበጠውና፥ «ምን ይሰማሃል? . . . ማለቴ ስትጨርስ ምን ተሰማህ?» አለው፡፡

እስክንድር የሚሰጠው መልስ ጠፍቶት ሲያስብ ቆየና፥ «መቼም ልብ ያሰበውን በወረቀት ላይ አስፍረው ሲጨርሱ ይቀላል፡፡ ደስ ይላል፡፡ አለ አይደል – እሰይ ተወለደ አይነት ስሜት፡፡ ግን መልሰው ሲያነቡት ደ'ሞ የፃፉት ነገር እንዳሰቡት ሆኖ አይገኝም፡፡ ይህንም፥ ያንንም ለውጡ ለውጡ ያሰኛል፡፡ የመለወጥ ፍላጎት መጨረሻ የለውም፡፡ በመጨረሻ አዲስ መፅሀፍ እንደ መፃፍ ይሆናል፡፡ ይሄ ደ'ሞ የበኩር ልጅህን እንዲህ ካልሆንክ፥ እንዲያ ካልሆንክ፥ ካልቆነጀህ፥ ጠባይህን ካላሳመርክ፥ እገሌን ካልመሰልክ እያሉ እንደ ማንሳቆል ያህል ይቆጠራል፡፡ ታዲያ ይሄውልህ፥ የበኩር ልጄን እንዳልነበረ አድርጌው ልጅ ገዳይ አባት ከመሆኔ በፊት፤ አንተ አይተኸው አስተያየትክን እንድትሰጠኝ ነው የመጣሁት» አለው፡፡

ሲራክ ይህን አልጠበቀም ነበር፡፡ ነገሩ ዱብ እዳ ሆነበት፡፡ ውስጣዊ ስሜቱ ኩምሽሽ፣ ኩምትር ሲል ተሰማው፡፡ የሰው ድርሰት አንብቦ አስተያየት ላለመስጠት ምሎ ተገዝቶ ነበር፡፡ ከዚህ ቀደም ባጋጠመው ልምድ ደራስያን በድርሰታቸው የመጣ ነባራዊ ሂስ እንደማይቀበሉ ደርሶበታል፡፡ ማንኛውንም ሂስ ከምቀኝነት ለይተው አይመለከቱም፡፡ እሱ ደግሞ በገዛ እጁ በማያገባው ቦታ ገብቶ የእርጎ ዝንብ በመሆን ምቀኛ ለመባል አይፈልግም፡፡ ተፈጥሮው ሆኖ፣ ይበል፣ ግሩም ነው፣ ድንቅ ነው የሚል፣ ልቡ ያሰበውን ምላሱ የምትክድ አይነት ሰው አይደለም፡፡ በኪነት ለመጣ ነገር ይሉኝታ አያውቅም፡፡ እሺ ብሎ ከተቀበለ ያለውን ነባራዊ ሂስ በሀቅ ለመስጠት ህሊናው ያስገድደዋል፡፡ ታዲያ ትርፉ ምን ነበር? ከዚህ ቀደም የደረሰበት ችግር ትዝ አለው፡፡ ሳይቸግር ጤፍ ብድር . . .

አንድ ወጣት ደራሲ ድርሰቱን አንብቦ አስተያየት እንዲሰጠው ጠየቀው፡፡ ሲራክም በደስታ ተቀብሎ ካነበበ በሁዋላ ወጣቱን ደራሲ ጋብዞ፣ «ብምሰጥህ አስተያየት ተስፋ አትቁረጥ፡፡ ድርሰትህ የልብ ወለድ አፃፃፍን መሰረታዊ ስርአት የተከተለ አይደለም፡፡ አንዳንዴ «እኔ» እያልክ በመጀመሪያ ሰው ትተርካለህ፡፡ ትንሽ ቆይተህ ደግሞ ተራኪውን ሁሉም ቦታ የሚገባ፣ የሚያይና የሚሰማ ታደርገዋለህ፡፡ አስተያየቱ ይምታታል፡፡ በዚህ ላይ ደግሞ የመፅሀፍህ ዋና ገፀ ባህርይ ያስራ አራት አመት ልጅ ሆኖ ሳለ፣ የሚናገረውና የሚያስበው እንደ ዩኒቨርስቲ ምሁር ወይም ብዙ ልምድ ከህይወት እንደቀሰመ አዛውንት ነው፡፡ ትክክል አይደለም፡፡ ንግግሩ ከሁኔታው፣ ከባህርይው ውጭ ያደርገዋል፡፡ ሳልነግርህ የማላልፈው ሌላው ነገር ደ'ሞ ተጨባጭነት የሌላቸው አጠቃላይ አስተያየቶችን መወርወር ታበዛለህ፡፡ ወደ ማስተማር ታዘነብላለህ፡፡ የምትፈልገው ምንድን ነው? ለማስተማር ነው? አንባቢህን ለማስደሰት ነው? ከሁለቱ አንዱን መምረጥ አለብህ፡፡ ሁለቱን ባንድነት ለማቅረብ ከፍተኛ የድርሰት ችሎታን ይጠይቃል፡፡ አጨራረስህ ላይ ከፍተኛ ጥንቃቄ ማድረግ አለብህ፡፡ ለመጨረስ የቸኮልክ ወይም ገፀ ባህርያቱን ምን እንደምታደርጋቸው የጠፋህ ትመስላለህ፡፡ ገፀ ባህርይ መቅረፅ በጣም አስቸጋሪ ነገር ነው፡፡ ልብ ወለድ ከሆነ ያለ ገፀ ባህሪይ አይሆንም፡፡ ያንተ ገፀ ባህርያት የራሳቸው የሆነ ህልውና የላቸውም፡፡ በሚናገሩት የቃላት ኩዋኩዋታና የቃላት ናዳ ይሸፈናሉ፡፡ ስለዚህ . . .» ብሎ ሳይጨርስ፣ ወጣቱ ደራሲ ረቂቁን ከእጁ ነጥቆ ደህና ዋል እንኳን ሳይለው ወጥቶ ጭልጥ፡፡ ሲራክ አፉን በዳቦ ብሎ ዝም፡፡

ከጥቂት ወሮች በሁዋላ ያው ወጣት ደራሲ ተመልሶ መጥቶ፣ «ያ መፅሀፍ ያውልህ» ብሎ ይወረውርለታል – ደረቱን ነፍቶ፡፡

ሲራክ መፅሀፉን እያገላበጠ፥ «አሳትምከው እንዴ? ማለት፡፡

«አዎን፥ እያየኸው!» ብሎ መመለስ፥ ወጣቱ ደራሲ ተኩራርቶ፡፡

«እንዳለ ነው ወይስ . . .»

«እንዳለ፡፡»

የሲራክ አይን ከመፅሀፉ መግቢያ ላይ ያርፋል፡፡ በመግቢያው ላይ የተፃፈው «. . . አንዳንድ ደራሲያን ነን ባዮች፥ ወጣት ደራሲያን እንዳያብቡ በምቀኝነት ይህን መፅሀፍ አጥላልተው ተስፋ ሊያስቆርጡኝ ቢሞክሩም፥ ጊዜው፥ የትግል ጊዜ ነውና፥ እንባቢ አይቶ እንዲፈርደኝ በተስፋ አቅርቤዋሁ . . .»

በሲራክ አእምሮ ውስጥ ተቀርፆ የቀረ አረፍተ ነገር ነው፡፡ ከንዴቱ ብዛት፥ «እንኳዋ ደስ አለህ» ከማለት፥ ሌላ ነገር ሲለው አልቻለም፡፡

«ባምላክህ» ካለው በሁዋላ ኩራት እየተሰማው፥ «መታተሙ ብቻ አይደለም፡፡ ባንባብያን ዘንድ መፅሐፉ ተወዶአል፡፡ ተሸጦ ሊያልቅ ነው» ይለዋል፡፡

ሲራክ ስሜቱን ሊቆጣጠር አልቻለም፡፡ በንዴት መፅሀፉን አፍንጫው ላይ ወርውሮለት፡ «የተሸጠ መፅሀፍ ሁሉ ኪነታዊ ዋጋ ያለው አይምሰልህ፡፡ እኔ አንተን ብሆን፥ ባሁኑ ጊዜ እነባለሁ፥ እማራለሁ እንጂ ደፍሬ አልፅፍም» ሲለው፥ ወጣቱ ደራሲ፥ «ግን እኔ አንተን አይደለሁም!» ብሎ ይወጣል፡፡

ሲራክ በድርጊቱ ተፀፅቶ፥ «እኔው ነኝ ሞኙ» ብሎ ዝም፡፡

የሰው ድርሰት አንብቦ አስተያየቱን ላለመስጠት ምሎ የተገዘተው ከዚያን ቀን በሁዋላ ነበር፡፡

እና . . . አሁን ደግሞ – ነፍሱ መሙዋገት ጀመረች፡፡ እንቢ ብሎ እንዳይመልሰው ቸገረው፡፡ እንዴት አድርጌ እምቢ እላለሁ አለ፡፡ የወለደውን ካልሳሙለት፥ የደገሰውን ካልበሉለት፡ . . . ሀበሻ በተፈጥሮው ደስ አይለውም፡፡ ተዋረድኩ ተናቅሁ ብሎ ይቆጣል፥

ያኮርፋል፡፡ ጠላት ይሆናል፡፡ በቅንእት፣ በምቀኝነት ይተረጉመዋል ብሎ እያሰበ ሲጨነቅ አይቶት፣ «ምንድን ነው ቅር ያለህ?» አለ እስክንድር፣ ቅርታ አድሮበት፡፡

እስክንድር ቅርታ እንደገባው ፊቱ ላይ የሚተራመሰው ስሜቱ ይናገራል፡፡ እኔ እስክንድር፣ የፃፍኩትን መፅሀፍ እንኩዋ ጠይቄ ሳልጠይቅም፣ አለም ለማንበብ እንዴት አይሽቀዳደምም? የሚል ስሜት ያደረበት ይመስላል፡፡ ለመነበብ የነበረው ፍላጎት ከረሃብና ከጥማት ይበልጥ እንጂ አያንስም ነበር፡፡ መፅሀፉን አንብቦ ስለ መፅሁፉ የሚያነጋግረው ሰው እጅግ አስፈልጎት ነበር፡፡ መፅሀፉ ከመስማት የበለጠ ደስ የሚል ሙዚቃ ያለ አይመስለውም ነበር፡፡

«እ . . . ምንም ቅር ያለኝ ነገር የለም፡፡ ምንነው . . . እንዲያው ከዚህ ቀደም ስለ ደረሰብኝ ታሪክ ነበር ሳስብ የነበረው፡፡ ህይወት ልብ ወለድን ያስንቃል ይባል የለ» አለና፣ በዚያው ቢሉት በዚህ ቅያሜው ላይቀር፣ አንብቤው ግሩም፣ ሸጋ ነው ብዩ ብመልስለት እሱን ከማስደሰት ሌላ እኔ ምን እጎዳለሁ? ብሎ በማሰብ «ጥሩ ነዋ፡፡ በደስታ» ብሎት፣ ረቂቁን ተቀበለውና ገልበጥ፣ ገልበጥ አድርጎ ከተመለከተው በሁዋላ፣ «ወፍራም ጥራዝ ነው፡፡ እናነበዋለን» አለው፡፡

«ማንበብ ብቻ ሳይሆን ሂስም እንድትሰጠኝ ነው፡፡ ባገራችን አሳታሚ ድርጅት የለም፡፡ እርስ በርሳችን ካልተረዳዳን ማን ይረዳናል? እኛው ዐፈን፣ እኛው አሳታሚ ሆነን፣ ችርቻሮም ገብተን እንዘልቀውም» አለ እስክንድር፣ ደስ ብሎት፡፡

ሲራክ ሳይወድ በግድ የምፀት ፈገግታ አመለጠው፣ የወጣቱ ደራሲ ቃላት ትዝ አሉት፡፡

«መረዳዳቱስ ጥሩ ነበር፡፡ ግን ያገራችን የኪነት ሰዎች አይን ላይን አይተያዩም፡፡ አንዱ የሌላውን ድርሰት፣ 'ቅማል የበላው የመቃብር ቤት ቅኔ' ሲል፣ ሌላው መልሶ፣ 'እይ የ'ረኛ ነገር፡፡ ከእበት ላይ የፈላ ትል ሁሉ ውበት ይመስለዋል' እየተባባሉ ማጅራት ለማጅራት ሲተራረዱ ነው የሚኖሩት፡፡ አንዱ የሌላውን ስእል አይቶ 'የሱ የኪነት ሰውነት ካኑዋኑዋሩና ከሁኔታው ላይ ነው እንጂ ከኪነቱ ላይ አይደለም፡፡ ጥሩ ፎቶግራፍ አንሺ የተሻለ ኪነት ያቀርባል' ሲል ሌላው ደ'ሞ በበኩሉ፣ 'እይ ጉድ፣ ስርቻ ውስጥ ካልኖሩ ሰእሊ ላይኮን ነው? ዋጋ ያለውን ሸራ እንደ ፊታቸው በቀለም እያኘጎረጎሩ ዋጋ ባያሳጡት ምናለበት?' ይላል፡፡ እለውና፣ ቡጉሩን አፍርጦ ሲያዘቃ ወዳሰበው ጉዳይ በመመለስ፣ «የዚህ ሁሉ ጥላቻ መነሻ ምቀኝነትና ሄሰ

አለመቀበል ነው፡፡ ሚኒስትር በሚኒስትር ላይ፥ አለቃ ባለቃ ላይ፣ ደራሲ በደራሲ ላይ፥ ሰአሊ በሰአሊ ላይ ይቀናል፥ ይመቀኛል፡፡ በተለይም ደ'ሞ ተፈጥሮአችን ሆኖ ነው መሰለኝ ሂስ ሲባል እንደ ጦር እንፈራዋለን፡፡ ታዲያ በዚህ ሁኔታ መረዳዳት ያስቸግራል፡፡ መሻሻልም አይኖርም›› አለው፥ ፊቱን ጭፍግግ አድርጎ፡፡

እስክንድር ሌላ ሲጃራ አቀጣጠለና፥ ‹‹አዎን፡፡ ያልከው እውነት ነው፡፡ የነገሩ መነሻ ታዲያ ከተፈጥሮአችን ሳይሆን ካስተዳደጋችን ነው፡፡ በህፃንነታችን፥ 'ይህን ያልበላህ እንደሆን ለእገሌ ወይም ለእገሊት እሰጠዋሁ' እያሉ በእልክ ሲያስበሉን፥ 'እንደ እገሌ ወይም እንደ እገሊ ብትሆን' እያሉ ሲያስቀኑን፥ ሲያስመቀኙን ነው የምናድገው፡፡ ታዲያ ቅናትና ምቀኝነት በአእምሮአችን ውስጥ ተቀርፆ ይቀራል፡፡ በቅናትና በምቀኝነት የተመረዘ አእምሮ ሂስ ለመቀበል ያስቸግረዋል፡፡ አይመስልህም?›› አለውና፥ ሰው ሰራሽ ጥርሱን ብልጭ አድርጎ፥ ‹‹ኪነት ግን ብታስቀና አይገርመኝም፡፡ እንደ ውብ ውሽማ ናት፡፡ ታስቀናለች›› ብሎት፥ ሰአቱን አይቶ ተነሳ፡፡

ሲራክ ፊቱን በመሀረብ ጠረገና፥ ‹‹ልክ ነህ፡፡ ካለፈው ስርአት የተወረሰ የኪነት ሰዎች የህሊና ችግር ነው፡፡ ግን ህዝባዊ ኪነት እንዲያብብ ከተፈለገ ለኪነት ሰዎች አመቺ ሁኔታዎችን መፍጠር ያስፈልጋል›› አለ፡፡

‹‹አዎን›› አለ እስክንድር፥ ‹‹ግን የሚያሳዝነው መንግሥቱም ሆነ ህዝቡ የኪነት ሰዎችን የሚደግፉበት ደረጃ ላይ አልደረሱም፡፡ መንግሥቱ ድሀ ነው፡፡ ዘጠና ሶስት ከመቶ በላይ የሚሆነው ህዝብ ማይም ነው፡፡ በዚህ አሳዛኝ ሁኔታ ውስጥ የኪነት ሰዎች ከባህር የወጣች አሳ ናቸው፡፡ የጋን መብራት፡፡ ነደን ነደን ለማንም ብርሃን ሳንሰጥ የምናልቅ ሻማ፡፡ በቢሮክራሲ ሺጋታ ውስጥ ነፍሳችን ታፍና የምትቃትት፡፡ የኪነት ሰዎች ነፍስ ገና አርነት አልወጣችም›› አለ እያቃሰተ፡፡

ሲራክ ፊቱን ጠረገና፥ ‹‹ሆኖም›› አለ፥ ‹‹ብሩህ ተስፋ ሊታየን ይገባል፡፡ የኪነት ሰዎች ህይወት ከህብረተሰቡ ጠቅላላ ኑሮ ተገንጥሎ ብቻውን ሊታይ አይችልም፡፡ ባህላዊ አብዮት የጠቅላላው አብዮት አካል ነው፡፡ በማይምነት ላይ የሞት ሽረት ጦርነት ታውጆአል፡፡ በሚሊዮን የሚቆጠሩ እንባብያን እየተፈጠሩ ናቸው፡፡ ማይምነት ትጥቁን ይፈታል፡፡ እና፥ ያኔ ችቦአችንን እያበራን እንቀድማለን – በትግል›› አለ፡፡

እስክንድር በረጂሙ ተንፈሰና፣ «ይልቅ መራራው ትግል የሚጀመረው ያኔ ነው። ምክንያቱም ኪነት መቅደምን እንጂ መከተልን አታውቅምና። ኪነት የነጠረች ህዝባዊ ህሊና ናት። መሆንም አለባት። ካልሆነች ዋጋ አይኖራትም። ውዳሴ ከንቱ ሆና ትቀራለች። የኪነት ተግባርዋ መጋረጃውን ከፍታ ፀዳሉን ማሳየት ነው» አለ።

«እናሸንፋለን!» አለ ሲራክ፣ እየሳቀ።

«አንጠራጠርም!» ሲል መለሰለት።

እስክንድር ሰአቱን ተመለከተና፣ «መሄድ አለብኝ። ታዲያ መቼ እንገናኛለን?» አለው።

ሲራክ ጥራዙን አየና፣ «አንብቤ እንደ ጨረስኩ እደውልልሃለሁ። ቻዎ! ህዝባዊ ኪነት ታብባለች!» አለው።

«በትግል!» ብሎት ወጣ።

ሲራክ የእስክንድርን መፅሀፍ ይዞ በመቅረቱ ደስ አላለውም። የሰው መፅሀፍ ማንበብ ሳይሆን የራሱን ለመፃፍ ነበር የፈለገው። ጠመዝማዛ የህይወት መንገድ! ቶሎ ማንበብ ስላለበት ብስጭት ብሎ ረቂቁን ታቅፎ ቆሞ ቀረ።

ያረጀ ፋይል . . . የሰው ፅሁፍ ረቂቅ . . . ጭፍግግ ያለ አየር . . . በመጥፎ ስሜት የተጀመረ ቀን . . . ለዘለአለም የጠፋ ቀን . . . ኤጭ . . . ሰብለን ማየት ፈለገ . . .

የወትሮ ፀሀያማ ፈገግታዋ ከብ ፊትዋ ላይ አይታይም። ካየሩ ይሆን? ይጋባል እኮ። ያንን ጭፍግግ ያለ ጨጎጎታም አየር በትንፋሹ እፍ ብሎ ሰማዩን በማላቅ የስዋንም ፊት እንደ መስከረም ሥራ ፈገግ ለማድረግ ቢችል ምን ነበረበት!

በይበልጥ የነካው የሳቂታ ፊትዋ መጨለም ሳይሆን አይኑን ለመሸሽ የምታደርገው ጥረት ነበር። እግሬን በሰበረው ኖሮ አላለም። ፀሀይዋን በኪሴ ይገፍላት በመጣሁ ኖሮ የሚል ምኞት ነበር በልቡ ያደረው። ከጠረጴዛ ላይ ፊት ለፊትዋ ያስቀመጠችውን ያልፈነዳ

ፅጌረዳ አበባ እምቡጥ ተመለከተ፡፡ ቀጠለና የከንፈርዋን ቀለም አየ፡፡ ከከንፈርዋ ወደ አበባው አይኑን መላልሶ ወረወረ፡፡ አይኑን ለመሸሽ አንገትዋን ደፋ አደረገች፡፡ ጠጉርዋ ወደ ፊትና ወደ ሁዋላ ከንበል ስለሚል ከአናትዋ መሃል ትንሽ ሳዱላ መስላ ከምትታየው ቦታ ላይ አይኑ ላንዳፍታ ተጫወተ፡፡

‹‹ፈገግታሽ የት ጠፋ?›› አላት፡፡

‹‹በዚህ አለም ፈገግ የሚያደርግ ምን ነገር አለ?! . . .›› አለችው አይኑን እየሸሸች፡፡

‹‹ሞልቶ›› አላት፥ በእጁ አገጭዋን ቀና አድርጎ አይንዋ ለማየት እየፈለገ፡፡

አንገትዋን እንደ ደፋች፥ ‹‹እኔ ግን በኑሮ ውስጥ ምንም የሚያስደስት ነገር አላየሁበትም፡፡ አስተውለህ ስትመለከተው ምን የሚያስደስት ነገር አለ? ምኑ ነው ጥሩ እስቲ? ስለ ኑሮ የማላውቅ ወይም የማይገባኝ አይምሰልህ፡፡ ፈገግ የሚያሰኝ ነገር አይደለም›› አለች፡፡

‹‹ተዪ እባክሽ. . . ህይወት ውብ ናት . . . ብዙ ስቃይ ቢኖርባትም፡፡ ግን ምን ሆነሻል? የማውቃት ሰብለ አይደለሽም›› አለ፡፡

‹‹አዝኛለሁ፡፡ በጣም አዝኛለሁ›› አለች፡፡

ቀና ስትል አይኖችዋ እንባ አቅርረው አየ፡፡

‹‹ምን አገኘሽ›› አላት፡፡

‹‹ስለ መፅሀፍህ›› ብላ፥ ግንባርዋን እጅዋ ላይ አስደግፋ አቀረቀረች፡፡

‹‹ምን ነው? አልወደድሽውም?›› አላት፥ የምትለውን ለመስማት እየጉዋጉዋ፡፡ ዝም ብላ ስለቀረች፥ ‹‹ታዲያስ?›› አላት እንደ ገና፡፡

‹‹አንብቤዋለሁ፡፡ ግን ምን ብዬ እንደምነግርህ አላውቅም፡፡ በጣም ነው የማዝነው›› አለች፥ ከጭንቀትዋ ብዛት ድምፅዋ ስልቱን እየሳተባት፡፡

ክብ ፊትዋ ላይ የሚነበበውን ጭንቀት በመመልከት ግራ ገብቶት፥ «ምንድን ነው እሱ?» አላት።

ሰብለ የወትሮዋ አይደለችም። እንዲህ ያደረጋት እየሩ እንዳልሆነ ገባው። እንዲህ አድርጎ ያሳዘናት ነገር ምን ዕሬ ይሆን? በማለት ራሱን ሲያስጨንቅ፥ «መፃፍክን ማታ ባሌ ቀደደው። ቡጭቅጭቅ አድርጎ ነው የጣለው» አለች፥ በሚንቀጠቀጥ ድምፅ።

እንባዋ መውረድ ጀመረ። ሆር ብላ ከቦርሳዋ መሀረብ አወጣችና ስልክክ ብሎ የሚወርደውን እጭር አፍንጫዋን ካባበሰች በሁዋላ፥ «በጣም ነው ያዘንኩት። በውነቱ ምን እንደምልህ ግራ ይገባኛል» ብላ ጠረጴዛዋ ላይ ድፍት አለች።

ሲራክ ድንግጥ አለ። ጆሮውን ለማመንም አቃተው። ቀልድም መሰለው። ግን እንባዋ በቀልድ እንዳልወረደ ገባው። በግድ ፈገግ ለማለት ሞከረ። ሙከራው አልተሳካለትም። ቂል መስሎ ቁጭ ብሎ ቀረ።

እየተነፋነፈችና እንባ እያነቃት፥ «ሌላ ቅጂ የለህም?» አለችው።

የመጨረሻው ተስፋዋ ነበር። «አለኝ» የሚል መልስ ለመስማት ከፉኛ ጉዋጉታ ነበር።

«የለኝም» አላት፥ በደረቀ ጉሮሮ።

«እኔ አላምንም!» አለች።

ቆየችና፥ «ለምን ኮፒ የለህም?» አለችው፥ ማመን እያቃታት።

«በእጄ ስለሆን የምፅፈው እንደ ገና መገልበጡ ያደክመኛል» አላት፥ የተሰማውን ሀዘን መደበቅ እያቃተው።

«በካርቦን ብታደርገው ኖሮ ጥሩ ነበር» አለችው።

«ሞክሬ ነበር። ደስ ስለማይለኝ ነው የተውኩት። እሳብ የሚመጣልኝ አንድ ወረቀት ላይ ነው» አላት።

«እኔ አላምንም!» አለች፣ እንደ ገና፡፡

ቆየችና፥ «ለመሆኑ ለመጨረስ ምን ያህል ነበረ የቀረህ?» አለችው፡፡

«አስር ምእራፎች ብቻ ነው የሰጠሁሽ፡፡ ለመጨረስ ገና ብዙ ይቀረኛል፡፡ እሱም አልሄድ ብሎ አስቸግሮኝ ነበር» አላት፡፡

ህሊናዋ በይበልጥ በመጨነቁ ስቅስቅ ብላ ማልቀስ ጀመረች፡፡ ሰብለ ስታለቅስ በማየቱ ከፋው፡፡ የፈለገው ፀሀያማ ፈገግታዋን ማየት ነበር፡፡ የልቅሶዋ ምክንያት በመሆኑ የህሊና ወቀሳ አደረበት፡፡ በእሱ መፅሀፍ የተነሳ ከባልዋ ጋር በመጣላትዋም ከፋኝ አዘነ፡፡ መዘዘኛ መፅሀፍ! ከኔ ህይወት አልፎ ደግሞ የእስዋን! እኔን ያንከራተተኝ መቼ አነሰው! ሲል ቆየና ባሳቡ፥ «አታልቅሺ፥ እንደዜ ከተፃፈ ሁለተኛ ጊዜ ሊፃፍ ይችላል» አላት፣ ከልቡ ተጨንቆ ሊያፅናናት እየሞከረ፡፡ ትዝ አለውና፥ «ማስታወሻ የወሰድኩበት ወረቀት ሁሉ አለ፡፡ ችግር የለም» አላት፡፡

«ግን፥ ልክ እንደ በፊቱ አይሆንማ፡፡ ይሆናል?» አለችው፥ እንባዋን እየጠረገች፡፡

ፈገግ ብሎ፥ «በኔ ይሁንብሽ፡፡ የተሻለ ይሆናል» አላትና፥ ድንገት ያላሰበው ደስታ ተሰማው፡፡ «የመፅሀፉ መቀደድ ሳላስበው ከሰማይ የወረደልኝ መና ነው፡፡ ይግረምሽና ወደ ፊት አልሄድ ብሎ አስቸግሮኝ ነበር፡፡ ከዳር ልታደርሰኝ ከፈለግህ ወደ ሁዋላ እንመለስ ሲለኝ ኖሮአል ለካ፥ ውነቱን ነው፡፡ ባይቀደድም ከስር ጀምሬ እንደ ገና ሳልፅፈው አልቀርም ነበር፡፡ እንደ ገና እፅፈዋለሁ፡፡ ቃል እገባልሻለሁ፡፡ ምንም የህሊና ወቀሳ ሊሰማሽ አይገባም፡፡ እሺ? ብሎአት፥ ከተቀመጠበት ተነስቶ በእጁ አገጭዋን ይዞ ፊትዋን ወደ ላይ ቀና በማድረግ ጉንጭዋ ላይ ሳም አደረጋት፡፡

ግን፥ የተፃፈውን በተሻለ ሁኔታ እንደ ገና ስለ መፃፉ እርግጠኛ አልነበረም፡፡ በልቡ ጥልቀት ውስጥ ከዚህ ቀደም የተፃፈውን በዚያ ሁኔታ፣ በዚያው ቀልብ፣ በዚያው ስሜት፣ በዚያው ራእይ እንደ ገና የመፃፉ ነገር ከቶ እንደማይቻል ሳያውቅ ቀርቶ አይደለም፡፡ በዚያን ሴኮንድ አንድን ቃል ሲመርጥ ያደረበት ስሜት፥ ያቺ ቃል የሰጠችው ትርጉም፥ አረፍተ ነገሩን ሲያሳካ ነፍሱ የተሰማት ርካታ፥ የተሰማው ሙዚቃ፥ የታየው ምስል ዳግመኛ ሊከሰት እንደማይችል ያውቃል፡፡

ለዘለአለሙ ጠፍተዋል፡፡ ይህን ሁሉ ያውቃል፡፡ ግን አገዝና ሊያሳዝናት አልፈለገም፡፡ አዎን . . . ግን . . . ያንኑ አሳብ ይገፍ ሌላ መፅሀፍ . . . ምናልባትም የተሻለ መፅሀፍ ልፅፍ እችላለሁ በማለት ራሱን አፅናና፡፡ ለጊዜው የታየው የእስዋ ደስታ ብቻ ነበር፡፡

‹‹እሺ?›› አላት፡፡

‹‹እሺ›› ብላው ፈገግ አለች፡፡ ሳታስበው የሳማት ቦታ ነካች፡፡

ሰውነትዋን አንድ ነገር ውርር ሲያደርጋት ተሰማት፡፡

‹‹እንዲያ ነው፡፡ አሁን ይሻላል፥ የኔ ውብ›› አላት፡፡

‹‹ምናልክ?›› አለችው፡፡

‹‹የኔ ውብ፡፡››

‹‹ማንም እንዲህ ብሎኝ አያውቅም›› አለች፥ በተምታታ ስሜት፡፡

‹‹ባልሽም?››

‹‹ባሌም ቢሆን፡፡››

‹‹እውር መሆን አለበት፡፡››

‹‹ለሚስቶቻቸው ሲሆን ባሎች እውር ናቸው፡፡ በእጅ ያለ ወርቅ ከመዳብ እኩል ነው! እንደሱ ነው የትዳር ነገር›› ብላ አዘን አለች፡፡

እዝን ብላ ያደረችውና ያረፈደችው ነፍስዋ ለመተንፈስ ስትወራጭ ተሰማት፡፡ የሚሰማትን የምታጫውተው ሰው ፈልጋ ነበር፡፡ የልቤን የምነግረው ሰው ይኸውና ብላ አሰበች፡፡ ለምን እንደሆነ ሳታውቅ በሲራክ ላይ እምነት አደረባት፡፡ ‹‹የኔ ውብ›› ያላት ከጆሮዋ ውስጥ አልጠፋም፡፡

‹‹ለምን ቁጭ አትልም?›› አለችውና፥ የታችኛውን ከንፈርዋን ጣል አደረገች፡፡

ከከንፈርዋ ወደ ዕጌረዳ አበባው፥ ከአበባው ወደ ከንፈርዋ አይኑን እየወረወረ፥ «ስራ አስፈታሻለሁ ብዬ ነው» አላት፡፡

ሆኖም ለመሄድ አልፈለገም ነበር፡፡ እነዚያ ያረጁ አቡዋራም ፋይሎች እንደሚጠብቁት ትዝ አለው፡፡ የስቃይ ቀጠሮ፡፡ መጥተው ያፈኑት ይመስል በሃይል ተነፈሰ፡፡

«እጣዳፊ ስራ የለኝም» አለችና፥ በፀሀያማ ፈገግታዋ እጥለቀለቀችው፡፡ ሞቅ አለው፡፡ ወንበር እየሳበ፥ «አለቃሽ የለም እንዴ?» አላት፡፡

«ስብሰባ ላይ ነው፡፡»

«የውሸት፥ ወይስ የውነት ስብሰባ?»

«አሁን ሳስበው የሚገኝበትን አድራሻ ትቶልኝ አልሄደም» አለች፡፡

«እንግዲያውስ የውሸት ስብሰባ ናት» አለና፥ ተመቻችቶ ተቀመጠ፡፡

«ግን እኮ፥ በጣም ቆንጆ ሚስት አለችው» አለች፥ ሳታስብ፡፡

«በእጅ ያለ ወርቅ ከመዳብ እኩል ነው ብለሽ የለ፡፡»

«እውነት ነው» አለችና፥ ከንፈርዋን መጠጠች፡፡

«ለምን ይመስልሻል እንዲህ የሚሆነው?» አላት፡፡

«አመል ሆኖባችሁ ነዋ፡፡ ወንዶች ስትባሉ የህፃንነት ጠባይ ያጠቃችሁአል፡፡ ሳታድጉ ነው እርጅታችሁ የምትሞቱት» አለች፡፡

«በሴቶች አይብስም?»

«ፍፁም! እዚህ ላይ በጣም ተሳስተሃል፡፡ እኛ ሴቶች እንዴ ከወደድን እንወዳለን፡፡ ሌላ ወንድ ያለ አይመስለንም፡፡ የምታረክሱንም ለዚሁ ነው» አለችና፥ እጅዋን አወናጨፈችበት፡፡

አይኑን ጨፍኖ ግንባሩን እያሸ ያለችውን ለጥቂት ሴኮንድ ሲያስተስል ከቆየ በሁዋላ፥ «እውነተኛ ፍቅር ላይ የተመሰረተ ጋብቻ ከሆነ ፍቅር የጋራ ስሜትና ሙተሳሰብ ይሆናል፡፡ እውነተኛ ፍቅር ወንድ ሴት አይልም» ብሎአት ሲያበቃ፥ አይኑን ከፍቶ አይን አይንዋን እያየ፥ «ነገሩ ግን፥ ያለ እድል ሆኖ ብዙዎቻችን ጭፍን ስሜትንና ሰመመንን በእውነተኛ ፍቅር በመተርጎም ቸኩለን እንጋባለን፡፡ አይናችንን ስንከፍት ነገሩ ሌላ ሆኖ ይገኛል፡፡ ያ የሰመመን ጭምብል ሲወልቅ፥ ብቅ የሚለው ያገጠጠ እውነታ ያስቀይማል፡፡ ነገሩ፥ ጅብ ከሄደ ውሻ ጮኸ ነውና፥ ብዙዎቹ ካለው እውነታ ጋር እንደ ምንም ታርቀው እድሜያቸውን ከመግፋት ሌላ ምርጫ የላቸውም፡፡ ህይወት ብዙውን ጊዜ ታዳላለች፡፡ ፍትህ ይጎድላታል፡፡ እድለኞችና ልበ ብርቱዎች ብቻ ናቸው በነቁ ጊዜ የህይወታቸውን መንገድ በሌላ አቅጣጫ ሊቀይሱ የሚችሉት፡፡ ብዙዎቻችን ዝም ብለን ነው የምንኖረው፡፡ በሌላ አንጻሩ ደ'ሞ ወዴት ነው የህይወትን መንገድ የምንቀለብሰው? እና፥ ለምን? እየሽ፥ ፍቅርና ኪነት አንድም ሁለትም ናቸው – በኔ ግምት፡፡ ማለቴ፥ ፍፁም የሆነ ፍቅር ወይም ኪነት ላይ ለመድረስ ምን ስንማስን ብንውል፡ ምን ስንቡዋጥጥ ብንኖር ልንጨብጣቸው አንችልም፡፡ ተቃረብን ባልን ቁጥር፥ እንደ በረሃ ኩሬ፡ እየራቁን ይሄዳሉ፡፡ ለዚህ ነው ህይወት ታዳላለች የምለው» አላት፥ ልቡ እንደ ድንጋይ እየከበደው፡፡

«አሁን ገና ሆዱ ገባህ፡፡ ስለዚህ ጉዳይ ላነጋግርህ ፈልጌ ነው ቆይ ያልኩህ፡፡ ባሌ መፅሀፍክን ለምን እንደ ቀደደው ሳትጠይቀኝ በመቅረትህ ገርሞኛል» አለች፥ አይኖችዋን እያርገበገበች፡፡

«ልትነግሪኝ ትፈልጊለሽ?» አላት፡፡

እሱ ራሱ ሊያቀርብላት የፈለገው ጥያቄ ነበር፡፡ ግን' ስሜትዋን በማጤን፥ በእንቅርት ላይ ጆሮ ደግፍ እንዲሉ፥ ምናልባት ልትመልሰው የማትፈቅደውን ጥያቄ ሊያቀርብላት አልፈለገም፡፡ ሆኖም ምክንያቱን ሳይጠረጥር አልቀረም፡፡ የህሊና ወቀሳ ያሳደረባትም ይኸው ጥርጣሬው ነበር፡፡

«ካንተ ጋር የተለየ ግንኙነት ያለኝ መስሎት ነው» አለች፡፡

«ይህን ያህልስ እኔም ጠርጥሬአለሁ» ብሎአት ሲያቅማማ፡

‹‹ይቀናብሻል መሰለኝ?›› ካላት በኋላ፥ ለእስዋ ያለውን አድናቆት እግረ መንገዱን ለመግለፅ ያህል፥ ‹‹ቢቀናብሽም አይፈረድብትም›› አለ፡፡

‹‹እንዴት?›› አለች፡፡

‹‹ውብ ነሽ›› አላት፡፡

‹‹ባሌ ግን እስቀያሚ፥ ደደብ፥ ነው የሚያደርገኝ፡፡ ስድቡ ምሳና ራቱ ነው፡፡ ሞራሌን እየገደለው ነው፡፡ ይልቅ እሱ ነው ሊያስቀናኝ የሚፈልገው›› አለች፥ በሀዘን ቅስምዋ ሰበር እያለ፡፡

ልቡ እብሮአት ስብር ሲል ተሰማው፡፡

‹‹ለምን ይመስልሻል?›› አላት፡፡

ከንፈርዋን ጣል፥ አንገትዋን እከት አድርጋ፥ ‹‹እኔ እንጃ፡፡ ውሀ ቀጠነ ብሎ ነው የሚሰድበኝ፡፡ እና፥ ሆን ብሎ ደ'ሞ ሊያስቀናኝ ይሞክራል›› አለች፡፡

‹‹ቅናት የፍቅር ጥላ ነው፡፡ ከብት ያልዋለበት ኩበት አይለቀምም›› ካላት በሁዋላ፥ አሁንም እያቅማማ፥ ‹‹ምናልባት የማታፈቅሪው እየመሰለው እንደሆን?›› አላት፥ ዝግ ባለ ድምፅ፡፡

‹‹ልቤ ለፍቅር ቦታ የለውም›› አለች፥ ቆጣ ብላ፥ ፍቅር የተባለው ቃል ቆንጠጥ ያደረጋት ይመስል፡፡

‹‹ሞልቶት?›› አላት ደፍሮ፥ ‹‹እንዴት ልቤ ለፍቅር ቦታ የለውም ትያለሽ? ለፍቅር ቦታ የሌለው ልብ የለም፡፡ የሚከፍተው ጥሩ ቁልፍ እጥቶ እንደሆን?›› ካላት በሁዋላ፥ ይህን ለማለት መብት የለኝም በሚል መንፈስ፥ ምንነው ባልተናገርኩ ብሎ ተፀፀተ፡፡

እስዋ ግን፥ ‹‹ቁልፍ›› የተባለውን ቃል ስታሰላሰል ነበር የቆየችው፡፡ በህይወትዋ ውስጥ የደረሰባትን ከፉ ሁኔታ ድንገት እስታወሳትና፥ ‹‹ልቤ ተቆልፎ ነው የሚኖረው›› አለች፥ የሀዘን ስሜት ፊትዋ ላይ እያጠላ፡፡

‹‹ለምን?›› አላት፡፡

‹‹ልቤ ተቆልፎ የቀረሁ ከህፃንነቴ ጀምሮ ነው›› አለችና፣ ትንሽ ካመነታች በሁዋላ፣ ‹‹ነገሩ እንዲህ ነው›› ብላ ረጅም ታሪክ ጀመረች፡፡

‹‹እናቴን በጣም አድርጌ እወዳት ነበር፡፡ ከስርዋ አልለይም ነበር፡፡ ቀሚስዋን ጨምድጄ ይዤ በገባች በወጣችበት ክፍል እከተላት ነበር፡፡ ትዝ ይለኛል፡፡ እንዲህ እስከ መጨረሻው ልንለያይ ወጥታ የምትመለስ አይመስለኝም ነበር. . .! እስዋም የኔ ነገር አይሆንላትም ነበር›› ብላ ዝም አለች፡፡

ሲራክ ሊያቋርጣት አልፈለገም፡፡ ሰው ብዙውን ጊዜ የልቡን እንደማይናገር ያውቃል፡፡ መናገር ሲጀምር ግን ዝም ብሎ ማዳመጥ ለደራሲ ጠቃሚ ዘዴ ነው ብሎ ያምናል፡፡ ስለዚህ ዝም ብሎ ጠበቃት፡፡

‹‹ባባቴ ይህን ያህልም ደንታ አልነበረኝም›› ብላ፣ ታሪክዋ ቀጠለች፡-

‹‹ለናቴ ያለኝ ፍቅር ብቻ ነበር የሚያንገበግበኝ፡፡ ቁዋንቁዋ ለቁዋንቁዋ ተግባብተን አልተነጋገርን፡፡ በአይን፣ በስሜት ለኔ የነበራት ልዩ ፍቅር ይገባኝ ነበር፡፡ መልክዋ አይረሳኝም፡፡ ጠይም አፍንጫዋ አጠር ያለ፣ አይኖችዋ ካፍንጫዋ ራቅ ራቅ ብለው ከተሰሩት ጉድጉዋዶች ውስጥ የሚያበሩ ከዋክብት ይመስሉ ነበር፡፡ የጥርስዋ ፍንጭት፣ ትከሻዋ ላይ ወርዶ ከፀሀይዋ ጋር ልዩ ልዩ ብርሃን ይፈነጥቅ የነበረው ሀር መሳይ ፀጉርዋ፣ ድምፅዋ፣ ሳቅዋ፣ ደስታ የተሞላበት ሳቅዋ ትዝ ይሉኛል . . .

‹‹እንደ ቀን በድንገት በሞት ስትለየኝ ለዘለአለም መሆኑ አልገባኝም መሰለኝ አላለቀስኩም፡፡ የሞት፣ የመለየት ትርጉም አልገባኝም፡፡ ተመልሳ የምትመጣ ይመስለኝ ነበር፡፡ ሰዎቹ ሲያለቅሱ ዘፈን መስሎኝ ባድናቆት ፈዝዤ እመለከት ነበር፡፡ ቤት ሲያስገቡኝም አልተከራከርኩም፡፡ በየትኛው አፌ? እሺ ብዬ ገብቼ እጫወት ጀመር . . .

‹‹የቀብሩ ስነ ስርአት አለፈ፡፡ አርባ፣ ሙት አመት፣ ሁለት ሶስት አመታት አለፉ፡፡ እናት ያላቸውን ልጆች ሳይ የኔስ እናት የት ሄደች? እውን ሞታች? እስከ መጨረሻው ነው የተለየችኝ? በኔ ጨክና? እያልኩ ሁልጊዜ አለቅስ ነበር . . .

‹‹ከጊዜ በሁዋላ የሞት ትርጉም ገባኝ፡፡ ከሚወዱት የመለየት ትርጉም ቁልጭ ብሎ ታየኝ፡፡ ከዚያ ወዲያ ያለውን ታሪክ ማስታወስ

ያስጠላኛል፡፡ ፍቅር የሌለበት ባዶ ሕይወት ነበር፡፡ ልቤ ተቆለፈ፡፡ ካደግኩም በሁዋላ፥ ያ ከሚወዱት ሰው የመለየት ፍርሃት አልተለየኝም፡፡

‹‹ፍቅሬን ሙሉ በሙሉ ለመስጠት የምፈራው ድንገት እንደ እናቴ የተለዩኝ እንደሆነ እያልኩ በመስጋት ይመስለኛል፡፡ መለየት ጠላሁ፡፡ ከምወደው ሰው ለመለየት ስለማልፈልግ ማንንም በሙሉ ልቤ መውደድ አልችልም፡፡ ልቤ ለፍቅር ቦታ የለውም ያልኩህ ለዚህ ነው፡፡ ልቤ ተቆልፎአል›› አለች፥ የሚተናነቃትን እንባ ለመግታት እየታገለች፡፡

ሲራክ ጥልቅ የሆነ ሀዘን ተሰማው፡፡ ሀዘን ሰውነቱን እንደ ጉንዳን ወረረው፡፡ እንዲህ ያለች ውብ ልጅ – ለፍቅር – ብቸኛ ልብ – የሀዘን ሙዚቃ የሚዘፍን ብቸኛ ልብ – እውነትም ይህ ህይወት አድሎአዊ ነው እያለ፥ እዝን ብሎ ሲያስብ፥ በሌላ በኩል ደግሞ፥ አንተ ደካማ ልቤ – ጀመርክ እንግዲህ ልቅሶህን – በማያገባህ ቦታ ገብተህ መጨነቅህን – ለአለም ችግር ሁሉ መፍትሄ ያለህ ይመስል – አብዛኛው በዝምታ የሚያለቅሰው ልቅሶ አይደል – ምን አዲስ ነገር ተናገረች – በአለም ብቸኛ ልቦች ሞልተዋል – በማለት ከራሱ ጋር ሲሙዋገት፥ ሰብለ ከተቀመጠችበት ተነስታ በመስኮት ወደ ውጭ እየተመለከተች፥ ‹‹አየህ ሲራክ›› አለች፥ ‹‹ባል፥ ጤናማ ልጆች፥ ቤት፥ መኪና፥ ጥሩ ደመወዝ፥ አለኝ፡፡ በኑሮ የሚጎድለኝ ነገር የለም፡፡ ይህ ሁሉ አለኝ፡፡ ታዲያስ? – ሰው ይህ ሁሉ ከተሙዋላለት ሌላ የሚፈልገው ምን ነገር አለ? ምናልባት . . . አላውቅም፡፡ እፈራለሁ፡፡ የምፈልገውን – ለምን፥ ልቤ የሚፈልገውን ለማወቅ፥ ለማለት፥ ለማመን እፈራለሁ፡፡ ለምን? አላውቅም?. . .

‹‹እስከ መቼ? – እንጃ! ማን ነው ታዲያ ከዚህ ፍርሃት እጀን ይዞ የሚወጣኝ? የሌሎችን ድፍረት ብቻ አድንቆ ዝም ማለት የሚያስተውኝ? ታድለው! ከማለት በስተቀር እኔ ከዚህ ከፈሪ ወኔ ራሴን ፈልቅቄ ለማውጣት አልችልም፡፡ ከኔ ከራሴ በስተቀር የሚያድነኝ ማን አለ . . .

‹‹ይህን እያወኩ፥ ሁልጊዜ ከሀሊናዬ ጋር ሙግት – ሙግት፡፡ የሀሊና ሙግት እንዲቀር መቼ ይሆን የሚታወጀው? ምንድን ነው? ከማንስ ጋር? ማንንስ ለመርታት ነው ሁልጊዜ የምሙዋገተው? ተመልሶ እዚያው – እዚያው . . .

‹‹ህይወት ወደ ፊት፥ ወደ ሁዋላ፡፡ እያሳዝንም የሰው ህይወት? አንተ እንዳልከው ህይወት ፍትህ ይጎድላታል፡፡ እድሎአዊ ናት፡፡ የሌሎችን ድፍረት ታድለው! ምን ነው እንደነሱ ድፍረት በሰጠኝ! እያልኩ ከማድነቅ ሌላ የራሴን ህይወት መኖር አልችልም፡፡ የራሴን ትቼ በሌሎች ህይወት ውስጥ ነው የምኖረው፡፡ ይግረምህና ለዚህ ነው ልብ ወለድ መፅሀፍ ማንበብ የምወደው›› አለች፡፡

በመሀረምዋ ፊትዋን ጠረገች፡፡ ፊትዋን ለማየት ባይችልም አሁንም እንባዋ እንደምታዘራ ታየው፡፡ አሳዘነችው፡፡ በጣም አሳዘነችው፡፡ ከፈሪ ወኔዋ ወጥመድ ፈልቅቆ ሊያወጣት ፈለገ፡፡ ግን፥ ግን፥ በዚያ ፍላጎቱ ውስጥ የራሱ ፈሪ ወኔ ታየው . . . እና፥ ደካማ ልቡን ረገመ፡፡

ሰብለ ወደ መቀመጫዋ ተመልሳ፥ ‹‹አሰለቸሁህ መሰለኝ!›› አለች፥ በደረቀ ጉሮሮ፡፡

‹‹ህይወት ከልብ ወለድ ታሪክ ይልቃል›› ብሎ ስሜቱን ለመቆጣጠር እየሞከረ፥ ‹‹ልብ ወለድ ከህይወት ጋር ሲነፃፀር ባዶ ነው፡፡ በውነት ባዶ ነው›› አላት፡፡

ሰብለ በልብዋ ውስጥ እምቃ ይዛ ለማንም ሳትናገር ያቆየችውን ስሜትዋን በመተንፈስዋ ቀለል አላት፡፡ እንደ ድንጋይ ከብዶአት የነበረው ልብዋ ሸክሙን አራግፎ ሲፈነድቅ ተሰማት፡፡ በረጂሙ ወደ ውጭ ተነፈሰች፡፡ አይን ለአይን ተጋጩ፡፡ ከግጭቱ የወጣው ብልጭታ ያጥበረበረው ይመስል አይኑን ሰበር አደረገ፡፡

‹‹የራሴን ችግር ሳወራ ያንተን መፅሀፍ ረሳሁ›› ብላ፥ ከንፈርዋን ጣል፥ አንገትዋን እንደ አስክስታ ወራጅ አንከት፥ አይንዋን ብልጭ፥ ድርግም አደረገችና፥ በጣም ነው ያዘንኩት፡፡ በእርግጥ እንደ ገና ትፅፈዋለህ?›› አለች፡፡

‹‹ቃል እገባልሻለሁ›› አላት፡፡

‹‹ወደ ፊት ግን ሶስት፥ አራት ቅጂ ማኖር አለብህ፡፡ በታይፕ እረዳሃለሁ፡፡››

‹‹አብረን እንፅፈዋለን›› አላት፡፡

‹‹ታድዬ›› አለች፡፡

ክብ ፊትዋን ፈገግታ አጥለቀለቀው፡፡ እሱ ቁጭ ብሎ ሲፅፍ እስዋ ካጠገቡ ተቀምጣ ስታነብ፥ እሱ ስለፃፈው ነገር፥ እስዋ ስላነበበችው መፅሀፍ ሲጫዋወቱ ታያት፡፡ በመስኮቱ ከሚታየው አድማስ ላይ አይንዋን ጣል አደረገች፡፡ አሳብዋ ግን ከአድማሱ ባሻገር አልፎ ሄደ፡፡ ምንኛ ደስ ይል ይሆን? ብላ አሰበች፡፡

‹‹በነገራችን ላይ›› አላት፡፡

‹‹አቤት›› አለች፥ እንደ መባነን ብላ፡፡

‹‹ወዶ መለየት አዲስ ነገር አይደለም›› ሲላት

‹‹እኔን ግን ያስፈራኛል›› ስትለው

‹‹ያለ፥ ወደ ፊትም የሚደርስ ነገር ነው›› ብሎአት –
ማርታን ሳይወድ በግድ እያስታወሰ፥ ‹‹የፍቅር ቅመሙ ታዲያ ከምኑ ላይ መሰለሽ? መለየት መኖሩን ከማወቅ ላይ ነው፡፡ እንደ ህይወት ማለት ነው፡፡ ሞት ባይኖር የህይወት ጣእም እንዴት አድርጎ እንደሚገባን አላውቅም፡፡ ይገባን እንደሆነ ማለቴ ነው›› ካላት በሁዋላ፥ ‹‹ለማንኛውም ነገር ህይወት ብዙ ቁስል፥ ብዙ ጠባሳ ሳትተው እንዲሁ አትለቀንም፡፡ ይህች አጭር ህይወት ጣጣዋ ብዙ ነው›› አላት፡፡

‹‹ልክ እንደምትናገረው በፃፍክ . . .›› አለች፥ ስሜት ፈንቅሎአት፡፡

‹‹እንደምናገረው አልፅፍም እንዴ?›› ብሎ በመገረም፥ ‹‹እስካሁን ድረስ ስለ ድርሰቱ እንደዚህ ያለ ገንቢ ሂስ ሰምቼ አላውቅም ነበር›› አላት፡፡

‹‹ከፃፍክ ገና ብዙ እሰማሃለሁ›› አለችው፡፡

‹‹የምኖረው ለመፃፍ ነው፡፡ እየፃፍኩ ለመኖር ብችል ምንኛ በታደልኩ›› አላት፡፡

አይኖቻቸው እንደ ገና ተጋጩ፡፡

‹‹ከባልሽ ጋር ስትጋቡ እንዴት ነበራችሁ? አላት፡፡

‹‹እንዴት ማለት?›› አለች፡፡

‹‹ተፋቅራችሁ ነው ወይ የተጋባችሁት? ማለቴ ነው›› አለ፡፡

‹‹ይመስለኛል›› አለች፡፡ ‹‹በጣም ጥሩ ሰው ነበር፡፡ የሚያስብልኝም ይመስለኝ ነበር፡፡ ስድብ፣ ቁጣ፣ መጠጥ አያውቅም ነበር፡፡››

‹‹አሁንስ?›› አላት፡፡

‹‹ክፉኛ ተለውጦአል›› ብላ ስታስብ ቆየችና፣ ‹‹አብሬው የኖርኩ ሰው አይመስለኝም፡፡ ፍፁም ተለውጦአል›› አለች፡፡

‹‹ምናልባት አንቺ ተለውጠሽበት እንደሆን? አብዛኛዎቻችን ስለ ራሳችን መለወጥ ብዙውን ጊዜ አናውቅም›› አላት፡፡

‹‹ፍፁም! እኔ የተለወጥኩበት ምንም ነገር የለም›› አለች፡፡

‹‹ታዲያ ምን ሆኖ ነው?›› አላት፡፡

‹‹አዲሱን ጠባይ ያመጣው ከአብዮቱ ወዲህ፣ በተለይም የገጠር መሬት፣ የከተማ ቦታና ትርፍ ቤት ከተወረሱ ወዲህ ነው›› አለችና፣ ፊትዋን በመሀረብ ካባበሰች በሁዋላ፣ ‹‹ከወላጆቹ የወረሳቸው የገጠር መሬቶችና ሶስት ቪላዎች ነበሩት፡፡ ብዙ ገቢ ነበረው፡፡ ችግር የሚሉትን አይቶ አያውቅም፡፡ የገጠር መሬት እዋጅ ሲወጣ ይህን ያህልም አልተጨነቀም፡፡ 'ሶስት መቶ ጭሰኛ ባጣ ችግሩ ምንድን ነው? ባቁላ አለቀ ቢሉ ፈስ ቀለለ ይባላል' ብሎ ትቶት ነበር፡፡ የከተማ ቦታና ትርፍ ቤት አዋጅ የወጣ ቀን ግን፣ ያለ ልማዱ ጥምብዝ ብሎ እኩለ ሌሊት ላይ መጣ፡፡ 'ምን ነው? ምን ነካህ? አልኩት፡፡ በተገማመደ ጨው ነግዶ ያፈራው ሀብት ሁሉ ሄደ! ምን ነካህ ብሎ ነገር! ከዚህ ወዲያ ምን ይምጣ! አባቴ አሞሌ ምንም ደንታ የለሽም፡፡ ገንዘብ ሃይል ነው፡፡ ገንዘብ ሃይል ነው፡፡ ገንዘብ ባይኖኝ ኖሮ አንቺም ዞር ብለሽ አታዪኝም ነበር' አለኝ፡፡ እንዲህ ሲለኝ በጣም ነበር የተናደድኩት፡፡ ግን በብስጭቱ ላይ ብስጭት ላለመጨመር፣ ንዴቴን ውጬ፣ 'እኔ ለገንዘብ ብዬ አላገባሁህም፡፡ ለገንዘብ ደንታ እንደሌለኝ ታውቃለህ፡፡ እየሰራን ለመኖር ከቻልን ችግሩ ምንድን ነው? መሬት፣ ቤት ለምን ገደል አይገባል፡፡ ለህዝብ የሚጠቅም ከሆን ደግሞ ጥሩ ነው' ብዬ፣ ላፅናናው ስሞክር፣ 'አንቺ ብሎ ለህዝብ አሳቢ፣ በማን ቤት ውስጥ ማን ሊኖር!

ማን በሰራው ማን ሲገባበት! ደግሞ እየሰራን እንኖራለን! ያንቺ ብጣሻም ደሞዝ ነው እኔን የሚኖረኝ? ችግር ሲመጣ ልጆችሽን ጥለሽ ውልቅ እንደምትዪ መቼ አጣሁትና!' እያለ ሲንተርከኝ እደረ፡፡ ተበሳጭቶ ይሆናል ብዬ ታገስኩ፡፡ ግን በዚያው አላቆመም፡፡ ነጋ ጠባ ንትርካችን ይኸው ሆነ፡፡ በጣም አዘንኩ፡፡ ለገንዘቡ ብዬ ከእሱ ጋር የምኖር እድርጎ ስለ ቆጠረኝ በጣም ነበር ያዘንኩት፡፡ በእሱ ግምት እኔ እሱ በገንዘቡ ከገዛቸው እቃዎች ውስጥ አንዱ ነኝ፡፡ ያሳዝናል›› ብላ ዝም አለች፡፡

ሲራክ ሰብለ ፊት ላይ ቦግ ያለውን ንዴት አነበበና፥ ‹‹አንቺ እንደምትዪው ሳይሆን፥ ምናልባት አንቺንም ጭምር የሚያጣ መስሎት ይሆናል፡፡ አትፍረጂበት›› ብሎ ሲያበቃ፥ ነገሩን በማራዘም፥ ‹‹እንዲህ አይነቱ ንትርክ በናንተ ቤት ብቻ የደረሰ አይመስለኝም፡፡ ስር ነቀል አብዮት የማይነካው ነገር የለም፡፡ የእንዋንዋር መሰረት ሲለወጥ ትዳር መናጋቱ አይቀርም፡፡ ብዙ ትዳር ሲፈርስ አይተናል፡፡ ግን እንደሚገባኝ የናንተ ኑሮ በጥቅም ላይ የተመሰረተ አይደለም፡፡ የአብዮቱ አላማ ሲገባውና ያንቺንም ጥንካሬ ሲረዳ ይመለሳል፡፡ እድል ስጪው›› አላት፡፡

‹‹እስካሁን ሞክሬአለሁ፡፡ ደከመኝ፡፡ አሁን እፎይ ብዬ የማርፍበት ጥላ ነው የምፈልገው፡፡ ብዙ መንገድ ተጉዋዝኩ፡፡ ደከመኝ›› ስትል፥ እንባዋ ዱብ ዱብ ይል ጀመር፡፡

የሚላት ነገር ጠፍቶት ዝም ብሎ ይመለከታት ነበር፡፡ እንባዋን ጠራረገችና፥ ‹‹የዚህ አብዮት መምጣት አንዳንዳችንን እንዲህ አይነት ሀዘን ላይ ቢጥለንም፥ ለመጭው ትውልድ በጣም ጥሩ ነው›› አለች፡፡

አሳቡዋን ለማወቅ ፈልጎ፥ ‹‹ለምን?›› አላት፡፡

‹‹ጥሩ ነው የምልበት ምክንያት ብዙ ነው›› ብላ ጀመረች፡፡

‹‹ብሀብትና በዘር ላይ የተመሰረተ ጋብቻ ሲቀር፥ በባልና ሚስት መካከል የሚኖረው ፊውዳላዊ ጥርጣሬ ይቀራል፡፡ ሁሉም በእኩልነት ሰርቶ በሚኖርበት ሁኔታ ውስጥ የጋብቻ መሰረት ፍቅርና መተሳሰብ ይሆናል፡፡ ለገንዘቤ ነው . . . ለእጥንቴ ነው ብለሽ ያገባሺኝ፥ የሚል ርካሽ አስተሳሰብ አይኖርም፡፡ አይመስልህም? አለችው፡፡

‹‹የመጭው ትውልድ ኑሮ ያስቀናል›› አላት፡፡

‹‹በጣም›› ብላ ዝም አለች፡፡

አይኖቻቸው እንደ ገና ተጋጩ፡፡ ሲራክ ብልጭታ ታየው፡፡ ዝም አለ፡፡ ጥልቅ ዝምታ ዋጣቸው . . .

ምእራፍ ፲

የሲራክ አሳብ አንድ አቅጣጫ ይዞ ሊሄድ አልቻለም፡፡ አሳቡ እንዳልተገራ ፈረስ አሻፈረኝ እያለ ዝም ብሎ ይፈረጥጣል — የትም ሳይደርስ፡፡ ስለ መፅሀፉ መቀደድ ወይም ማስታወሻውን ከያለበት ሰብስቦ እንደ ገና ስለ መፃፉ አልነበረም የሚያስበው፡፡ እንዲያውም ስለ ምን እንደሚያስብ አያውቅም ነበር፡፡

ፊቱ የተከመረውን ፋይል በግማሽ ልብ ያገላብጣል፡፡ የሚያነበው ነገር ምንም ሳይገባው ዝም ብሎ ያነባል፡፡ ከፋይሉ ውስጥ ሰብለ ድንገት ብቅ ትልበታለች፡፡ ትክዝ ብሎ ይቆይና በግማሽ ልብ ማንበቡን ይቀጥላል፡፡ ሰብለ ከፅሁፎቹ መካከል ድንገት ብቅ ትልበታለች፡፡ ትክ ብሎ እያየ ምንም አያይም፡፡ ቀልቡ ተሰልቦ ፍዝዝ፥ ድንግዝ ብሎ ሲቀር ሰብለ ከየትም ብቅ ብላ ፀሀያማ ፈገግታዋን ስታሳየው ፈገግ ይላል፡፡ ሲከፋት ፊቱን እንደ አየሩ ጭፍግግ ያደርገዋል፡፡

አንድ ተላላኪ አምጥቶ ከጠረጴዛው ላይ የዘረገፈው ፋይል ነበር ከቀን እንቅልፉ የቀሰቀሰው፡፡ በራሱ ሁኔታ ተገርሞ ራሱን መልሶ ታዘበ፡፡ የቢሮክራሲው መዘውር መንቀሳቀስ ጀምሮአል፡፡ ፋይል ይገባል፥ ይወጣል፡፡ የተሰላቹ ፀሀፊዎች እርስ በርሳቸው ያወራሉ፡፡ ትእግስታቸውን ለመጨረስ የተቃረቡ ባለጉዳዮች ሌላ ምርጫ ስለሌላቸው የቀራቸውን ትንሽ ትእግስት ያስታምማሉ፡፡

ሲራክ ተገርሞ ለካ አእምሮ ካላየ አይን ብቻውን ባዶ ብልጭታ ኖሮአል? ብሎ አሰበና፥ አሁንም በራሱ ሁኔታ መልሶ በመገረም፥ ማን

ነው እሱ፥ ስለ ሴት በተከታታይ እምስት ደቂቃ የሚያስብ ወንድ፥ ወንድ አይደለም ያለው? በማለት በራሱ ላይ ሳቀ፡፡ ሳቁን ለማፈን አልቻለም፡፡ እንደ እብድ ብቻውን ከት ብሎ ሳቀ፡፡ ግን የሰማው ሳቁን ሳይሆን ውስጣዊ ልቅሶውን ነበር፡፡ በዚያ ሳቅና ልቅሶ ውስጥ የደረሰበት ታላቅ ጥፋት፥ ሳይታወቀው ያደረበት ስቃይና ንዴት ቁልጭ ብሎ ታየው፡፡ የመዕሀፉ መቀደድ ድንገት እንደ ውስጥ እግር እላት ያንገበግበው ጀመር፡ ግን ለምን ዋሸሁዋት? አለ፥ ራሱን በመታዘብ ብስጭት ብሎ፡፡

ሳቁን የሰሙ የስራ ጉዋደኞቹ አንገታቸውን ዞር ዞር እያደረጉ ተመለከቱት፡፡ ልባቸው የተሰቀለው ባለጉዳዮች፥ ፍንክችም አላሉም፡፡ ከስራ ጉዋደኞቹ መካከል አንዱ በእድሜ ጠና ያለ መላጣ ሰው፥ «እንዲህ ካሳቀህ ቀልድ ለኛም ብታካፍለን?» አለው፡፡

ሲራክ ፊቱ የተከመረውን ፋይል በእጁ ገፋ ገፋ እያደረገ በረጅሙ አየር ወደ ውስጥ ስቦ በሃይል ተነፈሰና፡ «በራሴ ላይ ነው የሳኩት» አለው፤ ዝግ ባለ ድምፅ፥ ሳይፈልገው ጣልቃ በመግባቱ እየተነጫነጨ፡፡

«የትልቅነት ምልክት ነው» አለ ሰውዬው፥ መላጣውን እያከከ፡፡

ሲራክ ሳይወድ በግድ ከንፈሩን አላቆ፥ «እንዴት?» ሲል ጠየቀው፡፡

ጥያቄ ለማቅረብ አልፈለገም፡፡ መልስ ባያገኝ ምንኛ ደስ ባለው ነበር፡፡ በጣም የፈለገው ነገር ቢኖር ብቻውን መሆን ነበር፡፡ ከፋይሎቹ፥ ከሰዎቹ ራቅ ወዳለ ስፍራ ሄዶ ብቻውን መራራ ሳቅ ለመሳቅ፥ ጣፋጭ እንባ ለማፍሰስ ነበር የፈለገው፡፡ ብቸኝነት ናፈቀው፡፡

«በራሳችን ላይ መሳቅ ረስተናል . . .»

«ለምን ይመስልሃል?»

«መራራ ትግል በዝቶ ነዋ! ሌላ ለምን ይመስልሃል?»

«ከመራራው ትግል ባሻገር ደስተኛ የሰው ፊት አይታይህም?» ብሎ ዝም አለ፡፡

«ሆሆሆ . . . ወዴት? ወዴት? በቀኝ አውለኝ ብለህ አልተነሳህም መሰለኝ!» አለው ሰውዬው፤ የሲራክን መንሚንጥ ተመልክቶ።።

«ግራውን አውለኝ ብዬ ነው የተነሳሁት» አለ፤ ኮሶ ፊቱን እያሳየው።። ሰውዬው የሲራክን ኮሶ ፊት አይቶ በመበሳጨት ፊቱ ካለው ፋይል ውስጥ ቆልማማ አፍንጫውን ቀብሮ ዝም ለማለት ቢሞክርም፤ አላስችል ስላለው ከተቀመጠበት ተስፈንጥሮ ሄዶ፤ ከሲራክ ጠረጴዛ ላይ በግዙፍ ቁመናው እያንገዋበበ፤ ሊባ ጣቱን ቀስሮ፤ ስማ ሲራክ . . . እኔ በተፈጥሮዬ ከመሬት ተነስቶ የሚያኮርፍ ሰው ደስ አይለኝም . . .» ሲል፥ ሲራክ ያቋዋርጠውና፤ «ለማኩረፍ መብት የለኝም?» ይለዋል።።

ሰውዬው መሳጣውን አከክ አከክ አድርጎ ሊባ ጣቱን እንደ ገና በመቀሰር፤ «ሰው በቀና መንፈስ ሲያናግርህ ማኩረፍ ደግ አይደለም።። አኩርፈሃል ያሉህ ለት ትስቃለህ፤ ስተሃል ሲሉ ደ'ሞ ታኮርፋለህ።። መጥኔ አቦ አብረውህ ለሚኖሩ ሰዎች፤» ብሎት፤ መሳጣውን አከክ አከክ አድርጎ፤ ትክዝ በማለት፤ «ይቅርታ አድርግልኝ።። እንዳልከው ማኩረፍ መብትህ ነው።። ብቻ፤ ብሩህ የሰው ፊት ማየት ደስ ስለሚለኝ ነው የተናገርኩህ . . .

«ሰው በዚህ አለም ሲኖር ብሩህ ፊት ከማየት ሌላ ምን ትርፍ አለው? ወደዚህ አለም ይዘን የመጣነው ነገር የለም።። ከዚህ አለም ስንለይም ይዘን የምንሄደው ነገር አይኖርም።። ብሩህ የሰው ፊት ማየት ለኔ የደስታ ምንጭ ነው።። እስቲ እንዲያው በሞቴ ትንሽ ፈገግታ ማንን ይጎዳል! . . .

«እየህ፤ ካባቴ የወረስኩ የገጠር መሬት – አስር ጋሻ ለም መሬት፥ የከተማ ቦታና ትርፍ ቤት ሄዶአል።። ይገፎው አልሄድ።። ይህ ሁሉ ለኔ ዋጋ የለውም።። እንድ ቀን እንኳዋን ፊቴን አጥቁሬ አላውቅም።። ለምን ብዬ ነው? ለኔ ዋጋ ያለው ብሩህ ገፅታ ብቻ ነው» ይለዋል።።

ነገሩ ስለ መታው፥ ሲራክ ምልስ ብሎ፥ «ታዲያ እኔ ይህን ያህል ጨንጎታም ነኝ እንዴ?» ይልና፥ ፈገግታ ብጤ ያሳየዋል።።

«ይቅርታ አድርግልኝና በየሰአቱ፤ በየቀኑ ጠባይህ እንደ አስስት ይለዋወጣል።። ግን አፍአዊ ሁኔታህ እንደዚህ ቢሆንም ርህሩህ ልብ ያለህ ይመስለኛል?»

‹‹እንዴት ነው አፍአዊ ሁኔታዬ ባክህ? የሰው መስተዋቱ እኮ ሰው ነው፡፡››

‹‹እርኩም ይመስል አንገትክን ቀብረህ ነው የምትሄደው፡፡ ፊትህ ደስታ አይታይበትም፡፡ ሲያዩት ያሳዝናል፡፡ ግን እንዳልኩህ ልብህ ክፋት ያለው አይመስለኝም፡፡ ከሰው ስለማትቀላቀል ኩራተኛ ነው፣ ሰው ይንቃል ይሉሃል›› ብሎት፣ መላጣውን እከክ እከክ አድርጎ ትኩር ብሎ እየተመለከተው፣ ‹‹ከመፅሀፍ ሌላ ወዳጅ የለህም እንዴ?›› ብሎ ይጠይቀዋል፡፡

‹‹ጥሩ መፅሀፍ ከወዳጅ ይበልጣል፡፡››

‹‹አንተና ሰብለ አንድ ናችሁ . . .››

‹‹በምን?›› ይለዋል ደንግጦ፡፡

‹‹ከመፅሀፍ ጋር ተጣብቃችሁ በመኖር፡፡ ግን እስዋ እንኳን ልብ የሚያሞቅ ፈገግታ አላት›› ብሎ ሲያበቃ፣ ‹‹መፅሀፍክን አንብቤ በጣም ነበር የተደሰትኩት፡፡ እንደ ፊትህ ጭፍግግ ያለ አይደለም፡፡ ንፁህ ልብ እንዳለህ በመፅሀፍህ ነው ያወኩት፡፡ ጥፊ እንኳዋን ይደገማል፡፡ ሌላም በለን እንጂ?›› ይለዋል፡፡

‹‹እዳውን በተወጣሁት! ለማተሚያ ቤት እዳውን እየገፈገፍኩ ነው›› ይላል፣ ራሱን በብስጭት እየነቀነቀ፡፡

‹‹ምን ነው በብዛት ተሸጦ የለም እንዴ?›› ይላል ሰውዬው፣ እየተጠራጠረ፡፡

‹‹መሸጡንስ ተሸጦ አልቆአል፡፡ የመፅሀፍ ቸርቻሪዎች በልተውት ቀሩ፡፡ እኔን የቀረኝ እዳው ብቻ ነው . . .››

‹‹ስሙስ?››

‹‹ባዶ ስም ብቻውን ምን ያደርጋል?››

‹‹ለሰው ልጅ ስሙ እንጂ ዋናው ነገር፡፡ ከመቃብር በላይ ሌላ ምን ሊቀረው?››

‹‹ተወኝ አቦ›› አለ ሲራክ፣ ‹‹ሰው የማስታወስ ችሎታው በጣም አጭር ነው፡፡ ከመቃብር ባሻገር ስላለው ጉዳይ ምን ተዳዬ፡፡ ያለብኝን እዳ በከፈልኩና ስሙ በቀረብኝ›› አለው፡፡

ሰውዬው መላጣውን አከከና፣ ‹‹ደራስያን ስትባሉ ፍራንክ ባካፋ የምትዝቁ ይመስለኝ ነበር›› አለ፡፡

ሲራክ ሳቀና፣ ‹‹እንዲህም እርጎ መዛቅ የለ! የማሳተሚያ ዋጋ ሰማይ ነው፡፡ አንባቢው ደግሞ የመፅሀፍ ዋጋ ርካሽ ካልሆነ አይገዛም - ያውም ቢገዛ፡፡ የተማረውም ከትምህርት ቤት ከወጣ በሁዋላ እንብዛም መፅሀፍ ዞር ብሎ አያይም፡፡ በአጠቃላይ የማንበብ ልምድ የለንም፡፡ የመፃህፍት ረቂቅ እየገዙ የሚነግዱ ግለሰቦችም ትርፋቸውን እንጂ የደራሲውን ልፋት አይመለከቱም፡፡ ለጊዜው ባገራችን የመፃህፍት አሳታሚ ድርጅቶች በብዛት የሉም፡፡ ያሉትም በሌሎች አገሮች እንደሚደረገው ሁሉ፣ ለአንድ ደራሲ የሚሰጡት የድርሰት አበል አስር በመቶ ብቻ ነው፡፡ ለምሳሌ የአንድ መፅሀፍ መሸጫ ዋጋ አንድ ብር ቢሆን፣ ለደራሲው የሚደርሰው አስር ሳንቲም ብቻ ነው፡፡ ይግረምህና ከአስርዋ ሳንቲም ላይ መንግስት ደግሞ አርባ በመቶ ይቀርጣል፡፡ እንግዲህ ደራሲው ቤቱ ይዞ የሚገባውን አስብ፡፡ የደራስያን መብረታታት ከህዝባዊ ባህል መገንባት ተነጥሎ ሊታይ ስለማይችል በጥብቅ ሊታሰብበት ይገባል›› አለው፡፡

‹‹ይህም አለ ለካ!›› ብሎት፣ ባለ ጉዳይ የሚጠብቀው መሆኑን ስላየ እየተጣደፈ ወደ ጠረጴዛው ሲመለስ፣ ሲራክ በልቡ ግልግል ብሎ በእፎይታ ተነፈሰ፡፡

ባለ ጉዳዩን ቀና ብሎ አይቶ፣ ‹‹ፈገግታዎ ድንጋይ ያስፈልጣል›› ሲል ሲራክ ሰምቶ ፈገግ አለ፡፡ ግን ፈገግታው ፊቱ ላይ አልቆየም፡፡ አሳቡ ሮጦ ወደ ሰብለ ተመለሰ፡፡

የተዋወቁበት ጊዜና ሁኔታ ትዝ አለው፡፡ እንደ ገና ባሳብ ጎዳና ጭልጥ ብሎ ሄደ፡፡ ከሁለት አመት በፊት ነበር፡፡ የመስሪያ ቤቱን ስራ አስኪያጅ ለማየት ፈልጎ ወደ ቢሮው ይሄዳል፡፡ የሄደበትን ጉዳይ አሁን አያስታውሰም፡፡ የቀደሙት ሌሎች ባለ ጉዳዮች ስለነበሩ ተራውን ለመጠበቅ ቁጭ ይላል፡፡ እና፣ ያያታል፡፡ እስዋ ከምታነበው መፅሀፍ ላይ ቀና ብላ፣ የምታውቀው ይመስል ልብ የሚያሞቅ ፈገግታ ታሳየዋለች፡፡ ፈገግታዋ የሚጋባ በሽታ አይነት ይሆንበታል፡፡ ከግንባርዋ ላይ ደፋ የሚለውን፣ ቡናማ ቀለም የተቀባውን ፀጉርዋን

ሲመለከት አሻንጉሊት መስላ ትታየዋለች፡፡ ከጠረጴዛዋ ላይ ያስቀመጠችውን ፅጌ ረዳና ከንፈርዋን ያነፃፅራል፡፡

ደስ በሚል ሽቶ ከፍሉ ታጥኖአል፡፡ ምንዋ ላይ ይሆን ሽቶዋን የምታርከፈከፈው? . . . አንገርዋ ስር? ጡቶችዋ መሃል? ብብትዋ ወይስ ጭኖችዋ ውስጥ? እያለ ሲያስብ ይቆይና፡- ሁልጊዜ ቢሮ ውስጥ ታነቢያለሽ? ሲላት፡-

አንገትዋን እንደ እስከስታ ወራጅ እንክት፥ የታችኛውን ከንፈርዋን ጣል ታደርግና፡- ስራ ከሌለኝ፥ ብላ ስትመልስለት፡-

- መፅሀፍ ማንበብ ደስ ይልሻል? ብሎአት፥ ይቺ ልዩ ፍጡር መሆን አለባት በማለት ሲገረም፡-

- በጣም ደስ ይለኛል፥ ብላ፥ ስታነብ የነበረውን መፅሀፍ ስትዘጋ፡-

- ለምንድን ነው መፅሀፍ ማንበብ ደስ የሚልሽ?

አንገትዋን እንክት፥ ከንፈርዋን ጣል ታደርግና፡- እየሁ፥ ሰዎች መፃህፍት የሚያነቡት ለመደሰት ወይም ጊዜ ለማሳለፍ ወይም ትምህርት ለመቅሰም ነው፡፡ እኔ ግን የማነበው ራሴን ለመርሳት ወይም እንዴት ልበልህ? ከራሴ ውጭ ለመሆን ነው፥ ብላው ስታበቃ፡- ያንተንም መፅሀፍ አንብቤዋሁ፥ ትለዋለች፡፡

- እሪ? ብሎ የምትለውን ለመስማት ጉጉት ሲያድርበት፡-

- ጥሩ መፅሀፍ ነው . . .

- ምን ነው ጥሩ?

አንደኛ የመፅሀፉ ስም ደስ ይላል፥ ብላ፥ ኮብላይ እንደ ጥላ በማለት የመፅሀፉን ስም በስሜት ትጠራና፡- ድንቅ ነው፡፡ ታሪኩ ደጭ ከስሙ ይበልጥ ደስ ይላል፡፡ ወጣትነት እንደ ጥላ ኮብልሎ ሲጠፋ አይታወቅም፡፡ ያሳዝናል፡፡ ሳነበው በጣም ነው ያዘንኩት፥ ትለዋለች፡፡

የመፅሀፉን ፍሬ አሳብ ለመጨበጥ በመቻልዋ በልቡ እያደነቃት፡-

– ግንኮ አላማዬ ለማሳዘን አልነበረም፥ ብሎ እንድትናገር ሲያደፋፍራት፡-

– አዎን፥ ይገባኛል፡፡ አላማውስ የወጣትነት ጊዜ ባዶ ህልማችንን፥ ደመ ፍሉነታችንን፥ ከንቱ ፍቅራችንን፥ ጉረኛነታችንን፥ ለምንም፥ ለማንም ደንታ የሌለን መሆናችንን ለማስታወስ ይመስለኛል፡፡ ብዙ የሚያስቅ ነገር ቢኖረውም፥ ለምን እንደሆነ አላውቅም፥ ሳነበው አዘንኩ፥ ብላ አይንዋን ወደ ሩቅ ስትወረውር፡-

– ሌሎች ግን የወሲብ (የሴክስ) ውዳሴ የሚል ትርጉም ነው የሰጡት፥ ሲላት፡-
– ቢሆንሳ? ብላ አንገትዋን እንከት፥ ከንፈርዋን ጣል በማድረግ፥ ወሲብ ከህይወት ተለይቶ አይታይም፥ ስትለው፡-

– ከህይወት ተለይቶ የማይታይ መሆኑ ብቻ ሳይሆን፥ የህይወትም ምንጭ ነው፥ ሲላት፥ በግልፅነትዋ ተደፋፍሮ፡-

ከት ብላ ስትስቅ፡-

– እውነቴን ነው፡፡

– እንዴት? ብላ ስትጠይቀው፥ ሳቅ እያፈናት፡-

– ከየት ይመስልሻል ታዲያ የተገኘነው?

– እኔ አንጃ?

– ከፍቅርና ፍቅር ከሚያስከትለው ግንኙነት ነው፡፡ ፍቅር የህይወት ምንጭ፥ የህይወት ቅመም ነው፡፡ ለሰው ልጅ ፍቅር እንደ እንጀራ እንደ ውሀ፥ እንደ አየር ያስፈልገዋል፡፡ ስንት ሚሊዮን ሰዎች በየምሽቱ ፍቅርን ፍለጋ በጨለማ ውስጥ እንደሚደናበሩ ማሰብ ትችያለሽ? ስንቱ የፍቅር ርካታ አግኝቶ በደስታ ሲዋኝ? ስንቱ ፍቅር አጥቶ በደረቅ ሌሊት ሲያፈጥ፥ ሲያቃስት፥ ሁሉም ስለ ፍቅር ያስባል፥ ያደርጋል፥ ግን፥ ማንም ስለ ፍቅር መናገርና መፃፍ አይፈልግም፡፡ ጤናማ አመለካከት አይደለም፡፡ ፍቅር ህይወት ነው፡፡ የህይወት ምንጭ ነው፡፡ እኔ ስለ ፍቅር እዜማለሁ፥ እዘፍናለሁ፥ እፅፋለሁ፡፡ ሲላት፡-

እንደ ገና ከት ብላ ስትስቅና፥ ሌላ መፅሀፍ መቼ ነው የምትፅፈው? ብላ ትጠይቀዋለች፡፡

– ጀምሬአለሁ፡፡

– ታድለህ፡፡

– ማንበብ ትፈልጊያለሽ?

– አግኝቼ ነው!

ከዚያ ቀን ጀምሮ ዕፎ የጨረሰውን ምእራፍ ከስር ከስሩ ሲሰጣት... የሚቀጥለውን ምእራፍ ለማንበብ እጅግ በጣም ስለምትጓጓው፥ ጉጉትዋ ሀይል ሆኖት ሲገፋፋው... እንብባ ስትጨርስ፥ – ይህ ደስ አይልም፡፡ ዝም ብሎ በቃላት ጨዋታ ነው፡፡ እዚህ ላይ ደግሞ ስለ ሴትዮዋ የፃፍከው ትክክል አይደለም፡፡ የሴቶች ስሜት በደንብ አልገባህም፡፡ ሴትዮዋ እንዲህ ከማለት ይልቅ እንዲህ ብትል ይሻል ነበር፡፡ ይሄኛው ክፍል ግሩም ነው፥ እያለች የምትሰጠው ግልፅ የሆነ ገንቢ ሂስ ሁሉ ወለል ብሎ ታየው፡፡

ተነስተህ ብረር፥ ብረር የሚል ስሜት አደረበት፡፡ ግን ወዴት? ወደ እስዋ? ምን ብዬ? እና ለምን? ብሎ አሰበ፡፡ ለምን አላያትም? የሚል ስሜት አደረበት፡፡ ባልዋ መፅሀፌን ቀዶ የለም? እኔም የእሱን ልብ እቀድለታለሁ! አለ በልቡ፥ ጥርሱን ነክሶ፡፡ ዞር አድርጎ ሲመለከተው ደግሞ ለቁጭት ብዬ? ፈፅሞ መሆን የለበትም የሚል የሀሊና ሙግት ገጠመው፡፡ የሀሊና ሙግት ያለችው ትዝ አለው፡፡ ታዲያ ለምን? ለምንድን ነው ከቃላቶቹ ውስጥ፥ ከአረፍተ ነገሮቹ መካከል እንደ መስቀል አበባ እየፈካች፥ እንደ መስቀል ምፍ ብቅ እያለች የምታስቸግረኝ? ለምን? ለምን? . . .

ከሩቅ የሚያሳዝን ሙዚቃ ተሰማው፡፡ – ልቤ የሚዘፍነው አሳዛኝ ሙዚቃ ይሆን? ወይስ የሰብለ ልብ የሚዘፍነው አሳዛኝ ሙዚቃ ነው ከሩቅ የተሰማኝ?

የትኛው እንደሆነ አላወቀም፡፡

– ወይስ የሁለታችንም ይሆን? . . .

ሲራክ ቴዎድሮስ አደባባይ አካባቢ ከሰይጣን ቤት አጠገብ ከሴይቼንቶ ወርዶ በድሮ ቄራ መንገድ ቀኙን ይዞ ወደ ቤቱ ማምራት ጀመረ፡፡ ከብዶ የዋለውን ደመና ከላይዋ ላይ ገፋ የወጣችው ፀሀይ እናት ትበሳለች፡፡

የምሳ ሰአት በመሆኑ ሁሉም ቤቱ ለመድረስ ይጣደፋል፡፡ ሳይታወቀው ከፉኛ ሞርሙሮት ኖሮ፣ ሲራክም ርምጃውን አፈጠነ፡፡

ብርሌ ደጉ – ሰው በላው ጎንደሬ – ካንዲት ደሳሳ ሱቅ ደጃፍ ላይ አቀርቅሮ መኪና ይሰፋል፡፡ እጁ፣ እግሩ፣ አይኑ ባንድነት በስልት ይንቀሳቀሳሉ፡፡ ቀኑን ሙሉ ከስፌት መኪናው ላይ ቀና ሳይል አሮጌ ልብሶችን ሲጥፍ፣ የህፃናት ጥብቆዎችን ሲቀድና ሲሰፋ ይውላል፡፡ ቀኑን ሙሉ ትንፍሽ አይልም፡፡ «ሰው በላው ጎንደሬ» የስፌት መኪናውን ቤት ካስገባ በሁዋላ፣ አፈር ድቤ ጠጅ ቤት አምሽቶ ከዚያ መልስ ነው፣ «ሰው በላው ጎንደሬ፣ የኮሶ ሻጪዋ ልጅ፣ ሀሞተ ኮስታራ፣ ጠጥቶ ገዳይ ደመ መራራ፣ ያፈር ዱቤ ጠጅ ቤት፣ ከም ከም – ጠጥቶ የጠገበሽ የለም – ሆይ ሆይ! በአብዮቱ አምላክ፣ በደርጉ!» እያለ አንበሳ መሆን የሚጀምረው፡፡

ሲራክ እጅ ነስቶ አለፈ፡፡

ከቤቱ አጠገብ ሲደርስ ሲል እንካሳው፣ ጋሼ ማንደፍሮ፣ ምርኩዙን ተደግፎ እንጥር፣ እንጥር፣ ቅዋ እያለ መጥቶ «ቲቸር» አለው፡፡

ለምን ቲቸር ብሎ እንደሚጠራው ፈፅሞ አይገባውም፡፡ ምክንያቱንም ጠይቆት አያውቅም፡፡

«ጋሼ ማንደፍሮ፣ ሰፈሩ እንዴት ነው?

«አድሃሪ ሁላ!»

ሲራክ ስቆ ሳንቲም ሰጠው፡፡

«የጠላዩ ጌታ» ብሎት፣ በምርኩዙ እንጥር፣ እንጥር፣ ቅዋ እያለ ድምፁን ከፍ አድርጎ፣ «አድሃሪ ሁላ ይወድማል! በቀይ ሽብር ይመታል!» ይል ጀመር፡፡

አፉ አያርፍም፡፡ እንካሳ እግሩ አያርፍም፡፡ ሁልጊዜ እንደ ተናደደ የሚኖር ሰው ነው፡፡ የማያውቁት እብድ ነው ብለው ከሩቅ ይሸሹታል፡፡

«እድሃራ ሁላ!» ብሎ እንጥር፣ እንጥር፣ ቅዋ እያለ ይሮጥባቸዋል፡፡ ማንደፍሮ ልሙና አያውቅም፡፡ እጁ በጉልበቱ – በማስፈራራት ነው የሚኖረው፡፡

የሰፈሩን ልጆች አይወድም፡፡ «ጋሼ ተራማጁ» እያሉ ስለሚቀልዱበት ሮጦ አይደርስባቸው ነገር፣ ሲያያቸው እርር ይላል፡፡

ሲራክ ወደ ቤቱ ከምታስገባው ኮረኮንች መንገድ ታጠፈ፡፡ የሃጂ ሙስጠፋ ቤት ከራማ ፀጥ፣ እረጭ፣ ለጥ ብሎአል፡፡ ከቆርቆሮ አጥራቸው ላይ በትላልቅ ቀይ ፊደል የተፃፈው፣ «ነጭ ሽብር በቀይ ሽብር ይመታል» የሚለው ፅሁፍ አልጠፋም፡፡ ደብዘዝም አላለም፡፡ ቦግ ብሎ ይታያል፡፡ ቤት ተኝተው ምንድን ነው ከራማውን የሚለምኑት? እኔ እንደሆንኩ አልውጣ አለ በልቡ፡፡

«እንደምን ዋሉ?» አሉት እይኑ ስውሩ ለማኝ ባርኔጣቸውን እንስተው፡፡ የሰፈሩን ሰው በድምፅ ብቻ ሳይሆን በኮቴውም ጭምር ለይተው ያውቁታል፡፡

«ደህና፣ ደህና፡፡ እርስዎስ?»

«ለሱ ምን ምስጋና ይበቃዋል? እንደምታየኝ አለሁ፡፡»

ሳንቲም ሰጣቸው፡፡

«እሜቴ ደህና ናቸው? ተሻላቸው? አሉት፡፡

«ደህና ናት፡፡»

«በሽታው ጠንቶአል፡፡ ምን ጤና አለ?»

ለማኙ ስለ እያንዳንዱ ቤት የማያውቁት ነገር የለም፡፡ እንዴት እንደሚያውቁ እግዜር ይወቅ ብቻ፡፡ አላፊ አግዳሚውን ሰሌን እንደሚያውቁ አግዚር ይውቅ ብቻ፡፡ ብዙ ጊዜ አፍ አውጥተው ባርኔጣቸውን እያነሱ እጅ ከመንሳት ሌላ ብዙ ጊዜ አፍ አውጥተው አይለምኑም፡፡ የልብ ኩራት አላቸው፡፡

ሲራክ እውሩን ለማኝ እጅ ነስቶ እልፍ ከማለቱ፥ ሃጂ ሙስጠፋ ከቤታቸው ደጃፍ ላይ ቆመው ይጠብቁት ኖሮ፡ በረጂም ቁመናቸው በከፍተኛ አክብሮት እጅ ነሱትና ቤት እንዲገባ ጋበዙት፡፡

ከቤታቸው ጥላ ስር ጠጋ ብሎ ቆመ፡፡ ሀሀይቀ እናት ትበሳለች፡፡ ሃጂ ሙስጠፋ በጣም ረጂም፥ ጠይም አፍንጫቸው እንደ ሽምበቆ ቀጥ ብሎ የሚወርድ፥ ጆሮዎቻቸው ትላልቅ፥ አይኖቻቸው ትናንሽ፥ ሽበቶ ሽማግሌ ናቸው፡፡ ጠቅላላ ገፅታቸው ከአጋሩረ እንደሻው ገፅታ ጋር ተማታበት፡፡ ለምን እንደሆነ ባይገባውም፥ እውነታን እንደ አንድ አይነት ቀልድ አድርገው የሚመለከቱ ሆነው ነው የታዩት፡፡

‹‹የላኩት ደብዳቤ ደረሰዎት?›› አሉት፥ ስልል ባለ ድምፅ፥ ትናንሽ አይኖቻቸውን ስልምልም እያደረጉ፡፡

‹‹አዎን ደርሶኛል፡፡››

‹‹በአላህ፥ ታዲያ ምን ፈረዱኝ?›› አሉት፥ ሚት፥ ቡናና ሱካር ያበለዘውን ፍልጣ ፍልጥ ጥርሳቸውን እያሳዩት፡፡

በዚች የጭቁኖች ጉሮኖ በሆነችው ተረት ሰፈር ውስጥ የጀመርኩትን መፅሀፍ እስከጨርስ ይታገሱኝ፥ ከዚያ በሁዋላ እርስዎ ሳይጠይቁኝ እኔ ራሴ ቤትዎን ለቅቄ እሄዳለሁ ብሎ የእውነቱን ሊነግራቸው አስቦ ነበር፡፡ ግን፥ ሃጂ ስለ ድርሰት ምን ይገባቸዋል? ከሰው ልጅ ኪነታዊ እድገት፥ ለደራስያን ከያኒ ስሜት ምን ደንታ አላቸው? በማለት፥ ‹‹ቤት አላገኘሁም፡፡ ባሁኑ ጊዜ ቤት ማግኘትም አስቸጋሪ ነው›› ብሎ የተለመደውን ምክንያቱን አቀረበላቸው፡፡

ሃጂም አይኖቻቸውን ስልምልም አድርገው ያው እንደ ተለመደው፥ ‹‹ሰባት መቶ ብር እያገኙ፥ የመንግስት ሰራተኛ ሆነው እንዴት የተሻለ ቤት ያጣሉ? ቤቱም ሆነ ሰፈሩ ለእርስዎ ክብር አይሆንም፡፡ እኔ መቃብር አፋፍ ላይ የቆምኩ አንድ ድሀ ሽማግሌ ስበደል ምን ደስ ይልዎታል? በአላህ ብለው ቢለቁልኝ›› አሉት፡፡

‹‹ሃጂ›› አለ ሲራክ፥ ‹‹እርስዎ የት እንደምሰራ፥ ምን እንደምሰራ፥ ምን ያህል ደሞዝ እንደማገኝ የሚያውቁትን ያህል፥ እኔም ስለ እርስዎ በመጠኑም ቢሆን አውቃለሁ፡፡ እርስዎ እንደሚሉት ምስኪን አይደሉም፡፡ ሶስት ቦታ ላይ ሱቅ አለዎት፥ የቤት እቃ

ሲታወጅ የመረጡት እኔ የምኖርበትን ቤት ሳይሆን አሁን ያለበትን ቤት ነው። ሀጉ አይፈቅድልዎትም። ሳየው የሚሰሩት ሻጥር ነው። እዩ ሃጂ፥ የቤት ችግርን የሚፈጥረው እንዲህ ያለው ሻጥር ነው። ቤት አከራይ የነበሩ ብዙ ሰዎች ትርፍ ቤታቸውን በልዩ ልዩ ዘዴ ስለያዙት የቤት እጥረት ተፈጥሮአል። በዚህ የተነሳ ብዙ ሰዎች ከነቤተሰባቸው በሆቴል ቤቶች ውስጥ ይሰቃያሉ። ከዚህ የባሰው ስቃይ ደግሞ የደባልነት ኑሮ ነው። የደባልነት ኑሮ ሲኦል ነው። ባል ከሚስቱ ጋር ሊገናኝ አይችልም። የደባልነት ኑሮ ሰላምና ነፃነትን ይነፍጋል። ባለፈው ጊዜ በደባልነት አብረው የሚኖሩትን ህፃናት በመጥረቢ ፈልጦ ስለጨረሳቸው ሰውዬ አልሰሙም? የደባልነት ኑሮ የመጨረሻ አስከፊ ገፅታው ይኸው ነው። ቤቴን ለቀህ ደባልነት ግባ፥ ቢሻህ የትም ሄደህ ውደቅ እንደማይሉን አውቃለሁ።»

«ምን በወጣዎት። አላህ ጠላትዎን ይጣለው!» አሉት።

«ታዲያ ምን ሁን ነው የሚሉኝ?»

«ብአላህ ብለው ቢለቁልኝ።»

«ህጉም'ኮ አይደግፍዎትም።»

«ስለ ህጉ ለኔ ቢተውልኝ።»

«ብለቅልዎት ምን ያደርጉበታል? አያከራዩት ወይም አይኖሩበት» አላቸው።

ሃጂ አይኖቻቸውን ስልምልም አደረጉ። ትላልቅ ጆሮዎቻቸው ደበልጥ ትልቅ መስለው ታዩት። ባላብ ጭልጥ ብለው ሄደው ቆዩና፥ «ሚስት ላገባ አስቤአለሁ» አሉት።

«ቤት ያሉት ሁለት ሚስቶችዎስ?» አላቸው እየተገረመ።

«እነሱ መውለድ አቁመዋል። ቤቱን የምፈልገው ላዲስዋ ሚስቴ ነው። ቤቱም የተያዘው በእስዋ ስም ነው። በእኔ አይደለም። እርስዎ ኖት እንቅፋት የሆኑብኝ። እንቅፋት የሆኑት ለኔ ብቻ ሳይሆን ለአላህም ነው» አሉት።

«እንዴት?» አላቸው።

‹‹ለአላህ ስል ነው፡፡››

‹‹እኮ?››

‹‹ቤቱን ቢለቁልኝ ቶሎ ሌላ ሚስት አግብቼ ለአላህ ተጨማሪ ፍሰቻ አተርፍ ነበር፡፡››

‹‹እና?››

‹‹ቢለቁልኝ ለአላህ ብለው፡፡››

‹‹ትገርሙኛላችሁ እናንተ እስላሞች›› አላቸው፡፡

‹‹እንዴት?›› አሉት፡፡

‹‹እኔ አንድ ሚስት ማኖር አቅቶኛል፡፡ እርስዎ በስተርጅና ሶስተኛ ለማግባት ይፈልጋሉ?›› አላቸው፡፡

ሃጂ፣ ጫት ያበለዘውን ጥርሳቸውን እያሳዩት፣ ‹‹እኛስ በግልፅ ነው፡፡ እናንተ ዘንድ አለ እንጂ ከሞታችሁ በሁዋላ የተደበቀው ጉድ የሚወጣው›› አሉት፡፡

‹‹የምን ጉድ?››

‹‹ፍርድ ቤት ወይም ጡረታ ኮሚሽን ብቅ ብለው ጉዱን ባዩ! ሚስት ነን እያሉ ሰማንያቸውን ይዘው የሚመጡት ሴቶች ቁጥር አይጣል ነው፡፡ ከዚህ ሁሉ አንደኛ በህግ ብታረጉት አላህ ደስ ይለዋል›› ብለውት ሲያበቁ፣ ወደ ዋናው ጉዳያቸው መለስ ብለው፣ ‹‹በአላህ ብለው ቢለቁልኝ›› አሉት፡፡

‹‹እርስዎም ለአላህ ብለው ትንሽ ይታገሱኝ፡፡››

‹‹እስከ መቼ?››

‹‹አንድ መፅሀፍ ጀምሬአለሁ፡፡ እሱን እስክጨርስ ድረስ፡፡››

‹‹የምን መፅሀፍ?››

‹‹ልብ ወለድ መፅሀፍ ነው . . .››

‹‹ይቀልዳለ ልበል!››

‹‹ቀልዴን አይደለም፡፡››

እብድ ነው ወይስ ጤና እንደማለት በትናንሽ አይኖቻቸው ትኩር ብለው ተመለከቱትና፥ ‹‹ታዲያ መቼ የሚጨርሱት ይመስልዎታል?›› አሉት፡፡

‹‹አንድ አመት ወይም ሁለት . . . እኔ እንጃ፡፡ አሳቡ እንደ ተሳካልኝ ነው›› አላቸው፡፡

‹‹ለምን ሌላ ቦታ ሄደው አይፅፉም?››

‹‹ስሜቱ ይበላሽብኛል፡፡ እዚሁ እንደ ጀመርኩት እዚሁ መጨረስ አለብኝ፡፡ ይታገሱኝ፡፡ አሳህ እንደ ሆነ ወደ ፊት ለሚወለዱ ቀርቶ ላሉትም ፍትህ ይጎድለዋል›› አላቸው፡፡

ሃጂ ትላልቅ ጆሮአቸውን ማመን እያቃታቸው፥ ሲራክ ቤቱን የማይለቅበት ምክንያት አልገባ እያላቸው፥ በልባቸው እብድ ነው ወይስ ጤነኛ፥ ከዘመኑ ነው ወይስ ከእኔ፥ ወይስ ከእኔ ሌላ የሚፈልገው ነገር ኖሮት ይሆን? እያሉ በመጨነቅ፥ ‹‹በአሳህ ብለው›› አሉት፡፡

ጥሎአቸው ሄዱ፡፡

ሲራክ እልፍ ሲል ያ መከረኛ ውሻ ሲያላዝን ሰማ፡፡ ተገርሞ ቆም አለ፡፡ ራሱን ነቀነቀና ራመድ አለ፡፡ ነገሩ ከንክኖት እንደ ገና ቆመ፡፡ ወደ ቤቱ መግባት ትቶ ውሻው ከሚያላዝንበት ግቢ ዘው ብሎ ገባ፡፡

ውሻው ከቤቱ ፊት ለፊት በሁዋላ እግሩ ተቀምጦ ወደ ላይ በማንጋጠጥ ሲያላዝን ሲል ነው የደረሰበት፡፡ ጥቁር ወደል ውሻ ነው፡፡ በማንጋጠጥ ደረቱና ጆሮዎቹ ላይ ነጭ ጠጉር ጣል ጣል አድርጎበታል፡፡ ብልጣ ብልጥ አይኖች አሉት፡፡ የሚናከስ መስሎ ጠንቀቅ ብሎ ቆመ፡፡ ፊት ለፊት ተያዩ፡፡ ውሻው ቀስ ብሎ በደረቱ ተኛ፡፡

‹‹ቤቶች! ቤቶች!›› አለ ሲራክ፥ በተጠንቀቅ ቆሞ፡፡

‹‹አቤት፡፡››

አንድ አጠር ያለች ጠይም ሴት ከቤት ውስጥ ብቅ አለች፡፡ አይን የሚወጋ ቀይ ሻሽ አስራለች፡፡

«ምንነው ደህና?»

ድምፅዋ ጆሮ ይወጋል፡፡

«የለም፡፡ ደህና ነው» አለ፣ የመጣበት ጉዳይ መልሶ እያስገረመው፡፡ ከመጣ በሁዋላ ምንም ሳይል ተመልሶ ለመሄድ የሚያስችለው ዘዴ ጠፍቶት ዝም ብሎ ቆመ፡፡

«ወይዘሮ ፅጌ ደህና አይደሉም እንዴ?»

«ደህና ናት» አለ፣ ስላውቆችው ተደሰተ፡፡

«ያማቸዋል አሉ» ብላ፣ ምን አመጣው? እያለች በመገረም፡-

«ይግቡ እንጂ ከፀሀይ ላይ» አለችው፡፡

«የለም አልገባም፡፡ እቸኩላለሁ፡፡»

«ታዲያ በዚህ ጠራራ ፀሀይ፣ የደመና ግላጩ ጥሩ አይደለም፡፡»

«ምንም አይደለም፡፡»

«ታዲያ ምንነው ደህና መጡ? አሁን ቢገቡ ምናለበት?»

«የለም በእውነት፡፡ የመጣሁት. . . እ. . . እንዲያው ይህ ውሻ ሁልጊዜ እያላዘነ ስላስቸገረኝ ነው» አለ፡፡

አቤቱታ ለማቅረብ ነው እንዴ የመጣሁ? ብሎ ራሱን ታዘበ፡፡ እብድ ወይስ የመንደር ቂል አድርጋ ትቆጥረኝ ይሆን? ብሎ አሰበ፡፡ ብልጥ አይኖችዋ አሳፈሩት፡፡

ከንፈርዋን መጠጠችና፣ «እኔም በችሎ ማደር እንዳዘንኩ ነው ያለሁት፡፡ እሱ ባላዘነ ቁጥር ሳለቅስ እኖራለሁ፡፡ ባላዘነ ቁጥር ቤተሰቡ ሁሉ ያለቅሳል . . . ይህንኑ ማላዘኑን ጠልተን ካንድም ሁለት ጊዜ ቁራ ወስደን ጥለነው ነበር፡፡ ስንጥለው ከተሳፈርንበት አውቶቡስ ቀድሞ

መጥቶ ቁጭ ብሎ ሲያሳዝን እናገኘዋለን፡፡ እኛም የሱ ነገር ግራ ገብቶናል፥ እባክዎን›› አለች፡፡

ካንጀትዋ ያዘነች መሆንዋ ተሰማውና፥ ‹‹ታሪከኛ ውሻ ነው፡፡ እኔ እየራበው የሚያሳዝን መስሎኝ ነበር፡፡ ሳየው ወደል ነው›› አለ፡፡

‹‹ምን ይርበዋል!›› ብላ ቆየችና፥ ‹‹ባለቤቴ ከሄደ ጀምሮ ይኸው እንዳሳዘነ ነው ያለው፡፡ በፊት ባለቤቴ ከስራ ሲመጣ መንገድ ጠብቆ ነበር የሚቀበለው፡፡ ባለቤቴም ቢሆን ችሎ ማደርን ሳያበላው እህል ቢሞት አይቀምስ ነበር›› አለች፡፡

አይኖችዋ እንባ ሲያቀሩ ታዩት፡፡ አንጀቱ በሀዘን ሲላወስ ተሰማው፡፡ ቦር ብሎ ችሎ ማደርን ተመለከተ፡፡ ጠላትነቱ ባንድ ጊዜ ከልቡ ጠፋ፡፡

‹‹ባለቤትዎ የት ነው የሄዱት?››

‹‹ጦር ሜዳ››

የሲራክ ልብ በደበልጥ ተነካ፡፡ የደመና ግላጭ ፀሀይ እናት ትፈልጣለች፡፡ ግን፥ ከምንም አልቆጠረውም፡፡ እግሩን መትከል የጀመረ ህፃን ልጅ ድክ ድክ ሲል መጥቶ የእናቱን ቀሚስ ጭምድድ አድርጎ በመያዝ ሲራክን ይመለከት ጀመር››

‹‹ልጅዎ ነው?››

‹‹አዎን፡፡ አባቱ ሲሄድ ገና የሶስት ወር ህፃን ነበር›› አለች፥ ራሱን እየደባበሰች፡፡

ሲራክ ስሜት ፈንቅሎት ህፃኑን ብድግ አድርጎ ሳመው፡፡ ህፃኑም አልፈራውም፡፡ አንገቱ ስር ሽጉጥ አለ፡፡

‹‹አባቱ በየትኛው ግንባር ነው የዘመቱት?››

‹‹በፊት የዘመተው በምስራቅ ጦር ግንባር ነበር፡፡ ከፌዴስ ጀምሮ ጅጅጋ ድረስ እየተዋጋ ዘልቆአል፡፡››

ጀግናው የናት አገሩን ጥቁር አፈር መስሎ ካራ ማራ ተራራ ላይ ከነሙሉ ትጥቁ ቆሞ የማርዳን ሽለቆ እንደ ንስር አሞራ ወደ ታች ሲመለከት ታየው፡፡

‹‹እና፥ አሁንስ?›› አለ፡፡

‹‹አሁን ደ'ሞ ወደ ሰሜን ጦር ግንባር ተዛውሮአል፡፡ በምፅዋ አድርጎ ነው ከረን የገባው፡፡››

በጀግናው ደም በይበልጥ የቀላው የቀይ ባህር ሞገድ ወድቆ እየተነሳ በፊቱ አለፈ፡፡ ዶጋሊ ላይ የወደቁት ሰማእታት አጥንት ከጀግናው የቀብር ጉድጉዋድ ውስጥ እየለመለሙ ወጥተው እንደ እንጉዳይ በየስፍራው ብቅ ብቅ ሲሉ ታዩት፡፡ እልልታቸው ተሰማው፡፡ የጀግናውን ጉዞ በአይነ ህሊናው ተከተለ... ወጣ ጀግናው ተራራውን ወጣ፥ በደም እየዋጀ፥ ደሙን እየጠጣ... ወረደ ጀግናው ተራራውን ወረደ፥ እየፎከረ፥ እያቅራራ ዘርቶ እያጨደ... ወረደ... ወረደ፥ መግደል እንደ ለመደ፡፡ ተግ ብሎ ታየው ጀግናው ከከረን – ምሽግ ላይ ያንድነት አርማውን ይዞ ቆሞ – ከምሽጉ ባሻገር ናቅፋንና ቃሮራን ከሩቅ እየተመለከተ – ዳር ድንበሩን ባይኖቹ ሲቃኝ፡፡ ሲራክ ድንገት የልብ ኩራት ተሰማው፡፡

በሌላ በኩል ደግሞ ሀፍረትና የህሊና ውቀሳ አደረበት፡፡ ጀግኖች በጦር ሜዳው በየደቂቃው ከሞት ጋር ተፋጠው፥ ሌሎች በክብርና በነፃነት እንዲኖሩ እነሱ ሲሞቱ፥ የመንደር ደራሲ ሆኖ ያለ አላማ እያውደለደለ መኖሩ አሳፈረው፡፡ ለዚች አገዛና የምታሳዝን ጎድቀዋላ እናት አገር እኔም ከጦር ሜዳ ጀግኖች ጋር ተሰልፌ በሰራሁ በሚል ስሜት ልቡ ተቃጠለ፡፡

በጦር ሜዳ ከጀግናው ጋር የጠላትን ምሽግ ጥሶ ለመግባት፥ ‹‹አብዮታዊት እናት አገር ወይም ሞት!›› እያለ ሲሮጥ ታየው፡፡ ያቺ የሰው ልክ የሚታወቅባት ወሳኝ ደቂቃ ጆሮው ውስጥ ህይወት . . . ሞት . . . ሞት . . . ህይወት እያለች ስትሄድ ተሰማችው . . .

ባሩድ ሸተተው፡፡ መድፉ ሲያጉዋራ – መትረየሱ ሲንጣጣ – ጥይቱ ሲዘራ – ቦምቡ ሲፈነዳ – አይሮፕላኑ ከላይ ሲያንዣብብ – ታንኩ ከታች ሲርመሰመስ – ስራዊቱ ሳንጃውን ተክሎ ሲተም – ሲነድ – ሲጨስ – ሲያጠቃ – ሲጋይ – ሳንጃው ሲሞሻለቅ – ጀግና ወድቆ ውሀ ውሀ ሲል – ጉዋደኛውን፥ ‹‹ስለ ወንድ ልጅ ጨርሰኝ አትለፈኝ››

ሲል – የህይወት ሀቅ በገሀድ ስትከሰት – ሲታወቅ የወንድ ልጅ ልኩ – ታየው፡፡

የህይወትን ሀቅ መግለፅ ምነው በቻልኩ! አለ በልቡ፡፡

«አይፅፉልዎትም?» አለ፣ ከሀሳቡ ሲመለስ፡፡

ሴትዮዋ ግራ ገብቶአት ትክ ብላ ትመለከተው ነበር፡፡

«መጀመሪያ እንደ ሄደ ሰሞን በሚሰራበት ማተሚያ ቤት በኩል ደብዳቤ ይደርሰኝ ነበር፡፡ አሁንስ ድምፁ ከጠፋ ቆይቶአል፡፡ ለዚህ ነው ችሎ ማደር ባላዘነ ቁጥር የምንላቀሰው» አለችና፣ ከንፈርዋን መጠጠች፡፡

«የጀግና ሚስት አታለቅስም» አላት፡፡

ጀግናው በድል አድራጊነት ሲመለስ፣ «ጉሮ ወሸባዬ. . .» እያለች ስትዘፍን፣ ጎረቤቱ ሁሉ ተሰብስቦ፣ «እንዲያ እንዲያ ሲል ነው ግዳዬ. . .» በማለት እየተቀበላት እልልታው ሲቀልጥ ተሰማው – ታየው – አሁን አሁን አለው – ከጀግናው አይን የድል ርችት ተተኩሶ በልዩ ልዩ ቀለማት እያሸበረቀ ሲፈነጥቅ ታየው፡፡

ህፃኑን በልዩ ስሜት እቅፍ አድርጎ ሳመውና ኪሱ ውስጥ ያለችውን አምስት ብር አውጥቶ ሰጠው፡፡

እናትዮው፣ «እንዴ! ፈፅሞ አይሆንም!» ብላ፣ ከህፃኑ እጅ ብሩን ነጥቃ ለመመለስ ትታገል ጀመር፡፡

«ለከረሜላ መግዣ ነው፡፡ ምን ሆኑ? አረ እባክዎን» ሲላት፣ «ይሙት ብያሁ . . . በእውነት ችግር የለብንም. . . እድሜ ለቀበሌው ህዝብ፡፡ በደንብ ይዞናል፡፡ አባቱን በደህና ይመልሰው እንጂ ምን ጎድሎን» እያለች ስትከራከረው፡-

«ምን ሆኑብኝ? ያባቱ ትግል የኔም ነውኮ» ብሎ፣ ብሩን በግድ ከልጁ ኪስ ከተተና እየተጣደፈ ወጣ፡፡

በሩ ጋ ሲደርስ ችሎ ማደር እንዴ እላዘነ፡፡ ዞር ብሎ ተመለከተውና የጀግና ውሻ አያላዝንም አለ፣ በልቡ፡፡

«እግዜር፥ የልጅዎ አድባር፥ የልጅዎ ጥላ ያርግዎት» ስትለው ከሩቅ ሰማት። ምን ነው ብዙ ገንዘብ በኖረኝ ብሎ ተመኘ።

ቤቱ ሲገባ ዮሀንስን ለመሳም ፋታ አላገኘም።

«ምን ነው እንዲህ አረፈድክ፥ ልጄ» አለች ዕጌ።

«ዶኬው በረደ እንዴ?» አላት፥ ዮሀንስን እየሳመ።

«ይርባቸዋል ብለህም አታስብም?»

ሲራክ ካልገባ ዕጌ ብቻዋን እህል አትቀምስ — እኔ እንደ ሴቱ ብቻዬን መብላት አልወድም፥ ከጉሮሮዬ አይወርድልኝም። ከትፎውን፥ ገንፎውን፥ አጥሚቱን ሲሉ ውለው፥ ያለ እህል ይኖሩ ይመስል፥ ባል ፊት የማይቀምሱ መስለው የሚቀርቡት ሴቶች ይገርሙኛል። አበስኩ ገበርኩ እቱ ትላለች፥ አዘውትራ።

ቢላዎ ተስሎ ቀርቦአል። ጥቁር ዶሮ ከአልጋው እግር ላይ ታስራለች፥ ርጥብ ሳር ከወለሉ ላይ ተጎዝጉዞአል። ዑባንቺ የወደቀ ቁራሽ እንጀራ አይታ ሳይሆን አይቀርም፥ «ዋ ነይ'ሽ ጡር» በማለት እያጉረመረመች አሳት በገል ይዛ መጥታ ከገበቴው ጎን አኖረች።

ሲራክ ሰአቱን አየና፥ «ለምሳ ዶሮ ሳርድ ነው እንዳትዪኝ ብቻ» አላት ዕጌን።

«ዶሮ ማታ» አለችው።

«ዶሮ ማታ፥ አሁን ዶኬውን ቆጥ» አላት እየሳቀ።

«ቀልዱን ተወውና ዶሮዋን እረድልኝ» ብላ በገል ከቀረበው አሳት ላይ እጣን በተነች።

ዑባንቺ ዶሮዋን ከፈታች በሁዋላ ይዛ ቀረበች። ዕጌ ተስሎ የተቀመጠውን ቢላዎ አንስታ ሰጠችውና ልጁን ተቀበለችው። ዮሀንስ ካባቱ ለምን ተለየሁ በማለት ጩኸቱን ያቀልጥ ጀመር።

«እረ ኢዲያ!» አለችው ተናዳ።

«እኔን ከመጠበቅ አንቺ ለምን አታርጂእትም ኖሮአል? አላት፣ ዶሮዋ ይዞ፡፡

«በስማብ» አለች፡፡

«የምን በስማብ ነው? ሴት ዶሮ አታርድም ያው ማን ነው? አይ አራታውያን! ደ'ሞ በስማብ ብዬ አላርድ፡፡ በስመ ሆድ ብዬ ነው፡፡ አንገቱ ላይ ክር ያሰረ ወደ ፊት ይኖራል ብለሽ አታስቢ፡፡ ይልቅ ካሁኑ ብትለማመጂው ይሻላል፡፡ መጣቱም ቢሆን ወደ ሆድ የሚገባ አያረክስም ብሎአል» አላት፣ ዶሮዋን እንጠልጥሎ፡፡

«ጉድ ነው'ኮ» አለች፡፡

«ምንድን ነው ጉዱ?»

«ሴት ዶሮ ትረድ ማለት፡፡ ይልቅ በነፍስ አትጫወት፡፡ ቶሎ አረዳት» አለችው፡፡

«ማረድ አለብሽ፡፡ ሴቶች ዶሮ አያርዱም ማለት እጉል እምልኮ ነው፡፡ ካጉል እምልኮ መላቀቅ አለብን፡፡ እውነቴን ነው» አላት፡፡

«ወንዶች ሌላም ይገድላሉ፣ እቴ! የምን መንቀጥቀጥ ነው ደ'ሞ ለዶሮ?»

«እኔ ወንድ አይደለሁም እንዴ እንቺ?»

«ወንዶቹን አይተናል፣ እቴ፡፡ ጠላታቸውን ዘርረው የሚያጋድሙ» አለች፣ ልጁን እያባበለችው፡፡

«እኔን ምን ልትዪኝ ነው ታዲያ?»

«ምናችሁ ይታወቃል?»

«እነማን?»

«ተማርን ተመራመርን የምትሉት ሰዎች፡፡ ወንድ አይሉዋችሁ ሴት፣ ቄስ አይሉዋችሁ ደብተራ . . . መላ ቅጣችሁ የጠፋ!» አለች፡፡

‹‹ተኩዋሽ ተኩዋሽ ይልሻል? ጎዳይ፥ ጎዳይ ያሰኝሻል? የቦረናዪትዋ ልጅ! አይደለም እንዴ! ለማንኛውም ነገር የባህል አብዮት ለዘለአለም ይኑር!›› ብሎ፥ ዶሮዋን በዚያ በሰላ ቢላዎ አንገትዋን በጥሰ ጣላት፡፡

ዕጌ ቶሎ ብላ የዶሮዋን ደም በትንሹ በጎድጉዋዳ ሳህን ቀዳችና ገብቴውን ደፍታባት ባንድ እግርዋ ቆመችበት፡፡

እጁን ሲታጠብ፥ ለየትኛው ጋኔን በጠራራ ፀሀይ መስዋእት ለማቅረብ ነው ያሰበችው? አለ በልቡ፡፡

ከጥቂት ደቂቃ በሁዋላ ዶሮዋ ፀጥ አለች፡፡ ውባንቺ ከነገበቴው ይዛት ወጣች፡፡ እጣኑ ቡልቅ ቡልቅ እያለ ይጤሳል፡፡ ልጁን ሰጠችው፡፡ ግን ተቀብሎ አላቀፈውም፡፡ ለቀቀው፡፡ ዮሀንስ እየሮጠ ሄዶ እጣን የሚጤስበትን ገል ደፍቶ እየጨፈረ ሲስቅ፥ እናቱ ብስጭት ብላ፥ ‹‹የድቁናው ሚካኤል ይድፋህ አቦ!›› ብላ፥ እሳቱ እንዳያቃጥለው ዘላ ያዘችው፡፡

‹‹የስለት ልጅሽን? እንትፍ በዪ›› አላት ሲራክ፡፡

‹‹እጁ፥ እግሩ እያርፍ ታዲያ! ይሀ እንዲያው ህፃን አይደለም፡፡ የሰይጣን ቁራጭ ነው፥ እንትፍ? አለች፥ ብግን ብላ፡፡

የእጣኑ መደፋት ጥሩ ምልክት ሆኖ አልታያትም፡፡

‹‹እንደ ተመኘሺው ነው የሆነልሽ. . .››

‹‹ምንድን ነው የተመኘሁት?››

‹‹ረባሽ ልጅ በሰጠኝ ብለሽ. . .››

‹‹ታዲያ እሳት ስጠኝ አልኩት?››

‹‹ላም እሳት ወለደች እንዳትልሰው ፈጀት፤ እንዳትተወው ቸገራት. . .››

‹‹ኤድያ! ለወጉ አባት ነህ፡፡ ገሰጥ ብታደርገው ምናለበት?›› አለችና አመናጨቀችው፡፡

‹‹ተዪው እባክሽ፡፡ እሱ ስፍራው ካማልክት ጋር ነው – ከነሄርኩሊስ፣ ከነሄክተር፣ ከነአፖሎ፡፡ አማልክት በቅናት አይን የሚመለከቱት ልጅ ነው. . .››

‹‹ኡ ኡ እቴ! የምን መቀባጠር ነው እሱ?›› አለችና ሻሽዋን አስተካከለች፡፡

‹‹ተዪው›› አላት፡፡

‹‹ልጁን ቆንጥጠው ካላሳደጉት እንዴት ይሆናል? አባት ታዲያ ጥቅሙ ምንድን ነው?›› አለች፡፡

‹‹እንደ ፈለገው ይደግ፡፡ የኔና ያንቺ ፈንታ እንዲያድግ የሚቻለንን ማድረግ ብቻ ነው፡፡ ሃሳፊነታችን እኛን መስሎ እንዲወጣ ማድረግ አይደለም፡፡ እሱም ሲያድግ የሚገምተን በዚሁ ነው፡፡ ራሱ በሚመርጠው አካባቢውን መስሎ እንዲያድግ ከማድረግ ሌላ ሃላፊነት የለብንም›› አላት፡፡

‹‹ኤዲያ!›› ብላ ልጁን ይዛ ወደ ጉዋዳ ገባች፡፡

ሲራክ ድካም ተሰማው፡፡ የዛለው ሰውነቱ እረፍት ቢሻም፣ ጭንቅላቱ ግን አላርፍም እያለ ያስቸግረው ነበር፡፡ ረሀቡ አለፈለት፡፡ እህል አላሰኘውም፡፡ አይኖቹን ከደነ፡፡ ሰብለ ብቅ አለችበት፡፡ ግን ብዙ አልቆየችም፡፡ መፅሀፉ መጥቶ ትክት. . .

የተረገመ መፅሀፍ አለ፡፡ ድንገት ተነስቶ የአእምሮ ሰላም ሊያሳጣው ለምን እንደ ጀመረ ገረመው. . . እስካለፈው ቀን ድረስ ምንም አይነት ችግር አይሰጠኝም ነበር፡፡ ግን አሁን. . . በድንገት ገሃነም፣ ሲኦል፣ ስቃይ ለምን ሆነብኝ? በቤት ውስጥ የጭቅጭቅ ምክንያት መሆን አንሶት፣ ሂዶ ደግሞ ከሰብለ ህይወት ጋር መያያዙ?... ሰው ቤት ገብቶ መነጀሱ?. . . ነጃሳ! ወዴት ነው የሚነትተኝ? ወይስ?... ብሎ አሳቡን ገታ፡፡

አስፈራው፣ አሳቡን ለማሰብ፡፡ ያሳቡን ፈለግ እስከ መጨረሻው ተከትሎ ለመሄድ አስፈራው፡፡ ግን የመጣበትን አሳብ ለማምለጥ አልቻለም፡፡

መፃፍ አልቻልኩም፡፡ ሀቁ ይህ አይደለም? ታዲያ ሀቁን ለምን ከራሴ አደብቀዋለሁ? መፃፍ አልቻልኩም፤ በቃ፡፡ የምለው አዲስ ነገር የለኝም፡፡ መባል ያለበት ሁሉ ከኔ በተሻሉ ደራስያን ተብሎ ተብሎ አልቆአል፡፡ እና፤ እንዲያው ነው ጊዜዬን በከንቱ የማጠፋው፡፡ የምለው ነገር የለኝም፡፡ ቢኖረኝም ምን እንደሆነ አላውቅም፡፡ ባውቀውም በቃላት ልገልፀው አልቻልኩም፡፡ ቃላት. . . ቃላት መግለፅ ያለባቸውን አይገልፁም – ያሾፉሉ. . .

‹‹ምንድን ነው የምታስበው?›› ፅጌ ነበረች፡፡

‹‹ምንም፡፡››

‹‹ስለ መፅሀፉ ነው?››

‹‹እንዴት አወቅሽ?››

‹‹ሌላ ምን ታስባለህ?›› አለች፣ ውስጥ ውስጥዋን እርራ እየደበነች፡፡

ቀይና ጥቁር ተፃፈባቸው አዳዲስ ሉክ ወረቀቶች ከከሰል ምድጃ ውስጥ ስትከምር ቆየችና፣ ‹‹ጥቅም ያለው ነገር ብታስብ ምንኛ ጥሩ በሆነ?›› አለች፡፡

ብስጭት ብሎ፣ ‹‹ኪነት በጥቅም ብቻ አይለካም›› አላት፡፡

‹‹እንግዲያውስ በእዳ ነዋ የሚለካው!›› አለች፣ ነገሩ፣ እንዲገባው ድምፅዋን ከፍ አድርጋ፡፡

ነገርዋ ከመቀመጫው አስፈንጥሮ አስነሳው፡፡ ሽንጡን ይዞ ትንሽ ተንጎራደደ፡፡ – የኪነት ትርጉም ሊገባሽ አይችልም፡፡ አንቺ የሆድ እንጂ የመንፈስ ምግብ አታውቂም፡፡ ከእንስሳ አትሻዪም፡፡ ጥፋቱ ካንቺ አይደለም፡፡ ከኔ ነው፡፡ አንቺን ከማግባቴ በፊት ማሰብ፣ ማመዛዘን ነበረብኝ! ብሎ ሊጮህባት ፈልጎ ነበር፡፡

‹‹እዳ የገባሁበት መፅሀፌ ይህን ያህል መጥፎ ሆኖ፣ ወይም አልሸጥ ብሎ አይደለም. . .›› አላት፣ ስሉቱን ባጣ ድምፅ፡፡

‹‹ታዲያስ?›› አለችው፡፡

እጁን በብስጭት አወናጨፈና፣ ‹‹አየሽ፣ የኔ እመቤት›› አላት፣ ‹‹ማይምነት በነገሰበት አገር ውስጥ ነው የምኖረውና የምፅፈው፡፡ ማንበብ ከሚችሉትም ውስጥ አብዛኞዎቹ አያነቡም፡፡ አብዛኛው ለመንፈስ ምግብ ምንም ደንታ የለውም. . .

‹‹ሎሚ ለመቁረጥ፣ አረቄ ለመጠጣት፣ ገንዘብ ካለ፣ እይኑን የሚያሽ ማንም የለም፡፡ መፅሀፍ በሳንቲም ገዝቶ ማንበብ ግን ምን ሲደረግ! ቀድሞስ ማን አስቦት?››

‹‹ተነበበ አልተነበበ – ፋይዳው ምንድን ነው?!›› አለች፣ ወረቀቱን ከምራ እንደ ጨረሰች፡፡

‹‹ይህን አይደለም የምልሽ፡፡››

‹‹እረ ኤዲያ!››

‹‹ከመንፈስ ድህነት የበለጠ በሽታ የለም፡፡››

‹‹ባለማንበቡ ታሞ የሞተ አላየንም እቴ!››

‹‹እሱስ ነው›› አለ፣ ‹‹ስቃዩ በቁም ከመሞቱ ላይ ነው፡፡››

ውባንቺ የታረደችውን ዶሮ ጠጉር ነጭታና በቀሰም ነፍታ ይዛ መጣች፡፡ ‹‹እምን፣ እዳውን መክፈል በቁም ሊገድለን ነው፡፡ እሱን መቼ አጣሁት? እዳው የተረፈው ለኔና ለልጄ ነው፡፡ ሳይቸግር ጤፍ ብድር አሉ፣ እቴ!›› ብላ፣ ከምድጃው ውስጥ የተከመረውን ወረቀት ከብራት ጭራ ለኮሰች፡፡

እሳቱ ቦግ ብሎ መንበልበል ሲጀምር ዶሮዋን ከውባንቺ ተቀብላ ምድጃውን እየዞረች ትለበልብ ጀመር፡፡ አንድ አይነት ጥንቆላ የምትሰራ ቃልቻ መስላ ታየችው፡፡ ግን አሳቡ አሁንም ከመፅሀፉ ላይ ስለነበረ፣ ‹‹እዳ የገባሁት ወድጄ አይደለም፡፡ መፅሀፍ ነጋዴዎችና እንሸጥልሃለን ብለው መፅሀፉን የወሰዱ አንዳንድ ሰዎች ገንዘቡን በልተውት ስለቀሩ ነው፡፡ እና፣ በዚህ አታማርሪኝ፡፡ ለማንኛውም ነገር እዳውን ከፍዬ ለመጨረስ ትንሽ ጊዜ ነው የቀረኝ›› አላት፡፡

ዶሮዋን እየለበለበች፣ ‹‹እሱስ ደህና›› አለች፣ ‹‹የፈሰሰ ውሀ መቼም አይታፈስ፡፡ ባለፈ ክረምት ቤት አይሰራ፡፡ ያለፈው አለፈ፡፡

እኔን የሚገርመኝ፥ የማይም አገር ናት፥ አንባቢ የለም እያልክ ሌላ መፅሀፍ ፅፈህ ሌላ እዳ ልታመጣብኝ መነሳትህ ነው. . .

«እኔ በበኩሌ ይህንን ጤና አልለውም፡፡ የበሽታ ነው፡፡ የተጠናወተህ በሽታ አለ፡፡ ጤና ቢኖርህ ኖሮ ያለ ምንም መተማመኛ መፃፍክን እያንሳህ ለማንም በትንህ እዳ ውስጥ አትነክረንም ነበር» አለች፡፡

የተለበለበችውን ዶሮ ለውባንቺ ሰጠች፡፡ ውባንቺ በአንድ እጅዋ ዶሮዋን ይዛ በሌላ ጎንዋ ዮሀንስን አቅፋ ወጣች፡፡ ዕጌ ወረቀቱ የነደደበትን ምድጃ በጥንቃቄ ከድና ስታበቃ ከጥግ አስቀመጠች፡፡ ምንድን ነው የምትሰራው? ብሎ እያሰበ፥ «ከእውነት የበለጠ መተማመኛ የለም፡፡ እኔ በፊርማ ወይም በዋስትና አላምንም፡፡ በሰዎች መካከል ሊኖር የሚገባውን ግንኙነት መወሰን ያለበት እምነት ብቻ ነው›› አላት፡፡

«አዎን - ትርፉ እዳ!›› አለች፥ መሶብ እያቀረበች፡፡

«ቢሆንም በሰዎች ላይ ያለኝን እምነት ሊቀንሰው አይችልም» አላት፡፡

«ሰውን ማመን ቀብሮ ነው፡፡ ያንተ ግን የበሽታ ነው፡፡ ሌላ አይደለም» ብላ ወጥ እያወጣች፥ «ሁዋላ ሌላ መፅሀፍ እፅፋለሁ ብለህ እዳ ብትላክክብኝ እንዳለፈው ጊዜ ዝም ብዬ የማይህ እይምሰልህ፡፡ እኔም መብት አለኝ፡፡ ሆ – ምን አይነቱ ልክፍት ነው ባካችሁ!» አለች፡፡

«ልክፍቱን ልታስጥዪኝ ነዋ የተነሳሽው?›› አላት፡፡

«ምን ማለትህ ነው?›› አለች፥ ቃላትዋን እየጎተተች፡፡

ያቃጠለችው ወረቀት ትዝ አለው፡፡ ምድጃውን እየዞረች ዶሮዋን ስትለበልብ ታየችው፡፡ የጠንቋዋይ ምስል መጣበት፡፡

«እኔ እንጃ ቀፈፍሺኝ›› አላት፡፡

መልስ አልሰጠችውም፡፡ ቡዳ፥ አለች በልብዋ፡፡

እሱም በልቡ እይ የድንቁርና ጣጣ ሲል ቆየና፥ «ስሚ ዕገዬ» አላት፡፡

«እኔን ፅሁፍ ለማስጣል ይህ ሁሉ ጣጣ አያስፈልግም፡፡ ብትጠይቂኝ ዘዴውን እኔው እነግርሽ ነበር፡፡ ዘዴው ምን መሰለሽ? ቀላል ነው፡፡ ላንድ ወር በየቀኑ ዶሮ ማረድ፡፡ ታዲያ አንቺ ራስሽ ካላረድሺአቸው አይሆንም፡፡ ያንን በእርጎ እያደረግሽ ማቅረብ፡፡ ከትፎም ቢጨመርበት ይበልጥ ፍቱን ይሆናል፡፡ በዚያ ላይ ቀዝቃዛ ቢራ፡፡ በቃ፡፡ የፅሁፍ ነገር እርግፍ ብሎ ይቀራል፡፡ አረቦች እንደሚተርቱት፥ 'ሆድ ሲሞላ ጭንቅላት ባዶ ይሆናል'፡፡ ከዚህ የበለጠ ምን ዘዴ አለ? ጠንቋዩ እንዲያው ነው የበላሽ!»

«የምን ጠንቋዮ ነው የምትለው!»

«ክርስቲያን አይሉዋችሁ አረመኔ! ለስንቱ ሰግዳችሁ እንደምትዘልቁ እግዜር ይወቅ!» ሲል፡-

«የምን መቀባጠር ነው እሱ!» ብላ ቶሎ ውልቅ አለች፡፡

አልተናደደባትም፡፡ ይልቅስ፥ ጆሮው ውስጥ የደወለው የባህል አብዮት አስፈላጊነት ነበር. . .

ምእራፍ ፯

ሀምሌ ግም ካለ ሰንበት ቢልም ምሽት ላይ ዝናብ አልነበረም፡፡ ጥዋት ላይ እንደዚያ ፊቱን ኮሶ አስመስሎ ሲያስፈራራ የነበረው ሰማይ ኩል መስሎ ተንጣሎአል፡፡ ኩል መስሎ ከተንጣለለው ሰማይ ላይ ከዋከብት ሆጨጭ ብለው ፈሰው፥ ከአድማስ ላይ ዝቅ ብላ የተንሳፈፈችውን ሙሉ ጨረቃ እያሳሳቁ ይጠቅስዋታል፡፡ ጨረቃዋ በባህር ዛፎች መካከል ብቅ ብላ ስትታይ ከጫጉላ ቤት የወጣች ሙሽራ ትመስላለች፡፡

እየሩ ተዝቀዝ ያለ ነበር፡፡ በባህር ዛፍ ማገዶ ጢስ፥ ምራቅ በሚያስመጥጥ ጥሩ መአዛ ባለው የወጥ ሽታ፣ በቡናና በእጣን የታጠነ ነፋስ ረጋ ብሎ ይነፍሳል፡፡

ተረት ሰፈር ፀጥ ብላለች፡፡ በቀን ደርቶ የሚታየው ጉልት ገበያ ተበትናአል፡፡ እንጀራ የሚሸጡ ጥቂት አሮጊቶችና ቆሎ የሚቸረችሩ ህፃናት ብቻ ቀርተዋል፡፡ የመንደሩ ውሾች ጉልት ገበያው የዋለበትን ስፍራ እየተዘዋወሩ ያነፈንፋሉ፡፡

መንገዱ ላይ በብዛት የሚታዩት ከስራ የሚመለሱ ሰርቶ አደሮች ናቸው፡፡ አገልግላቸውን ይዘው በፍጥነት ይራመዳሉ፡፡ አንዳንዶቹ ቆም ብለው ከጉልትዋ እንጀራ ወይም ቆሎ ይገዛሉ፡፡ ሰአት የረፈደባቸው አንዳንድ በእድሜ ጠና ያሉ ሴቶችና ወንዶች፥ እንዲሁም ወጣት የቤት ገረዶችና አሽከሮች እርሳስና ደብተር ይዘው ወደ መሰረተ ትምህርት ቤት ለመሄድ ይጣደፋሉ፡፡

በቀበሌው ፅህፈት ቤት የሚካሄደው ቅስቀሳ ከሰፈሩ ፀጥታ በላይ ነግሶ ከሩቅ ይሰማል፦

ማይምነት ትጥቁን ይፈታል!
ይፈታል!,
ማይምነትን እንታገላለን!
እንታገላለን!
ማይምነት ጠንቀኛ ጠላታችን ነው!
ነው!
በድንቁርና መቃብር ላይ ሳይንሳዊ ሶሻሊዝምን እንገነባለን!
እንገነባለን!

ከማይምነት ጋር ትጥቃቸውን የሚፈቱ ብሎ በእሳብ ፈረስ ጭልጥ አለ – በጠፍ ጨረቃ፡፡

ቺፈና ቁዋቁቻ፣ ላሽና ቁረቁር

ለምፅና ነቀርሳ፥ የራስም ፎረፎር

ቁንጫና ትሁዋን፥ ቅጫምና ቅማል

ትክትክ ተስቦ፥ ኩፍኝና ሳል

ሙጀሊና ጭቶ፥ የቆላ ቁስል

ደበሎ ዲሪቶ፥ ቡቱቶና ባና

ቂጦኝና ጨብጦ፥ ገዛሄ ቁምጥና
እነ አቶ ጭቅቅት ጋሼ ጉስቁልና
እንቅርት ጆሮ ደግፍ እባጭ ኪንታሮት
ድንቁርና ዕልመት፥ ረሀብ ጣ'ረሞት
አበጋዙም ጭምር፥ ሁዋላ ቀርነት
ጉዋዛቸውን ይዘው ሆነው ባንድነት
ድል ተመተው ኖሮ ሁሉም አቀረቅረው
ታዩት ተሰልፈው፥ የፊጥኝ ተሳስረው።
ቁመናው ያማረ፥ ግርማው የሚስፈራ
ወዙ ፍልቅ ያለ ከውሀ የጠራ
ጠላት'ሚያሳፍር ወገን'ሚያኮራ
የእኩልነትን፥ ፃዳ ሸማ ለብሶ
በነፃነት ካባ ኮርቶ ተኮፍሶ
ያንድነት አርማውን ጥበቡን ተላብሶ
እንደ ሰሜን ኮከብ እንደ ጠዋት ጮራ
እንዳደይ አበባ እንዳዲስ ሙሽራ
በብሩህ ደስታ ፊቱ እያበራ
ብቅ ብሎ ታየው ቁርጠኛው ያ ኩሩ
የኢትዮጵያ ሰፊ ህዝብ – ጀግናው፥ ሰርቶ አደሩ. . .

እና፥ እግረ ህሊናውን በመግታት፥ መለስ ብሎ – ይህን የተረገመ መፅሀፍ መቼ ይሆን የምጨርሰው? አለ። ገና ስጀምረው ሚስቱ፥ እግዜር ይይላትና፥ አረገዘች። እና፥ በግድ ስራ መፈለግ ነበረብኝ። ስራው ተገኘ፥ እንደ ምንም። የምትወልድበትን ሌላ ጎጆ ፍለጋ አቤት ያጠፋሁት ጊዜ! አዲስ ቤት፥ አዲስ ስራ፥ አዲስ ህይወት – ይህን ሁሉ እስከምላመደው ድረስ መፅሀፉ መቆየት ነበረበት። እንደ ገና ስጀምረው እያንዳንዱ ቃል እንደ ድንጋይ እየከበደኝ ስቸገር፥ ስፅፍ፥ ስቀድ፥ እንደ ገና ስፅፍ በመጨረሻ አሁን ደግሞ ከነአካቴው መቀደዱ ምን ይባላል? ስቀርበው ይርቀኛል – ከይሲ!

– እድሜ ለሰብለ ከቅርብ ጊዜ ወዲህ በጥሩ ሁኔታ መራመድ ጀምሮ ነበር። የመቀደዱም ምክንያት እስዋ መሆንዋ ያስገርማል። ዕፌ የጨረስኩትን ምእራፍ ላሳያት እንዴት አጣደፍ ነበር? ፍፃሜው ደረሰ መሰለኝ፥ ግበአተ መሬቱ… እና፥ ከእሱ ጋር የኔም ኪነታዊ ህይወት…

‹‹እንደምን አመሹ ጋሼ?››

ውባንቺ ነበረች።

‹‹እው፥ አንቺ ነሽ እንዴ!››

‹‹ምንነው ዝም ብለሁ ቆመዋል? ቤት አይገቡም?››

ጨረቃዋን አየ። ቀዝቃዛ ፈገግታ አሳየችው።

‹‹ለምን ትምህርት ቤት አልሄድሽም?›› አላት።

‹‹ስራ በዝቶብኝ›› ብላ መለሰችለት።

‹‹የምን ስራ?›› አላትና፥ እየተጣደፈ ሄደ።

በሩን ከፍቶ ሲገባ ዮሀንስ ሮጦ ተጠመጠመበት። አቅፎ እየሳመው ሄደ። ከሚፅፍበት የምግብ ጠረጴዛ ላይ የያዘውን ጥራዝ አኖረና፥ ጠረጴዛውን ተደግፎ፥ ‹‹ውባንቺን ለምን ትምህርት ቤት አልሰደድሻትም?›› አላት – ባለቤቱን።

የዕጌ አይን ተወርውሮ ጥራዙ ላይ አረፈ። ነጠላዋ ከትከሻዋ ላይ አድርጋ፥ ሻሽዋን ገርዳሳ አስራ ቁጭ ብላ ወጥ በከሰል ማንደጃ ላይ ታሞቃለች። ክፍሉ በዶሮ ወጥ እጥን ብሎአል። ወስፋቱ ተላወሰ።

‹‹በሰራተኛ ነገር አትግባብኝ ብየሃለሁ!›› ብላ በትላልቅ አይኖችዋ ገረመመችውና፥ ‹‹ከለከለችኝ ብላ ከስ ሄደች እንዴ? ይቺ ጥሬ ካደረች አትቆረጠምም አሉ። ለዚህም ደረሰች?›› አለች።

‹‹ክስ አይደለም። እኔ ስመጣ መንገድ አግኝቼ ጠይቄአት ነው። ስራ በዝቶብኝ ነው ያልሄድኩት አለችኝ›› አለና፥ ወንበር ስቦ ተቀመጠ። ዮሀንስን ከጉልበቱ ላይ ቁጭ አድርጎ፥ ‹‹ፈረስ ፈረስ ማጫወት ጀመረ።

‹‹ታዲያስ?›› አለች፡፡

‹‹ምንም ስራ ቢበዛ መሄድ አለባት፡፡››

‹‹ስራውን ማን ሊሰራው?››

‹‹ስትመለስ አትሰራም?››

‹‹ገረድ ሁኛላት ነው የምትለኝ አይደለም? እመቤት አልቀጠርኩም›› አለች፡፡ ‹‹ሰራተኛዋ የምትበላው አግኝታለች ወይ? ለምን ሄዳ አትተኛም? ለምን ትምህርት ቤት አትሄድም?' እያልክ እኔን ነጋ ጠባ ከምትጠብሰኝ ከፈለክ ራስህ ላይ አውጥተህ ቁጭ አርጋት፡፡ ከዚህ በፊት የነበሩትን ሰራተኞች እንዲሁ ስታሞላቅቅ ሲጨፍሩብኝ ከርመው ነው እየረገጡኝ የሄዱት፡፡ የከርሞ ጥጃ እቴ፡፡ ውሀ ቢወቅጡት ተመልሶ እምቦጭ፡፡ ምንነው ለኔ አታስብ? የት ወደቅሽ የሚለኝ የለም›› ብላ፣ ድስቱን አወጣችና ውሀ በጣሳ ወዘተች፡፡

ሲራክ ራሱን ይዞ ተከዘና፣ ‹‹እየሽ ፅጌ፣ ስለዚህ ጉዳይ ከዚህ ቀደም ብዙ ተነጋግረናል፡፡ አሁን ወደዚያ ጭቅጭቅ መመለስ አልፈልግም፡፡ ጭቅጭቅ ሰልችቶኛል፡፡ መማር አለባት ብያለሁ መማር አለባት›› አለ፣ ተቆጥቶ፡፡

የምሩን የተናገረ መሆኑን ከሁኔታውና ከድምፁ አመነችና ነገሩን መለስ አድርጋ፣ ‹‹አሁን እነቡሼና እነ ድንቄ ተማሩ አልተማሩ ምን ዋጋ አለው? ድንቄም ተማረች እቴ፣›› አለች፡፡

‹‹ድንቄና ቡሼም ሰዎች ናቸው፡፡››

‹‹ገረዶች ተሰብስበው ሲያወኩ ነው የሚያመሹት፡፡ የሚማሩ መሰለህ?››

‹‹አሉባልታ ነው፡፡››

‹‹ድንቄም! ለዚያውስ ተምረው የት ሊደርሱ?››

‹‹ለማንኛውም ነገር መማር ይጠቅማል፡፡››

‹‹ያምሳና የስልሳ አመት ሽማግሌዎችና አሮጊቶች ሰብስበው ጉ ፊደል ቁጠሩ ቢሉዋቸው ምን ጠብ ሊል! እንዲያው ስራ ማስፈታት ነው፡፡››

‹‹ስራ ማስፈታት አይደለም፡፡››

‹‹ታዲያ ምንድን ነው?››

‹‹ከማይምነት ጨለማ ሰዎችን ማላቀቅ ስራ መፍታት ወይም ማስፈታት አይደለም፡፡ ጥሩ አላማ ነው›› አላት፤ ዮሀንስን እያሜወተ፡፡

‹‹አይ ጉድ!›› አለች፤ ‹‹አላማ ብሎ ነገር፡፡››

‹‹ምንም ብሩህ ነገር አይታይሽም ማለት ነው?››

‹‹ህልም እንደ ሆነ ስትኛ ያደርሰኛል፡፡››

‹‹ከጭቁን ቤተሰብ ወጥተሽ እንዲህ ስትናገሪ ይገርመኛል›› አላት፡፡

‹‹ድህነቴን ልታስታውሰኝ ነው?››

‹‹እንደሱ ሳይሆን፡፡››

‹‹ነው እንጂ!››

‹‹ያላልኩትን፡፡››

‹‹አሁንም አላለፈልኝም፤ እባክህ!››

‹‹ያልፍልናል እንጂ፤ ለምን አያልፍልንም?›› ብሎ፤ ሩቅ እየተመለከተ፤ ‹‹ከህዝቡ ጋር ያልፍልናል፡፡ ብሩህ ተስፋ ሊታየን ይገባል›› አላት፡፡

ዕጌ ከተቀመጠችበት ብድግ ብላ ጠረጴዛ ላይ ያኖረውን ጥራዝ እያየች፤ ‹‹ጥሩ ነዋ ምናለ! ተስፋ ዳቦ ከሆን›› ብላ ሳቀችና፤ ‹‹ብዙ እንባቢ አገኛለሁ ብለህ ተስፋ አድርገሃል?›› አለችው፡፡

‹‹ለምን?›› አላት፤ ባይኑ አይኑዋን እየተከተለ፡፡

‹‹ለመፅሀፍህ፡፡››

‹‹ለምን ተስፋ አላደርግም? የዛሬ ሀ ሁ ቆጣሪዎች የነገ አንባቢዎች የማይሆኑበት ምንም ምክንያት የለም›› ብሎ፥ ዮሀንስን እየታገለ፥ ‹‹ግን፥ እኔ የምፅፈው ለገንዘብ ብዬ አይደለም›› አለት፡፡

‹‹እዳ ለመግባት ነው?››

‹‹ጀመርሽ እንግዲህ!››

‹‹ታዲያ ለምን ብለህ ነው?››

‹‹ለፍቅር ነው፡፡ የምፅፈው መፃፍ ስላለብኝ ነው፡፡ እያንዳንዱዋ ቃል የመንፈስ ተሀድሶ ትሰጠኛለች፡፡ እያንዳንድዋ አረፍተ ነገር ነፍሴን ታበለፅጋለች፡፡ ይገባሻል?›› አላት፡፡

ውባንቺ መሶብ አቀረበች፡፡

ፅጌ የምፀት ሳቅ ሳቀችና፥ ‹‹እዎን እያንዳንድዋ ቃል ያንተን ሀይወት ስታድስ፥ እኔ ደ'ሞ ምኑን ከምን አድርጌ ስል ሲጋዬ ሲቦጨቅ ይውላል፡፡ አንተ ምን አለብህ? እግዜር ባይጠብቀን ኖሮ እስካሁን ለቃላት መስዋእት ሳታደርገን አትቀርም ነበር›› አለች፡፡

ስሜቱ ሽምቅቅ ኩምትር ሲል ተሰማው፡፡ ንዴትም አፈነው፡፡ ምን ባደርግ ስሜቴ ይገባት ይሆን? ብሎ ሲጨነቅ ቆየና፥ ‹‹እኔ ይህን ያህል ጨካኝ መስዬ እታይሻለሁ? መፃፍ እወዳለሁ ማለት ቤተሰቤን እጠላለሁ ማለት አይደለም፡፡ ለምን አይገባሽም? ካራት አመት በሁዋላ እንዴት ልታውቂኝ አልቻልሽም? እኔ እስከማውቀው ድረስ አብረን ያሳለፍነው ጊዜ ደህና ነበር፡፡ እንዲያውም ደስተኛ ነበርን፡፡ አሁን . . . ድንገት ምን የሚያጨቃጭቀን ጉዳይ ተፈጠረና ነው እንዲህ የምትሆኚው? ኑሮአችንን ሲኦል አድርገሽ የምትመለከቺው?›› አለና፥ በረጂሙ ተነፈሰ፡፡

ውባንቺ የጣት ውሀ አቀረበች፡፡

‹‹ከሲኦልም ሲኦል፥ እቴ›› አለች፡፡

‹‹ሲኦል የሆነው ለኔ ነው ላንቺ አይደለም፡፡ ማለቴ፥ ውስጤ እየተሰቃየ ነው፡፡ ይህን መፅሀፍ መጨረስ አለብኝ፡፡ ቀስፎ ይዞኛል፡፡ ላገላገለው የሚያስችለኝ ትንሽ እሙች ሁኔታ ብቻ ነው፡፡ ብሎ፥ እጇን እየተማጠበ፥ ‹‹ከዚያ በሁዋላ ቃል እገባልሻለሁ፡፡ ከራሴም ጋር ሆነ

ካንቺ ጋር ሰላም ይኖረኛል፡፡ እንደ ገና ደስተኞች እንሆናለን፡፡ ትንሽ ጊዜ ስጭኝ፡፡ ሌላ አላስቸግርሽም›› አላት፡፡

‹‹ባለፈው ጊዜ እንዲሁ ብለኸኝ ነበር፡፡››

‹‹ብዬ ነበር፡፡ ግን. . .››

‹‹እንዳለፈው ጊዜ ይኸኛውን ስትጨርስ ደ'ሞ ሌላ ትጀምራለህ አይደለም? ፅሁፍ ህይወቴ ነው አይደለም የምትለው?›› ብላ፣ ልጇን ተቀበለችውና፣ ‹‹እኛ ህይወት የለንም፡፡ ላንተ ምንም አይደለንም፡፡ ህይወትህ መፅሀፍህ ነው፡፡ እኔና ልጀ ደ'ሞ በሚመጣው እዳና ችግር እየማቀቅን እንደሰቃለን – እግዜር ያደለን ህይወት ይህ ከሆነ ምናለ? እግዜር የሰጠውን ሰው አልችል አይል›› እያለች፣ ወጥ እየጨለፈች ታወጣ ጀመር፡፡

ዝም ብሎ ነበር የሚያዳምጣት፡፡ ልክ ናት አለ በልቡ – ፍፁም ልክ ናት፡፡ የቤተሰብን ደህንነት መሻት ሃላፊነት የሚሰማቸው እናቶች ሁሉ መሰረታዊ ፍላጎት ነው፡፡ ለእስዋ የኑሮ ዋስትና ከማንኛውም ነገር ይበልጥ ቅድሚያ አለው፡፡ የኑሮ ዋስትና ደግሞ ከገንዘብ በምንም ሁኔታ ተለይቶ አይታይም፡፡ የኔስ ምኞት? የኔስ ህልውና ትርጉም? የኔስ ተልእኮ ትርጉም? ፅሁፍ ህይወቴ ነው፡፡ ከዚያ ውጪ ሌላ ህይወት፣ ሌላ ምኞት የለኝም፡፡ እሺ. . .እውነት ነው፡፡ ከዚህ ቀደም የፃፍኩት መፅሀፍ ዋጋ የሌለው ይሆናል፡፡ አሁን የምፅፈውም ምናልባት ዋጋ ላይኖረው ይችላል፡፡ ግን ነፍሴ ራስዋን ለመግለፅ የምታደርገውን ጥረት መቀጠል አለባት፡፡ አንድ ቀን. . . ምናልባት አንድ ቀን. . . ራስዋን ለመግለፅ ትችል ይሆናል፡፡ ውበትን ለመግለፅ፣ ያውም ቢቻል፣ ትግሉ መጨረሻ የለውም፡፡ ታዲያስ? ሃላፊነቴ ለማን ነው? ለኪነት? ወይስ ለእስዋ? ለቤተሰቤ? ይህ ነው መሰረታዊው ጥያቄ፡፡ ኪነት ቀናተኛ ናት፡፡ የተከፋፈለ ታማኝነት አትወድም . . . ከእግዜሩ ይበልጥ ቀናተኛ ናት . . .

መቁዋደሻ አውጥታ ሰጠችው፡፡ መቁዋደሻውን ተቁዋደሰ፡፡

ዘወትር የሚዋትተው አእምሮው እንዲህ አለው – ከዚህች ሴት ጋር ያለህ ህይወት ይብቃ፡፡ አቻህ አይደለችም፡፡ መንፈሳችሁ የተራራቀ ነው፡፡ ኮከባችሁ አይገጥምም፡፡ ከእስዋ መገላገሉ ላንተም ሆነ ለእስዋ ይበጃል፡፡ ተዋት፡፡ በቃ፡፡ ምን አስጨነቀህ? መለያየት ባንተ አልተጀመረም፡፡ እግዜር የከፈተውን ጉሮሮ ሳይዘጋው አያድርም፡፡ እንደ ምንም ትኖራለች፡፡ ለመኖር የማይፍጨረጨር የለም!

ምናልባትም የሚስማማት ባል ታገኝ ይሆናል – ስራ ውሎ በሰላም ገብቶ የሚተኛ ባል። አታመንታ፥ ሲራክ። ልብህ አያመንታ፥ በማመንታት ህይወትክን አታበላሸው። ከዶሮ መቁዋደሻ በስተቀር ከሚስትህ ጋር የምትቋዋደሰው መንፈሳዊ ነገር ኩቶ የለም። የተራ ህይወት ዋስትናን የምትፈልግ ተራ ሴት፥ የተራ ህብረተሰብ ልማድ ውጤት ናት። አንተ ግን ደራሲ ነህ። ነፍስህ ተልእኮ አላት። አትሸነፍ። ወደ አዘቅት መንተኑ ይብቃህ። ነፍስህ ነፃነትን ትሻለች። ነፃነትክን የምትጐናፀፍበት ጊዜው አሁን ነው። ህይወትዋ ውስጥ ዘለህ እንደ ገባህ ሁሉ፥ ዘለህ መውጣት አለብህ። ሲራክ በውነቱ እኔ የምልህን ስማ። ይሉኝታና አጉል ርህራሄ ዋጋ የለውም። ነፃነት! ነፃነት! ነፃነት...

ልቡ ግን ማመንታቱን አልተወም፥ «ሚስትህ ወደ ውጭ በኮበለለችበት ሰአት ፅጌ፥ 'አይዞህ፥ እኔ አለሁልህ' እያለች የሰጠችህ የማያወላውል ፍቅር ውለታው ምንድን ነው?›› አለም ጨልሞብህ፥ ስራ አጥተህ በምትንገላወድበት ሰአት ሰውነትዋን ሽጣ ባጠራቀመችው ገንዘብ ያሳለፈችልህ የመከራ ጊዜ እንዴት አድርጎ ሊረሳህ ቻለ? ላንተ ፍቅርና ክብር ስትል አልነበረም የሞቀ ሱቅዋንና የደራ ገበያዋ የዘጋችው? እስቲ አስበው፥ ላንተ ስትል ባላት አቅም ለከፈለችልህ መስዋእትነት ምን መልሰህ ሰጠሃት? ችላህ የኖረችው እስዋ ናት። አንተ አይደለህም። ካንተ የበለጠ ታላቅ ነፍስ አላት. . .

«ምን ታስባለህ?›› አለች ፅጌ ትኩር ብላ እየተመለከተችው ልጁ ደረትዋ ላይ እንቅልፍ ወስዶታል።

«ምንም›› አላት።

«አትበላም?››
«ጠግቤአለሁ።››

«መሶቡ ከፍ ይበላ?››

«ይበል።››

«ጭልጥ ብለህ ሄደህ እንዴት ምንም አላስብም ትላለህ?››

ሳስብ የነበረውን ልንገራት? የእኔና ያንቺ የእንጀራ ገመድ ተበጥሶአል፤ ከዛሬ ጀምሮ እኔና አንቺ ከህይወት የምንጋራው ነገር የለም፤ አብሮ ከመተኛት ሌላ፤ ይብቃን እንግዲህ እንለያይና ህይወት

ወደ መራን አቅጣጫ እንሂድ ልበላትና ያበጠው ይፈንዳ? እስከ መቼ ድረስ ነው ይህን ቤት የእርስ በርስ ስቃይ የምናካሂድበት ተቋዋም አድርገን የምንዘልቀው? ሁለታችንም ደስታችንን መሻት አለብን፡፡ ህይወት አጭር ናት. . . ስቃይ፡ እጣ ፈንታችን መሆን የለበትም፡ እያለ ሲያስብ ቢቆይም፤ በሀዘኔታ የተሞሉ ትላልቅ ውብ አይኖችዋንና ደረትዋ ላይ የሚያንቀሳቅሱውን ህፃን ባየ ጊዜ መከረኛ ልቡ ሲጨክን አልቻለም፡፡ ያሰበውን በማሰቡ የህሊና ወቀሳ ቆንጠጥ አደረገው፡፡ ከተቀመጠበት ድንገት ተነስቶ ግንባርዋ ላይ ሳማት፡፡

‹‹ለምን ነው እሱ?››

‹‹ስርተሺልኝ ለቆየሺው ጥሩ ምግብ፡፡››

‹‹አልመሰለኝም፡፡››

‹‹እሺ፣ ደስ ስላልሺኝ ነው፡፡››

‹‹ደስ የምልህ ከሆነማ እንደ እቃ ቆጥረኸኝ አትዘጋኝም ነበር፡፡ አሳብህም ስሜትህም ከኔ ጋር እንዳልሆነ ይገባኛል፡፡ የማይገባኝ አይምሰልህ፤ የደባል ኑሮ ነው የምንኖረው›› አለች ተከዛ፡፡

ውባንቺ መሶቡን ከፍ አደረገች፡፡ ድስቱንም አነሳች፡፡ የጣት ውሀ አቅርባ አስታጠበቻቸው፡፡

‹‹ከመፅሀፌ ሌላ አሳቤና ስሜቴ ካንቺ ተለይቶ የት ይሄዳል ብለሽ ነው?›› ብሎ፣ ቀጠል አደረገና፣ ‹‹ስሜቴ ቢገባሽ፣ እንዲያው ብትረጂልኝ፣ ህይወታችን ምንኛ ጣፋጭ በሆን ነበር›› አላት፡፡

‹‹የመፅሀፍ ነገር አታንሳብኝ፣ ያመኛል!›› ብላ ነገሩን ባጭሩ ቀጨችበትና ተነስታ ልጁን ለማስተኛት ሄደች፡፡

ስሜቱ ላይ ቀዝቃዛ ውሀ እንዳፈሰሰችበት ያህል ስለተሰማው ሰውነቱ ሽምቅቅ አለ፡፡ አፍቅረኝ፣ አለሁልሽ በለኝ፣ አይደለም የምትለው? እሺ፡፡ መቼ እምቢ አልኩ? እንዳፈቅራት ከፈለገች እስዋስ ለምን ስራዬን አታደንቅልኝም? ለምን አይዞህ፣ በርታ አትለኝም? ታማኝ የቤት ባርያ ነው እንጂ የሚፈልጉትኮ ባል አይደለም! ነፃዩቱ ነፍሲ ለስንት እመቤት ትገዛ? እያለ የተጨነቀች ነፍሱን ሲያስጨንቅ ቆይቶ ዞር ሲል ከምግብ ጠረጴዛው ላይ ያኖረውን ጥራዝ አየ፡፡

ማየቱ ብቻ እንደ እሬት ስለ መረረው ፊቱን ኮስተር አደረገ፡፡ ከራሱ አሳብ ርቆ፥ ያውም ባሁኑ ጊዜ፥ ወደ ሌላ ሰው አሳብ መጠጋት፥ በክረምት ወራት ለዛዛ እንሶላዎች መሀል እንደ መግባት ያህል ሆኖ ስለ ተሰማው፥ ሰውነቱ ቀዝቀዝ አለ፡፡ ማንበቡ ቀርቶ መፅሀፉንም ከሩቅ ማየት አስፈራው፡፡ መጀመሪያውኑ እሺ ብዬ ለምን ተቀበልኩ በማለት ተቆጨ፡፡ «ቀድሞ ነበር እንጂ አልሞ መደቆስ፥ አሁን ምን ያደርጋል ድስት ጥዶ ማልቀስ» አለና፥ መፅሀፉን አንስቶ እየተነጫነጨ ማገላበጥ ጀመረ፡፡ «የዘመቻው ችቦ ነደደ – በገጠርም ጎህ ቀደደ» የሚል የመፅሀፍ አርእስት ብቅ ብሎ አይኑ ላይ እንደ ሙጫ ተጣበቀበት፡፡

– የባዶ ጋን ጩኸት፥ አለ፡፡

– ምክንያት ሰጥቼው ብመልስለትስ? ማሰብ የምፈልገው ስለ መፅሀፌ ነው፤ ስለ ሌላ ሰው መፅሀፍ ምን አስጨንቆኝ? እሺ፥ አንብቤው የጠላሁት እንደሆን ምን ልለው ነው? ሀቁን ልነግረው እችላለሁ? እሱስ ሀቁን ለመስማት ዝግጁ ነው? አርእስቱ ራሱ መባል ያለበትን ብሎ የጨረሰ ይመስላል፡፡ ከዚህ ሌላ ምን ሊል ነው? ፍየል ከመድረስዋ ቅጠል መበጠስዋ! ግን እሱ ከፈለገ እኔ ምን ቸገረኝ? የተሰማኝን ሀቁን እነግረዋለሁ፡፡ እውነቱን ተናግሮ የመሸበት ማደር አለና ወደ መቃብር እንደሚወርድ ሰው ራሱን በግድ እየጎተተ ማንበብ ሲጀምር የሽቶ መአዛ አፍንጫውን አወደው፡፡

የእስክንድርን መፅሀፍ ወደ አፍንጫው ጠጋ አደረገ፡፡ ሽቶ ሽቶ የሚሸተው ወረቀቱ ነበር፡፡ ቃላቶቹ አይደሉም፡፡ በሡሀ ሰማያዊ ወረቀት ላይ ጥራት ባለው የመኪና ዕፊት የተፃፈው መፅሀፍ በጥሩ ሁኔታ ተጠርዞአል፡፡ ሽቶው ከፀሀፊዋ ይሆን? ወይስ እሱ ራሱ ጥራዙን ሽቶ ውስጥ ነክሮ አውጥቶት ነው? አለና እንደ ገና አሸተተው፡፡ ሽታው ደስ ይላል፡፡

«ሽርሙጣ!» አለና ማንበቡን ቀጠለ. . .

ምእራፍ ፳

እትዬ አልታዬ ሲኒያቸውን ይዘው፥ ስኣትዋን ጠብቀው፥ ወርቅ ጥርሳቸውን ብልጭ እያደረጉ ኩተፍ ብለው፥ «እንደ ምን አደራችሁ?» ሲሉ ከቡናው ጀበና ጋር ግጥም፡፡

ፅጌ ብድግ ብላ፥ «ውይ እትዬ፥ ልንጠራዎት ስንል» ስትላቸው፦

«የቡና ሼሂ የት ሄዶ ልጄ? እሱ ይጠራኛል፡፡ የቡናው ከራማ ይነግረኛል፡፡ አቦል ጀባ፡፡ ቀኙን አውለን፡፡ ሸረኛውን ያዝልን» ብለው ቁጭ፡፡

ፅጌ ሞቅ ያለ ፈገግታ እያሳየቻቸው፥ «ቀኙን አውለን ማለት ቀርቶአል እኮ» ስትላቸው፥ እትዬ አልታዬ የወርቅ ጥርሳቸውን ብልጭ አድርገው፥ «አዎን ልጄ» ብለው ትክዝ፡፡

ውባንቺ በእትዬ አልታዬ ነገር እየተገረመች ዝም፡፡

እየገነፈለ የቀረበው ጀበና ቆርቆንዳውን አስፈንጥሪ ልጣል እያለ ይፎክራል፡፡ እጣኑ ቡልቅ ቡልቅ እያለ ይተናል፡፡ ጢሱ ቀጥ ብሎ ወደ ጣሪያው ያንሰራራል፡፡

እትዬ አልታዬ የእጣኑን ጢስ ተመልክተው፥ «ሰምሮአል፡፡ ከራማው ቀጥ ብሎአል» ብለው፥ ወርቅ ጥርሳቸውን ብቅ አደረጉና፥ «ደግ አሰማን፥ ክፉ አታሳየን፡፡ ሸረኛውን ከበሩ ያዝልን፥ መጋኛውን አባርልን፡፡ አቦል ጀባ በለን፥ አትለየን» አሉና፥ ሲኒአቸውን ለውባንቺ ሰጡአት፡፡

የቡና ጀበናው አልቦታ፡፡ እትዬ አልታዬ በፍቅር አይን ጀበናውን ትክ ብለው ሲመለከቱ፥ ዮሀንስ ለቁርስ የቀረበውን የገብስ ቆሎ ለማፍሰስ ወደ ጀበናው ሲሮጥ ውቃቢያቸው ተቆጣና፥ ይህን ቀብቶ ከጀበናው ላይ ብትደገርው ምናለበት!» አሉ፡፡

ፅጌ ተንጠራርታ ልትይዘው ስትል አመለጣት፡፡ ቆሎውን እዘግናለሁ ሲል ባህንዋ ከንብል አለች፡፡ ቆሎው እንዳለ ሆጨጭ ብሎ ፈሰሰ፡፡ እትዬ አልታዬ እርር ድብን አሉ፡፡ አላስችል ሲላቸው፥

‹‹ምንነው እቴ!›› ብለው ተነሱና ይዘው በቁንጢጥ ድብን አደረጉት፡፡ ዮሀንስ እርር ብሎ ማልቀስ ጀመረ፡፡ ውባንቺ እንጀትዋ ራሰ፡፡ በሆድዋ የእህል አምላክ... የእህል አምላክ... እያለች የፈሰሰውን ቆሎ መጀመሪያ እፍስ እፍስ፥ ቀጥሎም ልቅም ልቅም ስታደርግ፥ ፅጌ ልጇን ሳም ሳም አድርጋ እያባበለች፥ ‹‹ምን ነው እትዬ?›› አለች ተቆጥታ፡፡

‹‹ልጅሽን ከጀበና ላይ መያዝ!›› ብለው ወደ መቀመጫቸው ተመለሱና፣ ‹‹ጀበናን ውቃቤ ማስራቅ ደግ አይደለም›› አልዋት፣ እየተነጫነጩ፡፡

ፅጌ ቆሎውን አልረሳችም፡፡ አንድ ሲኒ ቡና ወደ ውጭ ረጨች፡፡ ቆሎውንም ዘግና በተነች፡፡

እትዬ አልታዬ ቡናቸውን ፉት ብለው፥ ከፅጌ ጋር የቀጨኔው ቃልቻ ዘንድ የሄዱበትን ጉዳይ እያስታወሱ፥ ‹‹ያንን እንደ ተባልሺው አደረግሽ?›› አሉዋት፡፡

‹‹ምን ያደርጋል ብለሁ ነው!›› አለች፡፡

‹‹እንዴት ልጄ?››

‹‹ጠንቋዋይ ለራሱ አያውቅም አሉ! እንኳዋን የሌላውን፡፡ ፋይዳ የለውም›› አለቻቸው፡፡

‹‹እረ ተዪ ልጄ፡፡ ደግ አይደለም፡፡ እንዲህ አትበይ›› አልዋት፥ ደንግጠው፡፡

‹‹እረ ኤዲያ! የጠንቋዋይን ነገር ይተውት፡፡ ዋጋ የለውም፡፡ ውሸት ነው›› አለች፡፡

ደ ራ ሲ ው ፻፯

‹‹እንዲያው ፍንክችም አላለ?››

‹‹እረ እሱ እቴ፡፡ ያዳቆነ ሰይጣን ሳያቀስ መቼ ይለቃል ብለሁ ነው? አለች፥ ተስፋ እንደ መቁረጥ ብላ፡፡

እትዬ አልታዬ የፅጌን ስሜት አላጡትም፡፡ ስለሚዋረሙራቸው ረሀብ ነበር የሚያስባስሉት፡፡ ጠም ያደረው ሆዳቸው ይሰማል፡፡ ያረጀው ጥርሳቸው ቆሎ መቆርጠም አልችል ብሎ እያማረረ ነው፡፡

በልባቸው ሰው ከሆዱ የበለጠ ጠላት ማን አለው? እያሉ፥ «የድስት ጥራጊም የለሽ?» ብለው ጠየቁዋት፡፡ ጉድ ጉድ ማለት ጀመረች፡፡

ውባንቺ ቡና ለሁለቱም ደግማ፥ ሁለተኛ ቡና ልታፈላ ጀበናውን ይዛ ወጣች፡፡

እትዬ አልታዬ በዶሮ መረቅ የቀረበላቸውን እንጀራ ጎረስ ጎረስ አድርገው ቡናቸውን ፉት ካሉ በሁዋላ ለምስጋና ወደ ጣሪያ አንጋጠው፥ «እጅሽ ይስፋ፡፡ ያባትሽ የእናትሽ ከራማ ይታረቅሽ በአለም ኑሪ» ብለው፥ ወደ እንጀራቸው ተመለሱ፡፡

«ያባቴና የናቴ ከራማ ምኑን ታረቀኝ ብለሁ ነው? ሲያንከራትተኝ፥ በሴተኛ አዳሪነት ሲያጉላላኝና ለማንም ሰካራም ጥፊ ሲዳርገኝ ኖረ፡፡ ከዚህ ሁሉ ጣጣ ገላገለኝ ብዬ እመስግኜ ነበር፡፡ አሁን ደግሞ ዞሮ ብኛል» አለች፥ ምርር ብላ፡፡

«ምን ሆንኩ ነው የምትዪው ልጄ?» ብለው እንጀራ ቆርሰው በመጉረስ፥ እያላመጡ፥ «ከመሬት ተነስቶ ማማረር ደግ አይደለም» አልዋት፡፡

«አልገባዎትም!» አለች ተብሰጭታ፡፡

«ቅናት ነው፡፡ መቼ አጣሁትና?»

«አዬ እባክዎን. . .»

«የልጃገረድ ባሌን እየቀናሁ በፍልጥ አገላብጠው ነበር» ብለው፥ የወርቅ ጥርሳቸውን ብልጭ አደረጉባት፡፡

ፅጌ ልጇን ገሰፀችና፥ «እትዬ ቅናት አይደለም» ብላ፥ ኮለል ብሎ የመጣውን እንባዋን ዋጥ አደረገችና፥ «እኔ የማዝነው በልጀና በራሴ እድል ነው» አለች፡፡

«ምን ነካችሁና?» አሉ፥ እትዬ አልታዬ እንጀራ እያላመጡ፡፡

«እንደ አሮጌ ቁና አውጥቶ እንደሚጥለን ይሰማኛል» አለች፡፡

‹‹አበስኩ ገበርኩ›› አሉ፥ ‹‹ምን ቆርጦት ልጄ?›› ለሰው በጣም ርህሩህ ነው፡፡ አንቺና ልጁ ላይ እንዴት ይጨክናል? ተዪ ሀጢአት አትናገሪ፡፡››

በረጂሙ ተንፈሰችና፥ ‹‹ይተውት አባክዎን›› አለች፥ ‹‹እሱ የሚጠባበቀው የሚስቱን መመለስ ነው፡፡ እኔና ልጄ ለእሱ ምንም ዋጋ የለንም፡፡ እኛ የጊዜ ማሳለፊያዎች ነን፡፡ በፊት የቆረጠ ይመስለኝ ነበር፡፡ አሁን ግን ሳየው አይደለም፡፡

‹‹እዩ እትዬ . . . የቆረጠ ቢሆን ኑሮአችንን ለማሻሻል ይጥር ነበር፡፡ ሰው ሲያደርገን ይታገል ነበር፡፡ ግን ደንታ የለውም፡፡ ምክንያቱም የማይኖርበት ቤት ነው፡ የማያድሩበትን ቤት አያመሻሹበትም ይባል የለ፡፡ እንደዚያ ነው፡፡ ጊዜ ነው የሚጠብቀው፡፡ እና፥ የሚዕፈው ለምን መሰለዎት? ልጁና ሚስቱ ትዝ ሲሉት ነው፡፡ ለሌላ አይደለም፡፡ ትርጉም ገብቶኛል፡፡››

እትዬ አልታዬ ጣታቸውን እየጠራረጉ፥ ‹‹ካገር ኮብልላ የወጣች ሴት በየት ትመለሳለች ብለሽ ነው? ሬሳ ከወጣበት ቤት ይመለሳል? የእነሱን ነገር እንደዚያ ቁጠሪው›› አሉ፡፡

ውባንቺ ሁለተኛውን ቡና አፍልታ መጣች፡፡ የጣት ውሀ አቀረበችላቸው፡፡ እትዬ አልታዬ እጃቸውን ሲታጠቡ፥ ፅጌ ስታስብ ቆየችና፥ ‹‹ውጭ አገር የቀሩ ኢትዮጵያውያን ይመለሱ እየተባለ ይነገር የለ? ብዙዎቹም መመለስ ጀምረዋል አሉ፡፡ ሰው ካገሩ ወጥቶ እንዴት ይቀራል? አለች፡፡

‹‹ምንነው እቴ?›› አሉ እትዬ አልታዬ፥ ‹‹ሞኝ ነሽ ልበል! ሾልኮ የከዳ ሰው እንዴት ሰተት ብሎ በበር ይመለሳል? እረ ተዪኝ! ባልዋን የምታፈቅር እውነተኛ ሚስት ብትሆን ኖሮ ድሮውኑ ለምን ጥላው ትሄድ ነበር? ለወገኖችዋ አድልታ አይደል? እስዋ አትመለስም፡፡ ይህ አብዮት እስካለ ድረስ... የወንድ ሆድ አይቆርጥምና ይልቅ እሱ ይጠፋ እንደሆን መጠርጠር ያባት ነው፡፡ የመጀመሪያ ፍቅር የመጨረሻ ነው ይባላል፡፡ የሚያገረሽ ፍቅር ደግሞ አደገኛ ነው›› አሉ፡፡

‹‹አይ እሱስ አይጠፋም›› አለች፥ ‹‹ካገር ወጥቶ መጥፋት ቆርቶ ከተረት ሰፈር አይወጣም፡፡ ይዛው ለመሄድ በብዙ መንገድ ሞክራው ነበር፡፡ ከሞት በቀር ከዚህ አገር የሚለየው ነገር እለመኖሩን ከተረዳች በሁዋላ ነው ተስፋ ቆርጣ ልጁን ይዛ የጠፋችው፡፡ 'አገርን

ጥሎ መጥፋት ስር ያጣ ዛፍ መሆን ነው' የሚል ፊሊጥ አለው፡፡ 'ያገሬን ዘፈንና እንጉርጉሮ፣ ሳቅና ሀዘኑን፣ ቀልድና ተረቱን ትቼ ምን ሀልውና ሊኖረኝ?' ይላል ሁልጊዜ፡፡ አገሩን ጥሎ ይጠፋል ብዬስ አልጠረጥርም፡፡ በተለይም ይህን አብዮት ካንጀቱ ነው የሚደግፈው፡፡ አንድ ቀን፣ 'ለምን ከሚስትህ ጋር አልሄድክም? ከጭቁን ቤተሰብ ብትሆንም ተጋብተሃል?' ስለው፣ 'ጋብቻ ከመደብ ትግል በላይ አይደለም፡፡ ጭቁኖች ታሪክ ሲሰሩ እያየሁ ወዴት እሄዳለሁ? ታሪኩን ባልፅፍም ማየቴ፣ ከትግል ጋር መኖሩና መዋሀዱ የትም ሊገኝ የማይችል ትልቅ ልምድ ነው' ያለኝ ትዝ ይለኛል፡፡ እሱ የትም አይሄድም፡፡ እዚሁ ነው የሚሞተው፡፡››

እትዬ አልታዬ ግራ ገብቶአቸው፣ ‹‹ታዲያ ጭንቀትሽ ምኑ ላይ ነው ልጄ?›› አሉና፣ ቡናቸውን ፉት ብለው አጣጣሙት፡፡

ፅጌ እንደ መብሸቅ ብላ፣ ‹‹ታዲያ ቤቱን ለምን ዞር ብሎ አያይም? ልቡ ያለው ውጭ ነው›› አለች፡፡

‹‹ምን ነው ልቡ ከመፅሀፉ ጋር ነው ብለሽኝ?›› ብለው በመገረም፣ ‹‹እሱ ከሆነ እርግፍ አድርጎ ባይተወው አልታዬ ምናለች በዪኝ፡፡ ከሌላ ሴት ጋር ፍቅር ይዞት ከሆን የቡናው ሼሂ ይከስትብታል›› አልዋት፡፡

ልብዋ ቆሞ፣ ‹‹እንዴት አድርጎ?›› አለች፡፡

ውባንቺ ሶስተኛውን ቡና ለማፍላት ስትወጣ፣ እትዬ አልታዬ ጀበናውን በአይን እየተከተሉ፣ ‹‹ካልሺስ እሱ ከሚሰራበት መስሪያ ቤት የማውቃት ልጅ አለች፡፡ ሁኔታውን ከእስዋ ለማጣራት እሞክራለሁ፡፡ ወላጆችዋ፣ ነፍሳቸውን ይማረውና፣ ጎረቤቶቼ ነበሩ፡፡ ጣልያን ሰፈር፡፡ አይ ደግ፡፡ አይ ደግ፡፡ እነሱንም አፈር በልቶአቸው ቀረ፡፡ ዞሮ ዞሮ ላፈር፡፡ ፊታውራሪ ማንአለባቸውም እንዲያ ሞትን ሲሸሹ ያንን የመሰለ ሰውነት ይዘው አፈር ሆነው ቀሩ›› አሉ፡፡

‹‹ማን ትባላለች?›› አለች፣ ስምዋን ለማወቅ ቸኩላ፡፡

‹‹ሳብለ ወርቅ ታፈሰ ትባላለች፡፡ አባትዋ አለቃ ታፈሰ በጣም አስተዋይ ነበሩ፡፡ ይገርምሻል፣ እስዋም ባባትዋ ነው የወጣችው፡፡ አይ መልክ! እግዜር ጥበቡን የፈረሰባት ነው የምትመስለው፡፡››

ፅጌ አሁንም ልብዋ ቆሞ፣ ‹‹ያገባች ነች? ወይስ. . .›› አለች፡፡

‹‹ባለትዳር ናት፡፡ ለዚያውስ የምትኖረው ኑሮ እንዲህ መሰለሽ? ገነት ነው፡፡››

የዕጌ ልብ ረጋ አለ፡፡

ምእራፍ ፱

አጣዳፊ ስራ ከሲራክ ፊት አልነበረም፡፡ ለለውጥ ያህል ጠረጴዛው ላይ የተከመረ ፋይል አይታይም፡፡ በእፎይታ ነፍሱ ተነፈሰች፡፡ የነህሴ ጭጋግ ገፎ መስከረም የጠባ ይመስላል፡፡ ወጣ ብሎ በሙሉ ግርማ ሞገስዋ የወጣችውን የጥዋት ፀሀይ ለመሞቅ ነፍሱ ክፉኛ እየከጀለች፣ ደጁ ደጁን በመስኮት እያየ ዝም ብሎ ቀረ፡፡

አንዳንድ ሰራተኞች ስራ የበዛባቸው ለመምሰል ካለቀለት ፋይል ውስጥ ነገር የሚያሽት አፍንጫቸው ቀብረው ይታያሉ፡፡ ከአምስት አመት መራራ ትግል በሁዋላ የፊውዳላዊው ስርአት ርዝራዥ ባህርይዎች ባለመጥፋታቸው ተገረመ፡፡ እንዲያውም በዲሞክራሲያዊ ማእከላዊነት ስም አንዳንድ ፊውዳላዊ ጠባዮች እስከፊ ገፅታቸውን ብቅ ብቅ ማድረግ የጀመሩ መሆናቸውን አስታወሰና፡- የአብዮት ሂደት ጠመዝማዛ ነው፣ ብሎ ፈገግ አለ፡፡

የትናንቱ ማጋለጥና ቀይ ሽብር ከመቼው ተረሳና ሳይጠፉ አቤት፣ ሳይላኩ ወዴት፣ እያሉ ሽር ጉድ፣ ጠብ እርግፍ የማለት፣ በውሸት ስራ ድካም የጎበጠ ጀርባን ቁና ቁና እየተነፈሱ የማሳየት፣ ሌላው በደከመበት ስራ ለምስጋና የመሽቀዳደም፣ በምላስ ጮማ የመጥበስ፣ በመሰሪነት የማናከስ፣ የማጋጨት፣ የማምታታትና ከጀርባ በስውር ጩቤ የመውጋት ፊውዳላዊ ባህርይ ማንሰራራት ጀመረ? አይ ቢሮክራሲ! ሊብ የለውም እኮ አለና፣ የእስክንድርን መፅሀፍ ገለጠ፡፡ የመጨረሻው ምእራፍ ብቻ ነበር የቀረው፡፡ እሱም ቢሆን ረጅም አልነበረም፡፡ ትንፋሹን ዋጥ አድርጎ ማንበብ ጀመረ፡፡

ሲጀምር አሳቡ የተሰበሰበ አልነበረም፡፡ ግን ቶሎ እንዝሀ ጨርሶ የተሰማውን ለደራሲው ገልፆለት ከሰው መፅሀፍ ለመገላገል የነበረው ፅኑ ፍላጎት ብቻ ነበር የሚገፋፋው፡፡ በመፅሀፉ እምብዛም

እንዳልተደሰተ ያስታውቃል፡፡ የቀረው የመጨረሻው ኦጮር ምእራፍ ቢሆንም፥ ከማይወጣው ጥቅጥቅ ካላ ጫካ ውስጥ እንደ ገባ ያህል ተሰማው፡፡ አሳቡ ከመፅሀፉ ጋር ጭልጥ ብሎ እስኪጠፋ ድረስ ማንበቡን ቀጠለ፡፡

ከመፅሀፉ ላይ ቀና አለ፡፡ ሰአቱን ተመለከተ፡፡ ከአርባ ደቂቃዎች በላይ አልወሰደም፡፡ እንብቦ በመጨረሱ እፎይታ ተሰማው፡፡ ስለሚቀጥለው ርምጃ ሲያስብ ስቃይ እፎይታውን ተክቶ በከራንቻው ቅርጭጭ ሲደርገው ተሰማው፡፡ መፅሀፉን ዘጋና ስለ ጠቅላላ ይዘቱ ማሰላሰል ጀመረ፡፡

– በአጠቃላይ መፅሀፉ መጥፎ አይደለም፡፡ እንዲያውም አንዳንድ ምእራፎች በጣም ግሩም ናቸው ብሎ አሰበ፡፡ በተለይም ቂዋንቂዋው ግሩም ነው፡፡ ነገር ግን የቂዋንቂዋው ጥራትና ውበት ብቻ አንድን ድርሰት የወጣለት ድርሰት ሊያደርገው አይችልም፡፡ ቅርፅ ብቻውን ዋጋ የለውም፡፡ ወሳኝ ጉዳይ መሆን ያለበት ይዘት ነው፡፡ እዚህ ላይ መፅሀፉ ከባድ ድክመት ይታይበታል፡፡

– የመፅሀፉ መሰረታዊ አላማ ግልፅ አይደለም፡፡ የእድገት በህብረት የእውቀትና ስራ ዘመቻ አላማ ለወጣቱ ትውልድ የጀብደኝነት መንፈስ መውጫ ቀዳዳ ለመክፈት ሳይሆን፥ የህብረተሰቡ ትኩስ ሃይል የሆነው ወጣቱ ትውልድ፥ ሰፊውን ህዝብ ትምህርት ቤት አድርጎ፥ ከእሱ እየተማረ፥ በተለይ የአካባቢን፥ በአጠቃላይ ደግሞ የአገሪቱን ተጨባጭ ሁኔታ በመረዳት፥ ሰፊውን ህዝብ አቅፎና በሰፊ ህዝብ ታቅፎ፥ መልሶ በማስተማር፥ ሰፊውን አርሶ አደር ለፖለቲካ ንቃት፥ ለድርጅትና ለትግል በማብቃት፥ እኑዋኑዋሩንና አካባቢን ለመለወጥ የሚረገውን ትግል አቅጣጫ ለማስያዝ ነበር፡፡ ይህ መሰረታዊ አላማ መፅሀፉ ውስጥ በግልፅ አልቀረበም፡፡

– ባህርያቱ፥ የሁኔታዎች ተገዥ ሆነው ከመታየት ሌላ፥ ራሳቸውንም ሆነ ሁኔታዎች ለመለወጥ ያደረጉት ጥረት ትኩረት ስላልተሰጠው፥ በገጠሪቱ ኢትዮጵያ አዲስ ስርአትን ለመገንባት ያደረጉት አስተዋፅኦ ደብዛው ይጠፋል፡፡ በዚህ ላይ፥ መፅሀፉ ውስጥ ያሉት ባህርያት ቲዎሪ በማነብነብ አንድ ቂዋንቂዋ የሚናገሩ ስለሆኑ፥ አንዱ ከሌላው ተለይቶ የሚታወቅበት ልዩ ጠባይ እምብዛም አይታይም፡፡ ስለዚህ፥ እንባቢው፥ ከማይታዩ፥ የተለየ አቋምና ሚና ከሌላቸው፥ ቲዎሪን እንደ ውዳሴ ማርያም ከሚያንበለብሉ ባህርያት ጋር ስሜትን እየተጋራ የመጨነቅ፥ የመደሰት፥ የማዘን፥ የመሳቅ ወይም የማልቀስ እድል አያገኝም፡፡ በአጠቃላይ 56 ሽህ ዘማቾች

የመፅሀፉ ባህርያት ሊሆኑ አይችሉም፡፡ አንድ ልብ ወለድ ታሪክ መነሻው አንድ የተወሰነ ድርጊት ቢሆንም፥ ግለሰብአዊ ባህርያት ከሌሉበት ልብወለድ መሆኑ ቀርቶ የፍልስፍና መጽሀፍ ይሆናል፡፡ የአንድ ልብ ወለድ መፅሀፍ ጥሩነት ወይም መጥፎነት ዞሮ ዞሮ የሚለካው በታሪኩ መጣፈጥ ወይም በቋዋንቋዋው ውበት ብቻ ሳይሆን፥ ደራሲው የአካባቢውን ተጨባጭ ሁኔታ መሠረት በማድረግ በሚፈጥራቸው ግለሰብአዊ ባህርያት ነው፡፡ ተራማጆችን በአንድ ፊት፥ አድሃሪዎችን በሌላ በኩል አሰልፎ ማዋጋት ለአንድ ልብ ወለድ ድርሰት መሰረት ሊሆን አይችልም፡፡

– አንድ ልብ ወለድ ድርሰት ጥልቀት እንዲኖረው ደራሲው የሚፈጥራቸውን ግለሰብአዊ ባህርያትንም ሆነ የታሪኩን ሂደት ከልዩ ልዩ አቅጣጫ ለማየት መሞከር አለበት፡፡ እስክንድር ይህን ለማድረግ የሞከረ አይመስልም፡፡ የዘማቾች ኩተት አዋጅ ሲታወጅ አንዳንድ ወላጆች ልጆቻቸው እንዳይዘምቱ ጉቦ በመስጠት፥ አንዳንድ አዝማቾችን አጥብቀው በመማፀን፥ ከሀኪም አስር አይነት የምስክር ወረቀት በማጉረፍ፥ ይህም ባይቻል ዘመድ ወደ አለበት አካባቢ ወይም በአቅራቢያ ወደሚገኝ ከተማ እንዲዘምቱ፥ በቀጥታና በተዘዋዋሪ መንገድ በመማለድ የፈጠሩት ሁካታ አንድም አልተጠቀሰም፡፡ ሰፊውን ህዝብ ከተስቦ፥ ከተቅማጥ፥ ከቅማል፥ ከሙጃሌ፥ ከጭቆና ከችግር ለይተው የማይመለከቱ አንዳድ ወላጆች፥ አይናችን እያየ ህይወታችን እያለች እንዴት ልጆቻችንን ወደ ገሃነመ እሳት፥ ወደ ሲኦል እንልካለን በማለት አሙት ሙሉ ጉዋዳ ውስጥ ደብቀው ያኖሩም ነበሩ፡፡ በያለበት የተፈፀመውን ደባ ቤቱ ይቁጠረው! ዘመቻው ሰፊውን ህዝብ በእውነት ለመርዳት የታቀደ ሳይሆን፥ ልጆቻችንን በቆንጨራ ለማስፈጀት ሆን ተብሎ የታሰበ ሰይጣናዊ ተንኮል ነው እያሉ ሲለፍፉ ቆይተው፥ ዞር ብለው ደግሞ ሰፊው ህዝብ መሀል በመግባት፥ ወታደራዊው መንግስት ተማሪዎችን አሰልፎ የሚልክባችሁ፥ ቤተክርስቲያናትንና መስጊዶችን እንዲያቃጥሉና ሃይማኖታችሁን እንዲያጠፉ፥ ሚስቶቻችሁንና የደረሱ ልጆቻችሁን እንዲያባልጉ፣ ክቡር ባህሎቻችሁን እንዲያጠፉና ተሰጣችሁ የተባለውን መሬትና ከብቶቻችሁን ቀምተው ወደ እስከፊ የገባርነት ኑሮ ሊመልሱዋችሁ ነው በማለት የነዙት ውዥንብር በልዩ ልዩ ግለሰብአዊ ባህርያት አማካይነት ቢጠቀስ ኖሮ ለታሪኩ ጥልቀትና ውበት በሰጠው ነበር፡፡

– የመፅሀፉ ጉድለት ይህ ብቻ አይደለም፡፡ ዘማቾች ሁሉ አንድ አይነት አመለካከትና አቋዋም እንዳላቸው አድርጎ ማቅረብ ትክክል አይደለም፡፡ ተራማጆች ወጣቶች የመኖራቸውን ያህል አድሃሪ አመለካከት ያላቸውም ነበሩ፡፡ ሰፊውን ህዝብ በሀቅ ለማገልገል

የተሰለፉ ወጣቶች የመኖራቸውን ያህል ከወላጆች ቁጥጥር ነፃነት አግኝተው በመደሰት ሲባልጉ፥ መሸታ ሲያንቃርሩ፥ ሲጃራ ሲምጉ፥ ጫት ሲያኝኩ፥ የአባ ወራ ሚስቶችንና የደረሱ ልጃገረዶችን ሲያማግጡ የከረሙም ነበሩ፡፡ ደንፊዎችና ጆብደኞች የመኖራቸውን ያህል አስተዋዮችም ነበሩ፡፡ በሰፊው ህዝብ የታቀፉ ዘማቾች የመኖራቸውን ያህል በሰፊው ህዝብ የተተፉም ነበሩ፡፡ ለሰፊው ህዝብ ንቃት፥ ድርጅትና ትጥቅ መስዋእት የሆኑ ሀቀኛ ዘማቾች የመኖራቸውን ያህል በሰፊው ህዝብ ሲገለገሉና ራሳቸውን ብቻ ሲያገለግሉ ከርመው የተመለሱም ነበሩ፡፡ በዘማቾችም መካከል የከረረ የመደብ ትግል ነበር ማለት ነው፡፡ ይህ ሁሉ መፅሀፉ ውስጥ በሚገባ አልተንፀባረቀም፡፡

– ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ ድረስ መፅሀፉ ውስጥ ጎልቶ የሚታየው ቀይ ቃፊሮች ከመሬት ከበርቴዎች ጋር የሚለዋወጡት ተኩስ ቢሆንም፥ ታሪኩ የሚሆንበት ስፍራ በግልፅ አይታይም፡፡ ይህም፡ ደራሲው ስለ ስፍራዎቹ መጠነኛ ምርምር አለማድረጉን ያሳያል፡፡

– እንደ እድገት በህብረት የእውቀትና ስራ ዘመቻ ያለ ታላቅ አርእስት፥ ታላቅ የድርሰት ችሎታን፥ ታላቅ ትእግስትን፥ ጥንቃቄና ከፍተኛ ምርምርን የሚጠይቅ እንደ መሆኑ መጠን፥ ሀቀኛ የኪነት ሰው በድፍረት አይነካካውም፡፡ ከነካውም በዋዛ አይለቀውም፡፡ ኪነት ከፍተኛ መስዋእትነትንና የማያቋርጥ ትግልን ትጠይቃለች፥ እያለ ሲያስብና ማስታወሻ ሲወስድ ከቆየ በሁዋላ፡ ቀና ብሎ የሌሎችን ሰዎች ድርሰት በነባራዊነት ተመልክቶ ፍርድ መስጠት እንዴት ይቀላል? አለ፡፡

የእስክንድርን መፅሀፍ እንዲህ አበሻቅጦ አራክሶ የተመለከተበት ምክንያት ግልፅ አልሆነለትም፡፡ ቀንቼ ይሆን? ብሎ አሰበ፡፡ ቅናትም እንዳልሆነ ገባው፡፡ የምቀናበት ምን አለ ብሎ ከራሱ ጋር ተከራከረ፡፡ ምናልባት በእሱ አይን፥ በእሱ ስሜት፥ በእሱ ርእዮተ አለማዊ አመለካከት ሳላየው ቀርቼ እንደሆነስ? የሚል አሳብ መጣበትና፥ ግን ይህን ለማድረግ እንዴት ይቻላል? በማለት ግራ ነፈሰ ቀኝ ወደደም ጠላ፥ ስለ መፅሀፉ የተሰማውን ገልፆለት መገላገሉን መረጠና ስልክ አንስቶ ለእስክንድር ደወለለት፡፡

እስክንድር፥ ብብቱን፥ ጆሮ ግንዱን፥ ግንባሩን፥ ጀርባውንና መቀመጫውን እያላበው፥ ከንፈሩና፥ እጁ እየተንቀጠቀጠ፥ አይኑ ዳኛ ፊት የቀረበ መስሎ ሲራክ ስለ መፅሀፉ የሚናገረውን ለግማሽ ሰአት ያህል ዝም ብሎ ያዳምጥ ነበር፡፡ ሲራክ ንግግሩን እቁሞ ቀና

ብሎ ባየው ቁጥር በማንኛውም ደቂቃ ሊፈነዳ የሚችል ተዳፍኖ የቆየ እሳተ ገሞራ መስሎ ስለሚታየው፥ ልቀጥል? ወይስ ላቁም? ወይስ በደፈናው ጥሩ ነው ብዬ ልለፈው እያለ ከራሱ ጋር ይሙዋገት ነበር:: የኪነትን ጐዳና የመረጡ ግለሰቦች ስቃይን ለመቀበልም ሆነ የተጠየቁትን መስዋእትነት ለመክፈል ዝግጁ መሆን አለባቸው:: አለበለዚያ ቀድሞውኑም ቢሆን ከኪነት ጋር መወዳጀት አልነበረባቸውም፥ በሚል አስተሳሰብ ሃሳቡን ቢቀጥልም፥ የእስክንድርን አሳዛኝ ሁኔታ በመመልከት ልቡ ውስጥ ውስጡን ሳይደማ አልቀረም::

ቆም ብሎ ራሱ አይደለም የጠየቀው? እኔ አልለመንኩ! እና፥ አስታጥቀዋለሁ፤ ምን አስጨነቀኝ ይልና፥ ደራስያን ስለ ራሳቸው ያላቸው ያበጠ አስተሳሰብና ራሳቸውን አጥብቀው የማፍቀር ዝንባሌ ትዝ ሲለው ወኔው ሊከዳው ይከጅል ነበር:: ለማንኛውም ነገር ከደራሲ ጋር ማን ሰላም ይኖረዋል! ከሰው ጋር ቀርቶ ከራሳቸውም ጋር ሰላም የላቸውም:: ወቸ ጉድ! ለሰው ልጅ ሰላምና ደስታን የሚሹ እንደ ሻማ ነደው እያለቁ ለሌሎች ብርሃን እንኩዋ ባይሆን ጭላንጭል ለመፈንጠቅ የሚሞክሩ ደራስያን ለራሳቸው ሰላም ሲያጡ ያሳዝናል:: ስለዚህ መፅሀፉን እንዲህ እያብጠለጠልኩ በተጨማሪ ሰላም ለምን ልንሳው? ግን... ታዲያ ምን ይሁን? ኪነት ከአፍቃሪዎችዋ የምትጠይቀው ዋጋ ነው:: እውነትን የሚሻ ደራሲ፥ ምን ስቃይ ቢሆንበትም፥ ስለ ድርሰቱ የሚነገረውን ሀቅ መቀበል አለበት እያለ፥ ከራሱ ጋር ሲሙዋገት፥ ሲያመነታ ነበር ንግግሩን የጨረሰው::

እስክንድር ከግንባሩ ላይ ላቡን ጠረገ:: የቀሉት ወፍራም ጉንጮቹ ተንቀጠቀጡ:: ሰው ሰራሽ ጥርሱ ወልቆ ዱብ እንዳይል የሰጋ ይመስል ወደ ውስጥ ገፋ አደረገው:: የሞት ቅጣት ተፈርዶበት ተስፋ የቆረጠ እስረኛ ይመስል ጆሮውን ማመን አቅቶት ፈዞ ቀረ::

ሲራክ ሰረቅ አድርጎ ተመለከተው:: በሙሉ አይኑ ሊያየው አልቻለም:: በሰጠው አስተያየት የመፀፀት ስሜት በልቡ አደረበት:: እስክንድር ሮጦ የመጣው እንዲህ አይነቱን ነቀፋ ለመስማት እንዳልነበር ገባው:: ያበጠው አስተሳሰቡ ተሸንቁሮ በሙተንፈሱ እስክንድር ደረቱ እየሰመጠ፥ ጀርባው እየጎበጠ፥ ተሸማቆ እያነሰ ሲሄድ ታየው::

ፍጥጫው ስላስጨነቀው ቶሎ ለመገላገል አስቦ፡ «እንዳልኩህ ባጠቃላይ መፅሀፉ ጥሩ ነው:: ያቀረብኩልህን ጥቆማዎች ጠቃሚ ከሆኑ ብትጠቀምባቸው የበለጠ ጥሩ ይሆናል» አለና፥ ረቂቁን መለሰለት::

እስክንድር የመፅሀፉን ረቂቅ ለመቀበል አልቸኮለም፡፡ የሚያስጠላ ነገር የተሰጠው ይመስላል ቀስ ብሎ ነበር የሚንቀጠቀጠውን እጁን የዘረጋው፡፡ መፅሀፉን ተቀብሎ፣ ሰው ሰራሽ ጥርሱን ወደ ውስጥ ገፋ አደረገና፣ «አልቆልኛል ማለት ነው?» አለ፡፡ ጥያቄውን የሰነዘረው ለሲራክ ሳይሆን ለራሱ እንደ ሆነ አድርጎ ነበር፡፡

«ምኑ?» አለው ሲራክ፡፡

«ደራሲ መሆን» አለ፤ እያቃሰተ፣ «ደራሲ ለመሆን የነበረኝ ህልም ፍርክስክሱ ወጣ፡፡ የነበረኝ ጥሩ ህልም ከዚህ ላይ አበቃ፡፡ ባዶ ህልም ነበር ለካ? አሁን ምን እደሚሰማኝ ታውቃለህ?

ሲራክ ቸኩሎ «ምን ይሰማሃል?» አለው፡፡

«ባዶነት»

«ተሳስተሃል፡፡ እንዲህ አይነት ስሜት ሊያድርብህ አይገባም፡፡»

«እባክህን ጃል!»

«እውነቱን ነው፡፡ ችሎታው እንደሆን አለህ፡፡»

«ችሎታ እንደሌለኝማ ነግረኸኛል፡፡»

ሲራክ ተቆጥቶ፣ «ችሎታ የለህም አላልኩም፡፡ አልወጣኝም» ብሎ በረጅሙ ወደ ውጭ ተነፈሰና፣ «የሰጠሁህን ሂስ መቀበል ወይም አለመቀበል ያንተ ፈንታ ነው፡፡ በነገራችን ላይ ደራስያን ለፍፁምነት መጣር አለባቸው» አለው፡፡

እስክንድር ሰው ሰራሽ ጥርሱን ወደ ውስጥ ገፋ አደረገና፣ «ፍፁም ካልሆነ ፍጡር ፍፁም ነገር መጠበቅ እንዴት ይቻላል? ሀሳባዊ መሆን ነው» ብሎ ሳቡን ከግንባሩ ላይ ከጠረገ በሁዋላ «ውድምድም ነው ያደረከኝ፡፡ በእውነት ተስፋ የሚያስቆርጥ ነው፡፡ የነበረኝ አንድ ተስፋ ይህ መፅሀፍ ነበር፡፡ እና፣ አሁን. . . ምን ቀረኝ? ምንም» አለና፣ ረቂቁን ጠረጴዛው ላይ ጣለው፡፡

ሲራክ በነገሩ ተገርሞ ወደ ሁዋላ ተለጠጠና ትኩር ብሎ እያየው፣ «ብል ተወሁ ወንድሜ! አንተን ሆነ ማንንም ተስፋ

የማስቆረጥ ፍላጎት የለኝም፡፡ እኔ ማንንም አልመቀኝም፡፡ ግልፅ መሆኔ አስቆጥቶህ እንደ ሆነ ይቅርታ፡፡ ለኪነት ያለኝ ፍቅርና አክብሮት ነው ግልፅ እንድሆን ያደረገኝ፡፡ ጆሮህ ለመስማት የፈለገውን ብቻ ከኔ ለመስማት መጥተህ እንደሆን ተሳስተሃል፡፡ የተሰማኝን ነግሬሃለሁ፡፡ ነገሬ አበሳጭቶህ ከሆነ አዝናለሁ፡፡ የኪነት ሰዎች ሲባሉ ስለ ራሳቸው ያላቸው ከፍተኛ አስተያየትና ፍቅር ብዙውን ጊዜ እውር ያደርጋቸዋል፡፡ ቆዳቸው ስስ፥ አመላቸው ቀብጥብጥ፥ ቁጡና አኩራፊ ከመሆናቸውም ሌላ፥ ትንሽዋ ነገር ሁሉ ስሜታቸውን ትጎዳለች፡፡ ነገር ግን፡ ይህም ሆኖ፡ ፍፁምነትን ለመፈፀም የማይጥር ከያኒ ከመወለዱ በፊት የሞተ ነው፡፡ ይህንንም በመናገሬ ይቅርታ፡፡ እዚህ ላይ ብናቆም ይሻላል›› ብሎ ለመነሳት ሲል፡-

‹‹አልገባህም›› አለው፡፡

‹‹ምኑ ነው ያልገባኝ? ብሎ ተመልሶ ቁጭ አለ፡፡

‹‹ያልከኝን ሁሉ ብጨምር ሳንሱሮች የሚያሳልፉ ይመስልሃል? ለምን ሀሳባዊ ትሆናለህ?›› አለ፡፡

‹‹የሳንሱሮች መቀስ ያንተ ጉዳይ አይደለም፡፡ ምን ይቆርጣሉ? የትኛውን ያሳልፋሉ እያልክ በማሰብ መፃፍ የለብህም፡፡ የደራሲ ፈንታ እውነተኛ ስሜቱን በትክክል መግለፅ ነው›› አለና፥ በብስጭት ብጉሩን ፍርጥ አደረጋት፡፡

እስክንድር የምራቁን ካፊያ ከጠረጴዛው ላይ በእጁ ጠረገና በቀሉት ትላልቅ አይኖቹ ሲራክን እያማተረ፥ ‹‹ለዚህ ነው'ኮ ሀሳባዊ ነህ የምልህ›› አለው፡፡

ሲራክ ተቆጥቶ፥ ‹‹ሀሳባዊ አይደለሁም?›› ብሎ፥ ቁጣውን መልሶ በማብረድ ደብዘዝ ያለ ፈገግታ እያሳየው፥ ‹‹ህልም አልማለሁ፡፡ ህልሜ ግን የሰፊው ህዝብ ህልም ነው፡፡ ህልማቸውን ለማለም፡ ተረታቸውን ለመተረት፥ ሳቃቸውን ለመሳቅ፥ ልቅሶአቸውን ለማልቀስ፥ ጭንቀታቸውን ለመጨነቅ ነፍሴ ትፈልጋለች፡፡ ነፍሴ ለሰው ልጅ ያላትን ፍቅርና ምኞት ለመግለፅ ቃላት ያንሱአታል፡፡ የሰውን ልጅ ደስታና ስቃይ ሊገልፁ የሚችሉ ቃላት… ይህ አለም ከንቱ፥ የሰው ልጅ ህይወት ትርጉመ-ቢስ እንደሆነ የሚገልፁ ቃላት… የሰው ልጅ ይህችን አለም ድል ለማድረግና ለመለወጥ እንጂ ድል ለመሆን ያልተፈጠረ መሆኑን የሚገልፁ ቃላት… በሰው ልጅ፥ መሳሪያዬ ቃላት… ቃላት… ቃላት፡፡ ቃላት ብርቅ እንቁዎች ናቸው፥

ግን በጥንቃቄ አናጌጥባቸውም፡፡ አዎን፥ በዚህ ከሆነ ሀሳባዊ ነኝ» አለው፡፡››

‹‹ይህን ማለቴ ሳይሆን...››

‹‹ታዲያ ምን ማለትህ ነው?››

‹‹ማለቴ አንተ እንደምትለው ብዕፍ...››

‹‹ገባኝ፡፡ ሳንሱሮች አያሳልፉም ማለትህ ነው፡፡››

‹‹እዎን፡፡››

‹‹ታዲያ ሳንሱር ቢያልፍ ባያልፍ አንተ ምን ቸገረህ? ያንተ ሃላፊነት የሚሰማህን መፃፍ ነው፡፡››

‹‹ደራሲ መነበብ የለበትም? አላማው ዝም ብሎ መፃፍ ብቻ ነው? የዴስክ ደራሲ ሁን ነው የምትለኝ? ከፃፍኩ መነበብ እፈልጋለሁ፡፡ ይህን ከፈለኩ ደግሞ አንዳንድ ስሜቶችን መግታት አለብኝ፡፡ ይህ ነው ተጨባጨ ነገር›› አለው. . .

ሲራክ መቀመጫው ላይ ተመቻችና፥ ‹‹ማንም ደራሲ መነበብ ይፈልጋል፡፡ ግን ዋናው አላማ መፅሀፍ አሳትሞ ማውጣት መሆን የለበትም፡፡ የደራሲ ተቀዳሚ አላማ ለኪነት ሀቀኛ መሆን ነው፡፡ የመጀመሪያውን መፅሀፌን አሳትሜ ሳወጣ የተሳሳትኩ እዚህ ላይ ነው፡፡ ለመነበብ ያለኝ ፍላጎት ስለ ገፋፋኝ አሁን ይቆጨኛል፡፡ በቶሎ ዝናን ለማትረፍና ከስመ ጥር ደራስያን ጎን ለመሰለፍ የምጉዋጉዋ ከሆነ ስሁተት ነው» አለ፡፡

እስክንድር ራሱን አከከ፡፡ ሰው ሰራሽ ጥርሱንም ወደ ውስጥ ገፋ አደረገ፡፡ ከሲራክ ባሻገር መስኮቱን ዘልቆ ሩቅ ተመለከተ፡፡ አይኑ ከአድማሱ ጋር ተጋጨ፡፡ የነበረው ተስፋ ከጉም ጋር በንኖ ሲጠፋ ታየው፡፡ አንድ ወር፥ ገፋ ቢል ሁለት ወር... ስሙን የያዘው መፅሀፍ ታትሞ... ሰው እጅ ገብቶ ሲነበብ ለማየት የነበረው ተስፋ፥ ይታየው የነበረው ጣፋጭ ህልም... በሲራክ ክፋት ምክንያት... ድንገት መጥፎ ቅዠት ሆኖ ሲቀር... ደብዛው ሲጠፋ... ሲጨልም... የጋለው ስሜት ከስሎ አመድ ሲሆን ታየው፡፡ ህይወት መራራ ሆነችበት፡፡ ሲራክን ከልቡ ጠላው፡፡ ልቡን በጠር ቢወጋው ምንኛ ደስ ባለው ነበር. . .

ሲራክ እስክንድርን ትኩር ብሎ ሲመለከተው ከቆየ በሁዋላ፥ «ለመሆኑ ለምንድን ነው የምትፅፈው?» ብሎ ጠየቀው፡፡

«ምን ማለትህ ነው?»

«ማለቴ ምን አላማ ኖሮህ ነው?»

«ድርሰት እወዳለሁ፡፡»

«ጥሩ፡፡ ግን የድርሰት ፍቅር ብቻ አይበቃም፡፡ ድርሰት ተልእኮ አላት፡፡ ያንተ ድርሰት ተልእኮ ምንድን ነው?»

«ከእኔና ካንተ የበለጡ አዋቂዎች ብለውት ብለውት ያልጨረሱትን ነገር እኔን ምን ትጠይቀኛለህ?»

«እኔ ስለ ሌሎቹ አልጠየኩህም፡፡ በድርሰትህ ምን ለመግለፅ ነው የምትፈልገው ነው ያልኩህ!»

«ሀቅ፡፡ ውበት፡፡ በድርሰት ሌላ ምን የሚገለፅ ነገር አለ?»

«የማን ሀቅ? የትኛውን ውበት፡፡»

«ይህን ርእዮታዊ ጣጣህን ተወኝ!»

«ዋናው ጉዳይ ምን ሆነና... ቆይ እንጂ፥ አትቆጣ፡፡ አየህ የደራስያን አርእስት ጉዳይ የሰው ልጅ ነው፡፡ በዚህ ላይ እንስማማለን፥ አይደለም? እሺ፡፡ እዚህ ላይ የምንስማማ ከሆነ የሚቀጥለው ጥያቄ፥ የሰውን ልጅ እንዴት ነው የምንመለከተው? የሚለው መሠረታዊ ጥያቄ ነው፡፡ ህይወት ትርጉም የላትም? የሰው ልጅ ህይወት በሚሉት ወጥመድ ውስጥ ሳይወለድ ተወልዶ እዚያው ውስጥ በግድ ኖሮ የሚሞት ምርጫ የሌለው አሳዛኝ ፍጡር ነው ማለት፥ ወይም፥ የለም፥ የሰው ልጅ ራሱንም ሆነ አለምን ለመለወጥ የሚችል፥ በስራው ለህይወት ትርጉም የሚሰጥ ጠንካራና ተስፋ ያለው ፍጡር ነው ብሎ ማመን፥ ከነዚህ ሁለት ተቃራኒ እምነቶች ውጪ ሌላ አመለካከት ሊኖረን አይችልም፡፡፡ ድርሰት ያንዱ ወይም የሌላው አመለካከት ነፀብራቅ ከመሆን ሌላ ምን ልትሆን ትችላለች?» ብሎ በልቡ እያዘነ፥ ነገር ግን እስክንድር ጥሩ መፅሀፍ እንዲፅፍም እየተመኘ፥ «በቀላሉ ተስፋ የሚቆርጥ አይነት ሰው አትመስለኝም ነበር...» ሲል፡-

እስክንድር አቀርቅሮ መሬት መሬት እያየ፣ ‹‹ባንድ ቃል፣ ምንም መፅሀፍ አልፃፍክም በለኛ!›› አለው፡፡

ሲራክ ውሀ ቢወቅጡት ተመልሶ እምቦጭ እንደሚሉት ነገር ሆኖበት፣ ተብሳጭቶ ጠጉሩን እየነጨ፣ ‹‹እንደሱ አላልኩም!›› አለ፡፡

‹‹ታዲያ ምንድን ነው ስትል የቆየኸው?››

‹‹አየህ እስክንድር፣ ለድርሰት ከወረቀት፣ ከብእርና ከቀለም ሌላ ተጨማሪ ነገር አለው፡፡ የኔ ፍላጎት ጥሩ መፅሀፍ ዕፊህ እንድታወጣ ነው፡፡ ጥሩ መፅሀፍ ዕፎ ለማውጣት ምን ምን ያስፈልጋል? አንደኛ፣ ደራሲው ነገሮችን ዘልቆ በማወቅ በመካከላቸው ያለውን ልዩነትና አንድነት የማሳየት ችሎታ እንዲኖረው ያስፈልጋል፡፡ በሌላ አነጋገር፣ የደራሲ ተግባር አዲስ ነገር መፍጠርና ያንኑ ሰፋ አድርጎ ማስረዳት ማለት ነው፡፡

‹‹ምን አዲስ ነገር ፈጠርኩ? ምን አዲስ ነገር ሰራሁ? ከዚህ ቀደም በሌሎች ያልተሞከረ ነገር ምን ሞከርኩ? በእያንዳንዱ ደራሲ አእምሮ ውስጥ መቀረፅ ያለበት ጥያቄ ነው፡፡ ይህ ወደ ሁለተኛው ነጥብ ያመራል፡፡

‹‹ሁለተኛ፣ ያንድ ደራሲ የመፍጠር ችሎታ ብቻውን አይበቃም፡፡ ማንበብ፣ መመራመር፣ ማወቅ ያስፈልጋል፡፡ ማን? ምን? ከዚህ ቀደም ሰርቶአል፡፡ ማን በምን ጉዳይ ላይ ምን አለ? ለአንድ ደራሲ ሰፋ ያለ እውቀት በጣም አስፈላጊ ነው፡፡ እውቀት ስል ከመፃሀፍት የምናገኘው እውቀት ብቻ ማለቴ አይደለም፡፡

‹‹ከህይወት በተግባር የምናገኘው እውቀት ሶስተኛው ነጥብ ነው፡፡ ይህ ደግሞ የሚገኘው ህይወትን—የሰዎችን ህይወት በማስተዋል፣ አነጋገራቸውን፣ አመለካከታቸውንና ጠቅላላ ሁኔታዎችን በመቅሰም ነው፡፡

‹‹አራተኛ፣ ይህ ሁሉ ሆኖ፣ አንድ ደራሲ ለማንኛውም ነገር ጥሩ ልብና ስሜት ከሌለው ድርሰቱ ዋጋ አይኖረውም፡፡ ሆሬስ 'ሊያስለቅስ የሚችል ደራሲ መጀመሪያ እሱ ራሱ ማልቀስ አለበት' እንዳለው ነው፡፡

‹‹አምስተኛና የመጨረሻው ነጥብ፣ የደራሲው ነገሮች አሣዛኙ የማየት ችሎታ ነው፡፡ ያንድን ነገር ተቃራኒን ማወቅ ካልቻለ

ውበትንና ሀቅን ለማሳየት አንችልም፡፡ አንድ ሳንቲም ሁለት ገፅታዎች አሉዋት፡፡ ህይወትም እንደዚሁ ነች፡፡ 'ያንድ ህዝብ ህይወት፣ የሀቀኛ ከያኒ ልጆች ህይወት ነው' ያለው ማነው?›› አለና፣ በረጂሙ ተነፈሰ፡፡

‹‹አንድ ደራሲ ምናልባት ዘላቂነት ያለው ድርሰት ለማቅረብ የሚችለው፣ አንዳንድ የሚያጋጥሙት ነገሮች አሳዛኝ ቢሆኑበትም፣ ማንኛውንም ነገር እንዳመጣጡ በማወቅና ስላገኘው ልምድ ያለ ፍርሃትና ያለ ይሉኝታ በመፃፍ ብቻ ነው፡፡ ሀቅን ከመሻት የበለጠ አደገኛም ሆነ አስደሳች ነገር የለም፡፡ ለዚህም ነው ሀቀኛ ደራሲ ምናልባት አድናቂዎች ቢኖሩት እንጂ ወዳጅ የለውም የምለው፡፡

እስክንድር ሰው ሰራሽ ጥርሱን በምላሱ ወደ ውስጥ ገፋ አደረገና፣ እሺ አሁን ምን አድርግ ነው የምትለኝ?›› አለው፡፡››

‹‹የድርሰትህ ቱልአክ ምን እንደ ሆነ ማወቅ የመጀመሪያ ጥበብ ነው…››

‹‹እና?››

‹‹እና፣ እንደ ገና ፃፈው…››

‹‹ይህን መፅሀፍ?››

‹‹አዎን፣ ይህን መፅሀፍ፡፡››

‹‹ከሁለት አመት ልፋት በሁዋላ?››

‹‹እኔ ባንድ መፅሀፍ ላይ ሶስት አመት ሙሉ ስለፋ አለሁ፡፡ ምናልባት ሌላ ሶስት አመት ይወስድብኝ ይሆናል፡፡ የኪነት ምስዋ ላብና ደም ነው…››

እስክንድር ከተቀመጠበት ድንገት ብድግ ብሎ፣ ‹‹እኔ አላደርገውም! ለምን ገደል አይገባም!›› አለ፣ ላብ እያሰመጠው፡፡

ሲራክ ወንበሩ ላይ ወደ ሁዋላ ተለጠጠና፣ ‹‹እኔ አንተን ብሆን እንደ ገና ልፅፈው እሞክራለሁ፡፡ ጥሩ እርእስት ነው የመረጥከው፡፡ እና፣ ችሎታውም አለህ፡፡ በዚህ አለም በምንም ሁኔታ ተስፋ መቁረጥ የለብንም›› አለው ፡፡

እስክንድር በመስኮቱ አሻግሮ ሩቅ ተመለከተ፡፡ አይኖቹ ከእድማሱ ጋር ተጋጭተው ተመለሱ፡፡ ጥርሱን ወደ ውስጥ ገፋና፣ «እድሜ ላንተ ከእንግዲህ ደራሲ አይደለሁም፡፡ ደራሲው እስክንድር ሞቶአል» ብሎ፥ በቡጢ ደረቱን መታ መታ እያደረገ፥ «በድን ነው የቀረው» አለና፥ ረቂቁን አንስቶ... ላብ እያሰመጠው... በስቃይ እያጉዋራ... ቀዶ... ቦጭቆ... ሸርክቶ... ጣለው...

ምእራፍ ፲

«ምን ሆነሃል?» አለችው ሰብለ፥ ሲራክ የቢሮዋ በር ከፍቶገና ከመግባቱ፡፡

«ምን ሆኛለሁ?» አላት እያወቀ፡፡ ከንፈሮቹን በግድ አላቆ ፈገግ ለማለት ቢሞክርም አልሆነለትም፡፡ የሆነውን አጥቶት አይደለም፡፡ ወደ ሰብለ ቢሮ ሲመጣ እንደ እመቤት ሆይ ማክቤዝ በአሳብ እየተንሳፈፈ፣ ይህን ጉድ የአረቢያ ሽቱ ሁሉ አጥቦ ሊያጠፋው አይችልም፡ ግን የሆነው ሆኖአል፥ የሆነው ነገር ሳይሆን አይችልም እያለ፣ የእስክንድር ሁኔታ ከፊቱ አልጠፋ ብሎ ሲጨነቅ ነበር የመጣው፡፡

«ጣእረ ሞት መስለሃል» አለችው፥ የታችኛውን ከንፈርዋን ጣል አድርጋ፡፡

ወንበር ስቦ ተቀመጠና ስለ እስክንድር አንድ በአንድ ከነገራት በሁዋላ፥ «ነፍስ የገደልኩ ያህል ነው የሚሰማኝ፡፡ በጣም አዝናለሁ» ነገሩ ከፉኛ ፀፅቶኛል» አላት፣ እያጉተመተመ፡፡

ሰብለ በነገሩ ተገርማ ራስዋን እየነቀነቀች፣ «ምን ያሳዝንሃል?» አለችው፡፡

«አንድ ተስፈኛ ደራሲ እንደ መግደል ያህል ነው» አላት፣ ተከዞ፡፡

‹‹ስለ ራሱ ሀቁን ማወቅ ካልፈለገ የራሱ ጉዳይ ነው፡፡ ምን ቸገረህ ታዲያ!›› አለችና፥ ጠረጴዛዋ ላይ ያለውን ፅጌረዳ አበባ አስተካከለች፡፡

ቀና ብሎ ፅጌረዳ አበባውንና የከንፈርዋን ቀለም ሳንዳፍታ አነፃፀረና፥ ‹‹ማንም ስለ ራሱ ሀቁን መስማት አይወድም፡፡ የእርጎ ዝንብ መሆን ምን ያስፈልጋል? ሀቁን ነገርኩትና ምን አተረፍኩለት? ገደልኩት በቃ፡፡ ተስፋ የቆረጠ ሰው ከሙት አይሻልም፡፡ በዚህ አለም የሚያስፈልገን ነገር ቢኖር ተስፋ ብቻ ነው፡፡ ያለ ተስፋ መኖር አይቻልም፡፡ ይህችን መራራ አጭር ህይወት በመጠኑም ቢሆን ለማጣፈጥ ትንሽ ተስፋ በያንዳንዳችን ልብ እንዲያድር ማድረግ ያስፈልጋል›› አለ፥ ግንባርዋ ላይ የሚደፋውን ጠጉርዋን እየተመለከተ፡፡

የጠጉር አበጣጠርዋን ብትለውጥ ምን ትመስል ይሆን? ብሎ አሰበ፡፡ አበጣጠርዋን ለውጣ አይቶአት አያውቅም፡፡ ጠጉርዋን ግንባርዋ ላይ ከንበል ማድረግ ነው የሚቀናት፡፡

ቀና ብላ ሰፊ ፊትዋን አሳየችው፥ ‹‹ትምህርት አግኝቶበት እንደሆን በምን ታውቃለህ? እንዲያው ነው የምትጨነቀው›› ብላ፥ በአይንዋ ገረፍ አደረገችው፡፡

‹‹ረቂቁን ቀድዶ ሲወጣ ብታዪው እንዲህ አትዪም ነበር፡፡ እብድ ሆኖ ነበር የወጣው፡፡››

‹‹ራሱን ይገድላል ብለህ ነው?››

ያልጠበቀው ጥያቄ ስለ ሆነበት ደነገጠና፥ ‹‹ያደርገዋል ብለሽ ነው? ጉዳዩን ከዚህ አንፃር አላየሁትም ነበር›› ብሎ፥ እየተከዘ የሚያፈርጣትን ብጉር በጣቱ ሲፈልግ ቆየና፥ ‹‹አሁን ሳስበው በጣም ብቸኝነት የሚሰማው ሰው ነው፡፡ ከፅሁፍና ከምግብ ሌላ ወዳጅ የለውም፡፡ ሲበላ ብታዪው፥ እያንዳንድዋን ጉርሻ በጥንቃቄና በፍቅር እያጣጣመ ነው፡፡ አቤት ጊዜ ሲወስድ! ቀሎ ቀሎ የሚበላ ሰው ያየ እንደሆን ይጣላል፡፡ አንድ ቀን ምን አደረገ መሰለሽ? እዚህ ቸርቺል ጎዳና ካስቴሊ አንድ ቀን ምሳ ጋብዞኝ ስንበላ ከጎናችን ካለው ጠረጴዛ ላይ የተቀመጠው ሰው ያዘዘውን ፓስታ ቀሎ ቀሎ እየጠቀለለ ጎረስ ዋጥ ሲያደርግ አይቶ ተነስቶ ወደ ሰውዬው ሄደና፥ 'ወንድም፥ ጥድፊያው የት ለመድረስ ነው?' አለው፡፡ ያላበው ሰውዬ ትንፋሹን በፓስታ እንደ ሞላ ከሳህኑ ላይ ቀና ብሎ አየው፡፡ በጥያቄው ግራ እንደ

ተ.ጋባ ያስታውቃል፡፡ በእውነትም ያሰመጠውን ላብ ሲመለከቱት ከባድ ስራ ላይ እንጂ ምግብ ላይ ያለ አይመስልም ነበር፡፡ እስክንድር በጥላቻ አይን እያየው፣ 'አበላልህን ማለቴ ነው' አለው፡፡ 'ካበላሊ ምን አለህ?' አለ ሰውዬው፣ ቆጣ ብሎ፡፡ 'ቶሎ ቶሎ የሚበላ ሰው ሳይ ወስፋቱ ይዘጋል' አለው፡፡ ሰውዬው ተናዶ ጠብ ያነሳል ብዬ ስጠብቅ፣ ቅባታም ከንፈሮቹን አላቆ በፈገግታ፣ 'ታዲያ ወስፋትህ እንዲከፈት ጀርባህን ዞር አድርገህ ለምን አትቀመጥም? ልትበላ ነው እንጂ ሰው ልትመለከት አልመጣህ! ወይስ የተራማጆች አበላል አለ አሉህ? ሆ ሆ... ወቸ ጉድ' አለው፡፡ እስክንድር በዚያው ሊያቆምልሽ ነው! 'በሰዎችና በእንስሳት መካከል ካሉት ልዩነቶች አንዱ አመጋገብ ነው፡፡ እንስሳት ይግጣሉ፣ ያግበሰብሳሉ፣ ያመሰኩዋሉ፡፡ ሰዎች ግን ይባላሉ፣ ይመርጣሉ፣ ያጣጥማሉ' ብሎ ወደ ጠረጴዛው ተመለሰና ምግቡን ትቶ ቁጭ አለ፡፡ 'ብላ እንጂ' አልኩት፡፡ 'በቃኝ እባክህ፡፡ ወስፋቴ እንዲህ ኩተዘጋ ለመብላት አልችልም' ብሎ በማንኪያው እየተጫወተ ሲያስብ ቆየና፣ 'እየህ' አለኝ፣ 'ያንድን ሙዚቃ ጣእም ለማድነቅ በርጋታ ሙዚቃውን ማድመጥ ያስፈልጋል፡፡ የተፈጥሮን ውበት በተመስጦ ካላዩት ለማድነቅ አይቻልም፡፡ ማንኛውም ኪነት ትኩረትን ይጠይቃል፡፡ ምግብ ከቀረበ በሁዋላ የሚቀረው ነገር አግበስብሶ መዋጥ አይደለም፡፡ እያደነቅነው፣ እያጣጣምነው ልንደሰትበት ይገባል፡፡ አለዚያ ሰው የመሆን ትርጉም ምንድን ነው?' ብሎ እንደ ጨረሰ፣ ያ ሰውዬ ጆሮውን ጥሎ ያዳምጥ ኖሮ፣ ምግቡን ጨርሶ መጣና፣ 'ወንድም ለመብላት ሳይሆን ለመፈላሰፍ ነው የመጣኸው መሰለኝ? የደላው ሙቅ ያኘካል አሉ፡፡ የተራብ ሆድ ለአጉል ፍልስፍና ቦታ የለውም' አለና፣ መልስ ሳይጠብቅ ጥሎን ወጣ፡፡›› የተነሳበት አርእስት ስለ ጠፋው፣ ‹‹ምን ነበር ልነግርሽ የፈለኩት?›› ብሎ ጠየቃት፡፡

እርስዋም ስታስብ ቆየችና፣ ‹‹ብቸኝነት ያጠቃዋል ብለህ ነው የጀመርከው?›› አለችው፡፡

‹‹አ፣ እምን፡፡ ብቸኝነት የሚሰማው ሰው ለራሱ እደገኛ ነው፡፡››

‹‹የኪነት ሰዎች ስትባሉ ብቸኛነታችሁን የምትወዱ ይመስለኝ ነበር፡፡››

‹‹ሙዚቃችን ነው፡፡››

‹‹ታዲያ ስለ እክስንድር ያሲጋህ ምንድን ነው?››

‹‹ሲጋቱ›› ብሎ፣ ቆም ካለ በሁዋላ፣ ‹‹የኪነት ሰዎች መፍጠር ሲያቅታቸው ማፍረስ ይጀምራሉ፡፡ ህይወት ምስጢርዋን ከጉያዋ ውስጥ ደብቃ አልበገር ስትላቸው ከሁሉም ነገር ጋር መጣላት ይቀናቸዋል፡፡ በመጀመሪያ አደገኛ ጠላት የሚሆኑት ለራሳቸው ነው፡፡ አብዛኛዎቹ ጠጪዎች ይሆናሉ፡፡ አንዳንዶቹ ቁጭታቸውን በምግብ ይወጣሉ፡፡ ሌሎች ደግሞ ሴሰኞች ይሆናሉ፡፡ የባሰባቸውም ራሳቸውን ይገድላሉ፡፡ እንደ እብድ ተነሰተው የሚጠፉም አሉ፡፡ በያይነቱ ነው፡፡ የኪነት ሰዎች ልዩ ፍጥረት ናቸው፡፡ በፈጠራ አለም ውስጥ ስለሚኖሩ ያምላክነት ስሜት ያጠቃቸዋል፡፡ ራሳቸውን ከሰው በላይ አድርገው ይገምታሉ፡፡ ስለ ራሳቸው ያላቸው አመለካከት በጣም ያበጠ ነው፡፡ አብዛኞቹ ሂስ አይቀበሉም፡፡ መንፈሳቸው ቁጡና ብስጩ ነው፡፡ ምን ልበልሽ? አብዛኞቹ የኪነት ሰዎች በመሰረቱ የህፃንነት ጠባይ አለባቸው›› አላት፡፡

‹‹እስክንድር የትኛውን መንገድ የሚመርጥ ይመስልሃል ታዲያ?›› አለችው፡፡

‹‹በየሆቴሉ እየዞረ ጥሩ ምግብ ማላደድ ይጀምር ይሆናል፡፡ በዚህ ከተማ እሱን የማያውቅ የሆቴል ወጥ ቤት ሃላፊ የለም፡፡ እሱም የሚኖረው ሆቴል ቤት ውስጥ ነው፡፡››

ሰብለ ግንባርዋ ላይ ከንበል የሚለውን ጠጉርዋን በእጅዋ ነካ ነካ አድርጋ አስተካከለችና፣ ‹‹ስለ ኪነት ሰዎች ባህርይ ስትነግረኝ የማስበው ሌላ ነገር ነበር›› አለችው፡፡

‹‹ምን?››

‹‹የሚግባቡዋችሁ ሚስቶች እንደሚያስፈልጉዋችሁ፡፡››

‹‹አይምሰልሽ፡፡››

‹‹እንዴት?››
‹‹ራሳችንን በጣም ስለምንወድ ከማንም ጋር አንግባባም፡፡››

‹‹ዝምታ ስትፈልጉ ዝም የምትል፣ ጨዋታ ሲያምራችሁ የምትጫወት፣ ልጆችዋን በጊዜ አስተኝታ፣ ቤትዋን አስተካክላ፣ ጥሩ ምግብ አዘጋጅታ፣ ለፈጠራ ስራ ጥሩ ሁኔታን ፈጥራ የምትጠብቅ ሚስት ብትኖርስ?›› አለች፤ ድምፅዋን በመጠኑ ከፍ አድርጋ፡፡

ሲራክ በአሉታ ራሱን ነቀነቀና፥ «በደራሲና በድርሰቱ መካከል በደስታ ለመኖር የምትችል ሴት የለችም፡፡ የደራሲ ደስታው የብእሩ ቀለም እንደ መስከረም ጅረት ጠርቶ ያለ እክል ኮለል እያለ መውረድ ሲጀምር ብቻ ነው፡፡ የኪነት ሰዎችን ለሚያገቡ ሴቶች አዝናለሁ፡፡ የኪነት ሰዎችን ደስታና ስቃይ ለመካፈልም ሆነ የአላማቸው አካል ለመሆን የሚቻል አይመስለኝም፡፡ ፍፁም አስቸጋሪ ፍጡራ ናቸው» ብሎ እንደ ጨረሰ፥ ድንገት ስሜትዋ ሲለወጥ ታየው፡፡

ፊትዋ ላይ የነበረው ፈገግታ ጠፋ፡፡ ትኩር ብሎ ይመለከታት ስለነበረ፥ ያደረባትን ስሜት ለመደበቅ ዝም ብላ አቀረቀረች፡፡ ጠጉርዋ ወደ ፊትና ወደ ሁዋላ የሚከፋፈልበት ቦታ እናትዋ ላይ ካለችው ባይ ክብ ላይ አይኖቹ ላንዳፍታ ተሜወቱ፡፡ ስሜትዋን የሚጎዳ ምን ነገር ተናገርኩ? ብሎ ራሱን ጠየቀ፡፡ መልስ ሊያገኝ አልቻለም፡፡ ወይም አሰልቺቻት ይሆናል ብሎ አሰበ፡፡ በራሱና በእስክንድር መካከል በደረሰው ሁኔታ አእምሮው ተጨንቆ ስለነበረ እንደ ሌላው ጊዜ ሁሉ መፅሀፍ በእጅዋ ውስጥ ወይም በጠረጴዛዋ ላይ አለመኖሩን አላጤነም፡፡ ስለ እስክንድር ሊያዋያት ወደ እርስዋ ለምን ሮጦ እንደ መጣ ሲያስብ የተጨበጠ ምክንያት ሊያገኝለት አልቻለም፡፡

ከእስዋ ጋር ፍቅር ይዞኝ ይሆን?... ሊሆን አይችልም... ወይም... ሲራክ ቂል አትሁን እንግዲህ፥ እያለ ሲያስብ ቀና ስትል አይን ለአይን ተጋጩ፡፡

«ማንበቡን ትተሻል እንዴ?» አላት፥ አይኑን ሰብሮ፡፡

«ህይወቴ ራሱ ልብ ወለድ ታሪክ ሆኖብኛል» ብላ፥ የታችኛውን ከንፈርዋን ጣል አደረገች፡፡

«እና?» አለ፡፡

«እና፥ ህይወት ራሱ እንደ ልብ ወለድ ታሪክ እየተወሳሰበ ሲመጣ ልብ ወለድ ማንበብ ምን ያስፈልጋል? ደራሲ ብሆን ፅፈው በወጣልኝ ነበር» አለች፥ በተሰባበረ ድምፅ፡፡

«ታዲያ ለምን አትሞክሪም?» አላት፥ በጋለ ስሜት፡፡

«ያልተሳካለት ደራሲ መሆን አልፈልግም፡፡ ስቃዩ ይበዛል ብለኸኛል እኮ» አለች፡፡

‹‹ግን እኮ፣ ደስታው የሚመነጨው ከስቃዩ ነው›› አላት፡፡

‹‹የኔን ተወውና ይልቅ ያንተ ከምን ደረሰ?›› ብላ ጠየቀችው፡፡

ከወንበሩ ላይ ተመቻቸና፥ ‹‹ግድ የለሽም፡፡ እንደ ገና እጀምረዋለሁ፡፡ እንዴ ከጀመርኩት ማቆም የለም፡፡ ስራዬ ይኸው ብቻ ቢሆንም ምንኛ ጥሩ ነበር፡፡ ግን ዋናው ችግር እንደ ገና መጀመሩ ላይ ነው፡፡ የደራስያን ዋና ችግር መፅሀፉን ከመጀመርና ከመጨረሱ ላይ ነው፡፡ ምን ላይ ልጀምረው? የሚለው ጥያቄ በጣም አስቸጋሪ ነው፡፡ የት ላይ ልጨርሰው? የሚለውም ጥያቄ እንደዚሁ ነው፡፡

‹‹ግን ጭንቅላቴ ውስጥ አንድ ነገር እንደሚፈላ ይሰማኛል፡፡ ምን እንደ ሆነ ገና ለማወቅ አልቻልኩም፡፡ የመፅሀፉ ጠቅላላ እሳብ ጥሩ ሆኖ ሳለ፥ አንድ መሰረታዊ ነገር አልጨበጥ እያለ ያስቸግረኛል፡፡ አንድ ቀን ቁልጭ ብሎ ሲታየኝ በቃ–በገዛ ራሱ መንቆርቆር ይጀምራል፡፡ እና፥ ያኔ፥ ገፀ ባህርያቱን መንገድ እያሳየሁና እየተከተልኩ ዝም ብዬ ከእነርሱ ጋር መንጎድ ነው›› አላት፥ ስሜቱ እየተነሳሳ፡፡

‹‹ቶሎ በጀመርክና ደስ ባለኝ›› አለችው፡፡

‹‹አታስቢ፥ እጀምረዋለሁ፡፡››

‹‹ለምን መሰለህ ቶሎ እንድትጀምረው የፈለኩት?››

‹‹ለምንድን ነው?››

‹‹የመጀመሪያው ረቂቅ በእኔ ምክንያት ስለ ተቀደደ ብቻ አይደለም፡፡ እርግጥ ሃላፊነት ይሰማኛል፡፡ ዋናው ምክንያቱ ግን ስሜቴ የተቀላቀለበት መፅሀፍ ተጀምሮ ሲያልቅ ለማየት ስለጉዋጉዋሁ ነው›› ብላ፥ አይንዋ ሰበር አደረገችና፥ ያላባት ይመስል ፊትዋን በመሃረም ጠረገች፡፡

‹‹ይልቅ አሁን ከባድ ሃላፊነት ጣልሺብኝ›› አላት፥ ቁም ነገር በተመላበት ድምፅ፡፡

ቀና ብላ ፊት ለፊት እያየችው፥ ‹‹ባሌ ሳይገድልህ ፈጠን ብለህ ብትጨርሰው ይሻላል›› አለች፡፡

እየሳቀ፥ «ለምን ብሎ ይገድለኛ ልጄ?» አላት፡፡

እስዋ ግን አልሳቀችም፡፡ በሚንቀጠቀጥ ድምፅ፥ «ፍቅረኛዬ የሆንክ መስሎት» አለች፡፡

«በሆንኩና በገደለኝ፡፡ ዕድቅ ነው» አላት፡፡

ዝም ብላ ቀረች፡፡ ዝምታው ስላላዋጣት ቦርሳዋን ከፈተች፡፡ የማትፈልገውን ነገር ነበር የምትፈልገው፡፡ ቦርሳዋን ዘጋችና መልሳ አስቀመጠችው፡፡ ከወንበርዋ ለመነሳት ቃጣት፡፡ ግን አልተነሳችም፡፡ ከንፈሮችዋ ሲንቀጠቀጡ ታዩት፡፡ –አፌን በቆረጠው ኖሮ፥ አለ፡፡

«ማን ከለከለህ» አለች፥ ከንፈርዋን ጣል አድርጋ፡፡

ጆሮውን ማመን አቃተው፡፡ –ይህን ያህል ጊዜ ለካስ ጅል ኖረሃልና ሲራክ፥ አለ በልቡ...

ምእራፍ ፲፮

– ቀኑ ምን ነበር? አለ፡፡

ጠዋት ሲወጣ ከቤቱ አጠገብ መንገድ ላይ ቁጭ ብሎ ምፅዋት የሚጠይቅ ለማኝ፥ «ስለ ቅዱስ ጊዮርጊስ፥ አለሞቼ» እያለ አላፊና አግዳሚን የሚወተውተው መጥቶ ጆሮው ስለ ገባ ረቡእ ነሐሴ 23 ቀን መሆኑ ትዝ አለው፡፡ ቅዳሜ እንደ አመት ርቆ ታየው፡፡

ሲራክ ስለ ጊዜ ተጨንቆ አያውቅም፡፡ ጊዜን የሚለካው በየቀኑ በሚፅፋቸው ገፆች ቁጥርና በወረቀት ላይ በሚያስፍራቸው ቃላት ብዛት ሲሆን፥ ጊዜውን እንዴት እንዳሳለፈም ሆነ መጥቶ የሄደው ቀን ምን ትርጉም እንደ ሰጠው የሚመዝነው በፅሁፉ ሂደት ነበር፡፡ ከዚያ ውጭ ለጊዜ የተለየ ትርጉም ሰጥቶት አያውቅም፡፡ አሁን ግን... ጊዜ ድንገት የፈጥኝ ታስሮ የቆመ መሰለው፡፡ ቅዳሜ በጣም ራቀው፡፡ ጊዜን እንደ ፈለግነው ወደፊት መግፋት ቢቻል ምን ነበረበት? ሲል ራሱን ጠየቀ፡፡ ጊዜ ጨቋኛችን ጌታ ነው፥ ከጊዜ ጭቆናና ነውፅ የምናመልጠው በምት

ብቻ ነው ወደ ዘለአለማዊ ጭለማ ዘሎ በመግባት፡፡ እና+ ፍፃሜ ይሆናል፡፡

ደህና ሰንብት ጊዜ አለ፡፡

ቅዳሜ፡፡

- ወቸ ጉዱ! ለቅዳሜ ቀጠሮ ይህ ሁሉ ስልቻ ሙሉ ፍልስፍና! ብሎ ራሱን ነቀነቀና፡- ለመሆኑ ምን አይነቱ እውር ኖሬአለሁ በፈጠራችሁ! አለ፡፡

ሰብለ መጥታ ከፊቱ ድንቅ አለች፡፡

- ማን ከለከለህ?

- ማንም፡፡

- ወይስ እኔ ሴትዋ እንውጣ ብዬ እስክምጠይቅህ ድረስ ነው የምትጠብቀው?

- ምን ቆርጦሽ? መቼ እንውጣ?
- ቅዳሜ፡፡ ከሰዓት በሁዋላ በስምንት ሰዓት፡፡

- ቅዳሜ በጣም ራቀብኝ፡፡ ቆይ እስቲ፡፡ ሶስት ቀን ተኩል፡፡ ሶስት ሌሊት ተኩል፡፡ ስንት ሰአት ይመስልሻል? ሰማንያ አራት ሰአት፡፡ ደቂቃው ሰኮንዱ ሲቆጠር ደግሞ አቤት ቅዳሜ መራቁ! መአት አመት ነው የሆነብኝ…

- ስንት ዘመን ታውሮ የኖረ ሰው ነገ አይንህ ይበራልሃል ቢሉት…

- እምን+ ዛሬን እንዴት አድሬ አለ ይባላል፡፡

- ግን እስከ ዛሬ ድረስ እንውጣ ብለህ ያልጠየከኝ ለምንድነው ኮርተህ ነው?

- ወኔ እጥቼ ነው፡፡

- ምን ነው፥ አስፈራለሁ?

- የለም አታስፈሪም፡፡ ከዕሁፌ ውስጥ ብቅ እያልሽ ታስቸግሪኝ ነበር፡፡ ወኔ አጥቼ ነው ያልነገርኩሽ፡፡ ወኔ አግኝቼ ብነግርሽም ምን እንደሚሰማሽ አስቀድሚ ስለማውቅ ተናግሬ ጥሩ ግንኙነታችንን ላበላሸው አልፈለኩም፡፡

- እውነትክን ነው? ብላ ችርችም ያሉትን ውብ ጥርሶችዋን እያሳየችው ስትስቅ ከቀን እንቅልፉ ነቃ፡፡ ሰብለ አጠገቡ የለችም፡፡

ሰባት ሰአት ሆኖ ሰው ሁሉ ለምሳ ሄዶአል፡፡ ባዶ ቢሮ ውስጥ ብቻውን ነበር፡፡ የቆየ የሲጃራ ጢስ ትንፋግ አፈነው፡፡ ሳይጠይቃት የቀረው አንድ ነገር ትዝ አለው፡፡ ቅዳሜ፡፡ በስምንት ሰአት ፡፡ ግን የት? ከስሜቱ የተነሳ የሚገናኙበትን ቦታ አልጠየቃትም ፡፡ ከሰአት በሁዋላ እጠይቃታለሁ ብሎ ተነስቶ ወጣ፡፡ ርቆም አልሄደ፡፡ ሌላ ችግር ብቅ ብሎ ታየው ፡፡ የምንገናኝበትን ቦታ ብትነግረኝስ ከዚያ በሁዋላ የት እወስዳታለሁ ብሎ አሰበ፡፡ ያውም በጠራራ ፀሀይ!

ምን አይነት አለም ነው? ሰው የሚዕፍበት ቦታ ሲያጣ... ፍቅረኛውን የሚያፈቅርበት ቦታ ሲቸግረው... ቡና ቤት ሲኒማ ቤት? አልቤርጎ? ... በቀን? ... ፈፅሞ አይሆንም ... በፈጠረህ አስብ ሲራክ አለ፡፡ ወዲያውኑ አንድ ሀሳብ ድንገት መጥቶ ጭንቅላቱን መታው፡፡ እስክንድር... እውነትም... ግሩም ቦታ ነው... ግን እንደዚያ ተቀይሞኝ ሄዶ አሁን እንዴት አድርጌ አይኑን አየዋለሁ?... ያውም የመኝታ ቤቱን ቁልፍ እንዲሰጠኝ?... ከፉ እድል... ግና ምናባቱ፥ ችግሬ ይገባዋል፡፡ ደራሲ ነው፡፡ እኔም ደራሲ ነኝ፡፡ በመካከላችን የምንጋራው ስሜት አለ፡፡ ቢቀየመኝም ቅሉ... ግን እኮ እርስዋስ ብትሆን በጠራራ ፀሀይ መውጣቱን ምን አስመረጣት... አይ ሴቶች፥ ከፈለጉና ከመሰላቸውኮ የማያደርጉት ነገር የለም! እንደ ወንድ አይደሉም፡፡ ደፋሮች ናቸው፡፡ አንዴ ከቆረጡ የሚመልሳቸው ሃይል የለም፡፡ በል ሲራክ፥ ልብህ በርታ ይበል፡፡ ከእስክንድር ሌላ ምርጫ የለህም፥ እያለ ሲያስብ ቆየና ሴይቸንቶ አስቁሞ ‹‹ፒያሳ›› አለው፡፡

‹‹ሃምሳ ሳንቲም ይከፍላሉ››

«ምነው ቅርብ አይደለም እንዴ»

«መኪናዋ በሙሀ አይደለም'ኮ የምትሄደው» ብሎት ጥሎት ሊሄድ ሲል፥ «በል እሺ ወንድሜ» አለውና ገባ፡፡

— ክርካሳዋ ሴይቼንቶ እየተንከራከሰች፥ እያማረረች እየቃሰተች ስታዘግም፥ በዚህ አለም ምን ምርጫ አለ? የሴይቼንቶ ነጂዎችን ፈቃድ መፈፀም፥ የማስቶችን፥ የቢሮ አለቆችን፥ የቀበሌ ሹሞችን ፈቃድ መፈፀም — ሁልጊዜ፥ ከእንቀልባ ጀምሮ እስከ መቃብር ድረስ፥ በሌሎች ፈቃድ መገዛት፡፡ ለመሆን ነፃነት የሚባል ነገር አለ? ምርጫ አለን? አንድን ነገር መርጠን ሌላውን የምንተውበትን ምክንያት በእርግጥ እናውቃለን? ለመኖር ለመሞት ምርጫ አለን? በማናውቀው ምክንያት እንኖራለን፥ በማናውቀው ምክንያትና ጊዜ እንሞታለን፡፡ በህይወትና በሞት መካከል ያለችውን ጊዜ ምንም ምርጫ አትተውልንም፡፡ ህይወት የሚባል ነገር ምንኛ ትርጉመ–ቢስ ነው? ግን ምንኛ ጣፋጭ፥ ምንኛ መራራ፡፡ ቅዳሜ ምንኛ ሩቅ፡ እያለ ሲያስብ ጭልጥ ብሎ ሄዶ ኖሮ ሴይቼንቶዋ ከመብራት ሃይል ህንፃ አጠገብ ደርሳ ስትቆም አላወቀም፡፡

ሲራክ ደንገጦ ለመውረድ ሲርበተበት ሴይቸንቶ ነጂው አይቶ «ምነው ባሳብ ከበለሉ» አለው ሜት ያበለዘውን ጥርሱን እያሳየው፡፡

«የዋጋ መናር አሳስቦኝ ነዋ» አለ ሲራክ፥ ኪሱ ውስጥ ሳንቲም እየፈለገ፡፡

«ባይከፍሉኝ ይቅር...»

ሃምሳ ሳንቲም አውጥቶ ሊሰጠው እጁን እየዘረጋ፥ «እንዴ ለምን ተብሎ? ወይስ መኪናህ በሙሀ ነው የምትንቀሳቀሰው?» አለው፡፡

ሳንቲሙን ላለመቀበል ድርቅ ብሎ፥ «ኮብላይ እንደ ጥላ» የተባለው መፅሀፍዎ የሰጠኝ ደስታ ይበቃኛል፡፡ ግሩም መፅሀፍ ነው፡፡ ለምን ሌላ አይፅፉም?» አለው፥ ከመፅሀፉ ጀርባ ላይ ያለውን የሲራክን ምስል እያስታወሰ፡፡

ሲራክ ሞቅ አለው፡፡ የማያውቃቸው ሰዎች በመፅሀፉ ምክንያት አውቀውት አድናቆታቸውን ሲገልፁለት ሁልጊዜ ሞቅ ይለዋል፡፡ ልቡ በደስታ ይፈነድቃል፡፡

«መፃፉንስ እፅፍ ነበር...»

‹‹ታዲያስ?››

‹‹ትርፉ ኪሳራ... እዳ ብቻ ነው›› ብሎት፥ ሳንቲሙን ሊሰጠው እንደ ገና እጁን ዘረጋ፡፡

‹‹እርም፡፡ ይሙት ስልዎት...››

‹‹በል ደንበኛ እንሁን– በነፃ የምታጉዋጉዝ ከሆነ›› ብሎት፥ አመስግኖት ተለየው፡፡

በመብራት ሃይል ህንፃ አድርጎ ወደ ስራተኛ ሰፈር ማሽቆልቆል ሲጀምር ጥሩ ቀን ነው ብሎ አሰበ፡፡ ሰብለ ለሰጠችው ቀጠሮ፥ አሁን ደግሞ የማያውቀው ሰይቼንቶ ነጂ ያሳየው አድናቆትና ያደረገለት ውለታ ልቡን በደስታ አሞቀው፡፡ –ዝነኛ መሆን ጥሩ ነው፡፡
ግን፥ ዝና የሚጠይቀው ዋጋ ቀላል አይደለም፡፡ ጥቂቶች ናቸው ዝናን የሚያተርፉት፤ ምክንያቱም መስዋእት ለመሆን በቁርጠኛነት የሚቀርቡት ጥቂቶች ናቸው፥ እያለ በዘውዲቱ ህንፃ አልፎ ወደ ቀኝ ሲታጠፍ እስክንድር የሚኖርበት ሆቴል ፊት ለፊት ታየው፡፡

ድንገት ወኔው ከዳውና ቆም አለ፡፡ ለመመለስ ቃጣውና ሲራክ ስለ ቅዳሜ አስብ ብሎ በቀጥታ ወደ ሰማንያ አንድ ቁጥር አመራ፡፡ ፎቁን ሲወጣ በጣልያን ጊዜ የተሰራው ጣውላ ከሚያሰማው ማቃሰትና የመረረ ስሞታ ሌላ ድምፅ አይሰማም፡፡ ልቡ እንደተንጠለጠለ ሄዶ በሩን አንኳኳኩዋ፡፡ መልስ አጣ፡፡ እንደ ገና ሞከረ፡፡ አሁንም መልስ የለም፡፡ –ራሱን እንዳልገደለ ተስፋ አለኝ፥ አለና ለሶስተኛና ለመጨረሻ ጊዜ ሲያንኳኳኩዋ፥ ‹‹ማን ነው?›› አለ እስክንድር ከውስጥ በጎረና ድምፅ ፡፡

ሲራክ በልቡ ተመስገን እምላኬ ‹‹ሲራክ ነኝ›› አለው፡፡ ከውስጥ ዝምታ፡፡ ፍፁም ዝምታ፡፡ እስክንድር ልክፈትለት ወይስ ልተወው እያለ ከራሱ ጋር ክፉኛ ሲሙዋገት በአይነ ህሊናው ታየው፡፡ ቢልቡ ‹‹ሜርድ›› ሲለው፡፡

‹‹ምንነው አትከፍትልኝም?›› አለ፥ ቁርጣሬና ልመና በተቀላቀለበት ድምፅ፡፡

ከውስጥ ኩቴ ተሰማው –ሜርድ –ሜርድ –ሜርድ –ሜርድ በሩ ተከፈተ፡፡

ሲራክ እግሩን ሲያስገባ ውስኪ ትንፋሽ ገፈተረው:: ከቡና ጠረጴዛው ላይ ግማሽ ጠርሙስ ውስኪ፣ አምቦ ውሀና ጭላጭ ያለበት ብርጭቆ ይታያሉ:: በእንግሩ አረንጉዋዴ ሶፋዎቹና ተንጣሎ የሚታየው አረንጉዋዴ ምንጣፍ ከብጫ መጋረጃዋቹ ጋር ተዋህደው መንፈስ ቀዝቀዝ፣ ረጋ ያደርጋሉ::

ሲራክ የውስኪውን ጠርሙስ እየተመለከተ፣ «ከመቼ ወዲህ ነው ጃል በቀን ከውሲኪ ጋር መጋተር የጀመርከው?» አለው::

ባጭሩ «አያገባህም! ብሎ መለሰለትና፣ «ስለ መፅሐፉ እንደሆን የመጣኸው ምንም ነገር ለመስማት አልፈልግም:: ይበቃል:: የሞተ ጉዳይ ነው:: ሙት መቀስቀስ አይቻልም:: እንዲያውም በጣም ሳስብበት ነበር:: ልክ ነበርክ:: ደራሲ አይደለሁም:: ነኝ ብዬ ራሴን ሳታልል ነው የቆየሁት:: ሀቁን ስለ ነገርከኝ አመሰግናለሁ::ስለ አድራጎቴ አዝናለሁ:: ጅል ነው የሆንኩት:: አሁን ስለ እሱ ምንም መስማት አልፈልግም» አለው ቁና ቁና እተነፈሰ::

ሲራክ ራሱን ነቀነቀና፣ «የእውነተኛ ደራሲ ንዴት ነው የያዘህ:: ጥሩ ምልክት ነው» አለና፣ እቅፍ አድርጎ ለመያዝ ተዘጋጅቶ የሚጠብቅ አረንጉዋዴ ሶፋ ላይ ሰውነቱን ወረወረና እግሮቹን ዘረጋ::

«ስለ ድርሰት፣ ስለ ደራሲ ምንም ነገር መስማት አልፈልግም ብያለሁ:: ያንተም ሆነ የማንም ርህራሄ አያስፈልገኝም:: የተናገርከው ሁሉ ሀቅ ነው:: ሀቁን ፊት ለፊት እያየሁት ነው» አለና፣ ውሲኪውን አንስቶ ባንዱ ትንፋሽ ጨለጠው::

ሲራክ የሚያፈርጣትን ብጉር በጣቱ እየፈለገ፣ «በመጠጣት ነው ሀቁን ፊት ለፊት የምታየው?» ብሎት ራሱን ነቀነቀ::

ሌላ ውስኪ እየቀዳ፣ «ሀቁን እንዴት እንደማየው የራሴ ጉዳይ ነው:: አንተን አያገባህም» ብሎ፣ ከቡና ጠረጴዛው ስር ብርጭቆ አወጣና፣ «አንተም ከፈለክ ጠጣ:: ራስክን ውስኪ ውስጥ አስጥመው:: እና፣ ድርሰት ጀሀነም ይግባ!» አለና፣ የውስኪ ብርጭቆውን አነሳ::

ሲራክ ራሱን እየነቀነቀ ለራሱ ውስኪ ቀዳና፣ «እስክንድር እኔ ችሎታ የለህም አላልኩም:: ጥሩ የድርሰት ችሎታ አለህ... እውነቱን ነው:: የጠቆምኩልህ አንዳንድ ቴክኒካዊ ጉድለቶችን ነው... ቆይ እንጂ!» አለ፣ ትከሻውን ሲሰጠው አይቶ፣ «አየህ፣ ስለ ራሳችን መፅሐፍ ነባራዊ አስተያየት ይኖረናል ማለት ዘበት ነው:: ጉድለቱን

ማየት ያስቸግረናል፡፡ አብዛኛውን ጊዜ እውር እንሆናለን፡፡ ፍቅር እውር ነው ይሉ የለም? እንደዚያ ነው፡፡››

እስክንድር ፊቱን ኮስተር አድርጎ የቀሉትን አይኖቹን በብስጭት እያጉረጠረጠ፥ ‹‹እባክህን ተወኝ! አሁን ሰላም ነው የምፈልገው፡፡ ተወኝ፡፡ ስለ መፅሀፍ መስማት አልፈልግም፡፡››

ሲራክ ቆጣ ብሎ፥ ‹‹እሺ፡፡ ለማንኛውም ነገር እኔ የመጣሁት ስለ መፅሀፉ ላነጋግርህ አልነበረም›› አለ፡፡

‹‹ሬሳዬን ልታይ ነው የመጣኸው፡፡››

‹‹ራስክን ልትገድል አስበህ ኖሮአል?›› አለው ፍርጥም ብሎ፡፡

‹‹እሱም ታላቅ ድፍረትን ይጠይቃል፡፡ እኔ ወኔ የለኝም፡፡››

‹‹እብደትን ብትል ይሻል ነበር›› ብሎ፥ አቀማመጡን ለወጠና፥ ‹‹ሬሳህን ለማየት አልመጣሁም፡፡ እኔ የመጣሁት የክፍልህን ቁልፍ እንድትሰጠኝ ልለምንህ ነው፡፡ ፈቃድህ ከሆነ›› አለው ፡፡

እስክንድር ነገሩ ግራ አጋብቶት ትኩር ብሎ እያየው፡ ‹‹ለምን ትፈልገዋለህ›› አለው ፡፡

ሲራክ ውስኪውን ተጎንጨና አልኮል ደረቱን እየሰነጠቀ ሲወርድ እያዳመጠ፡ ‹‹ለምን ይመስልሃል? ፍቅረኛዬን የምወስድበት ቦታ ስላጣሁ ነው፡፡ የምፅፍበት ቦታ የለኝም፡፡ አሁን ደግሞ ለፍቅር ቦታ ቸገረኝ፡፡ ለዚህ ነው የመጣሁት›› አለው፡፡

እስክንድር በልቡ ሜርድ አለ፡፡ ከሲራክ ያልጠበቀው ነገር ነበር፡፡ ደጋግሞ ስለ መፅሀፌ መስማት አልፈለገም፥ ስለ እሱ አታንሳብኝ ቢለውም ከልቡ ጥልቀት ውስጥ እንዲያበረታታውና በራሱ ላይ ያለውን እምነት ለማደስ እንዲያስችለው ነበር የሚፈልገው፡፡

‹‹ሸርሙጣ ቤት የማካሂድ መሰለህ?›› አለው በድንገት፡፡

ሲራክ በጥፊ እንደ ተመታ ያህል ጆሮው ጮኸበት፡፡ ቃላቱ እንደ ስለት ልቡን ሰነጠቁት፡፡ በሚንቀጠቀጥ እጁ የውስኪ ብርጭቆውን ለማንሳት ሲል ከነበለው፡፡ ውስኪው ከዙና ጠረጴዛው ላይ ተደፋ፡፡ ‹‹አዝናለሁ›› ብሎ ለመሄድ ተነሳ፡፡

እስከንድር ከት ብሎ ይስቅ ጀመር —«ሆ ሆ ሆ... እሂ ሂ ሂ ሂ»

«ምን የሚያስቅ ነገር ገጠመህ?» አለ ሲራክ አኩርፎ፡፡

«ፍቅረኛውን የሚውስድበት ቦታ አጥቶ የሚዞር ሰው ታይቶኝ ነው...እሆ ሆ ሆ —እሂ ሂ ሂ...»

«ጅል አትሁን!» ብሎት ወደ በሩ ሄደ፡፡

እስከንድር ሳቁን አቆመና፡ «ለመቼ ነው የምትፈልገው?» አለው፡፡

ሲራክ አላመነታም፡፡ ሃፍረቱንና ንዴቱን ዋጥ አድርጎ «ለቅዳሜ፡፡ በስምንት ሰአት» አለ፡፡

« እሺ፡፡»

ሲራክ፣ ትንሽ ቀደም ብዬ እመጣለሁ» ብሎት በሩን ከፍቶ ሊወጣ ሲል፣ «ለምን እሺ እንዳልኩት ታውቃለህ?» አለው፡፡

ሲራክ ቆም ብሎ፣ «ለምንድን ነው?» አለው፡፡

«ቦታ አጥተህ እንዳትቀር ነዋ!»

ሲራክ በሩን ዘግቶ ወጣ —እሆ ሆ ሆ —ኢሂ ሂ ሂ...

ምእራፍ ፲፪

...ሲራክ ከእስክንድር ክፍል ውስጥ ሆኖ በመስኮት ፊት ለፊት ከሚታየው አውራ መንገድ ላይ አይኖቹን በመትከል የሰብለን መምጣት በተንጠለጠለ ልብ ሲጠባበቅ የቅዳሜ መምጣትና የቀጠሮው ሰአት መድረስ እውን ያልሆነ እየመሰለው መንፈሱ ይሸበር ነበር፡፡

ሰአቱን ተመለከተ፡፡ ስምንት ሰአት ከአስር ደቂቃ ሆኖአል፡፡ ከፈቻው አስር ደቂቃ የምዕተ አመት ያህል ነበር ያዘገመችበት፡፡ የልቡ

ማዝገም አልጣማም ስላሉት ትርታ መፍጠንና የያንዳንድዋ ደቂቃ የተቀያየረበት ነበር፡፡ ተጨነቀ፡፡ ጭንቀቱ ስቃይና ደስታ የተቀላቀለበት ነበር፡፡

ትመጣ ይሆን? ወይስ አልመች ብሎአት ቀርታ ይሆን? ብሎ አሰበ፡፡ የመቅረትዋን ነገር አእምሮው ሊቀበለው አልቻለም፡፡ የመስኮቱን መጋረጃ ገለጥ አድርጎ መንገድ መንገዱን ይመለከት ጀመር፡፡ የውሀ ሽታ–የአይን ስቀቀን–የልብ ስመመን–ሰብለ ብቅ አላለችም–ባዶው መንገድ ባዶ ነበር – የባሰውኑ ባዶ ሆነበት፡፡

ደጅ ያከፋል፡፡ ሰማዩ ግንባሩን ቋጥሮአል፡፡ ግን ሲራክን ያልበው ነበር፡፡ አንገቱን እጁን፥ ብብቱን ያልበው ነበር፡፡ እንደ ከበሮ የሚመታውን ልቡን ማዳመጥ አስጠላው፡፡ ጉሮሮው ደርቆ ሲሰነጠቅ ተሰማው፡፡ ደስታውና ስቃዩ ባሰበት፡፡ ፊቱን ተጣጠበ፡፡ ከቀዝቃዛው ውሀ ተጎንጨና ጉሮሮውን አራሰ፡፡ ክራቫቱን አላለ፡፡ ተጠራጠረና ፊቱን ግድግዳው ላይ ካለው መስታወት ውስጥ አየ፡፡ ወጣት የሆነ ሰው ከመስታወቱ ውስጥ መልሶ አፈጠጠበት፡፡

በመዳፉ ወደ ታችና ወደ ላይ እያየ ሁሉቱንም ጉንጮቹን በማፈራረቅ አሸ፡፡ ጢሙን ከመምጣቱ በፊት በመላጩ ጉንጮቹ ለስልሰዋል፡፡ ከተላጨ በሁዋላ ጉንጮቹን ያሸበት ሽቶ መአዛ ገና ከላዩ ላይ አልጠፋም፡፡

ቡላ ሱሪ፥ ጥቁር ኮት፥ ሰማያዊ ሸሚዝ፥ ጥቁር መስመር ባል ያለበት ቀይ ክራቫት – የክት ልብሱን ነበር የለበሰው፡፡ ለመግደል፥ ድል ለመንሳት ተዘጋጅቶ ነበር ከቤት የወጣው፡፡ እና፥ የሚፈልጉዋትን ሴት ልብ ድል ከማድረግ የበለጠ የሚያረካ ድል ምን አለ? ሲል ራሱን ጠየቀና የብብቱን ላብ እየጠላ፥ ከመስተዋቱ ውስጥ መልሶ የሚስቅበትን ወጣት ሲመለከት፡- ማፍቀር ወጣት ያደርጋል ለካ አለና፥ ክራቫቱን አስተካክሎ ከመታጠቢያ ቤቱ ወጣ፡፡

ሰአቱን እንደ ገና መመልከት አስፈራው፡፡ ግን አላስቻለውም፡፡ ተመለከተ፡፡ ስምንት ሰአት ከሩብ ይላል፡፡ የልብ እንደ ከበሮ መምታት፥ የጉሮሮው እንደ ገና መድረቅና የሰውነቱ በላብ መስመጥ የባሰውኑ እያበሳጨው ክፍሉ ውስጥ ሲንጎራደድ ከቡናው ጠረጴዛ ስር የተቀመጠው ግማሽ ጠርሙስ ውስኪ ታየው፡፡ ጠርሙሱ ላይ ዘለለበት፡፡ በአንዱ ትንፋሽ ወደ ውስጥ የጠረጠረው ውስኪ ደረቱን እየሰነጠቀ ሲወርድ ሞቅ ብሎት በረጅሙ ወደ ውጭ እየተነፈሰ ሌላ ሲቀዳ፥ በሩ ሲንኳኳ ድንገት ስለ ሰማ፥ መለኪያው ከእጁ ሊወድቅ ምንም አልቀረውም ነበር፡፡ ጆሮውን ለማመን ስላቃተው ዝም ብሎ

ቀረ፡፡ በሩ እንደ ገና ተንኳዋንኳዋ፡፡ ልቡ ቀጥ አለ፡፡ ትንፋሽ አጠረው፡፡ መስኪያውን ከጠረጴዛው ላይ አስቀምጣለሁ ብሎ ሲርበተበት ከንብል አለበት፡፡ ዘሎ በሩን ከፈተ፡፡ አይኑን ማመን አቅቶት በሃይል ከፈተው፡፡ ትልቅ፣ ጥቁር የሀሀይ መነፅር... ፊት የሚሸፍን ጥቁር ሻሽ... ነጭ፣ ረጅም የዝናብ ልብስ–ከጥቁር መነፅሩና ከጥቁር ሻሹ መሀል ብቅ ብሎ የሚታይ ደካማ ፈገግታ፡፡ ከጥቂት ሴኮንድ በሁዋላ ነበር ሰብለ መሆንዋን ያወቀው፡፡

ሰው ከሁዋላ የሚከተላት ይመስል ሮጣ ወደ ውስጥ ገባች፡፡ በሩን ድርግም አድርጎ ዘጋና ከውስጥ ከቆለፈው በሁዋላ በእግሩ መቆም ያቃተው ይመስል ጀርባውን ከበሩ ላይ አስደግፎ ቆሞ ቀረ፡፡ ሰብለ መነፅርዋን አውልቃ ሮጣ ተጠመጠመችበት...

‹‹በፈጠረሽ፣ ልብሽ እንዴት ነው የሚመታው? አላት፣ አንገትዋ ስር ተወሽቆ፡፡

‹‹ያንተም ከሩቅ ይገፋተራል›› አለችው፡፡

ለቆአት፣ ሁለቱን እጆችዋን ይዞ ፊት ለፊት እያያት፣ ‹‹እያንዳንድዋን ደቂቃ ምእተ አመት ሆናብኝ ነበር›› ብሎአት፣ ስዐ ደረቱ ላይ ለጠፋትና በጆሮዋ፣ ‹‹ቤቱም መቃብር ሆኖ ሲውጠኝ ትንሽ ቀርቶት ነበር፡፡ እንኳዋን መጣሽልኝ፡፡ ይህችን ቀንና ሰአት ምን ያህል በናፍቃት እንደቆየሁ ለመግለፅ ቃላት ይቸግሩኛል›› አላት፣ ቁርጥ ቁርጥ በሚል ትንፋሽ፡፡

‹‹ሴይቼንቶ አጥቼ ነው›› አለችው፡፡

የዝናብ ልብስዋንና ሻሽዋን አውልቃ አንዱ ሶፋ ላይ ጣለች፡፡ ግንባርዋ ላይ ከንበል የሚለውን ጠጉርዋን ነካ ነካ አድርጋ አስተካከለች፡፡ አንገቱ ክፍት ሆኖ የጡት መያዣዋን በትንሹ ብቅ አድርጎ የሚያሳይ ነጭ እጀ ጉርድ ሸሚዝ፣ ጉርድ ሰማያዊ ቀሚስ ለብሳ ታኮው ወፈር ብሎ ረዘም ያለ ነጭ ጫማ አድርጋለች፡፡ ውበትዋ ከቶ ማረከው፡፡

ዞር ብላ በሚስቱ አይኖችዋ እያየችው፣ ‹‹ሽክ ብለሃል›› አለችና፣ ከንፈርዋን ጣል አደረገች፡፡

‹‹አንቺም ውብ ሆነሻል›› ብሎአት ሄዶ አቀፋትና፣ ‹‹አሁን ሰላም ነው›› አላት፡፡

ጥብቅ አለችበት፡፡ ግን አልቆየችም፡፡ የገዛ ስሜትዋ አስፈራት፡፡ እና፥ ቶሎ ብላ ለቀቀችውና ክፍሉን እየዞረች ትቃኝ ጀመር፡፡ ክፍሉ አንድ ሆኖ መኝታ ቤቱና እንግዳ ማረፊያው የተለየው ከእንጨት በተሰራ ተጣጣፊ ማካለያ ነበር፡፡ ከበሩ አጠገብ ወደ ግራ ሲል መጠነኛ የሆነ የዕህፈት ጠረጴዛ ይታያል፡፡ በተለይም ማረፊያ ቤቱን የሞሉት፥ ግድግዳውን እየታከኩ ዙሪያውን፥ በፈረንሳይኛ መፃህፍት ታጭቀው የቆሙት የመፃህፍት መደርደሪያዎችና የአሮጌ ጋዜጦች ክምር ነበሩ፡፡ ሲራክ ውስኪውን እየተጎነጨ በአይኑ ተከተላት፡፡

ክፍሉ ብርሃን እምብዛም አይገባውም፡፡ ብሜው የመስኮት መጋረጃ ወርቃማ ቀለም ይፈነጥቃል፡፡ ክፍሉ ሆን ተብሎ ለፍቅረኞች የተዘጋጀ ይመስላል፡፡

ከመፃህፍት መደርደሪያዎቹ በላይ ያለው ግድግዳ እስክንድር በየጊዜው ባገኛቸው ዲፕሎማዎችና የምስክር ወረቀቶች አጊጦ ይታያል፡፡ ሰብለ ዞር ብላ፥ «ጉደኛህ ዲፕሎማና የምስክር ወረቀት የሚያጠራቅም ፕሮፌሽናል ተማሪ ነበር መሰለኝ?» አለች፡፡

«ሁሉ አማረሽን ገበያ አታውጡዋት እንዲሉ፥ ያልለካከፈው ትምህርት የለም» አላት፥ እስክንድር የክፍሉን ቁልፍ ሰጥቶት ሊሄድ ሲል፥ «እንደ ቆመብህ ስትዞር ከምትሞት ብዬ ነው» ያለውን አስታውሶ ፡፡

ሰብለ አላዳመጠችውም፡፡ እስክንድር በልዩ ልዩ የወታደርና የሲቪል ልብስ የተነሳው ፎቶግራፍ ማርኮአት ትመለከት ነበር፡፡ መለስ ብላ፥ «ወታደር ነበር እንዴ» አለች፡፡

«አስተርጉዋሚ ሆኖ ኮንጎ ዘምቶ ነበር» አላት፡፡

«ራሱን ያመልካል መሰለኝ?» አለች፥ በልዩ ልዩ አቀማመጥ የተነሳቸውን ፎቶግራፎች እየተመለከተች፡፡

«የኪነት ሰው አይደል!»

«ቢሆንስ?»

«የፈጣሪን ሚና ይጫወታል፡፡»

«ታዲያ እግዜር ራሱን ያመልካል ልትለኝ ነው?»

«እሱማ የሚያመልኩትን ፈጥሮአል፡፡»

«እንዴት? እንዴት?»

«ሰው ከሌለ እግዜር የለም ማለት ነዋ፡፡ እግዜር የሚባል ነገር የተፈጠረው ከሰው በሁዋላ ነው፡፡ በፊት አይደለም» ብሎአት ሄዶ ትከሻዋን ያዘ፡፡

ብርድ የመታት ይመስል ሰውነትዋ ሲንቀጠቀጥ ተሰማው፡፡ ማጅራትዋ ላይ ሳማት፡፡ ዝም ብላ ቀረች፡፡ ፊት ለፊት ሊያያት ፈልጎ ወደ እሱ አዞራትና አይን አይንዋን እየተመለከተ፥ «የኔ ውብ» አላት፡፡

ከንፈርዋን ጣል አደረገች፡፡ ወፍራም ከንፈሮችዋ ሲፈነዱ የደረሱ የፅጌረዳ እንቡጦች መስለው ታዩት፡፡ የሚያቃጥለው ትንፋሽዋ ገረፈው፡፡ እና፥ አይኖችዋ ውስጥ አየ... ምን ታየው? ... እልፍ አእላፍ ከዋክብት? ራሱን ለመቆጣጠር አቃተው፡፡ የእርስዋን ስሜት ከእርሱ የተለየ አልነበረም...

የኪሩቤል ዋሽንት – የመላእክት ዜማ – የሊቃነ መላእክት ውዝዋዜና ሽብሸባ – የዎፎች ዝማሬ – የገነት አየር – የማርያም መግደላዊት ሽቶ – የኔፈርቲቲ አንገት – የክሊዮፓትር አፍንጫ – የትሮይቱዋ ሄለን አይን – ዳዊትና ቤርሳቤህ – ሰለሞንና ሳባ – ከሰማይ ከዋክብት ሲረግፉ – ባህር ሲናወጥ – ሞገድ ሲነሳና ሲወድቅ – የራሄል ጩኸት – አደይ አበባ ሲፈካ – ሲፈነዳ – ምድራቱን ሲሞላ – ሁሉቱም ዝም – ዝምታ፡፡

ከረጅም ዝምታ በሁዋላ ሰብለ ቀና ብላ ፀጉርዋን እያስተካከለች፥ «ይችን ጊዜ ለዘለአለም የምትቆይ ብትሆን ምንኛ ጥሩ በነበር» አለች፡፡

«ለዘለአለም የሚኖር ነገር የለማ፡፡ ደስታው ያለው ባለን ጊዜ ከመጠቀም ላይ ነው ብሎ፥ ጉንጭዋን እየዳበሰ፥ «ውብ ነበርሽ፡፡ ውብ ነሽ» አላት፡፡

አንገቱ ስር ውሽቅ ብላ፥ «እጋፋሪ እንዳሻው ምስጢሩን ቢያገኙስ» አለችው፡፡

«የምን ምስጢር»

‹‹ስለ ዘላለማዊ ህይወት፡፡››

‹‹አ! ያ ምስጢር›› ብሎ፥ እየሳቀና ፀጉርን እየዳሰሰ፥ ‹‹ሄዋን አዳምን ያልበሰለች እፀ በለስ ባታቀምሰው ኖሮ ስለ ህይወት የተሙዋላና የላቀ እውቀት ይኖረን ነበር፡፡ አዳም ያልበሰለ እፀ በለስ በልቶ ለዘር ማንዘሩ ያልበሰለ እውቀት አውርሶ ቀረ፡፡ ለማንኛውም ነገር አጋፋሪ እንዳሻው ሞትን ለማሸነፍ ለሰው ልጅ ተሰውሮ የቆየውን የህይወት ዛፍ ፈልገው ከእሱ ለመብላት እየተመኙ ነው፡፡ የህይወትን ዛፍ አግኝተው የበሉ እለት ጉድ ይፈላል›› አለ፡፡

‹‹ለምን?››

‹‹ለምን?›› ብሎ ጥያቄዋን ደገመና፥ ‹‹ምክንያቱም ከህይወት ዛፍ ማን በልቶ ማን ሊቀር? የማን ህይወት ረዝሞ፥ የማን ሊያጥር? የህይወትን ዛፍ በሞኖፖል ለመያዝ ከዚህ ቀደም ታይተው የማይታወቁ ጦርነቶች ይጀመራሉ፡፡ እና፥ እልቂት ይሆናል፡፡ ምፅአት ይመጣል፡፡ ነገር ግን ለማንኛውም ነገር ላንድ ፈላስፋ አንድ የህይወት ዘመን በቂው ናት፡፡ ሞኝ ዘለአለማዊ ህይወትን ቢያገኝ ምን ይሰራበታል?›› አላትና ግንባርዋ ላይ ሳማት፡፡

‹‹መቼ ነው የአጋፋሪን ታሪክ የምትቀጥለው?›› አለችው፡፡

‹‹ምናልባት ዛሬ ወይም ነገ፡፡ በቅርቡ፡፡››

‹‹እስካሁን አልጀመርከም?››

‹‹ገና ነኝ፡፡››

‹‹ለምን? ለምን?›› ብሎ ቀለደባትና፥ ‹‹ስለ አንቺ ሳስብ ነዋ! ሌላ ለምን ይመስልሻል››

ቀና ብላ አይን አይኑን እያየችው፥ ‹‹ቅድም ዝም ብዬ ምን ሳስብ ነበረ መሰለህ?›› አለችው፡፡

የከንፈሮችዋን ቅርፅ በሌባ ጣቱ እየተከተለ፥ ‹‹ምን ነበር የምታስቢው?›› አላት፡፡

ምንም ሳታመነታ፣ «ቤታችን ሆነን አንተ ቁጭ ብለህ ስትፅፍ፣ እኔ ደግሞ አጠገብህ ቁጭ ብዬ ሳነብ፣ ሁዋላ ዕፊህ የጨረስከውን ምእራፍ ስጥተኸኝ፣ ስለ እሱ ያለኝን አስተያየት ስትጠይቀኝና ስሰጥህ፣ እንደ ህልም ይታየኝ ነበር፡፡ ውብ አለም፣ የሰላምና የፍቅር አለም ይታየኝ ነበር» አለች፣ ህልምዋን በእውን የምታይ ይመስል አይኖችዋን ፊት ለፊታቸው ካለው ግድግዳ ላይ ተክላ፡፡

«ውብ ነው» አላት፡፡

በአሳብ ሚልጥ ብላ ከሄደችበት ተመለሰችና፣ «ምን?» አለችው፡፡

«አሳብሽ፡፡»

«አንተ ስትፅፍ እኔ አጠገብህ ቁጭ ብዬ፣ ጉልበትክን ተደግፌ ሳነብ አይታይህም?»

«ይታየኛል፡፡ ውብ ሆኖ ይታየኛል፡፡»

«ሲጠማህ የምትጠጣውን ሳቀብልህ፣ ሲበርድህ ጋቢ ስደርብልህ፣ ሲርብህ የምትበላውን ሳመጣልህ፣ አይታይህም?» አለች፣ ሩቅ ሩቅ እየተመለከተች፡፡

«ይታየኛል» ብሎ አይንዋን እየተከተለ፣ «ግን፣ ለደራሲ ይህ ብቻ አይበቃም» አላት፡፡

«ፍቅርና ታማኝነት ይቀርሃል ልትለኝ ነው?»

«ከፍቅርና ከታማኝነት ሌላ» ብሎ ፊትዋን በእጁ ዳበሰና፣ «ደራሲ ከሁሉም ነገር በላይ ነፃነቱን ይወዳል፡፡ እውነተኛ ደራሲ መፅሀፉን ከፀነሰበት ደቂቃና ሰአት ጀምሮ ዕፎ እስከ ጨረሰበት ቀን ድረስ ነፃነቱን ይመርጣል፡፡ ደራሲ አንድ መለኪያ ብቻ ነው ያለው እንከን የማይወጣለት ኪነታዊ ውበት ደራሲ ከፍቅረኛው ይልቅ በይበልጥ የሚስበው ስለ ድርሰቱ ነው፡፡ አያ'ን የተባለው ባለቅኔ ያለው ትዝ ይለኛል፡፡ ምን ብሎ ነበር መሰለሽ? 'ባለቅኔ ፍቅር ሲይዘው የፍቅረኛውን ሞት በልቡ ይመኛል' አለ ይባላል» አላት፡፡

‹‹የኪነት ሰዎች ስትባሉ ለሰው ስሜት ወይም ፍቅር ደንታ የላችሁም ማለት ነው!?›› አለች፥ በአባባሉ ተገርማ፡፡

‹‹ስራችን ሁሉንም ያጠቃልላል፡፡ ግን፥ ከሁሉም ነገር በላይ ነፃነት ያስፈልጋል፡፡››

‹‹አላማህ ከገባኝ ለምን ነፃነት ልሰጥህ አልችልም? እችላለሁ፡፡ አሳብህ ከድርሰትህ እንዳይለይ ለማድረግ እሞክራለሁ፡፡ መፃፍ ሰልችቶህም ከወጣህ፥ ዞር ዞር ብለህ እንድትመጣ እፈቅድልሃለሁ፡፡ ፍቅርህ ጥላ ስር ቁጭ ብዬ እስከትመለስ እጠብቅሃለሁ፡፡ ከዚህ የበለጠ ነፃነት ምን ያስፈልጋል?››

ሳቀና፥ ‹‹ላንድ ሁለት አመት ታደርጊው ይሆናል፡፡ ግን›› ሲል፡-

‹‹ከዚያ በሁዋላ ምን እሆናለሁ?››

‹‹ከዚያ በሁዋላማ›› አለ፥ ‹‹ያው እንደ ሌሎቹ ሴቶች መሆንሽ አይቀርም፡፡ ስለ ልጆችሽ ደህንነት፥ ስለ ትዳርሽ መቃናትና መሙዋላት ማሰብ ትጀምሪያለሽ፡፡ ያኔ ደራሲው የሚታገልለት ኪነታዊ ውበትና ይህ ትግል የሚጠይቀው ነፃነት ጤና ይስጥልኝ! ደራሲ ደግሞ ለነዚህ ነገሮች ደንታ የለውም፡፡ ርግጥ ባ.ጋጣሚ የሚበለፅጉ አሉ፡፡ ግን የደራሲ አላማ ሀብት ማፍራት አይደለም፡፡ ኪነታዊ ውበትን መሻት ነው፡፡ ታዲያ ያኔ መፋጠጥ ሲመጣ፥ መግባባት ጠፍቶ ንትርክ ቦታውን ይወርሳል፡፡ ሚስቶችም እውነት አላቸው፡፡››

በጥሞና ስታዳምጠው ቆየችና፥ ‹‹አስተሳሰብህ እንዲህ ከሆነ ታዲያ ለምን ካንዴም ሁለት ጊዜ አገባህ?›› አለችው፡፡

ላቀረበችለት ጥያቄ የሚሰጠው መልስ ቶሎ አልመጣለትም፡፡ ቆየና፥ ‹‹እኔ እንጃ፡፡ እለ አይደለም የህይወት ቅራኔ፡፡ እሱ የሚያስከትለው የህይወት እንቆቅልሽ ነው፡፡ ደራሲ በመሠረቱ ብቸኛ ሰው ነው፡፡ ብቸኝነቱን ይወዳል፡፡ ያኔ ነው ከልቡ ውስጥ የሚመነጨውን አሳብ ለማዳመጥና ለመፃፍ የሚችለው፡፡ ደራስያን ፍፁም የሆነ ነፃነትን እንፈልጋለን፡፡ ግን፥ ግዴታም የዚሁ ነፃነት አካል ነው›› አላት፡፡

‹‹ተፈጥሮ ጨካኝ ነች›› አለች፡፡

«የሰው ልጅ አንድ ቀን ምስጢርዋን ያውቅባት ይሆናል» ብሎአት፥ ወደ ተነሳሱበት አሳብ መለስ በማለት፥ «የዶራስያን ፍላጎት የሚሙዋላበት ስርአተ ማህበር ይመጣ ይሆናል፡፡ ከያንዳንዱ እንደ ችሎታው፥ ለያንዳንዱ እንደ ፍላጎቱ፥ የተባለው መርህ በተግባር በሚተረጎምበት ጊዜ፥ የኪነት ሰዎች ለዘመናት ሲናፍቁዋት የቆየችው የገነት በር ትከፈታለች፡፡ የማትከፈትበት ምክንያት አይታየኝም፡፡ የሰው ተፈጥሮ እየተለወጠና እየተሻሻለ ይሄዳል፤ ከሚሉት አማኞች ውስጥ አንዱ ነኝ ግን፥ ምድራዊ ገነት ቢፈጠርም፥ የኪነት ሰዎች ረክተው የሚኖሩ አይመስለኝም፡፡ በዶራሲ ልብ ውስጥ ርካታ የሚባል ነገር የለም፡፡» አላትና፣ ሱብለን ትኩር ብሎ በዝምታ ይመለከታት ጀመር...

ምእራፍ ፲፫

መስከረም ጠባ፡፡ የመስከረም ጮራ እንቁጣጣሽ ብላ ተግ አለች፡፡

ልጃገረዶች ሳዱላቸውን አሳመሩ፡፡ አደስ ተቀቡ፡፡ እንሶስላ ሞቁ፡፡ ወንዝ ወረዱ፡፡ ቄጠማ ለቀሙ፡፡ ፀአዳ ልብሳቸውን ለብሰው፥ አሸንክታባቸውን አጥልቀው፥ «አበባዬ ሆይ — ለምለም» በማለት ተሰብስበው ብቅ አሉ — እንደ ጮራዪቱ፡፡ የወርሀ መስከረም ብሩህ ተስፋና ስሜት በምድሪቱ አስተጋባ፡፡

ጠፍ እያለ መጣ ምድሩ፡፡ ወንዙም እየጠራ፡፡ ኩል መሰለ ሰማዩ፡፡ ሜዳው፤ ጋራው፥ ሸንተረሩ ወርቃማ የአደይ አበባ ካባ ለበሰ፡፡ ደመራ ተደመረ፡፡ ተቀጣጠለ ችቦ፡፡ «እዮሃ አበባዬ — መስከረም ጠባዬ» ተባለ፡፡

ከመጀመሪያ የቅዳሜ ቀጠሮአቸው በሁዋላ ሲራክና ሱብለ ወደ እስክንድር ሆቴል እንደ መስቀል ዎፍ አንድ ጊዜ ብቅ ብለው ከህይወት ጋር አብረው ቀስመዋል፡፡ ስሜታቸው የመስከረም ጮራ የአደይ አበባ፥ ኩል ብሎ የሚወርድ የወርሀ መስከረም የጠራ ውሀ፥ ኩል መስሎ የተንጣለለው ሰማይ፥ የመስቀል ዎፎች ዝማሬ፥ የቢራ ቢሮዎች ውርውርታ፥ የአበቦች ማበብ፥ መፈንዳት ነፀብራቅ ነበር፡፡ ሲራክ እንደ ተጋደመ በዛሬው እለት፥ በተለመደው ሰአት እዚያው ቦታ ከሱብለ ጋር

ስላደረገው ቀጠሮ አሰበ፡፡ ስልክ ደውሎ፣ ‹‹ነገ በስምንት ሰአት ልመጣ እችላለሁ?›› ሲለው፣ እስክንድር፣ ‹‹ያልጋዬን ኪራይ ከከፈልክ ምናለ›› ያለውን አስታወሰ፡፡

‹‹በዱቤ ቢያዝልኝስ?››

‹‹ዱቤ ክልክል ነው፡፡››

‹‹እግዜር ራሱ ያልከለከለውን!››

‹‹እንዴት ቢባል?››

‹‹አሳ! ህይወት ምን መሰለችህ? በዱቤ ነው የምንኖረው!››

‹‹ሜርድ!››

ድምፁ ከወትሮው ለውጥ ነበረው፡፡ ለምን ይሆን? ብሎ አሰበ፡፡ ምክንያቱን በማሰላሰል የሚያጠፋው ጊዜ ስላልነበረው ተነስቶ መተጣጠብ ጀመረ፡፡ በመተጣጠቡ ላይ ጊዜ አልቆጠበም፡፡ ለባብሶ እንደ ጨረሰ ዕጌ ዮሀንስን እንደ ታቀፈች ገባች፡፡ ውባንቺ በትልቅ ትሪ ቃተኛ ይዛ ተከትላት ነበር — ለቁርስ፡፡

ሲራክ የሚወደውን ቃተኛ እየጎረሰ ሻሂውን ፉት ሲል፣ ዕጌ ልብ አድርጋ እያየችው፣ ‹‹ይህን ሰሞን መሽቀርቀር አላበዛህም እንዴ?›› አለችው፡፡

‹‹እጥላለሁ?›› ብሎአት ክራቫቱን እያስተካከለ፣ ‹‹እስቲ በሞቴ ንገሪኝ›› አለ፡፡

‹‹ድንቄም!›› ብላ፣ ዮሀንስን እያጎረሰች፣ ‹‹መሽቀርቀሩ ብቻ ሳይሆን ጠባይህም ተለውጦአል›› አለች፡፡

‹‹የንጭንጩና የኩርፊያው አባዜ ለቆሃል፡፡ መፃፉንም እርግፍ አርገህ ትተሃል፡፡ የስራ ሰአትክንም ማክበር ጀምረሃል፡፡ ምን አግኝተህ ነው ልጂ?›› አለችው፡፡

ሻሂውን ፉት ብሎ ብርጭቆውን አስቀመጠና፣ ‹‹ምንም›› ካለ በሁዋላ፣ ‹‹ወጣትነት ይሰማኛል፡፡ እና፣ አንድ ሰው ወጣትነት ሲሰማው ደስ ደስ ይለዋል፡፡ በያለበት ሙዚቃ ይሰማዋል፡፡ ውበት ይታየዋል፡፡

ወደ ውስጡ መመልከት ትቶ ወደ ውጭ ማየት ይጀምራል። ምን ልበልሽ–ከህይወት ጋር ፍቅር ይወድቃል›› አላት።

ዮሀንስን ለማጉረስ እየታገለች፥ ‹‹ልብስና ጌጥ የሰው ማንነት መለኪያ አይደለም የምትለኝ ትዝ ሲለኝ ይገርመኛል›› ብላ፥ ልጁ አልጎርስ ብሎ በማስቸገሩ ብስጭት ብላ፥ ‹‹ምን ነው ብትቆጣው?›› አለች።

‹‹አንቺስ ምናለ ብትተዪው። ማስገደድ ጥሩ አይደለም። ህፃን ካልወፈረ ህፃን አይሆንም ማለት ነው?›› ብሎአት፥ ተነስቶ ሂዶ እጁን እየታጠበ፥ ‹‹አዎን–ልብስና ጌጥ የሰው ማንነት መለኪያ አይደለም። የስሜት ነፀብራቅ ነው›› አላት።

‹‹ታዲያ ስሜቴ ምንድን ነው ልትል ነው?››

‹‹የደስታ እያልኩሽ!›› አላትና፥ ዮሀንስን ግንባሩ ላይ፥ እስዋን ደግሞ ጉንጭዋ ላይ ስሞ ሊወጣ ሲል፦

‹‹የጤና ያርግልህ›› አለችው።

ከሁሉም አብዮታዊ መዝሙሮች ደስ የሚለውን፥ ‹‹አብዮታዊት እናት አገር ወይም ሞት›› የተባለውን እያዜመ ወጣ። ከቤቱ ወጣ እንዳለ ችሎ ማደር ሲያላዝን ሰማ። የጦር ሜዳው ጀግና ትዝ ብሎት፥ በህይወት ይኖር ይሆን?... ወይስ?... በማለት እያሰበ ሲሄድ፥ ኩሩው የመንደር ለማኝ ባርኔጣቸውን አንስተው እጅ ነሱትና፥ ‹‹እሜቴ ደህና ናቸው? ጤንነታቸውስ?›› ሲሉት፥ ሳንቲም ሰጣቸው። ሳንቲሙን እየተቀበሉ፥ ‹‹ጠበል ቢሄዱ ደግ ነበር። ሚጣቅ ወይም ጎርዶማ። ይኸም ከራቃቸው ኪዳነ ምህረት ወይም እንጦጦ ማርያም። የገብርኤልም ጠበል ተአምር ይሰራል ይላሉ። ሲሉት፥ እንካሳው፥ ጋሼ ማንደፍሮ በምርኩዙ እንጥር እንጥር እያለ መጥቶ፥ ‹‹ቲቸር›› አለው። ለእሱም ሳንቲም ሰጠው። ማንደፍሮ፥ ‹‹አድሃሪ ሁላ!›› እያለ ሄደ። ‹‹ሰው ባለው ጊንደሬ›› ሁጥ ብሎ መኪናሁን ይስፋ ነበር።

ሲራክ የሚወዳትን መዝሙር እያዜመ ሴይቼንቶ ለመያዝ ወደ ሰይጣን ቤት ሲያመራ፥ በእርግጥም ከህይወት ጋር ፍቅር እንደ ያዘው ይሰማው ነበር። ፍቅር ይዞኝ ይሆን? ብሎ ራሱን ጠየቀ። እርግጠኛ አልነበረም። የገረመው ነገር ቢኖር ሚስቱንም በልዩ የፍቅር አይን መመልከት መጀመሩ ነበር። ሁለት ሴቶች በአንድ ጊዜ እኩል መውደድ እንዴት ይቻላል? የሚል የህይወት እንቆቅልሽ ገጥሞት እንደ

መብራት ምስሶ ተገትሮ ሲያስብ ከየት መጡ ሳይል፥ ‹‹በአላህ ብለው ምን ፈረዱኝ?›› አሉት ሃጂ ሙስጠፋ ጢጋ ብለው፥ በረጂሙ ቁመናቸው ላዩ ላይ እያንግርበቡ፡፡

ወደ ላይ አንጋጦ እያያቸው፥ ‹‹ሃጂ በአላህ ብለው ቢተውኝና መፅሀፌን ቢያስጨርሱኝ ምናለበት!›› አላቸው፡፡

‹‹እርስዎስ ቢለቁልኝና ልጃገረድ አግብቼ ለአላህ ነፍስ እንዳበረክት ቢያደርጉኝ ምናለበት? የአላህን ፈቃድ ከመፈፀምና አንድ መፅሀፍ ከመፃፍ የቱ እንደሚበልጥ እስቲ ፍረዱኝ፡፡ በአላህ ብለው ፍረዱኝ›› አሉት፡፡

‹‹ሃጂ!›› አላቸው ተቆጥቶ፥ ‹‹የኔ ስሜትና ፍላጎት ሊገባዎት አይችልም፡፡ ቤትዎን ለቅቄ ብሄድ ደስ ይለኛል፡፡ ግን ተልእኮዬን መፈፀም አለብኝ፡፡ ግን እንደሚገባኝ ከሆነ፥ ልጃገረድ አግብተው የሚያስቀምጡበት ቤት አጥተው አይደለም የሚያስቸግሩኝ፡፡ ያፈራሁት ንብረት፥ የሰራሁት ቤት ለምን ባዳ እጅ ገብቶ ይቀራል? ለምን ሚስት አግብቼ፥ ልጅ ወልጄ እሱ አይወርሰውም? ብለው ነው፡፡ አይደለም? ለአላህ ተጨማሪ ነፍስ ለማስገኘት ነው የሚሉት ይህን ነው፡፡ ሌላ አይደለም፡፡ እና፥ ተልእኮዬን እስከምፈፅም ቢታገሱኝ ምናለበት›› አላቸው፥ በአይኑ ሴይቼንቶ እየፈለገ፡፡

‹‹አቶ ሲራክ፥ በአላህ ብለው፡፡ ከሰል እየተሸከምኩ ነግጄ የሰራሁት ቤት ነው፡፡ በድህ እቅሜ ጥሬ ግሬ የሰራሁ ስለሆነ ለእሱ ቤት ልዩ ትዝታ አለኝ፡፡ ለእሱ ቤት ልዩ ስሜት አለኝ፡፡ እንዳሉም ከስጋዬ የተከፈለ ልጅ ይዞት አይቼ ብሞት የምገባበት ጉድጓድ አይቆረቁረኝም፡፡ እንዲያው ለአላህ ብለው፥ አላህንም ባይፈሩ ሽበቴን አክብረው ቢለቁልኝ፡፡ ከእኔ የሚፈልጉት ሌላም ነገር ካለ ቢነግሩኝ›› አሉት፡፡

‹‹ከእርስዎ የምፈልገው ትንሽ ትእግስት ብቻ ነው›› አላቸው፡፡

‹‹ግድ የለዎትም፡፡ እንደሚያውቁት እኔ የገንዘብ ችግር የለብኝም፡፡ አላህ ከብሩ ይስፋ አዱኛ ሞልቶኛል፡፡ የምፈልገው ቤቴን ብቻ ነው...›› ሲሉ፡-

‹‹እና?›› አላቸው፥ ቅንድቡን ከፍ ዝቅ እያደረገ፡፡

‹‹አንድ ሽህ ብር ልስጥዎትና ይልቀቁልኝ፡፡››

‹‹ሃጂ! እኔ የገንዘብ ፍላጎት የለኝም!››

‹‹እሽ አምስት መቶ ብር ልጨምር...››

‹‹በአላህ ብለው›› እያሉ ሲለምኑት፣ ጥሎአቸው ሴይቼንቶ ውስጥ ገባ...

መሥሪያ ቤቱ ሲደርስ ከወትሮ ለየት ብሎ የታየው ነገር ቢሮ የቢሮ ግድግዳዎች መዝጊያዎችና መስኮቶች በልዩ ልዩ መፈክሮች ማጌጣቸው ነበር፡፡ ምንድን ነው ነገሩ? በማለት እየዞረ ያነብ ጀመር፡፡ ከውይይት ክበብ መሸሽ አድሃሪነት ነው—ከውይይት ክበብ የሚሸሹ አሉባዋልተኞ በትግላችን ይመነጠራሉ—ውይይት ክበብ ማርክሳዊ ሌኒናዊ ርእዮተ አለም የምንታጠቅበት ብቻ ሳይሆን ታጥቀንም የመደብ ጠላቶቻችንን የምንታገልበት መድረክ ነው—የውይይት ክበቡን ማጠናከር አብዮቱን ማጠናከር ነው— ፀረ—ውይይት ክበብ አቋም ከፀረ—አብዮተኛነት ተነጥሎ አይታይም! የሚሉ ነበሩ፡፡

ወደ ቢሮው ሲያመራ አንድ ተላላኪ ከማስታወቂያ ሰሌዳ ላይ ማዘገቢያ ሲለጥፍ አይቶ ለማንበብ ጠጋ አለ፡፡ ‹‹የውይይት ክበብ አባልነት ምንም እንኳዋን በግለሰቦች ፈቃድ ላይ የተመሰረተ ነው ቢባልም፣ መማር የውዴታ ግዴታ መሆኑ ታውቆ ከዛሬ ጀምሮ ውይይት ክበብ በማይገባ በመስሪያ ቤቱ ሰራተኛ ላይ ርምጃ የሚወሰድ መሆኑን እስታውቃለሁ›› ይላል ማዘገቢያው፡፡ የባለስልጣኑ ፊርማ የተፈረመበት ቀለም ገና አልደረቀም፡፡

‹‹ምን ታነባለህ? የሚል ድምፅ ከበስተሁዋላው ሰምቶ ዞር ሲል የመስሪያ ቤቱ ባለስልጣን ሙላጣ ራስ አፈጠጠበት፡፡ ከላይ ቀጥ ብሎ ወርዶ ከስር እንደ ጎራዴ ወደ አንድ ጎን ቆልመም የሚለው አፍንጫው አሸመቀጠጠው፡፡ ስስ ሹል ከንፈሩ አሾፈበት፡፡ የሰውን ደካማ ጎን እንጂ በጎ ነገር ለማየት የተፈጠሩ የማይመስሉ ወደ ውስጥ የተጎለጎሉት ትላልቅ ቀይ አይኖቹ እንደ ጦር ወጉት፡፡

ሲራክ የአለቃውን አሽሙቀጣጭና አሾአፊ ፊት ለመሸሽ እየሞከረ፣ ‹‹የእርስዎን ማዘገቢያ ነበር የማነበው›› አለው፡፡

በገለጣ ግንባሩ፣ በቆልማማ አፍንጫው፣ በስስ ሹል ከንፈሩ፣ በማሽሙቀጥ እንደ ሸንኩርት እየላጠው፣ ‹‹ላብዮቱ መጠናከር መታገል ያስፈልጋል፣ አይመስልህም?›› አለው፡፡

ሲራክ የአለቃውን ጠባይ ስለሚያውቅ ጭጭ ብሎ ቀረ፡፡ አለቃው ሰውን በነገር ማጥመድ እንደሚወድ ያውቃል፡፡ ሰውን በነገር ማጥመድና ማማት፣ ስለ ሰው አቃቂር ማውጣት፤ ስለ ሌላው ድንቁርናና ስለ ራሱ ትልቅነት ማውራት ልማዱ ነው፡፡ እንኩዋን ተጠግተውት ከሩቅም እንደ አንኮበር ቅጠል– እንደ ሳማ ይለበልባል፡፡ እንደ እቶን ምላሱ ይጋረፋል፡፡ እንደ እጋም እሾህ ይዋጋል፡፡ እንደ እባቢ ሳሙና ሙልጭልጭ ስለሚል ጭራው አይያዝም፡፡ እሺም ሆነ እምቢ ማለቱ ስለማይታወቅ፤ ይህን ነው ያለው ብሎ ተወራርዶ የሚረታ የለም፡፡ እንደ ጊዜው አጎንብሶ፤ ከባለ ጊዜ ጋር ቀና ብሎ፤ መስሎና አስመስሎ በመኖር አቻ አይገኝለትም፡፡

‹‹ዝምታው ምንድን ነው? ወይስ በማዘገየው አላመንክበትም?›› አለው፤ ሹል ስስ ከንፈሩን እያሾለበት፡፡

ሲራክ ቀና ሲል ከግድግዳው ላይ፤ ‹‹ከውይይት ክበብ የሚሸሹ ፀረ–ማርክሲስቶች ብቻ ናቸው›› የሚል በትላልቅ ቀይ ፊደሎች የተፃፈ መፈክር ቦግ ብሎ ታየው፡፡ ቦግ አለበት፡፡

የአለቃውን አሹአፊ አፍንጫ በነገር ለመምታት ያህል፤ ‹‹ትግል በማዘግየ መቼ ይሆንና!›› አለው፤ ኮስተር ብሎ፡፡

‹‹ታዲያ ከውይይት ክበብ በመሸሽና የብዙሃኑን መድረክ በመናቅ ነው?›› አለው፤ በስለታም ቀይ ፊቱ አሽሙዋጦ እየላጠው፡፡

ሲራክ ብሽቅ ብሎ፤ ‹‹ሀቀኛ ኮሚዩኒስቶች በማዘግየና በማስፈራራት ሰዎችን በግድ እንዲሰባሰቡ አያደርጉም ብዬ ነው›› አለው፡፡

አለቃው እንደ ለመደው ስሜቱን ደብቆ፤ ‹‹ታዲያ በመለማመጥ ነው? ወይስ ለዘብተኛ በመሆን? ሲለው፡-

ሲራክ አሁንም ውስጥ ውስጡን እየበሸቀ፤ ‹‹ምሳሌ በመሆን ነው፡፡ ለህብረተሰቡ ደህንነትና ደስታ የሚጠቅመውን ነገር ሁሉ በማድረግ መስዋእት በመሆን፤ በተግባር በማሳየት ነው፡፡ በተግባር ካየና ከተረዳ በኋ አላማን የማይከተል ፍጡር አለ ብዬ አላምንም፡፡ ለዚህም ነው ሀቀኛ ኮሚዩኒስቶች ጉዞአችን ረጂም፣ ግባችን ሩቅ ነው ብለው በመነሳት፤ ትእግስትን፣ ቆራጥነትንና መስዋእትነትን በተግባር እያሳዩ የማግባባትና የማስተማርን ረጅምና መራራ መንገድ የሚመርጡት፡፡ በኔ ግምት እርጩሜ ቆረጣንና የስልጣን ጡር ሰበታን

የሚመርጡት አወናባጆች ወይም ለስልጣን የሚቁዋምጡ አድርባዮች ናቸው፡፡ እንደዚህ አይነቶቹ ሰዎች ለሶሻሊስታዊ ግንባታ ከሚሰጡት ጥቅም የሚፈጥሩት ጉዳት ይበልጣል፡፡ አብዮት የማካሄድና ሶሻሊስታዊ ስርአትን የመገንባት ታሪካዊ ተልእኮ ምን ጊዜም ቢሆን ሙሉ ፈቃደኝነትንና ነፃነትን ይጠይቃል›› አለው፡፡

‹‹እንዴት! እንዴት!?››

‹‹እንዴት ማለት፥ በግድ የዋጡት ነገር ያቅራል ማለቱ ነው፡፡ አብዮትና ሶሻሊዝም የነፃ ህዝብ ተግባራዊ ስራ ነው፡፡››

‹‹እና?››

‹‹እና፥ በግድ ማስገደድ ጥሩ አይደለም፡፡ በማስፈራራትና በማስገደድ ብዙ አድርባዮች ከማፍራት በሙሉ ፈቃደኝነትና ነፃነት ማርክሳዊ ጎዳናን የመረጡ ጥቂት ሀቀኞች ማግኘት ይሻላል፡፡ ኮሚዩኒስቶች በጥራት እንጂ በብዛት የማያምኑት ለዚሁ ነው፡፡ አይመስልዎትም?››

አለቃው መልስ አልሰጠውም፡፡ በስለታም ፊቱ ሽምጥጥ አድርጎት ሲያበቃ ትክሻውን አሳይቶት ጥሎት ሄደ፡፡ አለቃው የአህያ ውሀ ጠጭ፥ የጭቃ ውስጥ እሾህ መሆኑን ስለሚያውቅ፥ በመናገሩ ባንድ ፊት እየቆጨው፥ በሌላ በኩል ደግሞ ያለ ምንም ፍርሃት የተሰማውን በመግለፁ ደስ እያለው ሲያስብ፥ ሃጂ ሙስጠፋ ትዝ አሉት፡፡

የከተማ ቦታና ትርፍ ቤት አዋጅ የደነገገውን ህግ ለመጣስ ከመሞከር አልፈው በገንዘብ ሊደልሉት ያደረጉት ሙከራ አናደደው፡፡ ቢገልጣቸውስ የሚል አሳብ መጣበት፡፡ ለምን አላደረገውም? አለ፡፡ የሚገለጡ ጥቅም እንድም ካለበት አብዮታዊ ግዴታ፥ እንድም የሃጂን የማጋለጡ ጥቅም እንድም ካለበት አብዮታዊ ግዴታ፥ እንድም የሃጂን ጭቅጭቅና ልመና አስወግዶ በቤቱ ውስጥ በሰላም እየኖረ መፅሀፉን ከመጨረስ እንፃር ቁልጭ ብሎ ታየው፡፡ በዚሁ አሳብ ፀንቶ በቃ ብሎ ሊወስን ሲል፡- አሁን ሃጂን የመሰሉ ምስኪን ሰው የማጋልጠው በእርግጥ ለአብዮቱ ብዬ ነው? ወይስ ለራሴ ጥቅም ስል ነው? የሚል ምግባራዊ ጥያቄ መጥቶበት፥ ካደረበት የህሊና ጭንቀት ባሻገር፥ ከሁሉም በላይ ሰው፥ ሁሉም ነገር ለሰው የሚል ሰብአዊ አመለካከት ላለው ሀቀኛ ሰው፥ ተነስቶ እንድን ሰው የማጋለጥ ተግባር ምን ያህል አስቸጋሪና ከባድ እንደ ሆነና ከፍተኛ መደባዊ ንቃት ህሊናን እንደሚጠይቅ ታየው፡፡ –ማን ነው እውነተኛው ጠላት? አለ፡፡

ሃጂ በድንቁርናቸው እንጂ በአቋማቸው ከአብዮቱ እውነተኛ ጠላቶች ሰፈር ተሰልፈው አልታዩ አሉት፡፡ ይልቅ አብዮቱ የመጣላቸው መሆኑን ባለማወቅ፣ የመጣባቸው እየመሰላቸው የማያለቅሱት በሽህ ከሚቆጠሩ ምስኪን ሰዎች መካከል ረጂም ቁመናቸው ብቅ ብሎ ታየው፡፡ የድንቁርና ፍቱን መድሀኒቱ ማጋለጥ ሳይሆን፣ የአብዮቱን ሰፈር ማጠናከር፣ ማስተማር፣ አሁንም ማስተማር፣ ብሎም ማስተማር– አይ ሃጂ በማለት ሲተክዝ፣ ትካዜውን አቁሞ ሲሰራ፣ ደግሞ ሰራውን አቁሞ ሲተክዝ፣ ለዘብተኛ ነኝ? ወይስ?... እያለ ሲያስብ የሰአቱ ጭልጥ ብሎ መሄድ አልታወቀውም ነበር፡፡

ከሰብለ ጋር ያደረገው ቀጠሮ በስምንት ሰአት ስለሆነና የቀረው ጊዜ አጭር በመሆኑ ወደ ቤቱ ከመሄድ በቀጥታ ወደ እስክንድር ሆቴል አመራ፡፡

ሲደርስ እስክንድር በጥሩ ስሜት ነበር የተቀበለው፡፡ ክፍሉ ውስጥ ተዝረክርከው ይታዩ የነበሩት አሮጌ ጋዜጦችና መፅሄቶች ደርዝ ይዘዋል፡፡ ክፍሉ ፀድቶ አምሮአል፡፡ እስክንድር ፊት ላይ የደስታ ስሜት ይነበባል፡፡ ሲራክ የእስክንድርን ሁኔታ አጤነና፣ «ደስ ያለህ ትመስላለህ፡፡ ያደረብህ ደስታ ይሰማኛል፡፡ ምን አገኘህ እባክህ?» አለውና፣ በክፍሉ ፅዳት እየተገረመ ሄዶ ተቀመጠ፡፡

«እንደ ገና መኖር ጀምሬአለሁ፡፡ ከራማው ታርቆኛል፣ ጉዋድ» አለው፡፡

«የምኑ ከራማ?»

«የኪነት፡፡ ፊቱዋን ወደኔ መልሳለች፡፡ ያንን መፅሀፍ እንደ ገና ጀምሬዋለሁ፡፡ ትክክለኛውን ፈር ያገኘሁ ይመስለኛል፡፡ ይዘቱም ሆነ ቅርፁ ተዋህደው ቁልጭ ብሎ እየታየኝ ነው፡፡ ጉዋድ፣ አሁን የቀረኝ ነገር ቢኖር መፅሀፉ ህይወት እንዲዘራ ማድረግ ብቻ ነው፡፡ ጊዜ... ጊዜ... ሌላ ችግር የለኝም፡፡ ህይወት እንደ ገና እየተንቀሳቀሰች ነው» አለ በስሜት፣ እጁን እንደሚታጠብ ሰው እጆቹን እያሻሸ፡፡

ሲራክ በልቡ እየተደሰተም እየቀናም፣ «ግሩም ነው» አለው፡፡

«አመሰግንሃለሁ፡፡ ያንተ ድል ነው» አለና፣ ሄዶ በጋለ ስሜት ከፊፊበጠው በሁዋላ፣ ጉንጭና ጉንጩን እያገላበጠ ሳመው፡፡

‹‹ምን ስላደረኩ?›› አለ ሲራክ፣ የእስክንድርን ስሜት አፀፋ እየመለሰ፡፡

‹‹አይኔን ስለ ከፈትክልኝ፡፡ ያኔ የገደልከኝ መስሎኝ ነበር፡፡ ጅል ሆኜ ነው እንጂ ህይወት ነው የሰጠኸኝ፡፡ ህይወት ፈገግ ማለት ስትጀምር አቤት ደስ ማለትዋ!›› ብሎ ወደ ፅህፈት ጠረጴዛው እንደ መዝለል እያደረገው ሄደና፣ ብጫ ወረቀቶች አንስቶ ካርታ እንደሚደረድር ሰው ኮልኩሎ ከተመለከታቸው በሁዋላ፣ ቀና ብሎ፣ ‹‹ይዘቱን ልንገርህ?›› አለው፡፡

እስክንድር መፅሀፉን እንደ ገና በመጀመሩ ሲራክ ደስ ቢለውም፣ ስለ ይዘቱ አሁን ለመስማት አልፈለገም፡፡ ግን እስክንድር ስለ መፅሀፉ ይዘት ለመናገር ያደረበት ጉጉት ጠንካራ ሆኖ ስላገኘው ከመስማት በስተቀር ሌላ ምርጫ አልነበረውም፡፡ ሰአቱን ተመለከተና፣ ‹‹እሺ›› ብሎ እግሮቹን አጣመረና እስክንድር የሚለውን ለመስማት ተመቻችቶ ተቀመጠ፡፡ ጆሮውን ቢያዘጋጅም ልቡ ስለ ሰብለ ነበር የሚያስበው፡፡

እስክንድር የጠረጴዛውን መብራት አበራና ቁጭ ብሎ፣ ‹‹አርእስቱን ምን ብየዋለሁ መሰለህ?›› አለ፡፡

‹‹ምን አልከው?››

‹‹መሬት ላራሹ፡፡››

‹‹ግሩም ነው፡፡››

‹‹ወደኸዋል?›› አለና፣ ሲራክ በአዎንታ ራሱን ሲነቀንቅ ስላየው ምንም ጊዜ ሳያጠፋ፣ ‹‹ታሪኩን የምጀምረው በምን መሰለህ?›› አለና ሰው ሰራሽ ጥርሱን ወደ ውስጥ ገፋ አደረገ፡፡

‹‹እንዴት ልትጀምረው አሰበሃል?›› አለ ሲራክ፣ በተከፈለ ልብ፡፡

‹‹የገጠርን መሬት የህዝብ ያደረገው አዋጅ ሲወጣ የነበረው ሁኔታ ትዝ ይልሃል?››

‹‹ትዝ ይልሃል ወይ ብሎ ነገር! አዋጁ አሁንም ጆሮዬ ውስጥ ያስተጋባል›› ብሎ፣ አዋጁን ያነበበውን ራዲዮ ተናጋሪ ድምፅ

በማስመሰል፣ «የገጠርን መሬት የህዝብ ለማድረግ የወጣ አ–ዋ–ጅ! ይህ አዋጅ ከወጣበት ቀን ጀምሮ በገጠር የሚገኘው መሬት በሙሉ የኢትዮጵያ ህዝብ ሆ–ኖ–አ–ል! በገጠራቱ ኢትዮጵያ ከጭቁት በላይ ካሉት በታች ሆኖ ሲማቅቅ የኖረው ጭሰኛ እንደ ገና የተወለደበት ቀን እንዴት ይረሳኛል?» አለው።

እስክንድር ሞቅ እያለው፣ «ልክ አዋጁ ሲነገር በየቤቱ የነበረውን ሁኔታ– ባለመሬቶች ከንፈራቸውን ሲነክሱና ሲመጡ– 'የማይሆን ነገር! ህልም ነው ቅዠት። ሁለት ቀን የማይቆይ አዋጅ ነው' ሲሉ– ተስፋ የቆረጡት ራዲዮኖቻቸውን ሲሰብሩ– ሌሎች ጆሮዎቻቸውን አላምን ብለው ጉድ ነው! ጉድ ነው! በማለት አይኖቻቸውን አፍጥጠው ሲተክዙ– የኢ.ህ.አ.ፓ' ጥንስሶች ደግሞ 'ጊዜያዊ ህዝባዊ መንግስት ሳይቋቋቁዋም፣ የገጠሩ ህዝብ ሳይነቃ፣ ሳይደራጅና ሳይታጠቅ፣ እንዲህ አይነቱን ስር ነቀል አዋጅ ማውጣት ትክክል አይደለም። ጭሰኛውን በታጠቀው ነፍጠኛ ለማስመታት፣ ወይም ጊዜያዊ ወታደራዊ መንግስት የመሬትን ጥያቄ መለስኩ በማለት እድሜውን ለማራዘም አስቦ ካልሆነ በቀር ዋጋ የለውም። ያልተደራጀና ያልታጠቀ ጭሰኛ መብቱን ለማስከበር አይችልም። ስለዚህ አዋጁ፣ ጋሪውን ከፈረሱ በፊት እንደ ማስቀመጥ ነው' በሚሉበት ጊዜ ነው የታሪኩ ባለቤት– ደጀኔ ብቅ የሚለው...»

«እሺ» አለ ሲራክ፣ ሰአቱን እያየ።

«ደጀኔ የጭሰኛ ልጅ ነው። የከብት ጭራ ሲከተል የኖረና ዘግይቶ ትምህርት በመጀመሩ በእድሜ ጠና ያለ የሶስተኛ አመት ኮሌጅ ተማሪ ነው። ታዲያ የኢትዮጵያ ሰፊ ህዝብ ለዘመናት የታገለለት የመሬት ላራሹ ጥያቄ የማያዳግምና የማያሻማ ቁራጥ ምላሽ በማግኘቱ የወጣቱ ትውልድ ታሪካዊ ሚና አዋጁን ተግባራዊ ማድረግ ነው የሚል መደባዊ አላማ ይዞ ይነሳል...»

ሲራክ አቀማመጡን ለወጠና፣ «ህዝባዊ ጀግና ተከሰተ ማለት ነው። እዚህ ላይ፣ የደጀኔን ባህርይ ለማሳየት፣ ስጋ፣ ደምና ህይወት ያለው ሆኖ እንዲታይ ለማድረግ ከፍተኛ ጥንቃቄና ችሎታን ይጠይቃል። አብዮታዊ ቃላት ማንበልበሉ ብቻ አርአያ ለመሆን የሚችል ህዝባዊ ጀግና ሊያደርገው አይችልም። ሲከፋው አንባቢ አብሮት የሚከፋ፣ ሲደሰት አብሮት የሚደሰት፣ ውድቀቱንና ድሉን አብሮት የሚካፈል ህልውና ያለው ባሕርይ መሆን አለበት» አለው።

እስክንድር ሰው ሰራሽ ጥርሱን ወደ ውስጥ ገፋና፥ ‹‹አዎን ልክ እንዳልከው ነው፡፡ የደጀኔን ባህርይ በደንብ የማውቀው ይመስለኛል፡፡ አየዋለሁ፡፡ አነጋግሬዋለሁ፡፡ ስሜቱ ይገባኛል፡፡ አላማው ይታየኛል፡፡ ይግረምህና፥ እንደፈለኩ የምመራው ሰው ሆኖ አላገኘሁትም፡፡ እስከዚህ ድረስ ነው የማውቀው›› አለ፡፡

‹‹ግሩም ነው›› አለ ሲራክ፡፡

‹‹እንግዲህ የታሪኩ ይዘት ባጭሩ፥ ደጀኔ አዋጁ ከወጣበት ቀን ጀምሮ፥ የአዋጁን አላማ ተግባራዊ ለማድረግ፣ የእድገት በህብረት፥ የስራና የእውቀት ዘመቻን ጥሪ በአብዮታዊ ስሜት ተቀብሎ እንዴት እንደ ዘመተ፥ የሰፈውን ህዝብ ኑሮ በመኖር፥ የልብ ትርታውን በማዳመጥ ከተጨባጩ ሁኔታ ምን መማር እንደ ቻለና ህዝቡን መልሶ በማስተማር፥ በማንቃትና በማደራጀት ረገድ ምን አስተዋፅኦ እንዳደረገ፥ ያጋጠሙን ችግሮች፥ ከመሬት ከበርቴዎች ጋር ያካሄዳቸውን መራራ ትግልና ያሳየውን ቆራጥነት በተለይም አብረውት ከዘመቱት ከኢ.ህ.አ.ፓ ጥንስሶች ጋር ያደረገውን ብርቱ ትግልና ፀረ–አብዮተኛ ተብሎ የደረሰበትን መከራና እስራት፥ ህዝቡ በሁዋላ እንዴት አድርጎ እንዳስፈታውና እንዳቀፈው መፅሀፉ ለማሳየት ይሞክራል...

‹‹ታሪኩ የሚፈፀመው ያነቃው፥ ያደራጀውና ታግሎ የታገለው ህዝብ በገበሬዎች ማህበር የተደራጀበትን የመጀመሪያውን አመት ሲያከብር ነው›› ብሎ፥ ከተቀመጠበት ተነሳና፥ ‹‹ምን ታስባለህ? አለው፡፡

‹‹ግሩም ነው፡፡››

‹‹እውነቱን ንገረኝ፡፡››

‹‹እውነቴን ነው፡፡ ብቻ ውጤቱ የሚመዘነው በገፀ ባህርያቱ ጥንካሬና ድክመት ነው፡፡ በታሪኩ አይደለም›› አለው፡፡

‹‹በዚህ ሁኔታ ሶሻሊስታዊ እውነታን ለማንፀባረቅ የምችል ይመስልሃል?›› ብሎ ጠየቀው፡፡

‹‹አሳምረህ›› ብሎት ለጠቀና፣ ‹‹ግን ሶሻሊስታዊ እውነታ፣ ህይወትን እንዳለች ገልብጦ ማሳየት ማለት አይደለም፡፡ አላማው ከዚህ ይልቃል፡፡ ምን ልበልህ? በኪነታዊ ፈጠራ ውስጥ የሶሻሊስታዊ እውነታ

ከአስከፊ ገፅታው ጋር እንዲናደ አላማ አርጌው የታሪክ ግድግዳ ከአስከፊ ገፅታው ጋር እንዲናድ ሶሻሊስታዊና አብዮታዊ መዋጋት ሲሆን፣ አይነተኛ ተልእኮው ግን ሶሻሊስታዊና አብዮታዊ አመለካከት በእንባቢ አእምሮ ውስጥ እንዲቀረፅ ከማድረጉ ላይ ነው፡፡ በሌላ አነጋገር፣ ጎርኪ እንደሚለው፣ ድርጊትን ከፈጠራ ጋር አጣምሮ ማሳየት ማለት ነው፡፡ ህልውና የድርጊትና የፈጠራ ነፀብራቅ መሆንዋን ማሳየት ማለት ነው፡፡

‹‹እየህ፣ የሰው ልጅ ስለ አካባቢው በሚሰጠው ገለፃ አእምሮው ከማይረካበት ጊዜ ላይ ደርሰናል፡፡ ሰው አካባቢን ከቁጥጥሩ ስር በማዋል ብቻ ሳይወሰን፣ ለመለወጥ በሚታገልበት ወቅት፣ የጊዜአችን ኪነት የትግሉ አካልና ነፀብራቅ እንድትሆን ይፈለጋል፡፡ መሆንም አለባት፡፡ ለዚህ ነው በሶሻሊስታዊ ኪነት ውስጥ እውነታ ህይወትን እንዳለች ገልብጦ በማሳየት ተግባር መወሰን የለበትም የሚባለው፡፡ ተልእኮ አለምን ለመለወጥ የሚረገው ትግል አካል መሆን ነው፡፡ ማለትም የሞራል ለውጥና የህይወት ተሃድሶ ነፀብራቅ፣ የሰፊው ህዝብ እስትንፋስ መሆን አለበት፡፡ ሶሻሊስታዊ እውነታ በሰው ልጅ የማያቋርጥ የሞራል ለውጥ መሻሻል ፍፁም እምነት ማሳደር ማለት ነው፡፡ በህይወቱ፣ በኑሮው ፍፁም የረካ ሰው፣ ሰው አይደለም፡፡ አዳም ከገነት ባይወጣ ኖሮ ዝንጀሮ ሆኖ በቀረ ነበር፡፡ በኔ ግምት፣ ሰው መሆን በዲያሌክቲካዊ ሁኔታ ውስጥ መኖር ማለት ነው፡፡ የኪነት ተልእኮ ይህን ሁኔታ ውስጥ መኖር ማለት ነው፡፡ የኪነት ተልእኮ ይህን ሁኔታ መተርጎም ነው፡፡ ቀላል አይደለም›› አለውና፣ በረጂሙ ተንፍሶ ሰአቱን እንደ ገና ከተመለከተ በሁዋላ፣ ‹‹ለመሆኑ ታሪኩ የሚፈፀምበትን ቦታ በደንብ ታውቀዋለህ?›› ሲል ጠየቀው፡፡

‹‹በሚገባ›› አለ፣ ‹‹እንዲያውም አሳቡን ያስቀልኝ ታመነ የሚባል ዘማች ነው፡፡ እንዴት ያለ ልጅ መሰለህ! ግሩም ወጣት ነው፡፡ ባጋጣሚ ነው የተዋወቅነው፡፡ በነገራችን ላይ፣ ኩብላይ እንደ ጥላን አንብቦአል፡፡ በጣም ያደንቅሃል፡፡ እርሲ ክፍለ ሀገር... ኮፈሌ ነው የዘመተው፡፡ በዘመቻው ወቅት ስላገኘው ልምድ፣ ስላካሄደው ትግልና ስለ ደረሰበት መከራ ሁሉ አንድ ባንድ አጫውቶኛ፡፡ የኢ.ህ.አ.ፓ ጆሌዎች ፀረ አብዮተኛ ነው በማለት አወናብደው እንዴት እንዳሳሰሩትና ገበሬዎች እንዴት እንዳዳኑ ሲያጫውትህ አፍ ያስከፍታል፡፡ ይገረምህና ሁዋላ ደ'ሞ ዲሞክራሲያዊ መብት ለጭቁኖች አሁን የሚለውን መፈክር በመቃወሙ የለየለት ኢ.ህ.አ.ፓ ነው ተብሎ እንዴት እንደ ታሰረና ከሞት አፋፍ እንዴት እንደ ዳነ ሲነግርህ ያሳዝናል፡፡ ይህ ሁሉ መከራና ፍዳ ከደረሰበት በሁዋላ አሁንም በአብዮቱ ላይ ስላለው እምነትና ተስፋ ሲናገር ያስደንቃል፡፡ 'በአብዮቱ ወቅት ባንድ ግለሰብ ላይ የሚደርሰው ማንኛውም መከራ ግምት

ሊሰጠው አይገባም፡፡ ሲሾሙ፥ ሲሽልሙ ድምፃቸውን ከፍ አድርገው አብዮቱ የሚሉ፥ ትንሽ ሲንሸራተቱ ደግሞ ኤጭ! የታባቱ ብለው የሚጥሉ አሉ፡፡ እኛ ሰርተን፥ ተቃጥለን፥ ተጋፍጠን፥ ተማግደን ምን አገኘን? በማለት አኩፌው ቁጭ ያሉ አሉ፡፡ ግን ነገሩ እንዲህ መሆን የለበትም፡፡ ማግኘት ወይም ማጣት፥ መሾም ወይም መሻር ዋጋ የለውም፡፡ የአብዮት ችቦ ከነደደ ከተንቀለቀለ ለኔ ምን ጊዜም ቢሆን ስርጌ ነው' ያለኝ አይረሳኝም፡፡ በሚመጣው ሳምንት አብረን ኮፈሌ ለመሄድ ወስነናል፡፡ በጣም ተባባሪ ነው፡፡ ከኔ ይበልጥ በጉዳዩ ያሰበበት ስለ ሆነ የጣለብኝን እምነት ለማጉደል አልፈልግም፡፡ ሁሉም በእጁ ሁሉም በደጁ ነው፡፡ መፅሀፉ ተፅፎ እንዳለቀ ቁጠረው›› አለው፡፡

‹‹አንተን ባደረገኝ›› አለ ሲራክ ቀንቶ፡፡

‹‹ያንተ መፅሀፍ ከምን ደረሰ?›› ብሎ ጠየቀው፡፡

ሲራክ እጁን በብስጭት አወናጭፎ፥ ‹‹የትም አልደረሰ፡፡ ባለበት ይረግጣል›› አለው፡፡

‹‹ፍቅር ይዞህ ይሆናል...››

‹‹የምን ፍቅር?›› አለ፥ ድምፁን ከፍ አድርጎ፡፡

እስክንድር ሳቀና፥ ‹‹የያዘህ ፍቅር ነዋ›› ብሎ ትንሽ ተከዘና፥ ‹‹እውነት ፍቅር ይዞሃል? ወይስ እንዲያው ለቀልድ ነው? ማለቴ ከእውነታ ለመራቅ? አንድ አይነት ፅላል ውስጥ ያለህ ይመስለኛል›› አለው፡፡

‹‹ምንድን ነው እንዲህ ለማለት ያበቃህ?›› አለ ሲራክ፥ ኮስተር ብሎ፡፡

‹‹እንዲያው መስሎኝ ነው...››

‹‹እኮ በምን ምክንያት?›› አለው፥ ቆጣ ብሎ፡፡

‹‹እንዴት ልበልህ? ኪነታዊ ስራህን በዋዛ ፈዛዛ የምትመለከት አትመስለኝም፡፡ ሚስትና ልጅ አለህ፡፡ ከሁሉም በላይ ደሞ ጠንካራ ሰው ትመስለኝ ነበር...››

‹‹ማፍቀር ደካማነት ነው?››

«እንደሱ ማለቴ አይደለም፡፡ ፅላል የሚያጠቃው ሰው አትመስለኝም ነበር፡፡ ያሰብክበት አይመስለኝም» አለና፥ እስክንድር ጥርሱን ወደ ውስጥ ገፋ አደረገ፡፡

«ምኑን?»

«አንተ ለቀልድ ወይም ቅድም እንዳልኩት ከእውነታ ለመራቅ ብለህ ይሆናል፡፡ ግን ሰብለ ፍቅር ቢይዛትስ? በዚህ የተነሳ ቤትዋ ቢፈርስስ? ያኔ ምን ታደርጋለህ? ሚስትህን አባረህ እስዋን ታገባለህ? ምን ልታደርግ ነው? ከባድ የሞራል ጥያቄ ነው፡፡

«ላንተም ሆነ ለእስዋ ሃላፊነት አለብህ፡፡ ልትጎዳት እንደማትፈልግ እርግጠኛ ነኝ፡፡ እስቲ አስብበት፡፡ በኔ ግምት ቀልዱን አቁመህ ብእርህን ብታነሳ ይሻላል፡፡ ላንተም ሆነ ለእስዋ የሚበጀው ይኸው ነው፡፡ ብቻ በግል ጉዳይህ ገብቼ ስለ ዘባረኩ ይቅርታ» አለውና፥ «እንዲያውም የመምጫዋ ሰአት ደርሶአል፥ እኔም ቀጠሮ አለኝ» ብሎ ክፍሉን ጥሎለት ሲወጣ፥ ሲራክ በልቡ «ሜርድ» አለ፡፡

እስክንድር ወጥቶ ከሄደ በሁዋላ፥ የተናገረው ነገር ሙሉ ትርጉሙ ቁልጭ ብሎ ታየው፡፡ ከዚህ በፊት አስቦበት የማያውቀው ጉዳይ በመሆኑ ተጨነቀ፡፡ ከሰብለ ጋር ፍቅር ይዞኝ ይሆን? ወይስ እስክንድር እንዳለው ፅላላዊ ስሜት ነው? እና ይህ ፅላል ወዴት ነው የሚያመራው? ብሎ አሰበ፡፡ በመካከላቸው የተፈጠረው ግንኙነት ወዴት እንደሚያመራ ሊታየው አልቻለም፡፡ ዝም ብሎ አቀርቅሮ ቆመ፡፡ ወጥመድ ውስጥ እንደ ገባ ያህል ተሰማው፡፡ ግን በይበልጥ የሚያስበው ስለ ራሱ ሳይሆን ስለ ሰብለ ነበር፡፡ —አስርቱ ቃላት በህይወታችን ውስጥ ቦታ አላቸው ብለህ ነው? እንወያይባቸዋለን፥ እናቆላጽሳቸዋለን፥ ግን ማናችንም አናምንባቸውም፡፡ እነዚህን ህጎች በተግባር የሚያውል የለም፡፡ በህይወታችን ውስጥ ቦታ የላቸውም፥ እያለ ሲያስብ- በሩ ሲንኳኳኩዋ አሳቡን እርግፍ አድርጎ ጥሎ ዘሎ በሩን ከፈተ…

«ልክ በሰአትዋ ከች» አለችና አንገቱ ላይ ጥምጥም…

«እኔም ናፍቄሽ ነበር» ብሎአት፥ አንገትዋ ውስጥ ሽጉጥ…

ወፎች ዘመሩ፡፡ ተራሮች ማህሌት ቆመው ቅዳሴው ሰመረ፡፡ የቤተመቅደስ ጡዋፍ ተንቀለቀለ፡፡ ጉሞች ወደ ከርቤ፥ ወደ ባህር እጣ

ተለውጠው ተነን፡፡ የባህር ሞገድ ተነስቶ ወደቀ፡፡ ስትንሳፈፍ የቆየች ህይወት መልህቁዋን ጣለች፡፡ ዝም – ዝምታ፡፡

‹‹ይህች ህይወት!›› አለችና ቀና ብላ፡፡

‹‹ውብ ናት›› አላት፡፡

‹‹ግን አጭር ነች›› አለች፡፡

‹‹መሆንዋ በጀ...››

‹‹ለምን ልጄ?››

‹‹አጭር ባትሆን ኖሮ እንዲህ አትጥመንም ነበር...››

ትንሽ ቆየችና፥ ‹‹ለምንም ነገር ደንታ ያለህ አትመስልም›› አለችው፡፡

‹‹እንዴት ማለት?››

‹‹ስለ ፍቅር፥ ስለ ሰው፥ እንዴት ልበልህ?››

‹‹ደራስያን አድገው እያበቁም፥ ለዚህ ነው፡፡››

‹‹ስለኔ ምን ይሰማሃል?›› ስትል ጠየቀችው፡፡

ቀጥታ መልስ አልሰጣትም፡፡

‹‹እየሞቀች የምትሄድ የጠዋት ፀሀይ ነሽ›› አላት፡፡

‹‹ፍቅርህ እሳት ውስጥ ለምትገባ ሴት ይብላኝ!›› አለችው፡፡

‹‹ለምን?››

‹‹የእሳት ራት ሆና ትቀራለች፡፡ ታቃጥላለህ እንጂ አትነድም፡፡ ፍቅር ታስይዛለህ እንጂ ፍቅር የሚይዝህ አትመስልም፡፡››

ግንባርዋ ላይ ሳማትና ዝም አለ፡፡

ክንዱን እንዳንተራሳት በጀርባው ተጋድሞ ከዚህ በሁዋላ ወዴት? ህይወት በእውነት እየሳቀችልን ነው ወይስ እያሾፈችብን?

እውነታ ነው ወይስ ዕላል? ወይስ የሞኞች ገነት ውስጥ ነው ያለነው? እያለ ማሰብ ሲጀምር፣ ሰብለ ድንገት ከክንዱ ላይ ቀና ብላ፣ ‹‹እትዬ አልታዬ የሚባሉትን ሴት ታውቃቸዋለህ?›› ስትል ጠየቀችው፡፡

‹‹ማን አልሽን?›› አላት፡፡

‹‹እትዬ አልታዬ...››

‹‹ኦ-እትዬ አልታዬ?›› ብሎ የወርቅ ጥርሳቸው ብልጭ ሲል እየታየው፣ ጎረቤት ቡና ሲወቀጥ የሚቆመው ትልቁ ጆሮአቸው በአይነ ህሊናው እየመጣበት፣ እጣን ሲጤስ ከሩቅ የሚያሸተው ረጅም አፍንጫቸው ከፊቱ እየተደቀነበት፣ የቡና ጀበና ከጉልቻ ላይ ገና ዱብ ሲል ሲኒአቸውን በቀይ መሀረብ ጠቅለው በረጅም ቁመናቸው ጎተት እያሉ ብቅ የሚሉት ትዝ እያለው፣ ‹‹አውቃቸዋለሁ፡፡ ጎረቤቴ ናቸው፡፡ እንዲያውም ይግረምሽና ያጋፋሪ እንደሻውን አሳብ ያገኘሁት ከእሳቸው ነው›› ብሎአት፣ ትራሱን አመቻችቶ ከአንገቱ ቀና ካለ በሁዋላ፣ ‹‹በምን ተገናኛችሁ ልጄ?›› አላት፡፡

‹‹እትዬ አልታዬ›› አለች፡- ‹‹ከህፃንነቴ ጀምሮ ነው የማውቃቸው፡፡ ድሮ ጎረቤት ነበርን፡፡ ሲኒ ይዘው ቡና በፈላበት ሲዞሩ ነበር የሚውሉት፡፡ አሁንም አልፎ አልፎ ይጠይቁኛል፡፡ አይ አማርኛ፣ አይ ለዛ፣ አይ ቀልድ! የደረሰ ጎረምሳ ሲያዩ ምን ይላሉ መሰለህ? 'ይኸ ሎጋ ወይ ህይወት፣ እኔ አልታዬ ወደ መቃብር፡፡ በመንገድ ተላለፍን እቴ' ብለው እንትፍ እንትፍ ይሉበታል›› አለችው፡፡

‹‹ብጣም የሚደነቁ ሴት ናቸው፡፡ በቀደም ለት ሰፈራችንን እረብሸው ነው የዋሉት፡፡ የሚገርም ነው፡፡ እንደዚያን ቀን ልቤ ተነክቶ አያውቅም፡፡ ጥዋት ከቤት ልወጣ ስል ጩኸት ሰማሁ፡፡ ዕጌ ብቅ ብላ ጩኸቱ ከየት አቅጣጫ እንደሚመጣ ከዳመጠች በሁዋላ፣ 'እትዬ አልታዬ ናቸው' አለችኝ፡፡ 'መርዶ ሰምተው እንደሆን?' አልኩዋት፡፡ 'የማንን መርዶ? በዚህ አለም ላይ ምን ዘመድ አላቸውና!' ብላኝ፣ ለማንኛውም ነገር ተያይዘን ሄድን፡፡ ጎረቤቱ ሁሉ መጥቶ ግጥም ብሎአል፡፡ እትዬ አልታዬ ራሳቸውን ይዘው፣ 'ጉዴን አየሁት! ዛሬ ገና የህይወት አመድ አፋሽ መሆኔ ታወቀኝ' እያሉ እዬዬአቸውን ያቀልጣሉ፡፡ በስንት ግልግል ተይዘው ምን እንደሆነ ሲጠየቁ ጉዱ ምን ሆኖ ተገኘ መሰለሽ? አንዲት ርግብ ከቤታቸው ታዛ ስር ጫጩት ፈልፍላ ኖሮ እየበረረችና እየ መጣች የለቃቀመችውን ለጫጩቶችዋ ስታቀብል አይተው ነው በመከንነታቸው አዝነው እዬዬአቸውን ያቀለጡት፡፡ ታዲያ ነገሩ ገረመኝና፣ 'ምፍ ጫጩቶቹዋን ስትመግብ

ገና ዛሬ ነው ያዩት?' ስላቸው ጊዜ፥ 'አዬ ልጄ፥ ሳይ የኖርኩት ጉዳይ ነው፡፡ ትርጉሙ ግን የገባኝ ዛሬ ነው' አሉኝ፥ እንባቸውን እያዘሩ፡፡ 'የምን ትርጉም?' አልኩዋቸው፡፡ 'የህይወቴ፡፡ ያለዘር አፈር፥ ትቢያ ሁኜ መቅረቴ፡፡ ከመቃብር ባሻገር ምን ስም አለኝ? ምንስ ይቀረኛል? እንደ ሰው ማህፀን ሰጥቶኝ ነበር፡፡ እንደ ድንጋይ ዘረ–ቢስ ሲያደርገኝ!' ሲሉ የሰማ ጎረቤት ሁሉ ተዪው... እንባ በእንባ ይራጭ ነበር›› ብሎ፥ ‹‹ለመሆኑ መቼ ነው ቤትሽ የመጡት?›› ሲል ጠየቃት፡፡

‹‹ትናንት፡፡››

‹‹ስለኔ ምን ጠየቁሽ ታዲያ?››

‹‹ስላንተ ምን ለማወቅ እንደ ፈለጉ አላውቅም፡፡ ምናልባት ስላንተ የጠየቁኝ አንድ መስሪያ ቤት ውስጥ መስራታችንን በማወቃቸው ይሆናል፡፡ ጥሩ ደራሲ ነው፡፡ አውቀዋለሁ፡፡ ብዙ ጊዜ እንገናኛለን አልኩዋቸው›› አለች፥ ፀጉርዋን እያስተካከለች፡፡

ግንባርዋ ላይ ሳማትና፥ ‹‹ምን አሉሽ ታዲያ?›› አላት፡፡

‹‹ሌላ ምንም አላሉኝ፡፡ ብቻ 'ሚስቱ ደራሲ እንዲሆን አትፈልግም' አሉኝ፡፡ 'ለምን?' ብዬ ብጠይቃቸው፥ 'እስዋ በሰላም ወጥቶ በሰላም ስራውን ሰርቶ፥ ሙሉ የወር ደሞዙን አምጥቶ ቤቱን የሚያቀና ባል ነው እንጂ እንደ፥ ደብተራ ቀለም የሚለቀልቅ ሰው ደስ አይላትም ሲሉኝ፥ ምን አሰብኩ መሰለህ? በልቤ 'ምን ነው ባል ቡተለዋወጥ'ን?' አልኩ›› አለችና፥ እቅፍ አደረገችው፡፡ ቆየችና፥ ‹‹ደራሲ እንዳትሆን ለምንድን ነው የምትፈልገው?›› ብላ ጠየቀችው፡፡

በፊት ያሳተመው መፅሀፍ በሙሉ ተሽጦ ቢያቅም፥ ስላመጣበት እዳና በኑሮው ላይ ስላደረሰው ችግር አወራላትና፥ ‹‹በዚህ ብቻ ሳይሆን፥ እንድፅፍ የማትፈልገው ፖለቲካ ውስጥ ገብቼ የታሰርኩ እንደሆን በማለት እየሰጋች ነው፡፡ 'ጊዜው አስተማማኝ አይደለም፡፡ ለምን ፅፈህ ራስክን ታጋልጣለህ? ወረቀት የያዘው አይለቅም፡፡ ጌታዋን ያመነች በግ ላትዋን ደጅ ታሳድራለች አሉ፡፡ ሞኝነት ነው፡፡ አይምሰልህ፡፡ ደ'ሞ የቤተሰብ ሃላፊ መሆንክን አትርሳ፡፡ አንተ አንድ ነገር ብትሆን እኛንም ጭምር ይዘህ ነው የምትሞተው፥ ብቻህን አለመሆንክን እወቅ' ትላለች፡፡ ታዲያ በመጥፎነት አይደለም ይህን ሁሉ የምትለው፡፡ ከቤተሰብዋ ደህንነት የሚበልጥባት ነገር እንደ ሌለ በማሰብ ነው›› ብሎ፥ ካጫወታት በሁዋላ፥ ሰብሰ አቀርቅሮ ሲታሰብ ቆየችና፡-

‹‹የድሮ ሚስትህስ?›› አለችው፡፡

‹‹እንዴት ማለት?››

‹‹ማለቴ፣ እንዴት ነበረች?››

‹‹ከምን አንፃር?››

ጥያቄዋን በጥያቄ እየመለሰ ስላስቸገራት ብሽቅ ብላ፣ ‹‹ከሁሉም አንፃር!›› አለች፡፡

‹‹ምን ያደርግልሻል?››

‹‹ማወቅ እፈልጋለሁ!››

የሁኔታዋ መለወጥ እያስገረመው፡፡ ‹‹ከየት ልጀምርልሽ?›› አላት፡፡

‹‹ከመጀመሪያው›› አለች፣ ፍርጥም ብላ፡፡

ሲራክ ስለ ድሮ ሚስቱ ስለ ማርታ እንስቶ መናገር አይወድም፡፡ በእስዋ ላይ ቂሞት፣ ወይም ከእስዋ ጋር የወደፊት ተስፋ ስላለው አይደለም፡፡ የሞተ፣ የተዳፈነ ትዝታ ነው ብሎ ስለሚያስብ ነው፡፡ ሆኖም ያንን የሞተ ትዝታ እንደ ገና ለመቀስቀስ እየተጨነቀ፣ ‹‹የኔና የማርታ ጋብቻ የዘመኑ ታላቅ መደባዊ ጋብቻ ነበር፡፡ በኔ ያልቀና በእስዋ ያልተገረመ አልነበረም›› ሲል ከእፉ ነጠቀችና፦

‹‹ለምን?›› አለችው፡፡

‹‹ምክንያቱም›› አለ፦ ‹‹እኔ ያጣሁ የነጣሁ መናጢ ድሀ፣ እስዋ የስንት ባላባትና መኳዋንንት ዘር በመሆንዋ ነው፡፡ የስንቱ መኳዋንንትና መሳፍንት ልጆች፣ የንጉስም ቤተሰቦች ጭምር ወርቅ እናንጥፍልሽ እያሉ ደጅ ሲጠንዋት እኔን መርጣ በማግባትዋ፣ ምን አይነትዋ ሃይማኖተኛ ናት ያላለ አልነበረም፡፡››

‹‹መጀመሪያ እንዴት ነው የተገናኛችሁት?››

‹‹አንድ ፓርቲ ላይ ነው የተገናኘነው›› አለ፣ ሁኔታውን እያስታወሰ፦ ‹‹አንድ እሩቅ ነበራት፡፡ ፓርቲው ላይ እስዋን ትቶ፣ ለማስቀናት ነው መሰለኝ፣ ከሌሎች ጋር ይዳራ ነበር፡፡ እጠገቤ ስለ

ነበረ የተቀመጠችው መነጋገር ጀመርን፡፡ ከጥቂት ጊዜ በሁዋላ መፃህፍት አለም ውስጥ ገባን፡፡ ድርሰት የምትወድ መሆንዋን ተረዳሁ፡፡ ሰው ሁሉ ሲጨፍር ሁለታችን ስላነበብናቸው አንዳንድ መፃህፍት አንስተን ስንወያይ አመሸን፡፡ በመጨረሻ፥ 'እንደ ዛሬ ጥሩ ጊዜ አሳልፌ አላውቅም' ብላኝ፥ የስልክ ቁጥርዋን ሰጥታኝ ተለያየን፡፡

‹‹ከስንት ሳምንት በሁዋላ አንድ ቀን ትዝ ብላኝ ደወልኩላት፡፡ በቀጠሮ ተገናኘን፡፡ 'ቤትህን ካላየሁ' ብላ ድርቅ አለች፡፡ እንዲት ዛኒጋባ ውስጥ ነበር የምኖረው፡፡ በሸንጣሙ መኪናዋ በስንት መከራ ከምኖርበት መንደር ገብታ ቤቴን ካየች በሁዋላ፥ 'ከዚህ የበለጠ ሀብት በዚህ አለም ምን አለ?' ያልኩዋት ትዝ ይለኛል፡፡

‹‹በስንተኛው ቀን እንደ ሆነ አላውቅም፥ ተመልሳ መጥታ ቤትዋ ወሰደችኝና ከወላጆችዋ ጋር አስተዋወቀችኝ፡፡ ትንሽ ቆይተው አባትዋ ስለ አባቴ ጠየቁኝ፡፡ 'ምን ያደርግልዎታል፡፡ አያውቁትም' አልኩዋቸው፡፡ 'እንዴት?' አሉኝ፡፡ 'የሚታወቅ አይደለም፡፡ ስም፥ ክብር፥ ማእረግ የለውም' አልኩዋቸው፡፡

‹‹'አባባልህ አልገባኝም' ሲሉ ጊዜ ነገሩን ለማሳጠር፥ 'ጭሰኛ ነው፡፡ ስም የለውም' አልኩዋቸው፡፡ ውይይታችን ቀስ በቀስ ወደ ፖለቲካ አመራር፥ ለአገራቱና ለህዝቡ ስለ ፈፀሙት ስራ አንድ ባንድ ንግግር ካደረጉልኝ በሁዋላ፥ 'አሁን ስላለው የፖለቲካ ሁኔታ ምን ታስባለህ?›› አሉኝ፡፡ 'ስር–ነቀል የሆነ ለውጥ፡፡ ሌላ የማስበው የለኝም' ስላቸው ጊዜ፥ ተቆጥተው 'ለምን?! እስቲ ንገረኝ?' አሉኝ፡፡ ስለ መሬት ስራት፥ ስለ ማይምነት፥ ስለ ትምህርት አቅዋም መዛባት ሳሜውታቸው ሲያዳምጡኝ ቆዩና፥ 'ስለ አገርህ ምንም አታውቅም፡፡ እንደ ሌሎቹ ወጣቶች ሁሉ የተሸነቀረ ወጪ ነህ፡፡ እኛ ስንት ዘመን በጥበብና በትእግስት ታግለን በመከራ የገነባነውን ስርአት ማህበር ባንድ አዳር ልታፈርሱ ነው የምትፈልጉት፡፡ አገራችሁንና ህዝቡን አታውቁትም፡፡ ስር የላችሁም፡፡ ወፍ ዘራሽ፥ የውሀ ላይ ኩበት ናችሁ' ሲሉኝ፥ እኔም ሞቅ አለኝና፥ 'ለምን አናውቅም? እናውቃለን እንጂ!' አልኩዋቸው፡፡ 'ምንድን ነው የምታውቀው' አሉኝ፡፡ 'የጥቂት ጉልተኞች፥ የብዙሀኑ ጭሰኞች አገር መሆንዋን ለማወቅ ምን መመራመር ያስፈልጋል? ያለ፥ የሚታይ ተጨባጭ ነገር ነው' እያልኩ ለማስረዳት ስሞክር፥ 'ልጅ ለእናትዋ ምጥ አስተማረች አሉ፡፡ ምንም አታውቅም፡፡ ለዚህ ነው የተሸነቀረ ወጪ ነህ የምልህ፡፡ ከሰባ አመት በላይ በስልጣን ላይ ኖሬአለሁ፡፡ ደንቆሮ ደ'ሞ አልምሰልህ፡፡ የኦክስፎርድ ዩኒቨርሲቲ ምሩቅ ነኝ– በፖለቲካዊ ኢኮኖሚ፡፡ ልንገርህ፡፡ በደፈናው ጭሰኛ ትላለህ እንጂ ስንት አይነት የመሬት ስራት ባገራችን እንዳለ እንኩዋን አታውቅም፡፡

ምንም የምታውቀው ነገር የለም፡፡ የማገዘነው ለዚች አገር ያለኝ ከፍተኛ ተስፋ እንዳንተ ባሉ ሰዎች እጅ መውደቁ ነው፡፡ በከንቱ ነው ስለፋ የኖርኩት ማለት ነው፡፡ ያሳዝናል' እያሉ ሲናገሁብኝ እኔም እልክ ይዞኝ፣ 'ምን ያሳዝናል ክቡርነትዎ፡፡ እያንዳንዱ ትውልድ የታሪክን ህግ ተከትሎ ጊዜውን በራሱ አምሳል እንደ ገና መፍጠሩ የማይቀር ሂደት ነው፡፡ አሮጌው ስርአት ለአዲሱ ቦታ መልቀቅ አለበት' ስላቸው፣ ዱላ ቀረሽ ጠብ ተፈጥሮ ካሁን አሁን ከቤታቸው ያስወጡኛል ስል፣ ማርታ መጥታ ገላገለችን፡፡

‹‹በሌላ ቀን ቤቱ መጥታ፣ 'ቤት እንሂድ' ስትለኝ፣ 'አብደሻል እንዴ?' አልኩዋት፡፡ 'ለምን?' ብላ ጠየቀችኝ፡፡ 'እንዴ፣ አባትሽን እንደዚያ ደፍሬ ተናግሬአቸው ሁለተኛ ቤታቸው ብደርስ አያስደበድቡኝም? አሽከሮቻችሁ እንኩዋን ተማተው እንዲሁም ሲያዩዋቸው ያስፈራሉ፡፡ ምኔ አብድ ነው!' አልኩዋት፡፡ ሳቀችብኝና፣ 'አይምሰልህ፡፡ ዳዲ ባንተ ላይ ያሳደረው ግምት ጥሩ ነው፡፡ እኔም ገርሞኛል፡፡ እንዲህ አይነቱን ግትር ከየት ነው ያገኘሽው? እዚህ እንደምታመጪአቸው ሌሎች ጎረምሶችሽ ዝም ብሎ፣ እምን፣ እሺ፣ የሚል አይደለም፡፡ ብዙ አንብቦአል፡፡ ግን የተሳሳተ አስተሳሰብ ነው ያለው፡፡ እሱን ልክ ማግባት አለብኝ፣ ብሎ እልክ ይዞታል' አለችኝ፡፡ እሺ ብዬ ሄድኩ፡፡ እንደ መጀመሪያ ቀናችን ክርክር ተነስቶ ስለ ሜናርድ ኬንዝና ስለ ካርል ማርክስ አንስተን ስንከራከር ዋልን፡፡

‹‹ከዚያ በሁዋላ እየተገናኘን ስለ ኢኮኖሚ፣ ስለ ፍልስፍና መከራከር የተለመደ ነገር ሆነ፡፡ አንድ ቀን የተናገሩኝ ሁልጊዜ ትዝ ይለኛል፡፡ የታሪክን ሂደት የሚያንቀሳቅሰው የመደብ ትግል ነው፣ ታሪክ ሰሪውም ሰፊው ህዝብ ነው በሚል እርእስት ስንከራከር ከቆየን በሁዋላ፣ ተናደው፣ 'እኔ፣ ስላሳ አመት ሙሉ ምንም ታሪክ አልሰራሁም ማለት ነው፤ አይደለም? ሰፊው ህዝብ የምትለውን ተወው፡፡ ህዝብ እንደ መሩት ነው የሚሄደው፡፡ ጌታኖ ሞስካ የፃፈውን The Ruling Class አላነበብክም? 'The trait of civilization is determined by the elites in any given society' ይላል፡፡ ሰፊውን ህዝብ ተወው፡፡ ታሪክ ሰሪው ሰፊው ህዝብ ነው ብሎ ነገር የለም፡፡ ንጉሱም እንደኔ ታሪክ አልሰሩም፡፡ ለኢትዮጵያ ሞቼአለሁ፡፡ ሰርቻለሁ፡፡ ግን ወጣቱ ትውልድ ውለታ ቢስ ነው፡፡ ከምን ላይ እንደ በቀላችሁ አላውቅም!' እያሉ ደም ብዛታቸው እስኪነሳባቸው ድረስ ሲናገሁብኝ ሰማሁና፡፡ 'ታሪክ ሰሪው ሰፊው ህዝብ ነው ሲባል'ኮ ግለሰቦች በታሪክ ውስጥ ሚና የላቸውም ማለት አይደለም፡፡ ወሳኙ ነገር ለየትኛው መደብ ነው የቆሙት? ለሚለው ጥያቄ የሚሰጠው መልስ ነው' ስላቸው፣ 'ለመሆኑ ለምንድን ነው እዚህ የምትመጣው?' ብለው ጠየቁኝ፡፡ ጥያቄው ስላልገባኝና ዱብ

እዳ ስለሆነብኝ 'አልገባኝም' አልኩ፡፡ ኢንሱሊን ዋጡና፥ 'ማለቱ፥ ሰዎች እዚህ ቤት የሚመጡት ያለ ምክንያት አይደለም፡፡ ጡት ለመጥባት የሚመጡ አሉ፡፡ ሚስቴ እያለች እኔን ይጠይቁኛል፡፡ የኔ ጡት ደረቅ ነው፡፡ ልጆን ክርስትና አንሳልኝ ብሎ የሚመጣው ሰው ቁጥር አይጣል ነው— ስንት ስራ የፈታ ቄስ እያለ፥ የበላይ ጠባቂ እንድሆንላቸው፥ ለሹመት፥ ለሽልማት እንድደግፋቸው፥ እንዳማልዳቸው ደጄ የሚኮለኮሉ ብዙ ናቸው፡፡ ያንተ አላማ ግን የተለየ ነው' ሲሉ ምን ሲሉኝ ይሆን? ብዬ እያላበኝ ሳስብ፥ 'ልታናድደኝ ነው የምትመጣው አይደለም? ስለ አለም ታሪክ በተለይም ስለ ኢትዮጵያ ከኔ ብዙ የምትማረው ነገር አለ፡፡ ግትርነትና ጥራዝ ነጠቅነት እውቀት አይደለም፡፡ ከመፅሀፍ ይልቅ እድሜ ብዙ አስተምሮኛል፡፡ ይህን መቀበል አለብህ፡፡ እንድትቀበል ባላደርግ ደግሞ እኔ ሰው አይደለሁም!' አሉኝ›› አላትና፥ ነገሩን አቋርጦ፥ ሰብለን ይቅርታ ጠየቃት፡፡

‹‹ይቅርታው ለምንድን ነው?››

‹‹ደራሲነቴ ስቦኝ ብዙ ነገር ተናገርኩ፡፡ ግን ይህን ሁሉ ያመጣሁት በኔና በአባትዋ መካከል በተፈጠረው ፍልሚያ፥ የእኔና የማርታ ግንኙነት እየጠነከረ ሊሄድ እንዴት እንደ ቻለ ለማሳየት ነው›› አላት፡፡

‹‹ከማርታ ጋር ፍቅር፥ ከአባትዋ ጋር ፍልሚያ መሆኑ ገብቶኛል›› ብላ ቀሪውን ታሪክ ለመስማት በመጉዋጉዋት፥ ‹‹እሺ፥ ከዚያ በሁዋላስ ምን ሆነ?›› አለች፡፡

‹‹ከዚያ በሁዋላማ›› ብሎ፥ ታሪኩን ቀጠለ፥ ‹‹እኔና ማርታ እያዘወተርን አብረን መውጣት ጀመረን፡፡ ከአባትዋ ጋር ያለን ፍልሚያም ቀጠለ፡፡ ከጊዜ በሁዋላ ከማርታ ጋር ስለ ጋብቻ መወያየት ጀመርን፡፡ 'የመንግሥቱ ለማን አላቻ ጋብቻ እንብበሻል? ጉዋደኞች መሆናችን ያበቃል፡፡ ስለ ጋብቻ ማሰብ ግን ከንቱ ነው' ስላት 'ለምን እንዲህ ትላለህ? እኔ ገንዘብ ወይም ማእረግ አይደለም የማገባው፥ ሰው ነው፡፡ ያ ሰው አንተ ነህ፡፡ ገንዘብ አለኝ፡፡ የራሳችን ቤት ይኖረናል፡፡ ካንተ የሚጠበቀው ቁጭ ብለህ መፃፍና እኔን መውደድ ነው፡፡ ከዚህ የበለጠ ደስ የሚል ስራ ምናለ? ምናልባት እኔንና ድስትን እኩል ላትወድ ትችል ይሆናል፡፡ ግድ የለም፡፡ ድስት የመጀመሪያ ፍቅርህ እንደ ሆነች ይገባኛል፡፡ ይህን ያህልም ራሴን ወዳድና ቀናተኛ ስላልሆንኩ ፍቅርህን አልሻማም፡፡ ለሁለታችንም ጊዜ እንደሚኖርህ ተስፋ አደርጋለሁ' ትለኝ ነበር - ሁልጊዜ፡፡

«ፍቅራችን እየጠነከረ ሄደ። ግን ቀላል አልነበረም። እኛን ለመለያየት የማይደረግ ሙከራ አልነበረም» ሲል፣ ሰብለ ነገሩን አቋዋረጠችና፣ «ቤተሰቦችዋ?» አለች።

«ቤተሰቦችዋስ አይደሉም» አለ፦ «ለጋብቻ የሚፈልግዋት ሌሎች ሰዎች። የመጥፎነታቸው ብዛት፣ 'ውቤ በረሃ ዘወትር ከሚያድር ርካሽ ሰው ጋር እየወጣሽ ለምን ራስሽንና ቤተሰብሽን ታስደቢያለሽ?' እያልዋት ሊያጣሉን ይሞክሩ ነበር።»

«እውነት ውቤ በረሃ ታድር ነበር?»

ሳቀና፣ «አዎን፣ ውቤ በረሃ አድር ነበር» አለ፦ «ግን ለብልግና ስል ብቻ አይደለም። ስለ ውቤ በረሃ ህይወት አንድ ልብ ወለድ እፅፍ ነበር። ስለ አንድ ነገር ሲፅፉ በተቻለ መጠን ህይወቱንም ጭምር እየኖሩ መፃፍ ጥሩ ነው። አለዚያ መፃፉ የህይወት ትክክለኛ ነፀብራቅ ሊሆን አይችልም።»

«ታትሞ ወጥቶአል?» አለች።

«አይነጋ ለሲቱ? አልታተመም። ተፅፎ ቁጭ ብሎአል። አንድ ቀን ይታተም ይሆናል» ብሎ የነገሩ መንስኤ ምን እንደሆነ ሲያስብ ቆየና፣ «ማርታ ስትጠይቀኝ አልደበቁዋትም። ምክንያቱን ነገርኩዋት። ስለ መፅሀፉም አጫወትኩዋት። እስዋ ነገሩ ቢገባትም፣ አባትዋ በጉዳዩ በጣም እንዳሰቡበት ነገረችኝ። 'ከዚህም ከዚያም ከፍተኛ ተፅእኖ እየተደረገበት ነው' አለችኝ። 'ምን የሚያደርጉ ይመስልሻል ታዲያ?' አልኩዋት። 'ውጪ አገር ሊልኩኝ ካሁኑ ወስነዋል' ብላ፣ እያለቀሰች ነገረችኝ። ወር በማይሞላ ጊዜ ውስጥ ወደ እንግሊዝ አገር ሄደች። እልህ ያዘኝ፣ ተከትያት ለመሄድ ወሰንኩና የነፃ ትምህርት እድል መፈለግ ጀመርኩ። ኬምብሪጅ ዩኒቨርሲቲ ያለ ምንም ችግር ማመልከቻዬን ተቀብሎ መልስ ላከልኝ። የአውሮፕላን ቲኬቱም መጣልኝ። ፓስፖርት ላወጣ ሄድኩ። ከነገ ወዲያ ተመለስ አሉኝ። የተባለው ከነገወዲያ ደረሰና ሄድኩ። ሌላ ሳምንት፣ ሌሎች ሳምንታት አለፉ። ነገሩ ገባኝ» አለ።

«ምን?» አለች ሰብለ።

«እንግሊዝ አገር እንድሄድ የማይፈልግ ሰው እንዳለ» አላት።

«አባትዋ?»

«ምናልባት...»

«እንዴት አወቁና?»

«ባለስልጣን ብዙ አይንና ጆሮ አለው፡፡»

«ምን አደረክ ታዲያ?»

ሲራክ ትከሻውን ነቀነቀና፥ «ምን ላደርግ እችላለሁ ብለሽ ነው!» አለ፡- «ለተንኮሉ አልኩና የእንግሊዝ አገሩን ትቼ አሜሪካን አገር መፃፃፍ ጀመርኩ፡፡ ሚቺጋን ዩንቨርሲቲ እንደሚቀበለኝ አረጋገጠልኝ፡፡ ፓስፖርት ጠየቅሁ፡፡ በሶስተኛው ቀን ተሰጠኝ፡፡ ሄድኩ፡፡ ግን አሜሪካን አገር ለመቆየት አልቻልኩም፡፡»

«ለምን?»

«ልቤ እንግሊዝ አገር ሆኖ እንዴት አድርጌ! እዚያው ሆኜ እንግሊዝ አገር ነፃ ትምህርት ለማግኘት ሞክሬ ነበር፡፡ አልሆነልኝም፡፡ ጥዬ ተመለስኩ» አላት፡፡

«ድግሪህን ሳታገኝ?»

«ለድግሪ ደንታ አልነበረኝም፡፡ ደራሲ ለመሆን ለሚፈልግ ሰው ድግሪ አያሻውም፤ የሚያስፈልገው ታላቅ ድርሰት ብቻ ነው፡፡»

«እሺ?»

«እዚህ ተመልሼ አንድ አመት ያህል ከቆየሁ በሁዋላ፥ ቀስ ብዬ ፈረንሳይ አገር ነፃ ትምህርት አገኘሁና ማንም ሳይነቃብኝ ሄድኩ» ብሎ እየተከዘ፥ «ኤክስ፥ አሮጊቶችና ሽማግሌዎች ተሰብስበው እለተ ሞታቸውን የሚጠብቁባት ከተማ ናት፡፡ ቁጭ ብለው ሞት ያሸታሉ፡፡ ትከ ብለው የሚመለከቱት መቃብር ነው፡፡ እርጅናቸው የሚጋባ ይመስላል፡፡ ግን የኤክስ ሰማይ ሁልጊዜ የጠራ ነው፡፡ ለመሬት የቀረበ ይመስላል፡፡ ማታ ጨረቃዋና ከዋክብቱ የተንጠራራ ሰው በእጁ የሚነካቸው ይመስላሉ» አላትና፥ «ደስታዬ ግን ይህ አልነበረም፡፡ ስለ ትምህርቱም ግድ አልነበረኝም፡፡ ማርታ ቅርቤ መሆንዋ ነበር የደስታዬ ምንጭ፡፡ እንደ በፊቱ በመካከላችን ያለው ውቅያኖስ አይደለም፡፡ እንግሊሽ ቻነል የተባለው የባህር ስርጥ ነበር የሚለየን፡፡ ስርጡን አቋርጣ መጥታ ትጠይቀኛለች፡፡ እኔም እየሄድኩ አያታለሁ፡፡

ለአረፍት ሲዘጋ ጀኖዋ፣ ፍሎሬንስ፣ ቪኔስ እየሄድን አብረን ያሳለፍናቸው ጊዜያት አሁን ትዝ ይሉኛል፡፡ በአይኔ ይመጣሉ›› ሲል፡-

‹‹እረ!›› አለች ሰብለ፣ ልውጥ ብላ፡፡

ስሜትዋን ሳያጤን ታሪኩን ቀጠለ፡- ‹‹እንዲሁ እያልን አራት አመት አለፈ፡፡ ክፍል የገባሁበት ጊዜ ቢቆጠር ካንድ አመት አይበልጥም›› ሲል፡-

‹‹ምን ትሰራ ነበር ታዲያ?›› አለች፣ ከንፈርዋን ጣል አድርጋ፡፡

‹‹እፅፍ ነበር፡፡ 'መዶሻና ማጭድ' በሚል አርእስት አንድ ልብ ወለድ ድርሰት ጀምሬ ነበር፡፡ ፈረንሳይ አገር በነበሩት ኢትዮጵያውያን ተማሪዎች ህይወት ላይ የተመሰረተ ታሪክ ነው፡፡ ፈረንሳይ አገር በደረሱ በስድስተኛው ወር ውስጥ ሁሉም ማርክሳዊ ይሆናሉ፡፡ 'የካፌ አብዮተኞች' ይበዙ ነበር፡፡ በተለይም አዲስ የተለወጡት ከኛ ወዲያ ማርክሳዊ ላሳር ነው በማለት ያስቸግሩ ነበር፡፡ ትንሽ እውቀት አደገኛ ነው፡፡ ታዲያ ይግረምሽና አብዛኞዎቹ ተራማጅ፣ አብዮተኛ፣ ማርክሳዊ የሚሆኑት ድግሪያቸውን እስኪያገኙ ድረስ ብቻ ነበር፡፡

‹‹ድግሪአቸውን እንዳገኙ ማርክሳዊ ጭምብላቸውን አውልቀው ጥለው በሚቀጥለው አይሮፕላን ወደ አዲስ አበባ ጭልጥ ያገራቸውን ዘፈን እየዘፈኑ፡፡ የምን ማርክስ! ግን ጥቂት ሀቀኞች ነበሩ፡፡ ከነዚህ ውስጥ አንዱ 'ጉዋድ መዶሻና ማጭድ' የምንለው ነበር፡፡ ከደረቱ ላይ የመዶሻና ማጭድ ምልክት አይጠፋም፡፡ የሚተኛበት መኝታ ቤት ግድግዳ በሙሉ በመዶሻና ማጭድ ስእል የተሸፈነ ነበር፡፡ እሱም እንደኔ ለድግሪ አይጨነቅም ነበር፡፡ 'እዚህ የመጣነው ብጣሽ ወረቀት ለማግኘት ሳይሆን እውቀት ለመገብየት ነው' ይለኝ ነበር አዘውትሮ፡፡ ታዲያ ፈረንሳዮችን አይወድም፡፡ ስለ ቋንቋቸው ያላቸው ትምክህት ያናድደዋል፡፡ የድመት አይን የሚመስለው አይናቸው ያስጠላዋል፡፡ ነጭ ፊታቸው ለምፅ ይመስለዋል፡፡ 'እኛ ያክሱምን ሀውልት ስንሰራ ነሙች ሲባሉ ዋሻ ውስጥ ነበር የሚኖሩት፡፡ እኛ ክርስትናን በተቀበልንበት ጊዜ እነሱ ካውሬ የባሱ ‹‹ሰቫዥ›› ነበሩ' ይላል ከጥላቻው የተነሳ፡፡

‹‹በዚህ የተነሳ ፈረንሳዮችን ቢሞቱ አይጠጋም፡፡ ኢትዮጵያውያኖችም አይወድም፡፡ 'ኢትዮጵያዊ ካፍንጫው እርቆ የሚያስብ ፍጡር አይደለም' የሚል ፈሊጥ ነበረው፡፡ የሚያስጠጋው

እኔን ብቻ ነበር፡፡ 'አንተ ድግሪ አሳዳጅ አይደለህም፡፡ እውቀት ፈላጊ ነህ፡፡ የሰው ነገር ይገባሃል' ስለሚለኝ ያምነኛል፡፡ አለበለዚያ ብቸኛ ነበር፡፡ ከጊዜ በሁዋላ እኔ ካላጀብኩት ከቤቱ መውጣቱን ተወ፡፡››

ሰብለ፥ ‹‹ለምን ልጄ?›› አለች፤ ተገርማ፡፡

‹‹ልነግርሽ አይደል›› ብሎ ታሪኩን ቀጠለ፦ ‹‹እያጀብኩ ራቱን አበላው ጀመር፡፡ መኝታ ቤቱ ስመልሰው በሩን ጥርቅም አድርጎ ዘግቶ ካፌ፥ ካፌ ይላል፡፡ አራት አምስት ሲኒ ቡና ይጠጣል፡፡ የመኝታ ቤቱ መስኮት አይከፈትም፡፡ መጋረጃውም አይገለጥም፡፡ ክፍሉ ይሸታል፡፡ ያልታጠበ እግር ሹራብ፥ የሲጃራ፥ የቡና አተላ ሽታ አያስገባም፡፡ ወለሉ ሁሉ የሲጃራ ቁራጭ ብቻ ነው፡፡ መስኮቱን ልከፍት ስሄድ 'ተው! ተው!' ይለኛል፡፡ መስኮቱ መከፈት አለበት ብዬ ስቆጣ፥ 'ባክሱም ህውልት ይገፍሃለሁ' ይለኛል—ተንበርክኮ፡፡ ሰውነቱ መንቀጥቀጥ፥ እንባው መፍሰስ ይጀምራል፡፡ ቆይቶ እንዲያውም ትተኸኝ አትሂድ ማለት ጀመረ፡፡ ልሄድ ስነሳ እንደ ህፃን ልጅ ስቅስቅ ብሎ ስለሚያለቅስ እያዘንኩ መቆየት ጀመርኩ፡፡

‹‹አንድ ቀን ክፍሉ በጣም ስለ ቀረናኝ ጨክንኩና ከፈትኩ፡፡ ሮጦ አልጋው ስር ገባ፡፡ 'ምን ሆንሃል? ና ውጣ ካልጋ ስር' አልኩት፡፡ 'መስኮቱን ዝጋና' አለኝ፡፡ 'ለምን'? ስለው፥ 'የህይለስላሴ ቅጥረኞች ይገድሉኛል፡፡ ከዚህ የሄዱት ተማሪዎች አደገኛ ኮሚዩኒስት ነው ብለው ዘገባ አቅርበውብኛል፡፡ የፈረንሳይ መንግስትም እየፈለገኝ ነው፡፡ ብቻዬን ካገኙኝ አይለቁኝም፡፡ ይገድሉኛል' እያለ ይጮህ ጀመር፡፡ መስኮቱን ዘጋሁና እንደ ምንም አባብዬ አስተኛሁት፡፡

‹‹ጠዋት ረፋዱ ላይ ቁርስ ላበላው ስሄድ ክፍሉ ሁሉ ፀድቶ አገኘሁት፡፡ ግን ክፍሉን በጣም የለወጠብኝ መፅዳቱ ሳይሆን ሌላ ነገር ነበር፤ ምንድነ ነው? እያልኩ ሳስብ ነገሩ ገባኝ፡፡ ግድግዳዎቹን የሞላው የመዶሻና የማጭድ ስእል የለም፡፡ 'ምን ነው? ምን መጣ? አልኩት ግድግዳውን እያሳየሁት፡፡ 'አው፡፡ በቃ፡፡ ከዛሬ ጀምሮ ኮሚዩኒስት አይደለሁም፡፡ የህይለ ስላሴ ቅጥረኞች ቢመጡ ምንም ማስረጃ አያገኙብኝም፡፡ ክፍሉን በጥዋት ተነስቼ ያፀዳሁት ደግሞ መስኮቱን እንዳትከፍትብኝ ነው' አለኝ እየሳቀ፡፡ ሲስቅ ደስ ይላል፡፡ ግሩም ጥርሶች ነበሩት፡፡

‹‹ያደረበት ፍርሃትና የመንፈስ ጭንቀት ከጊዜ ወደ ጊዜ እየባሰበት ሄደ፡፡ የሚገርመው ነገር ኢትዮጵያውያን ተማሪዎች እንደ መርዶት ይሸሹት ጀመር፡፡ እኔም በጣም ተቸገርኩ፡፡ አንድ ቀን

ጩርሶውኑ ለየለት፡፡ ዩኒቨርሲቲው ምግብ ቤት ራቱን ሳባለው ወሰድኩት፡፡ ተማሪው ሁሉ ግጥም ብሎአል፡፡ 'እሳማ ሁሉ! ፈረንጅ ሲባል ያለ ሆድና ምቾቱ ሌላ ምንም አያውቅም፡፡ ሶቫዥ ናቸው' እያለ ሲበላ ቆየና ድንገት ብድግ ብሎ ድምፁን ከፍ በማድረግ በፈረንሳይኛ፥ ፈረንጆች ስትባሉ ሶቫዥ ናችሁ!! ካረመኔ ምንም አትሻሉም፡፡ እናንተ ቆዳ ለብሳችሁ፥ በጥርብ ድንጋይ እውሬ በምታድኑበት ዘመን እኛ ኢትዮጵያውያን ከፍተኛ ስልጣኔ ላይ ነበርን፡፡ ለዚህም ያክሱም ሀውልቶችና የላሊበላ አብያተ ክርስቲያን ምስክሮች ናቸው፡፡

‹‹'ቁሳዊ ስልጣኔአችሁ የተገነባው በጥቁሮች ደምና ወዝ ነው፡፡ ደማችንና ወዛችንን ነው በልታችሁ የምትጠጡት፡፡ የእንጀራ ገመዳችሁ እንዳይበጠስ የእብድ ገላጋይ ሆናችሁ እርስ በእርሳችን ታፋጁናላችሁ፡፡ በመጨረሻም እኛን ከምድረ ገፅ ለማጥፋት ቦምብና መርዝ እያካበታችሁ ነው፡፡

‹‹'አውቶማቲክ ቦምብ መቼ በናዚ ጀርመን ላይ ጣላችሁ?! ዘረኞች ስለ ሆናችሁ አውቶማቲክ ቦምብ የጣላችሁት በሂሮሽማና በናጋሳኪ ላይ ነው፡፡ አዳዲስ የጦር መሳሪያችሁን የምትፈትኑት በቬትናም ህዝብ ላይ ነው፡፡ ወደ ፊት ለጥቁሮች ያቀዳችሁትን ያገዛዘይቤ በደቡብ አፍሪካ ጥቁሮች ላይ እየሞከራችሁ ነው፡፡ ግን አይሆንላችሁም! ጥቁር ህዝብ ያሸንፋል፡፡ በመዶሻ ይቀጠቅጣችሁአል፥ በማጭድ ይቆራርጣችሁአል፡፡ መዶሻና ማጭድ ለዘለአለም ይኑር!' እያለ ሲለፈልፍ፥ ሀበሾች፥ 'አዋረደን፡፡ ውርደት አከናነበን'፥ እያሉ፥ ፈረንሳዮች ደግሞ እብደቱ ለይቶለታል እያሉ ወጡ፡፡

‹‹ይህ ከሆነ ከሳምንት በሁዋላ ነው መሰለኝ፥ የፈረንሳይ መንግስት ወደ አገሩ ባስቸኩዋይ እንዲመለስ ወሰነ፡፡ ጩርሶ አእምሮውን ስቶ ስለነበረ ማን ይዞት ይሂድ? የሚል ጥያቄ መጣ፡፡ እንደዚያ ሆኖ እያየሁት ዝም ማለት አልቻልኩም፡፡ ይዤው ወደ አዲስ አበባ ተመለስኩ፡፡፡››

‹‹ማርታስ አላሳሰበችህም?

‹‹ባስብም ምርጫ አልነበረኝም፡፡››

‹‹እሺ፡፡››

‹‹ይዤው መጣሁና ለዘመዶቹ አስረከብኩዋቸው፡፡ ደህና ሆኖ ነበር፡፡ አሁን የት እንዳለ አላውቅም›› አላትና ዝም ብሎ ቀረ፡፡

‹‹ከዚያስ?›› አለች፡፡

‹‹እኔ በተመለስኩ በወሩ ማርታም ተመለሰች፡፡ እንዲጋጣሚ ሆኖ ልክ በተመለሰችበት ቀን አባትዋ የዘውድ አማካሪ ተብለው ተሸመው ነበር፡፡ ቤታቸው ሄድኩ፡፡ ከመቃብር አምልጠው የመጣሁ ይመስል ለረጅም ጊዜ ትክ ብለው ሲያዩኝ ቆዩና የት ጠፍቼ እንደ ከረምኩ ጠያየቁኝ፡፡ ነገርኩቸው 'ፈረንሳይ አገር!' አሉኝ ሎክ ብለው፡፡ ሲያስቡ ቆዩና፥ 'ለይቶልሃል!' አሉኝ፡፡ ምን ሲያስቡ እንደነበሩ ቢገባኝም፥ 'ምኑ?' አልኩዋቸው፡፡ 'እብደቱ' አሉኝ፡፡ 'እንዴት?' ስላቸው ጊዜ፥ 'ፈረንሳይ ተማሪዎች ምን ጤና አላችሁ?' አሉኝ፡፡ የፈረንሳይ ተማሪ አይወዱም፡፡ የአክሲሉ ካብኔ ያበሳጫቸው ነበር፡፡

‹‹'ለማንኛውም ነገር እንኩዋን ደስ አለዎት' አልኩቸው፡፡ 'ስምኑ?' አሉኝ፡፡ 'የዘውድ አማካሪ ሆነው ስለተሸሙ'... ብዬ ሳልጨርስ፥ 'ተወኝ እባክህ፡፡ የዘውድ አማካሪ አያስፈልግም፡፡ ዘውድ የሚቀማው ጉልበት ያለው ነው አሉኝ፡፡' 'ቢሆንም ለእርስዎ እረፍት ነው' ስላቸው፥ 'እምን፥ ለወይዛዝርቱ የሸቱ መግዣ እየተባለ የሚታዘዘውን ገንዘብ መፈረም ሰልችቶኝ ነበር' አሉኝና፥ እንግዶች ለመቀበል ትተውኝ ሄዱ፡፡

‹‹ከማርታ ጋር ተገናኘን፡፡ ከዚያ በሁዋላ የድሮው ህይወታችን ቀጠለ–ከእስዋ ጋር መውጣት፡፡ ከአባትዋ ጋር ያስተሳሰብ ፍልሚያ መግጠም፡፡ ሁለት አመት አለፈ፡፡ አንድ ቀን፥ 'ሙሉ ጊዜህን ደራሲ መሆን ትፈልጋህ?' ብላ ጠየቀችኝ፡፡ 'በማን እድሌ' አልኩዋት፡፡ ከፈረንሳይ አገር ከተመለስኩ በሁዋላ የድሰቱን ነገር እርግፍ አድርጌ ትቼው ነበር፡፡

‹‹ከአጎትዋ ጋር ፀደይ አስመጭና ላኪ ድርጅት እቁዋቁመው ነበርና ድርጅቱ ውስጥ ትንሽ ትንሽ ስራ እየረዳሁ ሙሉ ጊዜዬን ድርሰት ስራ ላይ ለማዋል እንደምችልና ደሞዜም የተሻለ እንደሚሆን ነገረችኝ፡፡ ህይወቴን በሙሉ ስመኘው የነበረ እድል ቢሆንም፥ አሳቡ ከእስዋ እንዳልመጣ ገባኝ፡፡ ከአጎትዋ የመጣ አሳብ ነበር›› ብሎአት፥ ታሪኩን አቁዋረጠና፥ ‹‹አጎትዋን ሳስታውስ ከ1960 እስከ 1966 ዓ.ም የነበረው ጊዜ ትዝ ይለኛል›› አላት፡፡

‹‹ምኑ?›› አለችው ሰብለ፡፡

‹‹ጊዜው፥ የጊዜው መንፈስ›› አላት ለማስታወስ እየሞከረ፡፡

‹‹እንዴት?›› አለች፡፡

‹‹ወጣት ገበሬዎች፣ ነጋዴዎች፣ ጠበቆች፣ እያቆጠቆጡ የመጡበት ጊዜ ነበር፡፡ ትዝ ይልሻል ያ ጊዜ?›› አላት፡፡

‹‹ከሁሉም ትዝ የሚለኝ በቦሎቄ ንግድ ባንድ አዳር የሚሊዮን ብር ጌታ ይሆኑ የነበሩት ሰዎች ናቸው›› አለችው፡፡

‹‹ይህን ያዩ ብዙ ሰዎች ደህና ሁኝ አራዳ እያሉ ወደ እርሻ በመሮጥ ለአያቶቻቸው ገባር፣ ለአባቶቻቸው ጭሰኛ ሆነው የኖሩትን ድሀ ገበሬዎች በግፍ እየነቀሉ በማባረር ሰፋፊ የንግድ እርሻዎች መፍጠር ጀምረው ነበር፡፡ መሬት የለቀቁ ጥቂት ከበርቴዎች ብቅ ባሉ ቁጥር፣ ከሰር እንደ አሸን ይፈላ የነበረው ቦዘኔ ለጉድ ነበር፡፡ ግን፣ ያን ጉድ ማን ዞር ብሎ ሊያይ! ሰማይ ነበር ጣራቸው›› ብሎኣት ጊዜውን በደበልጥ እያስታወሰ፣ ‹‹ከሁሉም ትዝ የሚለኝና ሲያስቀኝ የሚኖረው አዲስ የተፈጠሩት ከበርቴዎች በመካከላቸው ያካሄዱት የነበረው ውድድር ነው፡፡

‹‹ደህናው ሜዳ አስጠልቶአቸው ተራራ ላይ በመውጣት የእንጦጦን ጋራ እየቦረቦሩ፣ ያዬ ፋሲልን ግንብ፣ አየር ላይ የሚንሳፈፍ መርከብ፣ አቆብቁቦ ለመነሳት የተዘጋጀ አይሮፕላን የሚመስሉ ቪላዎች ሰርተው፣ የሳሎኑን መስኮት ከፊት አድረገው ሲያበቁ፣ ቪቫስ ሪጋል ውስኪ በበረዶ ጨብጠው፣ ትኩስ አየር እየሳቡ፣ ጉብልዬን እየሰሙ፣ አዲስ አበባን ከሩቁ ቁልቁል ማየት በቃ –ምናባቱ! የዘመኑም ወሬ ይኸው ብቻ ነበር፡፡ 'እገሌዬ በመቶ ሃምሳ ሺህ ብር የሰራውን ቪላ አይተሻል? መኪናው ሰተት ብሎ ሳሎኑ ድረስ ነው የሚገባው፡፡' ሌላዋ ደግሞ፣ 'ውይ፣ እንትትንዬ የሰራውን ቤት ባየሽ? አባይን ያላየ ምንጭ ያደንቃል አሉ፡፡ በሁለት መቶ ሺህ ብር የሰራው ቤት ታይቶ አይታወቅም፡፡ የቤቱ እቃ አንድም ሳይቀር ከኢጣልያን አገር ነው የመጣው፡፡ የሳሎኑን እቃ ከየት እንዳስመጣው አላውቅም፡፡ ገና ሄደው ቁጭ ሲሉበት እንቅልፍ ያስወስዳል፡፡ ደ'ሞ የቤቱ አሰራር የሚደንቅሽ ነው፡፡ ሳሎን ሆነው ደጅ አበባ ውስጥ ቁጭ ያሉ ይመስላል፡፡ አቤት መኝታ ቤቱ? ገነት ነው' ስትል፣ ሶስተኛዋ ደግሞ፣ 'እንትና የገዛውን አዲስ ባለ አውቶማቲክ ማርቼዲስ አይታችሁአል? ግሩም ነው፣ እማዬ ትሙት' ስትላቸው፣ 'እገሌዬ ውሀ የመሰለች ቢ.ኤም ዳብሊው አስመጥቶልሻል' ከማለትዋ፣ ሌላዋ ቀበል አድርጋ፣ 'የእንትናዬን ጃጉዋር ባየሽ' ሲባባሉ – ይኸው ነበር የዘመኑ ወሬ፡፡ ሁኔታው ድቡሽት ላይ ቤት እንደ መስራት ነበር›› ካላት በሁዋላ፣ ንግግሩን አቋርጦ ሲያስብ ቆየና ወደ፡ ተነሳበት ጉዳይ በመመለስ፡ ‹‹የማርታ አባት ዘመኑ ካስገኛቸው ከበርቴዎች ውስጥ አንዱ ነበር፡፡ ግሩም ጭንቅላትና ከምላጭ የሰላ ብልጠት ነበረው፡፡ እንደ ሌሎቹ የእሱም ጣራ ሰማይ

ነበር፡፡ በተሰማራበት ንግድ አለም ሰማይን ከመንካት ሌላ አላማ አልነበረውም፡፡

‹‹ለማንኛውም ነገር እኔ የንግድ ሰው ባልሆንም፣ እንደኛ፣ ልምዱን ለማግኘት፣ ሁለተኛ፣ ጊዜ አግኝቼ የድርሰቱን ስራ በሰላም ለመቀጠል ከቻልኩ ምን ችግረኝ በማለት እሺ አልኩዋት፡፡

‹‹ስራዬን ለቅቄ ፀደይ አስመጭና ላኪ ድርጅት ገባሁ፡፡ድርጅቱ እያደገ ሄደ፡፡ ግን እንዳሰብኩት አልሆነልኝም፡፡ ለድርሰት ጊዜ አልነበረኝም፡፡ ማርታን ሳይ ወጥመድ ውስጥ መግባቴ ታወቀኝ፡፡ እትትዋም የፈለገው ይህንኑ ነበር፡፡ ካንድ አመት በሁዋላ በቃኝ ብዬ ለመውጣት ተነሳሁ፡፡ እትትዋ፣ ደሞዝ፣ ተጨማሪ ስልጣን ቢለኝ አሻፈረኝ አልኩ፡፡

‹‹ከጥቂት ቀናት በሁዋላ ማርታ ቤት መጥታ፣ 'እንጋባ እንግዲህ' አለችኝ፡፡ 'ምን የሚያስቸኩል ነገር መጣ?' አልኩዋት ተገርሜ፡፡ እንደምወዳት አውቃለሁ፡፡ ግን ታገባኛለች ብዬ ስለማላስብ፣ ከሌሎች ወንዶች ጋር ስትወጣ እያየሁና እየሰማሁ፣ ፍቅርዋ ቢቀርብኝ፣ በልቤ ያሳደረችው ቅናት ይበቃኛል ብዬ እኖር ነበር፡፡ የቅናትን ትርጉም ያሳወቀችኝ እሰዋ ናት፡፡

‹‹'አልቸኮልኩም፡፡ ሰባት አመት ጠብቄሃለሁ፡፡ ወይስ ሰባት አመት አጭር ሆኖብህ ነው?' ብላኝ ሊታገባኝ የቆረጠች መሆንዋ ነገረችኝ፡፡ ተጋባን፡፡ የሰርጋችን እለት ትዝ ይለኛል፡፡ ሰርክ ልብሴን እንኩዋን አልለወጥኩም፡፡ እስዋ በሙሽራ ልብስ ንግስት መስላ እጠገቤ ቆማ፣ በልኡላን፣ በመሳፍንትና በመኩዋንንት ተከበን ሳይ ህልም ይመስለኝ ነበር፡፡ አባትዋ መጨነቄን አይተው ነው መሰለኝ መጥተው፣ 'አይዞህ፡፡ እኔም እናትዋን ሳገባ በመሳፍንትና በመኩዋንንቱ መካከል አንተን እመስል ነበር' አሉኝና፣ ቀስ ብለው በጆሮዬ፣ 'ማርታን ለምን እንደ ሰጠሁህ ታውቃለህ ወይ?' አሉኝ፡፡ ስለ ወደደችኝ ነዋ! ደግሞ እርስዎ አይደለም የሰጡኝ፡፡ እስዋ ናት ያገኘችኝ' አልኩዋቸው፡፡ ቆጣ ብለው፣ 'ሞኝ አትሁን፡፡ ፖለቲካዊ ጋብቻ ነው' አሉኝና ሄዱ፡፡

‹‹በማግስቱ የጋብቻችን ዜና በጋዜጦች ወጥቶ አየሁ፡፡ ዜናው፣ ሰርጋችን በጣም መጠነኛ እንደነበር ይገልፅና በዘዴ የመደብ ጀርባዬን ይጠቁማል፡፡ ሆን ተብሎ የተደረገ መሆኑ ገባኝ፡፡ ጋዜጦቹን ያነበበ ሁሉ፣ 'እርሳቸው 'ኮ ድሀን አይንቁም፡፡ ቢፈልጉ ላንዱ ልኡል ሊድሩዋት ይችሉ አልነበረም? አይ ሰው!' ሲል እንደ ከረመ ሰማሁ፡፡ የፖለቲካ ጋብቻ ነው ያሉኝ ትርጉሙ ገባኝ፡፡

‹‹ይግረምሽና፣ ጉዋደ መዶሻና ማጭድ፣ ፊልጎኝ መጥቶ፣ እንኑዋ ደስ ያለህ ይለኛል ብዬ ስጠብቅ፣ 'አይ የኛ ታጋይ፡፡ ይህን የበሰበሰ ስርአት ትታገላለህ ብዬ ስጠብቅ፣ ትጋባ ይገርማል፡፡ እንደ ሌሎቹ ሁሉ ካፍንጫህ ትንሽ ራቅ አድርገህ የማታስብ ኖረሃልና!' ብሎኝ ጥሎኝ ሄደ፡፡ ከዚያን ቀን ጀምሮ ተገናኝተን አናውቅም፡፡

‹‹ድርጅቱ እየሰፋ ቢሄድም ለመፃፍ እሞክር ነበር፡፡ ማርታ ምኞቴን ስለምታውቅ ታበረታታኝ ነበር፡፡ አንድ ቀን ጥሩ ደራሲ እንደምሆን እምነት ነበራት፡፡ ግን ምንም የሚረባ ነገር ለመፃፍ አልቻልኩም፡፡ ውስጥ ውስጡን ልቤን የሚበላው ነገር ነበር፡፡ ምንድን ነው ብዬ ሳስብ ምን ሆኖ አገኘሁት መሰለሽ? ያ ቅናት ስለቀረ ማስቴ መሆንዋ ብቻ የማያረካኝ ሆኖ አገኘሁት፡፡ አይገርምሽም እንዲህ ያለ ስሜት?›› አሳት፡፡

‹‹በሽታ ነው እንጂ እኔ እንዲህ አይነቱን ነገር ስሜት አልለውም›› አለችው ሰብለ፡፡

‹‹ቅናት የፍቅር ጥላ ነው፡፡ ፍቅር ያለ ቅናት ጥላ ቢስ ይሆንብኛል›› አለና፣ መልስዋን ሳይጠብቅ፣ ‹‹ባጠቃላይ ጥሩ ኑሮ ነበር፡፡ የጎደለን ነገር አልነበረም፡፡ ግሩም የሆነ ልጅም አገኘን፡፡ ጉዋደኛ መሆን ጀምረን ነበር ከልጁ ጋር›› አለና ዝምታ ዋጠው፡፡

አይኖቹ እንባ አቀረሩ፡፡ ሰብለም ዝም አለች፡፡

‹‹አሁን አሱን እንርሳው›› ብሎ ታሪኩን ቀጠለ፦

‹‹በየግብዣው ከመኩዋንቱና ከመሳፍንቱ ጋር ትክሻ ለትከሻ እየተጋፋሁ፣ ስለ ደም ብዛትና ሪህ ማውራት ደስ ባይለኝም፣ ከማርታ ጋር ያሳለፍነው ጊዜ ጥሩ ነበር፡፡ ቀን ስራ፣ ማታ ግብዣ፣ በየሞቿው ቤት ልቅሶ መድረስ፣ ደም ብዛትና ሪህ የተጠናወታቸውን መሳፍንቶች፣ መኩዋንንቶችና ሚኒስትሮችን ኑጋ ጠባ መጠየቅ፣ ቀብር መድረስና ሀዘን ላይ መቀመጥ – ይህ ነበር የሚያስጠላኝ፡፡ የራሴ ነው የምለው ጊዜ ትንሽ ነበር፡፡

‹‹ከማርታ ጋር በዚህ ነበር ዘወትር የምንጣላው፡፡ ግብዣ፣ ወይም ልቅሶ ወይም ቀብር ካልሄድን ብላ ድርቅ ትላለች፡፡ እኔ ደግሞ አልሄድም ብዬ ድርቅ እላለሁ፡፡ ከሁሉም ነገር ይበልጥ የሚያስጠላኝ ለግብዣ ልብስ መለወጡ ነበር፡፡ የተግነዘቡ ይመስለኛል፡፡ 'ምን ማለትህ ነው? የማኅበራዊ ኑሮ ግዴታችንን ማክበር አለብን፡፡ ብቻችንን

አልተፈጠርንም፡፡ ወደድንም ጠላን የህብረተሰቡ አካል ነን፡፡ አባቴ በዚህ ህብረተሰብ ውስጥ ያለውን ስምና ቦታ ደግሞ መርሳት የለብህም' ስትለኝ እናደድና፥ 'እኔ 'ኮ ያገባሁት መደባችሁን እንዳለ በሙሉ አይደለም፡፡ ያገባሁት አንቺን ነው፡፡ እና፥ ነፃነት እንዲኖረኝ እፈልጋለሁ፡፡ ግብዣችሁ ባፍንጫዬ ይውጣ! አንቺ ህብረተሰብ የምትዪው የትኛውን ወገን እንደሆነ ታውቂያለሽ? ራሀና ደም ብዛት ያበሰበሳቸውን የገኘውን መደብ አባላት ነው፡፡ ሰልችቶኛ! አንገፍግፎኛል የናንተ ግብዣ! ጣሳ ቤት ብሄድ ነፍሴ ይበልጥ ትደሰታለች፡፡ እፎይ ትላለች' እያልኩ ስጮህባት፥ 'ሂዳ! ታዲያ ማን ከለከለህ? ሮጠህ ጣሳ ቤት ሂድ አንካሳ ዶሮ ሳትቀድምህ፡፡ ድሮውንም ቢሆን ትንሽ ነፍስ ምኞትዋ ትንሽ ነው!' ትለኝና እያለቀሰች ወጥታ ትሄዳለች፡፡

‹‹እኔም ተናድጄ ብቻዬን እወጣለሁ፡፡ አብዛኛውን ጊዜ ሲኒማ ነበር የምሄደው፡፡ አንድ ምሽት እንዲሁ ተጣልተን ተለያየን፡፡ ሲኒማ ቤት ሰለቸኝና ዝም ብዬ ወደ ከተማ ወጣሁ፡፡ የጥንቱ ውቤ በርሃ ትዝ አለኝ፡፡ ግን ባስበው ሞቶ እንዳልነበረ ሆኖአል፡፡ ለለውጥ ያህል ወደ ሰራተኛ ሰፈር አመራሁ፡፡ ዝም ብዬ ስዞር አንድ ጭር ያለ ቤት አገኘሁና ገባሁ፡፡ ጠይም፥ ቆንጆ፥ አይኖችዋ ቦግ ቦግ ያሉ ወጣት ሴት ብቻዋን ቁጭ ብላ ጫት ትበላ ነበር፡፡ አይኖችዋ ትላልቅ ከመሆናቸው የተነሳ፥ ሁለመናዋ አይን መስሎ ታየኝ፡፡ እንደ ነገሩ ሸብ ያደረገችው ሻሽ ከሉጫ ጠጉርዋ ላይ ስለማይረጋ አስር አስር ጊዜ ታስተካክለዋለች፡፡ ቀጭን ኩታ ትከሻዋ ላይ ጣል አድርጋ ነበር፡፡ ገለጥ ብሎ የሚታየው ደረትዋ ትኩስ የተላጠ ሸንኩርት ይመስላል፡፡ ፈገግ ስትል ሀሞት የሚመስለው ንቅሳትዋ ወተት ከሚመስሉት ትላልቅ ጥርሶችዋ ጋር እየተነፃፀረ ልብ ይማርካል፡፡ ጫት ጋበዘችኝ፡፡ እያኘኩ ስውጥ አየችና እየሳቀችብኝ እንዴት እንደሚበላ አሳየችኝ፡፡ 'እንዳንቺ ያለች ውብ፥ ወጣት ሴት እንዲህ ያለ ቦታ ምን ታደርጋለች?' አልኩዋት፡፡ 'ትምህርት፥ ወገን፥ ወይም ሀብት የሌላት እንደ እኔ ያለች ውብ፥ ወጣት ሴት ከዚህ ኑሮ ሌላ የት ልትሄድ ትችላለች?' አለችኝ፡፡ 'ሰው ቤት ተቀጥሮ ሰርቶ መብላት ሀጢአት ነው?' ስላት ጊዜ፥ 'ሀጢአት ብቻ አይደለም፡፡ ገሃነም ነው'፡፡ ብዙ ጊዜ ሞክሬዋለሁ፡፡ ሎቱት ወር አልደርስ ሲል፥ በርበሬውና ቅቤው ሲያልቅ ብቻ ማፍጠጥ፥ ለምን ሰውነቱ እልቅ ይበል! ቆጥበው አይኖሩ ሲያልቅ ሞት ይሻለኛል' አለችኝ፡፡ ሌባ ነች ማለት፡፡ እኔ ሌባ ነች ከመባል ሞት ይሻለኛል፡፡ እኔ እዚህ የተቀመጥኩ መጠጥ 'ሴተኛ አዳሪ መባልስ?' አልኩዋት፡፡ 'እኔ እዚህ የተቀመጥኩ መጠጥ ለማሸጥ ነው እንጂ ራሴን ለመሸጥ አይደለም፡፡ ግርድና ተቀጥሬ ባጠራቀምኩት ገንዘብ ነው ይህን ሱቅ የከፈትኩት፡፡ ግን፥ ደስ ከሚለኝ

ወንድ ጋር ለማደር የሚከለክለኝ ታቦት የለም አለችኝ፡፡ ካሁኑዋ ሚስቴ ጋር የተዋወቅነው በዚህ ሁኔታ ነበር›› አለና ሰአቱን ተመለከተ፡፡

‹‹እረ ይመሽብሻል›› አሳት፡፡

‹‹ከፈለገ ይንጋ›› አለችው፡፡

‹‹በማን እድሌ!›› አላትና ግንባርዋ ላይ ሳማት፡፡

‹‹እሺ. ከዚያስ?›› አለች፡፡

በልቡ ይህች ሴት ዛሬ አልለቀቀችኝም አለና፥ ‹‹ከዚያማ በድንገት አብዮት ፈነዳ፡፡ አብዮት መጣ በርበሬ ቀንጥሱ ሆነ፡፡ ያልተጠበቀ ዱብ እዳ ነበር፡፡ የማርታ አባት አንድ ቀን ቤቴ ድረስ ሲገሰግሱ መጡና፥ 'ይህ ህዝብ ምን የሚፈልግ ይመስልሃል?' አሉኝ፡፡ የመደናገጥና ግራ የመጋባት ሁኔታ ፊታቸው ላይ ይነበባል፡፡ በጣም አርጅተው ታዩኝ፡፡ 'ለውጥ ነዋ፡፡ ሌላ ምን ይፈልጋል?' አልኩዋቸው፡፡ 'አዋቂ ትመስለኝ ነበር፡፡ ህዝብ ያለ መሪ ምን ለውጥ ያመጣል? ሞኝ፡፡ ይልቅ አሁን የሚያስፈልገው የገዥው መደብ ብልህ መሆን ነው፡፡ የእንግሊዝ የገዥ መደቦች ስንቱን ህዝባዊ ንቅናቄ አልፈው እዚህ የደረሱት በብልህነታቸው ነው፡፡ አመራር ሰጥተን የተነሳው ማእበል ወደ ገንቢ ሁኔታ እንዲያመራ ማድረግ ያስፈልጋል፡፡ ይህ ያልሆነ እንደሆን ብቻ ነው አደገኛ የሚሆነው፡፡ እኔ የሚያሰጋኝ የተነሳው ህዝባዊ ንቅናቄ ሳይሆን፥ በቤተመንግስት አካባቢ የሚደረገው የእርስ በርስ መጠላለፍ ነው፡፡ ሰውዬው ጃጅተዋል፡፡ ታዲያ፥ ልሁላኑ ባንድ ፊት፥ ሚኒስትሮቹ በሌላ በኩል፥ ጀኔራሎቻችን በየአቅጣጫው፥ ራሶቻችንና ደጃዝማቾቻችንም በፊናቸው ሁሉም ስልጣን ፈላጊዎች ሆነዋል፡፡ እርስ በእርሳችን ስንጠላለፍና ስንበላላ ጀምበር እንዳይጠልቅብን ነው የምፈራው፡፡ በራሳችን ላይ ጥፋት በመጋበዝ ላይ ያለነው እኛው ራሳችን ነን፡፡ ሕዝቡ አይደለም፡፡ አሁንም የደረሰውን ሁኔታ የፈጠረው፥ በደህናው ጊዜ አለ እኛ ማን አለ ይሉ የነበሩት ወኔ ቢስ ሚኒስትሮች ተደናግጠው ስራ መልቀቅ ነው፡፡ ሌላ አይምሰልህ፡፡ እኔ ይህን ህዝብ እንደ እጄ መዳፍ አውቀዋለው፡፡ ወታደሩ ወደ ጦር ሰፈሩ ከተመለሰ ሌላው ወደ ወጣበት ጎሬ እየተሽሎከሎከ ይመለሳል፡፡ ምናለ በለኝ፡፡ ወታደሩ የሚፈልገው የደመወዝ ጭማሪ ነው እንጂ የፖለቲካ ለውጥ አይደለም፡፡ እና፥ እፍከን ሞልተህ ህዝቡ የሚፈልገው ለውጥ ነው አትበለኝ' አሉኝ፡፡

‹‹ማን' ኮ እርስዎ ያላዩት የህዝቡን አይን መከፈት ነው፡፡ ከእንግዲህ የህዝቡን አይን መልሶ መጋረድ የሚቻል አይመስለኝም፡፡

በዚህ ላይ ደግሞ መሪን የሚፈጥረው ሁኔታ ነው፡፡ እንደ ሙሴ ዕላት ከሰማይ አይወርድም ስላቸው፥ 'አንተ ስለ ፖለቲካ ምንም አታውቅም፡፡ ያው የድሮ የተሸነቆረ ወጭት ነህ!' ብለውኝ ውጡ፡፡

‹‹ከሄዱ በሁዋላ አባቴን ሆነ ብለህ ነው የምታናድደው በሚል መነሻ ከማርታ ጋር ዱላ ቀረሽ ጠብ ገጥመን ዋልን፡፡

‹‹ከዚያ በሁዋላ አባትዋ ስራ ስለ በዛባቸው እሳቸውን ለማግኘት አስቸጋሪ ሆኖ ነበር፡፡ ጥዋት፥ ቀን፡ ሌሊት ከዘውድ ምክር ቤት አይለዩም፡፡ 'ሽማግሌው አንድ ነገር ነክሰው ይዘዋል ብዬ አሰብኩ፡፡ ከጊዜ በሁዋላ ወታደሩ ወደ ጦር ሰፈሩ ተመለሰ፡፡ የእንጻልካቸው ካቢኔም እየተጠናከረ መጣ፡፡ ብሄራዊ ሀጥታ ኮሚሽን ተቋቁሞ ፀጥ ያደርግ ጀመር፡፡ ለሁሉም ነገር መፍትሄ የሚሆነው አዲስ ህገ መንግስት ይወጣል፥ እስከዚያ ድረስ ፋታ ተባለ፡፡ ወጣት አልጋ ወራሽም ተሾመ፡፡ እውነትም የገኘረው መደብ ማእበሉን በብልህነት ሊያልፈው ነው ብዬ ዝም አልኩ፡፡

‹‹ነገሩ ሁሉ ከተረጋጋ በሁዋላ የማርታ አባት ጠርተውኝ፡ 'የኛ ፖለቲካ አዋቂ! ታዲያስ?' አሉኝ፡፡ ራሴን ለመከላከል ያህል፥ 'የተዳፈነው እሳት ውስጥ ውስጡን መቀጣጠሉ ይቀራል? ህዝቡ ካለፈው ምን ያህል ሃይል እንዳለውና በአንፃሩም ይህ መንግስት ምን ያህል ደካማ እንደሆነ ገምቶአል፡፡ ሁሉም በልቡ ለካ እንዲህ ኖሮአልና እያለ ነው፡፡ ህዝቡ እንደ በፊቱ መገዛት ሰልችቶታል፡፡ መንግስትም እንደ በፊቱ መግዛት አቅቶታል፡፡ የላላ ነገር አለ፡፡ የተነቃነቀ ጥርስ መውለቁ አይቀርም ይባላል፡፡ ወታደሮች የራሳቸውን መብት አስከብረው ወደ ሰፈራቸው ከተመለሱ ወዲህ የህዝቡን አይን ማየት አልቻሉም፡፡ ጠላ ቤት አይገቡም፡፡ ሁሉም አይናችሁ ላፈር ብሎአቸዋል፡፡ አንድ ጥያቄ አለኝ? የሚለው አምድ አዘጋጅ 'ከኤም ኤ ወይም ከኤም ዋን የትኛው ይበልጣ?' ብለው ቢጠይቁት ምን መልስ ሰጠ መሰለዎት? 'ደሞዝ የሚያስጨምረው ኤም ዋን ይበልጣል' ብሎ ነው መልስ የሰጠው፡፡ መልሱ የጊዜውን መንፈስ የሚከሰት ይመስለኛል ስላቸው፥ 'የመንደር ወሬህን ተውኝ' አሉኝና ተነስተው ሊሄዱ ሲሉ፥ 'ወታደሩ በህዝብ ግፊት ተባብሮ እንደገና የወጣ እንደሆነስ?' አልኳቸው፡፡ ከት ብለው ሳቁና፡ 'አንድ ቀልድ ልንገርህ' ብለው ጀመሩ 'አባትና ልጅ ተያይዘው ሽርሽር ሲሄዱ ካማኑኤል ሆስፒታል አጠገብ ይደርሳሉ፡፡ አባት ለልጁ ይህ የእብዶች ሆስፒታል ነው ብሎ ያሳየዋል፡፡ ብዙ እብዶች ከሩቅ ይታያሉ፡፡ ልጅ ለአባት ማን ነው የሚጠብቃቸው? ብሎ ይጠይቀዋል፡፡ በር ላይ የቆሙትን ሁለት ኮስማና ዘበኞች ያሳየውና፡ እነሱ ናቸው ይለዋል፡፡ ልጁ ይገረምና — ይህ ሁሉ እብድ ተባብሮ ቢመጣባቸው

ምን ያደርጋሉ? ብሎ እንደ ገና ይጠይቀዋል፡፡ አባት የኮረኮሩትን ያህል ይስቅና፥ እብዶች ምን ጊዜም ቢሆን ሲተባበሩ አይችሉም ብሎ መለሰለት ይባላል፡፡ ነገሩ ገባህ?' ብለውኝ ሄዱ፡፡

‹‹ማርታ ግን ከየካቲት 1966 ዓ.ም. በሁዋላ 'ይህ ህዝብ አንድ ቀን ሳይጨርሰን አይቀርም' እያለች ትሰጋ ነበረና መንፈስዋ ሁሉ ጥሩ አልነበረም፡፡ እየደጋገመች፥ 'የተሻሻለ ህገ መንግስት ከተሰጣቸው ምን ይፈልጋሉ? የተቀረው ምቀኝነት ነው፡፡ ምቀኝነት ልማዳችን ነው' ትለኛለች፡፡ የለም አልገባሽም፡፡ ምቀኝነት አይደለም፡፡ የመደብ ትግል ነው፡፡ ህዝቡ የሚፈልገው የተሻሻለ ህገ መንግስት አይደለም፡፡ በእኩልነት፥ በነፃነትና በፍትህ ላይ የተመሰረተ የተሻሻለ ኑሮ ነው ስላት፥ 'ታዲያ ማን ከለከላቸው?' እያለች ስትበሳጭ፥ ወታደሩ እንደ ገና ከሰፈሩ ወጣ፡፡ ፍፃሜው መድረሱ ለማንም ግልፅ ነበር፡፡ ሲወጣ ሲገባ የቆየው ጠብመንጃ ከእንግዲህ ለመጨረሻ ጊዜ የወጣ ይመስለኛል እያልኩ ሳስብ፡-

‹‹የማርታ አባት ጠሩኝ፡፡ በየቀኑ እያረጁ ይሄዱ ነበር፡፡ 'ፍፃሜው የደረሰ ይመስለኛል፡፡ ልጄን አደራ፡፡ ግን አሁንም ቢሆን ለዚህ ያደረሰን ሞኝነታችንና እርስ በእርሳችን የመጠላላፋችን ሁኔታ ነው' ብለውኝ ዝም አሉ፡፡ እኔም ዝም ብዬ ቀረሁ፡፡ የማርታ እናት፥ 'ንጉሱ እያሉ ምን ይመጣል ብለህ፥ ነው?' እያሉ ሲያፅናኑአቸው፥ ሲሞክሩ፥ 'እኔ የታሰረ ንጉስ አላውቅም፡፡ አልቆላቸዋል፡፡ እኛም አልቆልናል፡፡ ኢትዮጵያን ማስቀደም እንዲህም አድርጎ የለ፡፡ ይህን ህዝብ እንደ ራሴ የማውቀው ይመስለኝ ነበር፡ ተአምር ማለቂያ የለውም፡፡ በእግዜሩም ዘንድ ተፈርዶብን፥ ሰውም እንዲህ ጠልቶን፥ አዬ ጉድ፥ ያንዳንድ ሰው የመጨረሻ እድል ያሳዝናል እያሉ ሲተክዙ እዚያው አደርን፡፡ ጥዋት ወታደሮች በታንክ መጥተው ሲወስዱአቸው ትንሽም ፍርሃት አይታይባቸውም ነበር፡፡ 'ይህ ሁሉ ወታደርና ታንክ ምን ያስፈልጋል? ምሽግ አለው አሉአችሁ እንዴ?' ብለው ካቦርታቸውን ደርበው ወጡ፡፡ መኪና ውስጥ ሲያስገቡአቸው ሲሉ በእጅ ጠቀሱኝና፥ 'ጊዜ ሲል እብድም ይተባበራል፡፡ ግን እብዶች እኛ ነበርን' ብለውኝ የቀረባለቸው መኪና ውስጥ ገብተው ሄዱ፡፡ መለስ ብለው ቤተሰባቸውን እንኳዋን አላዩም፡፡

‹‹ማርታ ከዚያን ቀን ጀምሮ ከሰውነት ወጥታ ነበር፡፡ 'አባቴን የሚገድሉት ይመስልሃል?' እያለች ደጋግማ ስትጠይቀኝ ለማፅናናት ያህል፥ 'ፈፅሞ አታስቢ፡፡ ምንም አይነካቸውም' እላት ነበር፡፡ መለስ ትልና፥ 'ለምን ይገድሉታል? ላገሩ እንደሱ የደከመ የለም፡፡ ለድሀ

ያስባል፥ ያጠጣል፥ ያለብሳል፥ ይረዳል፡፡ ሀብት ያፈራው ሰርቶ ነው፡፡ ሰርቆ አይደለም፡፡ ብቻ ነገሩ ምቀኝነት ነው' ትለኝ ነበር–ምርር ብላ፡፡

‹‹ከፉኛ ተስፋ መቁረጥዋ የታወቀኝ ስድሳዎቹ ከፍተኛ ባለስልጣኖች ርምጃ የተወሰደባቸው ቀን ነው፡፡ አባትዋ አልተነኩም፡፡ ከስድሳዎቹ አንዱ ግን ያክስትዋ ባል ነበር፡፡

‹‹ልቅሶው ላይ ተቀምጠን፥ ማርታ ስቅስቅ ብላ እያለቀሰች፥ 'አላልኩህም ነበር? ያልኩት አልቀረም፡፡ ሊፈጁን ነው የተነሱት፡፡ ያለ ምንም ደም፥ ኢትዮጵያ ትቅደም ማለት ትርጉሙ ይህ ነው? እነዚህን ሰዎች ነው ሀቀኞች ናቸው የምትለኝ? ዛሬ እነዚህን ምስኪን ሰዎች ጨርሰዋል፡፡ የነገ ተረኞች እኛ ነን፡፡ ግን የማዝነው ለአገሪቱ ነው፤ አልቆላታል፡፡ ልዩ ልዩ ጎሳዎችንና በሃይማኖት የተለያዩ ህዝቦችን አቅፎ በአንድነት የያዘው ዘውድ – ያንድነታችን ምልክት – ከወደቀ፥ አገሪቱን የሚመሩና የሚያስተዳድሩ ሰዎች ካለቁ፥ ምን አገር ትሆናለች? ፍጅት ነው የሚሆነው፡፡ አገሪቱም የእምቡዋይ ካብ መሆንዋ አይቀርም' በማለት ምን ያህል ተስፋ እንደቆረጠች ስትነግረኝ፡-

‹‹ይህን ያህል ተስፋ የሚያስቆርጥ ነገር የለም፡፡ ከዚህም የባሰ ሊደርስ ይችላል፡፡ የትግል ጊዜ ነው፡፡ አገሪቱም ምንም አትሆንም፡፡ ምንጊዜም ቢሆን የአንድነትዋ መሰረት ህዝቡ ነው፡፡ አብዮቱን ያመጣው ህዝቡ ራሱ ስለሆነ የተጠየቀውን መስዋእት ከፍሎ ራሱ ይጠብቀዋል፡፡ እምነት ሊኖረን ይገባል፡፡ እኛ የትናንትናዪቱ ሳይሆን የነገዪቱ ኢትዮጵያ ልጆች ነን፡፡ ለኔ የነገዪቱ ኢትዮጵያ ጨለማ የሸማኔ ጉድጓድ ሆና አትታየኝም፡፡ በመደረግ ላይ ያለው ነገር ሁሉ ጥሩ ነው›› እያልኩ ላበረታታት ስሞክር፡-

‹‹'የምትለውን ሁሉ በርግጥ ከልብ ታምንበታለህ?'... እውሬ ነህ፡፡ ሰው ያለ ፍርድ ሲገደል እንዴት ጥሩ ነው ትላለህ? የሚገርም ነው፡፡ ይህን ጊዜ ያህል አብረን ስንኖር ምን አይነት እውሬ እንደሆንክ አላውቅም ነበር- ማለት ነው፡፡ ለሰው ህይወት ደንታ የለህም፡፡ አንተ የምታስበው ስለ ድርሰትህ ብቻ ነው' እያለች ስትሞግተኝ የትዳራችን ፍፃሜ እየተቃረበ መሄዱ ይታየኝ ነበር፡፡

‹‹አንድ ቀን ከምናውቃቸው እንግሊዞች ቤት ራት ተጋብዘናልና እንሂድ ብላ ጠየቀችኝ፡፡ እንደ ሌላው ጊዜ የማስገደድ ጠባይ

አይታይባትም ነበር፡፡ የክብር እንግዶቻቸው ስለሆን እባክህን ብላ ለመነችኝ፡፡ ደስ እንዲላት እሺ ብዬ ማታ ሄድን፡፡ እንትዋም ግብዣው ላይ ነበር፡፡

‹‹ራት እየበላን ስለ አብዮቱ ማውራት ጀመርን፡፡ እንትዋ ከአገር ኮብልለው ስለ ጠፉት ሀኪሞች፣ ኢንጂኔሮች፣ መሀንዲሶችና ባለስልጣኖች፣ ስለ ከዱት አምባሳደሮች አንድ በአንድ እየጠቀሰችና፣ 'አገሪቱ ባዶዋን ቀርታለች፡፡ ኩሩማሩት ሰዎች የቀሩት ቢኖሩም ተስፋ የላቸውም፡፡ ጀምበር ሳትተልቅ መዘጋጀት ብልህነት ነው፡፡ እነዚህ ሰዎች በኢትዮጵያ ኮሚዩኒስታዊ ስርአት ሊመሰርቱ ነው የተነሱት፡፡ ይገባሃል? እና፣ ማን ነው የጉንዳን ኑሮን ለመኖር የሚመርጠው? እኔ መቼም እንዲህ አይነቱን ኑሮ አልመርጥም' አለኝ፡፡

‹‹የጋበዘን እንግሊዝ በበኩሉ ስለ ኢትዮጵያ ጠቅላላ የፖለቲካ ሁኔታ አንስቶ፣ በምስራቅ፣ በደቡብና በሰሜን ክፍላተ ሀገር ያለው አደገኛ አዝማሚያ ከተነተነ በሁዋላ፣ አሁን ያለው አመራር ካልተለወጠና ህጋዊ መንግስት ላልተመሰረተ ኢትዮጵያ ምንም አይነት ርዳታና ድጋፍ ከውጭ እንደማታገኝ አመልክቶ፣ 'የሚጠብቃት እድል ውድቀትና ፍጅት ነው፡፡ ሁኔታው ይህ በመሆኑ የውጭ ነጋዴዎች እየወጡ ናቸው፡፡ ያገራችሁ ኢኮኖሚ እየወደቀ ነው፡፡ በዚህ ላይ በደርጉም ውስጥ ሆነ በሰራዊቱ መካከል ስምምነት የለም፡፡ ላንድ አገር አንድ ንጉስም ያስቸግራል፡፡ መቶ ሃያ ንጉሶች ግን የማይታሰብ ነው፡፡ ወደ ዘመነ መሳፍንቱ ተመልሳችሁአል፡፡ ይህችን ታላቅ የነበረች አገር በመጨረሻ የሚጠብቃት መራራ ጽዋ የእርስ በርስ ጦርነትና እንደ ዶሮ ብልት መገነጣጠል ነው፡፡ ምስኪን ኢትዮጵያ! ብሎ ወደኔ፣ ወደ ማርታና ወደ እንትዋ ተመለከተና፣ 'እኔ እናንተን ብሆን ካሁኑ ከዚህ ገሃነም የምወጣበትን መንገድ እፈልጋለሁ' አለ፡፡ የማርታ እኅት ቀበል አደረገና፣ 'ታዲያስ ሲራክ ምን ታስባለህ?' አለኝ፡፡ 'ስለምን?' አልኩት፡፡ 'ከዚህ ገሃነም ስለ መውጣቱ ጉዳይ' አለኝ፡፡

‹‹ከሁሉ አስቀድሞ ኢትዮጵያ ገሃነም አልሆነችም፡፡ አትሆንምም፡፡ ብትሆንም ለጥቂቶቻችን ነው፡፡ ለብዙሀኑ ግን ገነት ትሆናለች፡፡ ርግጥ የኢትዮጵያ ገዥ መደቦችና ኢምፔሪያሊስቶች የሚፈልጉዋት ኢትዮጵያ የለችም፣ ከእንግዲህም የምትኖር አይመስለኝም፡፡ ብዙሀን የሚፈልጉዋት ኢትዮጵያ ግን እየተወለደች ነው፡፡ እንዲያው ዝም ብለን የአዞ እንባ ነው የምናነባው፡፡ እኔ ከዚች አገር ምን ቢመጣ ምን እግሬን አላነሳም፡፡ የዚህ ህዝብ እድል እድሌ፣ ሞቱ ሞቴ፣ ደስታው ደስታዬ ይሆናል፡፡ የለም ጎበዝ! እትብቴ የተቀበረበትን አገር ትቼ ወዴት? እኔ ደራሲ መሆን ነው የምፈልገው፡፡

እና፥ ደራሲ የምሆንበት ጊዜው አሁን ይመስለኛል፡፡ ሶስት ሽህ ዘመን ባዶ ኩራት ተከናንባ በተኛች አገር ታሪክ እየተፈፀመ ነው፡፡ የዚህ ታሪክ አካል ከመሆን ሌላ ምርጫ የለኝም፡፡ አብዮት መቀጣጠል ከጀመረበት አገር ወዴት? በዚች አገር በህይወቴ ካጋጠመኝ ግሩም ነገር አንዱ ይህ አብዮት ነው — ሳላስበው፥ በድንገት፥ ግብታዊ አብዮት፥ ግብታዊ ልምድ — አስደናቂ ጊዜ ነው፥ ብዬ ስጨርስ፥ ማርታና አትትዋ ተያዩና የተመካከሩ ይመስል ባንድነት 'ከልብህ ነው!?' አሉኝ፡፡ 'ካንጀቴ ነው፡፡ እኔ የትም አልሄድም' ብዬ ልዘጋ ስል፥ ፈረንጁ፥ 'ስለ ልጅህ የወደፊት እድልና ስለ ባለቤትህ ደስታ ምንም አታስብም ማለት ነው?' አለኝ፡፡ 'ሚስቴም ሆነች ልጄ ከኢትዮጵያ ህዝብ የተለየ እድልና ደስታ መሻት የለባቸውም' ብዬ ዝም አልኩ፡፡

‹‹በማግስቱ አትትዋ ቢሮው ድረስ ጠራኝና ለስራ ጉዳይ ባስቸኳዋይ ወደ አዋሳ እንድሄድ ጠየቀኝ፡፡ ወዲያውኑ ተነስቼ ሄድኩ፡፡ ከሳምንት በሁዋላ ስመለስ ቤት ማንም አልነበረም፡፡ ማርታ ልጁን ይዛ ወደ እናትዋ ቤት ሄዳ ይሆናል በማለት ደክሞኝ ስለነበረ ዝም ብዬ ተኛሁ፡፡ እኩለ ሌሊት ላይ ስነቃ አሁንም ቤቱ ባዶ ነው፡፡ እዚያው አድራ ይሆናል በማለት ተመልሼ ልተኛ ሞከርኩ፡፡ እንቅልፍ አልወሰደኝም፡፡ ስገላበጥ አደርኩና ጥዋት ተነስቼ ወደ ዕህፈት ጠረጴዛ ስሄድ አንድ አንቬሎፕ አየሁ፡፡ 'ለሲራክ' የሚል ተፅፎበታ፡፡ የማርታ እጅ ፅሁፍ ነው፡፡ ከፈትኩና አነበብኩ፡፡ እንደ ገና አነበብኩ፡፡ ለሶስተኛ ጊዜ አነበብኩትና መሳቅ ጀመርኩ፡፡ እንደ እውነቱ ከሆነ ግን እንባ ነበር የሚወርደኝ፡፡››

ሰብለ፥ ‹‹ምንድን ነው የፃፈችው?›› ብላ ጠየቀች፡፡

ሰእቱን ስረቅ አድርጎ አየና፥ ‹‹ባጭሩ፥ 'የምወድህ ባሌ ደህና ሁን፡፡ እግዜር ካለ አንድ ቀን በአይነ ስጋ እንገናኝ ይሆናል፡፡ ከዚህ አገር አብረን እንድንወጣ በብዙ መንገድ ሞክሬ ነበር፡፡ ነገር ግን፥ አንተ በሌለህበት አንተ ከዚሁ መሞት ስለ መረጥክ፥ እኔ ልጄን ይገፍ ምን ያደርጋል ሄጃለሁ' የሚል ነበር፡፡ ለዘመዶችዋ ልደውል አሰብኩና ምን ያደርጋል ብዬ እንደ እብድ ብቻዬን እየሳኩና እያለቀስኩ ሻንጣዬን ይገፍ ወጣሁ›› አላት፡፡

‹‹ቤታችሁስ?››

‹‹ምን ቤት ቀረኝ!››

‹‹እንዲሁ ጥለኸው ወጣህ?››

«እንዳለ ነው ትቼው የወጣሁት፡፡»

«የት ለመሄድ?»

«የት እንደምሄድ አውቅ ነበር፡፡ የት ይመስልሻል?» አላት ሰብለን፡፡

«የት ነው የሄድከው?»

«በቀጥታ አሁንዋ ሚስቴ ቤት — ሰራተኛ ሰፈር፡፡»

«በምን ትዝ አለችህ?»

ሰአቱን እንደ ገና ተመለከተና፣ «ያን ምሽት ከተዋወቅን ጊዜ ጀምሮ አልፎ አልፎ ትዝ ትለኝ ነበር — ከዚያም በሁዋላ ካንድም ሁለት ጊዜ ተመላልሼ ጠይቄአታለሁ» ካላት በሁዋላ፣ «ከጉም ጋር ተቆራኝቶ የከረመውን እትብቴን ወደ ምድር የመለሰችልኝ ይመስለኝ ነበር — ቤትዋ ስሄድ፣ ደ'ሞ እንዴት አድርጌ ከዚህ ኑሮ ላውጣት? የሚል አሳብ ነበረኝ፡፡ እና፣ ከቤት ስወጣ የታየችኝ እስዋ ነበረች» አላት፡፡

ሰብለ ዝም ብላ ስታስብ ቆየችና፣ «የኛስ እድል ምን የሚሆን ይመስልሃል?» አለችው፡፡

እሱም በተራው ሲስብ ቆየና፣ «መዋደዳችን አይበቃም ወይ?» አላት፡፡

አይኖችዋ እንባ እንደማቅረር ብለዋል፡፡ ስሜትዋ ሁሉ ተለዋውጦ ታየው፡፡ ሌላ የሚላት ነገር አልነበረውም፡፡ ሊያሳዝናትም አልፈለገም፡፡ በመካከላቸው ያለው ፍቅር እውነተኛ ፍቅር ይሁን አይሁን የሚያውቀው ነገር የለም፡፡ አዎን፣ እስዋም ልታየኝ፣ እኔም ላያት እፈልጋለሁ፣ ግን ለምን? ሁለታችንም በማወቅ ወይም ባለማወቅ የምንሸሸው ነገር አለ፡፡ ግን፣ የኛ መገናኘት ለዚህ ሽሽት መልስ ሊሆን ይችላል? ወይስ ዝም ብለን በሌለ መሰረት ላይ የአፄ ፋሲልን ግንብ በመገንባት ላይ ነን ያለነው? ብሎ አሰበ፡፡

እስክንድር «ዕላል እንዳይሆን» ያለው ትዝ አለው፡፡

«እኮ፣ የመዋደዳችን መጨረሻው ምንድን ነው?» አለችው፡፡

«ማን ያውቃል?» አላት ጥልቀት ባለው ድምፅ፡፡

ሌላ የሚላት ነገር አልነበረውም፡፡ እንዲህ ያለው ውብ ግንኙነት ምንም አይነት የወደፊት እድል የለውም ሊላት አልቻለም፡፡ እንደ ሌለውም እርግጠኛ አልነበረም፡፡ ለሁለት የተከፈለ ልብ ይዞ ዝም አለ፡፡ አእምሮው ውስጥ የሚጉላላውን አሳብ የምታነብ ይመስል ትኩር ብላ ታየው ነበር...

ምእራፍ ፲፬

ሲራክ ከሰብለ ከተለየ ወዲህ ተናዳጅና ነጭናጫ ሆኖ ነበር ያመሸው፡፡ ተናዳጅና ነጭናጫ ያደረገው የልቡ ለሁለት መከፈል ነበር፡፡ ቀድሞኑም ቢሆን ምን ሲያቀብጠኝ እዚህ ጣጣ ውስጥ ገባሁ? እያለ ባሰበ ቁጥር የተረገመ መፅሀፉን መልሶ ከመርገም አያልፍም፡፡ ከሰብለ ጋር መገናኘቱ ደስ የሚለውን ያህል ከእስዋ መለየቱን ባሰበ ቁጥር፥ አሳቡ ራሱ የማይችለው ስቃይ እየሆነበት፥ በዚያ ላይ ደግሞ መፅሀፉን እንደ ገና የሚጀምርበት ጊዜ ሩቅ፥ በጣም ሩቅ ሆኖ እየታየው መንፈሱ ሲጨነቅና ሲታወክ ነበር ቤት የገባው፡፡

በእንቅርት ላይ ጆሮ ደግፍ እንዲሉ ሚስቱም ጤነኛ አልነበረችም፡፡ ፅጌ ከፉኛ ኩፍ ብላለች፡፡ ከመሬት ተነስቶ ምንቅረ፥ ምንቅር ያደርጋታል፡፡

‹‹እህህ፥ አለም ዘጠኝ አሉ›› አለች፥ ፅጌ በድንገት፡፡

ልጁ በጊዜ ተኝቶአል፡፡ ዛሬ ጦርነት በዚህ ቤት ጣሪያ ስር ፈንድቶ፥ እሸናፊም ተሸናፊም የሌለበት እልቂት ሳይደርስ አይቀርም አለ በልቡ፡፡

በማንኛውም ደቂቃ፥ በትንሽ ምክንያት፥ ፈንድቶ ምድርና ሰማይ የሚደባልቅ ተጠምዶ የተቀመጠ ቦምብ ትር ትር ሲል ተሰማው፡፡ የነገር ሚሳይሎች ሲወረወሩ ታየው፡፡ የተቀጣጠለው እሳት ጎንቃ ምድርና ሰማዩን ሲለበልብ፥ ሰማይ ጠቀስ ፎቆች እንደ ባቢሎን ግንብ ተደርምሰው ሲወድቁ፥ የሰው ልጅ ስልጣኔ ወደ አመድ ክምር ሲለወጥ በአይነ-ህሊናው መጣበት፡፡ እና፥ ይህ ሁሉ ጥፋት ለገንቢ ውይይት መድረክ ካለመክፈት የሚመጣ ነው፥ አለ፡፡

ቦምቡ ከመፈንዳቱ በፊት ወጥቶ ለመሄድ አስቦ ነበር፡፡ ግን ከተቀመጠበት መነሳቱ ራሱ የፈራውን ነገር መጋበዝ ይሆናል በማለት የቦምቡን ትርታ በተንጠለጠለ ልብ እያዳመጠ ቁጭ ብሎ ቀረ፡፡

በድንገት፥ ‹‹አ ሃ ሃ ሃ – ኦ ሆ ሆ›› ብላ ስቃ፥ ‹‹ታሪክ ነው እቴ –እንደ ምጣድ ቂጥ መጠበስ! ማሽላ ሲያር እየሳቀ ነው አሉ›› አለች፡፡

ሲራክ ደንግጦ አይኑን ጨፈነ፡፡ የፈራው ጦርነት! ደግነቱ በነገሩ አልገፋችበትም፡፡ አይኑን ሲከፍት ውባንቺ እርሳስና ደብተርዋን ይዛ ስትገባ አየ፡፡ የሰላም ርግብ የደረሰችለት ይመስል ተደስቶ፥ ‹‹የፈተናው ነገር ከምን ደረሰ?›› አላት፡፡ፈተና የወሰደች መሆንዋን ባለፈው ጊዜ ነግራው ነበር፡፡

‹‹አለፍኩ›› አለችው፡፡

‹‹ውነትሽን ነው?›› አላት ስሜት ፈንቅሎት፡፡

‹‹ገብርኤልን!›› አለች፡፡

‹‹ጎበዝ የኛ ልጅ!›› ብሎ ተነሳና የጋለ ሰላምታ ሰጣት፡፡ በዚህ ስሜቱ አልረካ ስላለው በጭቃ ቀለም የሚሰራ ‹‹ፓርከር›› ብእር ከደረት ኪሱ አወጣና፥ ‹‹እንኩዋን ደስ ያለሽ›› ብሎ ከሰጣት በሁዋላ፥ ‹‹ደሞዝ ሲመጣ ደ'ሞ ጥሩ ቀሚስ›› አላት፡፡

ፅጌ ቀና ብላ እንደ ጦር በሚወጋ አይን አየችው፡፡

ውባንቺ እጅ ነሳችና ብእሩን እያየች፥ ‹‹ምን አደርግበታለሁ?›› ብላ ጠየቀችው፡፡

‹‹ትፅፊበታለሻ›› ብሎአት፥ ‹‹ቆይ እንዴት እንደሚሰራ ላሳይሽ›› አላትና፥ ብእሩን ከእጅዋ ተቀብሎ እንዴት ልትሰራበት እንደምትችል ደጋግሞ ካሳያት በሁዋላ፥ ብእሩን መልሶ ሰጣትና፥ ‹‹ታዲያስ? ከማይምነት መላቀቅ ደስ ይላል? አሁን ምን ይሰማሻል?›› አላት፡፡

ውባንቺ እየተሽኮረመመች፥ ‹‹ደስ ይላል›› አለች፡፡

‹‹እንደ ገና የመወለድ ያህል ነው፥ አይደለም?›› አላት፡፡

«እንደሱ ነው የሚሰማኝ፡፡ አሁን ሰው የሆንኩ ይመስለኛል» አለች፡፡

ሲራክ ወደ ወንበሩ ተመለሰና «እይዞሽ፡፡ የማይምናን ወገኖቻችን አይኖች የሚያነቡበት፣ እጆቻቸውም የሚፅፉበት ጊዜ ቅርብ ነው፡፡ እና÷ እንዳልሺው ያኔ ሁሉም እንዳንቺ ሰው መሆኑ ይሰማዋል፡፡ ውብ ነው፡፡ ግን የተማርሺውን እንዳትረሺ ቶሎ ቶሎ ለማንበብ ሞክሪ፡፡ እኔም አንዳንድ መፅሀፍ አመጣልሻለሁ፡፡ እሺ?» ሲል ዕጌ ከንፈሮችዋን በማሞጥሞጥ እያሽሙዋጠጠችው÷ «ድንቄም ፊደል ቆጠረችና ሰው ሆና ልብ ውልቅ እቴ!» ብላ ወደ ውባንቺ ዞር በማለት÷ «ይልቅ ይህን የከሰል ምድጃ አውጥተሽ አራግቢ፡፡ ቀን የወጣውም እህል አልተቦካም፡፡ ቡሃቃው አፉን ከፍቶ የሚጠብቀው እኔን አይምስልሽ፡፡ ደግሞ ቡና ቶሎ ገዝተሽ ነዪ» በማለት በትእዛዝ ናዳ ስታጣድፋት ከቆየች በሁዋላ ጣቶችዋን አንቂዋቁዋችና÷ «ከዘመኑ መፈክር አንጀቴ የሚገባው÷ 'ሰውን ሰው ያደረገው ስራ ነው' የሚለው ነው ልጄ!» አለች፡፡

– መልካም ቃል ማንን ገደለ÷ ወይስ እኔን የጎዳች መስሎአት ነው? በማለት ውስጥ ውስጡን ቢበሽቅም÷ ለምን ጦርነት ላስነሳ? በቀዝቃዛው ስነልቦናዊ ጦርነት ቢቆይ ይሻላል ብሎ ፈርቶ ዝም በማለት፣ ቀድሞውኑም ምን ሲያሮጠኝ በጊዜ መጣሁ? እያለ ማሰብ ሲጀምር ከጎረቤት እልም ያለ እልልታ ሲቀልጥ ሰማና ቀና አለ፡፡

«ተረት ሰፈር እልል የሚያሰኝ ምን ነገር አለ ብለው ነው? ወገኞች! ሳቃችንም ልቅሶ ነው የሚመስለው» አለች ዕጌ፡፡

ምንስ የሚያሳዝን ነገር አለ? ሊላት ፈልጎ ነበር፡፡ አፉን በዳቦ ብሎ ዝምታውን መርጦ ዝም አለ፡፡ ውባንቺ ስትንደረደር መጣችና÷ «እትዬ በቀለ መጡ!» አለች፡፡

«ማን ነው እትዬ በቀለ?» አላት፡፡

«እኝህ ጦር ሜዳ የሄዱት» አለችው፡፡

«እረ እባክሽ!» ብሎ ብድግ አለ፡፡ ችሎ ማደር ትዝ አለው፡፡ ሲያስበው ሰሞኑን ሲያሳዝን አልሰማውም፡፡ ሄዶ ደስታውን ከመግለጡ ሲላ፣ ከቆየበት ውጥረት መውጫ ቀዳዳ በማግኘቱ በይበልጥ ደስ ብሎት በልቡ ሳይደግስ አይጣላም እያለ ወደ በሩ ሲሄድ÷ «የት ለመሄድ ነው?» አለችው፡፡

ቆም ብሎ፥ «አቶ በቀለ ቤት» አላት፡፡

ብስጭት ብላ፥ «ላነጋግርህ ፈልጌ ነበር» አለችው፡፡

ቆጣ ብሎ፥ «ታዲያ እስካሁን ምን ዘጋሽ?» አላት፡፡

ድሮ ቢሆን ገና ቤት ገብቶ ቁጭ ሳይል አስቀድማ ትነግረው ነበር፡፡

«ከእንግዲህ የሚያጣድፍ ነገር የለም፡፡ ስትመለስ ያደርሰናል፥ የጅብ ችኩል ቀንድ ይነክሳል አሉ» አለችው፡፡

«ደህና» ብሎ፥ በልቡ ዛሬ፥ እውነትም አምርራ ተነስታለች እያለ ወጣ፡፡ ቀጥታ ወደ ጉዋድ በቀለ ቤት አልሄደም፡፡ ወደ መንገድ ወጣ ብሎ መጠጥ ቤት ጎራ አለና አንድ ጠርሙስ እናትና ልጅ አረቄ ከገዛ በሁዋላ ነበር ተመልሶ ወደ ጉዋድ በቀለ ቤት ያመራው፡፡

ቤቶች ብሎ ሲገባ ጎጆዋ ከአፍ እንከ ገደፍዋ በሰው ጢም ብላ ሞልታ ነበር ያገኛት፡፡ የሰፈሩ ሰው አንድም የቀረ አይመስልም፡፡ የእትዬ አልታዬ ወርቅ ጥርስ ከሩቅ ብልጭ ሲል ታየው፡፡ «ሰው በላው ጎንደሬ» ሞቅ እንዳለው ያስታውቃል፡፡ የበቀለ ባለቤት፥ «ወይ በሞትኩት፡፡ ምን አሳሰበዎት» እያለች አረቄውን ስትቀበለው፥ እንካሳው ጋሼ ማንደፍሮ «ኖር ቲቸር» አለው፡፡ ሁሉም ተነስተው ቆመው ነበር፡፡ የእውሩ ለማኝ ዘንግ ብቅ ብሎ ታየው፡፡ ግን የሲራክ አይን ያረፈው በችሎ ማደር ላይ ነበር፡፡ የሚሊሺያ ደንብ ልብስ ከለበሰ አንድ ረዘም ያለ ጥቁር፥ ወገቡ እንደ ሀረግ ከሚመዘዝ ሰው እግር ስር የፊት እግሮቹን ዘረግቶ በደረቱ ተኝቶአል፡፡ ሰውዬው ልጅ ታቅፎ ቆሞአል፡፡ በቀለ ማን እንደ ሆነ አወቀና ሄዶ፥ «ጉዋድ እንኩዋን ለቤትህ አበቃህ» ብሎት ሰላምታ ሰጠውና ጉንጭና ጉንጩን አገላብጦ ሳመው፡፡ ከበቀለ አጠገብ የክብር ስፍራ ተሰጠውና እንደ ተቀመጠ፥ የበቀለ ባለቤት፥ «ቅድም አላቸውን ነበር ያነሳነው» አለችው ባልዋን፡፡

«ስለ ችሎ ማደር ማላዘን የጠየቁሽ? አላት እየሳቀ፡፡ ሲስቅ ከጥቁር ፊቱ ጋር የሚያነፃፀረው ነጭ ጥርሱ በጠፍ ጨረቃ እንደ ተመዘዘ ጎራዴ ብልጭ እያለ አይን ይመታል፡፡ ጥቅጥቅ ያለ ሪዝ የላይኛውን ከንፈሩን ከዳር እስከ ዳር ሸፍኖት ይታያል፡፡ የራስ ጠጉሩም እንደ ሪዙ ጥቅጥቅ ያለ ጫካ መስሎ ከወደግንባሩ በራው ገለጥ ብሎ ይታያል፡፡

«እምን፥ ኢያሳዘነ ሰፈሩን በጥብጦ ነበር» አለ ሲራክ፥ አይኑን ከበቀለ ላይ አንስቶ ወደ ችሎ ማደር እየወረወረ፡፡

እትዬ አልታዬ፥ «የሰው ልጅ ከማሳደግ ውሻ ማሳደግ ይሻላል» አሉ፡፡ ሁሉም በእምንታ ከንፈሩን እየመጠጠ ራሱን ነቀነቀ፡፡

በድንገት ህፃኑ ምርር ብሎ ማልቀስ ሲጀምር፥ አባቱ፥ «ይሄ ልጅ ምን ነክቶታል? ከቅድም ጀምሮ ይነጫነጫል» ብሎ ሲያባብለው ሲሞክር፥ እትዬ አልታዬ እንደ ገና የወርቅ ጥርሳቸውን ብልጭ አድርገው፥ «ናፍቆት፡፡ ናፍቆት ነው የሚያነጫንጨው የህፃናት ናፍቆት ሃይለኛ ነው» ሲሉ፥ እናቱ መጥታ ስትወስደው ሄዶ እንገትዋ ስር ውሽቅ አለ፡፡ አባቱ እንደ ገና፥ «እብዮት ና!» ብሎ እጁን ሲዘረጋለት ደግሞ እሱም ለመመለስ እጁን ዘረጋ፡፡ «አሳልኩችሁም!» አሉ እትዬ አልታዬ፡፡ ችሎ ማደር የልቅሶ ድምፅ ያሰማ መሰለው – ሲራክ፡፡ ጎንበስ ብሎ አየው፡፡ ከጌታው እግር ስር አልተነቃነቀም፡፡ ቀንቶ ይሆን? አለ በልቡ፡፡

በቀለ ልጁን ጉልበቱ ላይ ቹ ቹ እያጫወተ ወደ ሲራክ ዞር ብሎ «ላደረጉልን ውለታ በጣም ነው የማመሰግነው፡፡ ከመምጣትዎ በፊት ባለቤቴ አጫውታኛለች» አለው፡፡

«እዬ፥ ምን አደረኩ ብለህ ነው?» አለ ሲራክ በተቃውሞ ድምፅ፡፡

«ከዚህ የበለጠ ውለታ ምን ሊኖር!» አለው፡፡

«ድልቅ ደማችሁን ለማፍሰስ የቆማችሁት እናንተ አላችሁ አይደል...»

«ያለ ጠንካራ ደጀን መቼ ይሆናል ብለው ነው!?» ብሎት ሲያበቃ፥ እንግዶቹን አንድ በአንድ በአይኑ ከጎበኘ በሁዋላ፦

«ይግረምዎትና እኝህ እውር ለማኝ እንኩዋ በልመና የቃረሙዋትን ሳንቲም ቁዋጥረው እየመጡ ባለቤቴን ቸግሮሽ እንደሆን? እያሉ ይጠይቁዋት ነበር፡፡ ጋሼ ማንደፍሮና «ሰው በላውማ» ከቤቱም ተለይተው-አያውቁም አሉ፡፡ በ'ውነት ለዚህ ህዝብ አንዲ ቀርቶ አስሬ ቢሞቱም አይቆጭም» አለው፡፡

ጠላው በማንቆርቆሪያ ቀርቦአል፡፡ አረቄውና ካቲካላው በጠርሙስ በጠርሙስ ተደርድሮአል፡፡ ቢራውም አልቀረ፡፡ ሁሉም

እንዳቅሙ የሚችለውን ይዞ መጥቶአል፡፡ ሲራክ በበቀለ አነጋገር ልቡ በጣም ስለተነካ፣ «እንደኛውን ነው የመጣኸው ወይስ ተመልሰህ ትሄዳለህ?» ብሎ ጠየቀው፡፡

«ለስራ ጉዳይ ነው የመጣሁት፡፡ በቅርቡ ተመልሼ እሄዳለሁ፡፡ እንዲያውም ለመሄድ ቸኩያለሁ» አለው፡፡
«ለምን ቸኮልክ?»

«ቀበሮ ጉድጉዋድ ውስጥ ያሉትን ጉዋዶች ሳስታውስ ልቤ ይሰቀላል» ብሎት ነጭ ጥርሶቹን ብልጭ አደረገበትና፣ «ተልእኮዬም ቢሆን ገና አላለቀም» አለው፡፡

«ለቤተሰብህስ ልብህ አይሰቀልም?»

«ለማን የምዋጋ መሰለህ?» አለ፡- «ለእነሱ ነው፡፡ ለአብዮቱና ለአገሪቱ አንድነት ዛሬ የምሞተውና የምደማው እነሱ ነገ ብሩህ ተስፋ እንዲኖራቸው ነው፡፡ እዚህ ተቀምጬ ምን አደርግላቸዋለሁ? ደ'ሞ እኔ እዚህ ሆንኩ አልሆንኩ ምን ችግር ይገጥማቸዋል? እድሜ ለሰፊው ህዝብ ደጀንነትና ላብዮታዊው መንግስት፡፡ የሚጎላቸው ነገር የለም፡፡

ሲራክ በበቀል አስተሳሰብ እየተገረመና በይበልጥ የማወቅ ፍላጎት እያደረበት፣ «እስቲ በሞቴ ንገረኝ! ሁሉም እንዳንተ ነው የሚያስቡት!?» አለው፡፡

ልጁ እንቅልፍ ወስዶት እንድታስተኛው እናቱን ጠርቶ፣ አገላብጦ ከሳመው በሁዋላ፣ ሰማትና፣ ፈገግ በማለት ውብ ጥርሱን ብልጭ አድርጎ ሲያበቃ፣ «እኔ ስለ ራሴ ስሜት ነው የተናገርኩ» አለ፡- «ግን አብዛኛዎቹ የኔ አይነት አስተሳሰብ ያላቸው ይመስለኛል፡፡ ብቻ እርግጥ፣ 'እኛ ብቻ ለምን እንዋጋለን? ሌላው ተራ ይድረሰው፡፡ አገሪቱ የኛ ብቻ አይደለችም፡፡ መመለስ አለብን' የሚሉ ጥቂት ሰዎች አይጠፉም፣ ግን በኔ ግምት ያብዮትና ያገር ጥበቃ ሃላፊነት ተራ የመግባት ጉዳይ አይደለም፡፡ ሁሉም እንዳቅሙና እንደ ችሎታው በያለበት ዘብ የመቆም ጉዳይ ነው፡፡ የተያያዙትን የድል ጎዳና ከግቡ ሳያደርሱ፣ ሌላው ተራ ይድረሰው በማለት ከግማሽ መንገድ መመለስ ልክ አይመስለኝም፡፡ የጀመሩት ከግቡ ማድረስ ወይም መሞት፡፡ እኔ የሚታየኝ ይሄ ነው» ሲል፣ «ሰው በላው ጎንደሬ» ሞቅ ብሎት ኖሮ፣ «ሰው ሁሉ ሜዳይ ሲሸለም ያንተ የት አለ?» አለ፣ ድምፁን ከፍ አድርጎ፡፡

አረቄው፥ ካቲካላው፥ ጠላውና ቢራው በገፍ ይቀዳል፡፡

‹‹እይ ያንተ ነገር›› አለ በቀለ እየሳቀ፥ ‹‹ገና ምን ሰራሁና!››

‹‹ታዲያ ሌላው ምን ሰርቶ ነው ያገኘው?›› አለው፥ መልሶ፡፡

አሁንም በቀለ በይበልጥ እየሳቀ፥ ‹‹ጆብዱ፡፡ ጆብዱ ነዋ፡፡ ኢትዮጵያ ስንት የሚያኮሩ ጀግኖች ልጆች እንዳሉዋት ባየህ›› ብሎት ትርትም ብሎ የበቀለውን ራዙን በሌባ ጣቱ ግራና ቀን እየነካካ፥ ‹‹የኔ ጫዳይ ያብዮቱ መጠናከር ነው፥ ጉዋድ፡፡ ሌላ ጫዳይ አልሻም፡፡ የሳቀ ጆብዱ ሰርተው የተሸለሙት ያኮሩኛል፡፡ እኔም የሳቀ ጆብዱ ለመስራት እድል ካገኘሁ ወደ ሁዋላ አልልም፡፡ አይዞህ›› አለው፡፡

ጋሼ ማንደፍሮ በድንገት፥ ‹‹አድሃሪ ሁላ ይደመሰሳሉ!›› አለ ሎክ ብሎ፡፡

ከጦር ግንባር የተመለሱ ብዙ ወታደሮች በየጦር ሜዳው ስለፈፀሙት ጆብዱ እያጋነው ማውራትን በጣም ስለሚወዱ፥ ‹‹ሰው በሳው ነንደሬ›› ያቀረበው አይነት ጥያቄ ቢሰነዘርባቸው፥ ከቁጡነት አልፈው ለዱላም የሚጋበዙ መሆናቸውን ስለሚያውቁ፥ በቀለም ይቆጣል ብሎ ሲራክ ሰግቶ ነበር፡፡ ቆራጥነቱን ብቻ ሳይሆን ትህትናውንም ጭምር በልቡ በሚያደንቅበት ጊዜ፡ ሊዮ ቆልስቶይ አንድ ጊዜ፡ ‹‹ያንድ ሰው ማንነት የሚታወቀው፥ የሰውዬውን መልካም ጠባዮች ከሚያሳየው ትእቢት መጠን ጋር በማካፈል በሚገኘው ውጤት ነው፡፡ በሌላ አነጋገር፥ ሰውዬው የሚደነቅ ችሎታ ቢኖረውም፥ ትእቢተኛ ከሆነ፥ የሞኝ ልቅሶ መልሶ መልሶ እንዲሉ፥ ከማሰልቸቱም በላይ ጎጂነቱ ያመዝናል›› ብሎ የተናገረው ትዝ አለው፡፡ በቀለ የሲራክን መለኪያ አንስቶ እንዲጠጣ ስለ ጋበዘው፥ ተቀብሎ የመለኪያውን ጠርዝ በከንፈሩ ቀስ ብሎ እየዳሰሰ አረቄውን ሲጎነጭ፡ ዝም ብለው የቆዩት እውሩ ለማኝ፥ ‹‹ጦር ሜዳ እንዴት ነው?›› አሉ፡፡

ጥያቄው ለእሱ የተሰነዘረ መሆኑ ገባውና፥ ‹‹እንዴት ማለት?›› አላቸው በቀለ፡፡

ድምፁን ወደ ሰሙበት አቅጣጫ በንቃት ዞር ብለው፥ ‹‹ያስፈራል ወይ? ማለቴ ነው›› አሉት፡፡

ሲራክ፥ ጥያቄው ያስገረመውን ያህል በቀለ የሚሰጠውን መልስ ለመስማት ጉዋጉቶ ቀና አለ፡፡ በቀለም በበኩሉ በቀረበለት ጥያቄ ተገርሞ ሳይሆን አይቀርም፡ ሲያሰላስል ከቆየ በሁዋላ፡

‹‹የመጀመሪያዋን የጥይት ፉጨት ከሰሙና የመጀመሪያውን የወደቀ ሬሳ ካዩ በሁዋላ... እንዴት ልበልዎት?... ስትርበደበድ የቆየችው ስጋ በድን ትሆናለች፡፡ ከዚያ በሁዋላ ሞት ያለ አይመስልም፡፡ ማለቴ – እንዴት ነው? ...የራስ መሞት ፈፅሞ ይረሳና ጠላትን ተሽቀዳድሞ የመግደል እልክና ስሜት ያይላል፡፡ ታዲያ የሚገርመው ነገር፥ ተኩስ በሚፋፋምበት ሰአት ሳይሆን ከበረደ በሁዋላ ነው ትንሽ ፍርሃት ፍርሃት የሚለው፡፡ ይህም ቢሆን፥ አንድ ሁለት ጊዜ የተፋፋመ ውጊያ ውስጥ ገብተው ከወጡ በሁዋላ ይለመድና የመሞት ነገር ይረሳል፡፡ ከዚህ በሁዋላ ጠላትን ገድዬ እመለሳለሁ የሚል ስሜት ይጠነክርና እሞታለሁ ብሎ ማሰብ ይቀራል፡፡ እንጃ... እኔ እንዲህ ነበር የሚሰማኝ›› አላቸው፡፡

ሞት ያለ ነገር ቢሆንም የሰው አእምሮ በምንም ሁኔታ እሺ፥ አሜን ብሎ እንደማይቀበል ገባው፡፡ ሞትን አሜን ብለን ከተቀበልን በተስፋ ምን ቦታ ይኖራል? ብሎ አሰበ፡፡ በዚያ አሳብ ውስጥ ኢጋፋሪ እንደሻው ከነሽበታቸው ብቅ ብለው ታዩት፡፡ ይገርማል፥ ኢጋፋሪ እንደሻው ለካ ከማንም የተለዩ ፍጡር አይደሉምና፥ የሚል ግምት ቢወስድም በሞት ላይ ድልን የሚቀዳጅ ነገር ካልሰሩና ወይም ለኑሰራት በመጣጣር ለሰው ልጅ ብሩህ ተስፋን ካላሳዩ፥ የሰው ልጅ አእምሮ ሞትን አይቀበልም በሚል ሰበብ ብቻ፥ ሞትን መሸሸ ምግባራዊ ፈሪነት ነው ባለበት ቅፅበት ውስጥ የራሱ ምግባራዊ ፈሪነት ታየው፡፡ መላ ሰውነቱ ተንቀጠቀጠ፡፡ ኢጋፋሪ እንደሻው ይህን ሁሉ ጊዜ ሌላ ሰው ሳይሆኑ እሱ ራሱ ሆነው ባገኛቸው ጊዜ ደግሞ የባሰውኑ ደንግጦ ክው ሲል፥ እውነ ለማኝ፥ ‹‹ዘለአለማዊ ጨለማ ኑሮ ውስጥ ከመኖር ይበልጥ የሚያስፈራ ነገር ያለ አይመስለኝም፥ ወንድሞቼ! አይጣል ነው፡፡ በማያሰልስ ጨለማ ውስጥ በፍርሃት ተውጦ መኖር›› ሲሉ ሰማቸው፡፡ በዚያው ሳያበቁ ቀጠሉና፥ ‹‹አይናማ ሆኖ ጠላትን ፊት ለፊት ገጥሞ ሲዋጉ መሞት ምን ያስፈራል! ይልቅ የሚያስፈራው ሜዳውንና ገደሉን ሳይለዩ መሪ እያባበሉ መኖር ነው›› አሉ፡፡ ከመንገድ ዳር ቁጭ ብለው ስለ ጨለማ ኑሮ የሚደረድሩት ግጥም ትዝ አለው፡፡

‹‹አባቴ›› አላቸው፥ ባዶ የሆኑትን የአይኖቻቸውን ጉድጓዶች በሩቁ እያየ፡፡

ድምፅ ወደ ሰሙበት አቅጣጫ ቀና ዞር ብለው፥ ‹‹ልጅ ሲራክ ደህና?›› አሉት፡፡

‹‹ለመሆኑ መቼ ነው አይነ ስውር የሆኑት?›› አላቸው፣ ሰው የንጋትን ጮራ፣ የምሽትን ጀምበር የከዋክብትን ጥቅሻ፣ የሙሉ ጨረቃን ድምቀት፣ የሰውን ልጅ ፈገግታና ኪነታዊ ጥበብ፣ የተፈጥሮን ፀጋና ውበት በአይነ ስጋው አይቶ ለማድነቅ ካልቻለ፣ የህይወት ጣእም ምን መሆኑን እውቆ ነው መኖር አለብኝ የሚለው በማለት ሲያስብ፡-

‹‹ከህፃንነቴ... ገና ጡት ስጠባ፡፡ ፈንጣጣ ነው እሉ እንዲህ ጉድ የሰራኝ፡፡ ጨለማውን ስዳስስ ይሄውና ስልሳ አመት አለፈኝ፡፡ አሁን ከምለምንበት ቦታ ላይ እንኩዋን መቀመጥ ከጀመርኩ አርባ አመት ሳይሆነኝ አይቀርም፡፡ ሙሴ ቴሬስ የሚባል የፈረንሳይ ተወላጅ እዚች ሰፈር በነበረበት ዘመን ሁሉ እዚሁ ነበርኩ፡፡ በእሱ ስም ነው ተረት ሰፈር መባል የጀመረችው›› አሉ፣ በተጨማሪ፣ ‹‹ያኔ እንደ ዛሬው በበሽታም ላይ ጦርነት ቢታወጅ ኖሮ በጨለማ ተውጬ አልቀርም ነበር፡፡ ግና ምን ያደርጋል! ጊዜውም እውር ነበር›› አሉት፡፡

ሲራክ አእምሮው ውስጥ ሲጉላላ የነበረውን ጥያቄ የግድ መጠየቅ ነበረበት፡፡ ‹‹ስለ ተፈጥሮ ውበት ምን ይሰማዎታል ሲያስቡት?›› አላቸው፡፡

‹‹የማያውቁት አገር ምን ይናፍቃል ብለህ ነው ልጄ? የኔ ብርሃን እናንተው አይናማዎቹ ናችሁ፡፡ የሰው ብርሃን ሰው ነው፡፡ አይን ብቻ አይደለም፡፡ የሰው መድሀኒቱም ሰው ነው›› አሉት፡፡

‹‹ታዲያ ለምን ያስፈራል?›› አለ፡፡

‹‹ምኑ?›› አሉት፡፡

‹‹ጨለማው፡፡››

‹‹እሳ ፈርቼ አልሞትኩ ታዲያ! አሸንፌው ስኖር እያየኸኝ ምን ነው?›› አሉት፡፡

እንደ እርስዎ ምግባራዊ ድፍረት በኖረኝ ምን ነበረበት ሊል ሲል፣ ‹‹ሰው በላው ጎንደሬ›› ቀደመውና፣ ‹‹እድሜ ለመንደር ቡቱቶ እኛም እንኖራለን፡፡ ዘራፍ! ሰው በላው ጎንደሬ፡፡ ባብዮቱ፣ በደርጉ ብያለሁ!›› አለ፡፡

ሁሉም ሲስቁ እትዬ አልታዩ ብቻ የወርቅ ጥርሳቸውን ብቅ ሳያደርጉ ቀርተው፣ ‹‹ዋ እቴ፣ ኑሮ ካሉት መቃብርም ይሞቃል›› ብለው ከንፈራቸውን መጠጡ፡፡

«ሰው በላው ጎንደሬ» ወደ ጋሼ ማንደፍሮ እያየ፣ «አንተም እድሜ ለምርኩዜ በል፣ እ» አለው፡፡

«አድሃሪ ሁላ!»

«አንተማ ተራማጅ፡፡»

ጋሼ ማንደፍሮ ምርኩዙን ከእግሩ ስር እየመዘዘ፣ «አንተም ለመንደር ቡቱቶ በል!» አለው፡፡

«እውነትክን ነው፡፡ አንድ ቀን አንድ አዲስ ልብስ ሰፍቼ ብሞት ደስ ይለኝ ነበር፡፡ የመንደሩን ቡቱቶ ስሰፋ የሚታየኝ አዲስ ጨርቅ ነው፡፡ ታዲያ ያበሳጨኛል፡፡ የተረት ሰፈር ሰዎች ቡቱቶ በየጊዜው ከማስመታት ለምን አዲስ ጨርቅ አያመጡልኝም? ወይስ ችሎታዬን እየተጠራጠሩ ነው? እላለሁ፡፡ እና፣ እበሳጫለሁ፡፡ ነጋም ጠባም ቡቱቶ!» አለ ብስጭት ብሎ፡፡

በቀለ በሀዘን ተውጦ ሲያዳምጠው ቆየና፣ «ተረት ሰፈር አዲስ ልብስ የሚያሰፋ ማን አለ ብለህ ነው? የጭቁኖች ሰፈር መሆኑን አጣኸውና ነው! በነፍስ ይማር ልበስ ነው የምንኖረው፣ ግን አይዞህ አንድ ቀን የምንለብስበት ጊዜ ይመጣ ይሆናል፡፡ በነገራችን ላይ ካስመራ ለባለቤቴና ለልጄ ያመጣሁት ጨርቅ አለ፡፡ ወስደህ እንድትሰፋላቸው» አለው፡፡

ሲራክ ስሜት ፈንቅሎት፣ «ወር ላይ እኔም ለራሴና ለልጄ የሚሆን ጨርቅ አመጣልሃለሁ» አለው፡፡

ጋሼ ማንደፍሮ ምርኩዙን እየሰበቀ፤ «አድሃሪ ሁላ!» ሲል፣ የሲራክ ባለቤት በቀይ ጨርቅ የተሸፈነ ትልቅ መሶብ ውባንቺን አስይዛ ስትገባ፣ ጨዋታው ተቋረጠ፣ ሁሉም ሊቀበልዋት ብድግ አሉ፡፡

«በግዜር፣ በግዜር» ስትል እውሩ ለማኝ የፅጌን ድምፅ ሰምተው፣ «ፅጌ ማርያም፣ የድሀ እናት፣ መጣሽ?» አልዋት፡፡

ፅጌ ከበቀለ ጋር ሰላምታ ከተለዋወጡ በሁዋላ፣ አንደኛውን ከሙር ሜዳ ተመልሶ እንደሆን በማለት ስትጠይቀው በቅርቡ ወደ ሰሜን ጦር ግንባር እንደሚመለስ ስለ ነገራት፣ «ወይ በሞትኩት! ምን ነው?» አለች፡፡

‹‹አሁንም ግዳጅ ላይ ነኝ›› አላት፡፡

‹‹ምን ነው እስከ መቼ?

‹‹በድል አድራጊነት እስከምንወጣ››ብሎ ወደ ሲራክ ዞር በማለት፥ ‹‹ለእሳቸውም ቅድም ይህንኑ ስነግራቸው ነበር፡፡ በዚህ ቀውጢ ጊዜ፥ አብዮቱ አገሬ የሚል ሁሉ እንደ ችሎታው ባለበት ዘብ መቆም አለበት፡፡ ደራሲም በድርሰቱ›› አላት፡፡

ፅጌ ወደ ባልዋ ቀጥሎም ወደ በቀለ አይኖችዋን ወረወረች፡፡

በቀለ ቀጥሎ፡ ‹‹ቅድም አልነገርኩዎትም እንጂ፥ እኔ እኮ እርስዎን የማውቀው በመፅሀፍዎ ነው›› አለው ሲራክን፡፡

ፅጌ ቀደመችውና፥ ‹‹ኤጭ! መፅ ሀፍ ብሎ ነገር እቴ! ወረቀት ቢለቀልቁት ምን ፋይዳ አለው!›› አለች፥ ትላልቅ አይኖችዋን ወደ ውጭ ጎልጉላ እያወጣች፡፡

‹‹እረ እሜትዬ እንዲህ አይበሉ›› አለ በቀለ፡፡ ‹‹ድርሰት ትልቅ ሙያ ነው፡፡ ክቡር ተሰጥዎ ነው፡፡ ከዚያም አልፎ አቻ የሌለው ሃይል ነው፡፡ ባለቤትዎ እስካሁን አረም በልቶት የቀረውን የጭቁኖች ታሪክ ፅፈው ለትውልድ እንዲያስቀሩ ማበረታታት ነው እንጂ እንዴት እንዲህ ይላሉ?››፡፡

‹‹ይሻላል!›› አላት ሲራክ፡፡

በትላልቅ አይኖችዋ እንደ ጦር ወግታው፥ በቀለን፥ ‹‹አንተን እንኳዋን ለቤትህ አበቃህ ወንድሜ›› ብላ፥ ሄዳ እትዬ አልታዬ አጠገብ ቁጭ አለች፡፡

‹‹ባለቤትዎን ድርሰት ምን አስጠላቸው?›› አለው በቀለ፡፡

‹‹ያመጣባት እዳ ነው ያስጠላት›› አለ፡፡

‹‹የማተሚያ ቤት እዳ!›› አለ በቀለ በመገረም፡፡

‹‹እሱ ነው ይሄውልህ›› ብሎት ፈገግ በማለት፥ ‹‹በእንቅርት ላይ ጆሮ ደግፍ እንዲሉ፥ ወር ከማታደርሰው ደሞዛችን ላይ እየገፈገፍን ነው›› አለው፡፡

በቀለ ራሱን ነቅንቆ፥ ‹‹የሚገርም ነው፡፡ ደራሲ ሲባል የማተሚያ ቤት እዳ የሌለበት አላየሁም፡፡ የማተሚያ ቤት ሰራተኛ ስለሆንኩ ብዙ ደራሲያን በእዳ ሲከሰሱ አይ ነበር›› አለ፡፡

ሲራክ ከወንበሩ ላይ ተመቻቸና፣ ‹‹ታሪካችን ባጭሩ ይኸው ነው›› ሲል፡-

በቀለ ነገሩን ቀበል አደረገና፥ ‹‹ታዲያ ቢሆንም ቢዘህ ተስፋ መቁረጥ የለባችሁም፡፡ ይልቅ መበርታት ያለባችሁ አሁን ነው፡፡ ብሩህ ተስፋ የተፈጠረላችሁ ይመስለኛል፡፡ ድርጅት ሃይል ነው፡፡ ለምን አትደራጁም?›› አለው፡፡

‹‹እሱስ እየተደራጀን ነው›› ብሎ ነገሩን በመቀጠል፥ ‹‹የኛ መሰባሰብ ብቻ ለችግራችን መፍትሄ አይሆንም፡፡ ከመንግስት ርዳታ ያስፈልጋል፡፡ የኛ ችግር የአሳታሚ ድርጅት አለመኖር ነው፡፡ ሌላው ቀርቶ ለጥራትም ይበጅ ነበር›› አለና በረጅሙ ወደ ውጭ ከተነፈሰ በሁዋላ፥ ‹‹ለጊዜው ግን አንገብጋቢ ችግር የሆነብኝ የባለቤቴ አመለካከት ነው፡፡ የድርሰት ነገር ሲነሳባት ቀንድዋ ይቆማል፡፡ ‘ለመከራ የጣፈው ቢነግድ አይተርፈው’ እያለች ትተርትብኛለች፡፡ ‘ወረቀት ቢለቀልቁት ምን ፋይዳ አለው? ትርፉ እዳ፡፡ ምናለ ብትተወውና ኑሯችንን የሚያሻሽል ነገር ብትሰራ’ ትለኛለች፡፡ እኔ ደግሞ ‘ድርሰት የተልእኮ ጉዳይ ነው እንጂ የትርፍ ማግኛ ዘዴ አይደለም’ እላታለሁ፡፡ እንዲሁ ስንነታረክ እንኖራለን›› አለው፡፡

‹‹ሀይለኛ ቅራኔ ነው›› አለ በቀለ ፈገግ ብሎ፡፡

ሲራክ ላንዳፍታ አይኑን ወደ ሚስቱ ወርውሮ ወደ በቀለ መለስ በማለት ‹‹አዎን›› ካለ በሁዋላ፥ ‹‹ቅራኔው በእኔና በእስዋ መካከል ብቻ የተፈጠረ አይደለም፡፡ ሶክራቲስና ባለቤቱ ዛንቲፔ እንደ እኛ በኑሮና በተልእኮ መካከል ባለው ልዩነት ላይ ሲጣሉ ነው የኖሩት፡፡ ‘እውቀት ሳያንስህ፣ እንደ ጉዋደኞችህ በተድላ በደስታ ለመኖር ስትችል፣ ቡቱቶ ለብሰህ፣ ባዶ እግርህን በየመንገዱና በየገበያው እየዞርክ ለምን እንደ እብድ ትለፈልፋለህ?’ እያለች ነጋ ጠባ ትወተውተው ነበር ይባላል፡፡ ካርል ማርክስም ለእለት ጉርሱ ከድንች እቅም እየቸገረው፥ ልጁ ስትሞት ከፈን የሚገዛበት አጥቶ በችግር ተቆራምዶ ኖሮ የሞተው ተልእኮውን ከግብ ለማድረስ ሲል ነበር፣ ደግነቱ ባለቤቱ ጄኒ ስለ ኑሮአቸው አንዳንዴ ብትማረርም፣ የባልዋ ተልእኮ ስለሚገባት ምሬትዋን በትእግስት እየለወጠች ታብረታታው ነበር፡፡

‹‹በተልእኮና በኑሮ መካከል ያለው ግጭት አስቸጋሪ ነው፡፡ ተልእኮ ያለው ሰው፥ ለዚያ ተልእኮ ምኞቱን ብቻ ሳይሆን ውድ ህይወቱንም ጭምር አሳልፎ መስጠት አለበት፡፡ ዲሞክሪቱስ የተባለው የግሪክ ፈላስፋ ለእውቀት የነበረው ጉጉት እልረካ ስላለው፥ አእምሮው በይበልጥ ብሩህ እንዲሆን አይኑን አወጣ ይባላል፡፡ ተልእኮ እስከዚህ ድረስ ነው፡፡

‹‹ታዲያ ተልእኮ ያላቸው ሰዎች አብዛኛውን ጊዜ የሚጨነቁትና የሚያዝኑት ለራሳቸው ሳይሆን ለሚወድዋቸው ሰዎች ነው፡፡ በኑሮና በተልእኮ መካከል እስረኛ ከመሆን የበለጠ ጭንቀት ያለ አይመስለኝም፡፡ አንድ ደራሲ ወደ ኑሮ ካመዘነ የህይወት ቅጥረኛ ወይም አትራፊ ነጋዴ መሆን ይመጣል፡፡

‹‹ማለቴ የኪነት ሰው ገንዘብ አያስፈልገውም አልልም፡፡ ነገር ግን አንድ ደራሲ በምንም ሁኔታ ለገንዘብ ሲል መፃፍ የለበትም፡፡ ኪነት ሸቀጥ አይደለችም፡፡ ተልእኮ ናት፡፡ ቤራንገር የተባለው የፈረንሳይ ሊቅ፥ 'የምኖረው ሙዚቃ ለመድረስ ነው፥ ጌታዬ ድጋፉን ነስቶኝ ካባረረኝ ግን፥ ሙዚቃ የምደርሰው ለመኖር ያህል ብቻ ይሆናል' ያለው እዚህ ላይ ትዝ ይለኛል፡፡ ኪነትን ሸቀጥ አደርጋታለሁ ማለቱ ነበር፡፡ የደራሲ ችግር ቀላል አይደለም›› ሲል፡-

በቀለ በነገሩ ተመስጦ ያዳምጠው ነበርና በአዎንታ ራሱን ነቅንቆ፥ ‹‹ማንኛውም ተልእኮ ቆራጥነትንና መስዋእትነትን ይጠይቃል፡፡ ጥቂቶቻችን ካልሞትን፥ ብዙዎቻችን ልንኖር አንችልም፡፡ እንዴ! ባለቤትዎም ይህን መረዳት አለባቸው፡፡ የጋራ ተልእኮ ነው፡፡ የእርስዎ የትግል ታሪክ፥ ክፉም ሆነ ደግ፥ ነገ የእሳቸውም ታሪክ መሆኑ ይቀራል ወይ?›› ከማለቱ፡-

ሲራክ ነገሩን ቀበል አደረገና፥ ‹‹እንዲያው በሞቴ፥ አሁን ያልከውን ለእስዋም ንገራት›› አለው፡፡

‹‹ደግ፡፡ ትግል በየፈርጁ አይደል፡፡ እሺ ራት ላይ›› አለው፡፡

ራት ቀረበ...

በገበታ ላይም፤ ሆነ ገበታው ከፍ ካለም በሁዋላ በቀለ ስለ ድርሰትና ደራስያን አንስቶ፥ ለጭቁኖች እርነት የቆሙ ደራስያን የህብረተሰቡን አስተሳሰብ በማነፅና ታሪክን በማራመድ፥ ብሎም

የነገውን አዲስ ሰው በመፍጠርና ብሩህ ተስፋን በማብሰር ረገድ ስለሚጫወቱት ታላቅ ሚናና ስለሚጠበቅባቸው ከፍተኛ መስዋእትነት፥ (መስዋእትነታቸውን፥ ለሌላው ብርሃን እየሆነች፡ ለራስዋ ነዳ ከምታልቅ ሻማ ጋር እያነፃፀረ) እነሱም በተራቸው ወደ ፊት ስለሚጠብቃቸው ብሩህ እድልና እነዚህ ብርቅ ተሰጥዎ ያላቸው ብርቅ ሰዎች ስለሚገባቸው እንክብካቤ፥ በዚያ ርቱእ አንደበቱና ንቁ አእምሮው እየተንተነ ከተናገረ በሁዋላ፥ ‹‹እኔም ደራሲ ለመሆን እመኝ ነበር፡፡ ደራሲ የመሆን ፍላጎትኮ በሁሉም ልብ ውስጥ ያለ ነገር ነው፡፡ ድርሰት ልዩ ተሰጥዎ ስለ ሆነች ደራሲ የሚሆኑት ጥቂቶች ናቸው›› ሲል ሁሉ፥ ፅጌ ዝም ብላ ከማዳመጥ በስተቀር የሰጠችው አስተያየት ስላልነበረ፥ ሲራክ ያደረባትን ስሜት ለማወቅ ቸኩሎ ነበር፡፡

በዚህ የተነሳ አስተሳሰብዋ ይለወጣል የሚል ግምት ባይኖረውም፥ አብዛኛውን ጊዜ በህይወት ውስጥ በሰው ላይ ከፍተኛ ለውጥ የሚያደርሱት ታላላቅ ሁኔታዎች ሳይሆኑ ሳያስቡዋት ድንገት የምትመጣ ትንሽ አጋጣሚ ናት የሚል እምነት ስላለው ምንም ዋጋ የለውም በማለት ዝም ብሎ አልተወውም፡፡ ስለ ራሱ እንደሆነ፡ ከራት በሁዋላ – ከበቀለ ቤት ሲወጣ – ስለ ራሱም ሆነ ስለ ህይወት የነበረው ግምት ከስሩ ተንዶበት እርቃኑ ከአስቀያሚ ገፅታው ጋር እየታየው ነበር ቤት የደረሰው፡፡

በመጀመሪያ ለራሱ ያቀረበው ጥያቄ ቢኖር፥ ‹‹ከምፈጥራቸው ገፀ ባህርያት አጥብቄ የምጠይቀው ምግባራዊ ድፍረት፥ ትህትናና ፍቅር – ታማኝነትና ሀቀኛነት – ቀጥተኛነትና መስዋእትነት – በእኔ ባህርይ ውስጥ የት አለ?›› የሚል ነበር፡፡ እግዜር ራሱ ይህን ጥያቄ ለራሱ ባቀረበ፥ አለ በልቡ፡፡

የሰው ልጅ ከግፍ ከጭቆናና ከምዝበራ ተላቆ ራሱን ከጭፍን ጥላቻ፥ ከምቀኝነት፥ ከርኩስ ቅናት፥ ከአጉል ትእቢትና ራስ ወዳድነት ነፃ ቢያደርግና በነፃነት፥ በእኩልነትና በፍትህ ላይ የቆመ የጋራ ህይወት መስርቶ በፍቅር ለመኖር ቢችል፥ ይህች አጭር ህይወት ምንኛ ጣፋጭ፥ የደስታና የሰላም ገነት በሆነች ነበር! እያለ ሲያስብ አጋፋሪ እንደሻው ብቅ አሉበት፡፡

– አንተ እንደምታስበው ፈሪ አይደለሁም፡፡

– ታዲያስ?

- ለእድዋ ጦርነት ባልደርስም ማይጨው ላይ ደሜን አፍስሻለሁ፣ አጥንቴን ከስክሻለሁ፡፡ በህይወትና በሞት መካከል ያለውን የመጨረሻ ፈተና ቀምሼአለሁ፡፡ አምስቱን የመከራ ዘመን በዱር በገደሉ ተሰድጄ ቁርና ሀሩር፣ ረሀብና ጥማት፣ ችግርና ቸነፈር እየተፈራረቀብኝ በየእለቱ ከሞት ጋር እየተፋጠጥኩ ታግያለሁ፡፡

- እና?

- እና፣ ይገፉ የወጣሁዋትን ባንዲራ ክብር ሳላስነካና ሳላሳትፍ ይገፉ ስመለስ ባንዳዎችና የድል አጥቢያ አርበኞች ቀድመውኝ አገኘሁ፡፡ የሞተልሽ ቀርቶ የገደለሽ በላ ሆነ፡፡ የዚህን ጉድ መጨረሻ ሳያሳየኝ አይግደለኝ አልኩ፡፡

- እሺ፡፡

- ይህ ጉድ እንደሚደርስ ድሮውኑ አውቄው ነበር፡፡ ንጉሱ አገር ጥለው እንዳይሄዱ የተሳፈሩበትን ባቡር አሳደው ለማቆም ከሞከሩት ሰዎች ውስጥ አንዱ ነበርኩ፡፡ በሰፈሩት ቁና መሰፈር አይቀርምና ሲመለሱ ተሰደድኩ፡፡ በስደት ኑሮ እድሜዬን ገፋሁ – የዚህን ግፍ መጨረሻ ሳታሳየኝ አትግደለኝ እያልኩ፡፡

- እና፣ አሁንስ?

- የዚያን የግፍ ኑሮ መጨረሻ ለማየት በቃሁ፡፡ አይኔ ጉድ አሳየኝ፡፡ ሁሉም ባላገር ሲሆን አየሁ፡፡ ትቢያ ላይ ወድቆ የኖረው ሁሉ ቀና ብሎ አገሬ ሲል ሰማሁ፡፡ ደካማ ከንድ ተሰባስቦ ጠንካራ ሃይል ሲሆን አየሁ፡፡
የነበረው እንዳልነበረ፡፡ ያልነበረው ደግሞ ሆኖ አየሁ፡፡ አሁንም ይህ ተአምር ወዴት እንደሚያመራ ሳታሳየኝ አትግደለኝ አልኩ፡፡ አልሞትም፡፡ እኖራለሁ፡፡ ይህ ህዝባዊ ተአምር ግቡን መትቶ ሳይ፣ ያኔ ነው ከመቃብር በላይ እኖራለሁ የምለውና ከሞት ጋር ወዳጅ ልቤ፡፡ የህልም ግንብ ዘለአለማዊ ሰላም የምመሰርተው፡፡ ብዙ በአየር ላይ ለመስራት ግንበኛ መሆን አያስፈልግም፡፡ የእህል ዘር ከመኖር፣ ህይወት እጦር መሆንዋ ተገንዝቤአለሁ፡፡ የእህል ዘር ካፈር ውስጥ ወድቃ ካልሞተች፣ ብዙ ፍሬ ሳትሰጥ እንዲሁ መና ሆና ትቀራለች፡፡ የሰውም ዘር እንደዚሁ ነው፡፡ የተፈጥሮ ህግ ነውና መኖር እንዳለ ሁሉ መሞትም አለ፡፡ ግን የመጨረሻ ፅዋችን ሞት አይደለም፡፡

– ሰዎች የሞትን ነገር ሲሰሙ ይደነግጣሉ፡፡ ሞት የማይቀር ቢሆንም ህይወት ታጉዋጉዋ የለ፡፡ እኔ ግን ያለ ምንም ስጋት ነው የምጠብቀው፡፡ በሰው ህልውና ውስጥ ሞት እንደ ሆድ ድርቀት ተራ ነገር ነው፡፡ ሞት ምኑ ያስፈራል? ቂ…ቂ…ቂ… ሁላችንም አንድ ህይወት ናት ያለችን፡፡ ችግሩ ሞት አይደለም፡፡ ትልቁ ጥያቄ ባለችን ህይወት ምን እናድርግ ነው? ምን እንደምናደርግበት ስንቶቻችን እናውቃለን? ቂ…ቂ…ቂ… አሳባችን ማረፍ ያለበት በህይወት ላይ ነው—በሞት ላይ አይደለም፡፡ ሞት በህይወት ድል ይሆናል፡፡ ያለፈውም ጊዜ በመጭው ዘመን ድል እየተነሳ ይሄድ የለ?

– ታዲያ ይህን እያወቁ ከመልአክ ሞት ጋር ለመፋለም ጋሻ ለምን አነሱ?

– የሰው ልጅ የመጨረሻዋ ዕዋ ሞት አይደለም ብዬ ነዋ፡፡ ሰው እንዴት ሙቶ ይቀራል፡፡

– ምን ይሆናል ታዲያ?

– በልጆቹ፣ በዘሩ፣ በትውልዱ፣ ስርቶት ባለፈው ስራ ይኖራል፡፡ ህይወት ማለት'ኮ አንዱ ትውልድ ለሌላው እቀጣጥሎ የሚያስተላልፈው የተስፋ ችቦ ነው፡፡ ከመቃብር በላይ እንድንውል የሚያደርገን ይኸው ተስፋ ነው፡፡ ሌላ ምን አለ ብለህ? ዋ ወዳጄ? ከሰው ልኸር ሌላ ምን የህይወት ዛፍ አለ? የህይወት ዛፍ ራሱ ሰው ነው…ቂ…ቂ…ቂ…

– አልገባኝም!

– ምኑ? የህይወት ዛፍ ራሱ ሰው ነው ማለት?

– አዎን፡፡

– ልብ አድርግ እንግዲህ፡፡

– እሺ፣ ልብ እላለሁ፡፡

– ልብ ካልክ ጥሩ፡፡ የህይወት ዛፍ ራሱ የሰው ልኸ ነው ማለት፣ ከአለም ውጭ የሆነ፣ ከሰው ልኸር በላይ የሆነ የህይወት ዛፍ የለም ማለቱ ነው፡፡ አለም ከርስዋ ውጭ የሆነ ፈጣሪ የላትም፡፡ አለም ራስዋን የቻለች፣ የነበረችና የምትኖር አካል ናት፡፡ የሰው ልኸርም የአለም አካል ስለሆነ የተለየ ባህርይ የለውም፡፡ ልብ በል፡፡

- ልብ ብያለሁ፡፡
- አለም ራሱን የቻለ ተፈጥሮ አላት ካልን፥ ሀልውና ምንድን ነው? ትለኝ ይሆናል፡፡ ሀልውና ተቃራኒ የሆኑ መንትያ ነገሮች ነፀብራቅ ናት፡፡ ምድር–ሰማይ፥ ብርሃን–ጨለማ፥ ህይወት–ሞት፥ ባል–ሚስት፥ ደግ–መጥፎ ሰላም–ጦርነት፥ ላይ–ታች፥ ፍጥነት–ዝግታ፥ ማደግ–ማርጀት፥ ማበብ–መክሰም፥ ግለሰብ–ህብረተሰብ፥ ፍቅር–ጥላቻ፡፡ ተቃራኒ የሌለው ሀልውና የለም፡፡ ልብ ብልሃል ወይ?
- ልብ ብያለሁ፡፡ ግን...
- ግን ምን?
- ሰው እንደ ተፈጥሮ ፈጣሪ የለውም፡፡ ራሱን የቻለ ነው፡፡ እ... ሀልውና የተቃራኒ መንትያ ነገሮች ነፀብራቅ ናት ብለናል፡፡ እኔን የጨነቀኝ የህይወት ትርጉም ነው፡፡
- ወቼ ጉድ! ወደዚያ ልመጣ አይደለም ወይ?
- እሺ፡፡ ትእግስት አጣሁ መሰለኝ!?
- የልዥ ነገር! ሀልውና ዘለአለም እየተለወጠ የሚሄድ ነገር ነው፡፡ ዘለአለም ቋሚ ሆኖ የሚቀር ነገር የለም፡፡ እንግዲህ የሰው ልዥ መከራ፥ ስቃይና ጭንቀት ከየህ ላይ ነው፡፡ ቋሚ ያልሆነውን ነገር ቋሚ አድርጎ ለማስቀረት ይመኛል፡፡ የሰው ልዥ ዘለአለም ሰውነቱን፥ አዱኛውን፥ ክብሩን፥ ፍቅሩን እንደያዘ ዘለአለም ለመኖር ይፈልጋል፡፡ ይህ ካልሆነ ታዲያ የህይወት ትርጉም ምንድን ነው እያለ ይነጫነጫል፥ ይበሳጫል፥ ይሰቃያል፡፡ ጉጉቱም ማንኛውም ነገር ለዘለአለም ሀያው ሆኖ የሚኖርበትን አለም ከዚህ አለም ውጭ ባላቡ ይፈጥራል – መንግስተ ሰማያት እንዳልሆንች ሁሉ – በሄችው አለም በሰው ልዥ ልብ ውስጥ እንዳልሆንች ሁሉ – የእውቀት ዛፍ፥ የህይወት ዛፍ የምንለው ራሱ የሰው ልዥ እንዳልሆነ ሁሉ፡፡ ልብ ብለሃል ወይ?
- ልብ ብያለሁ፡፡ የሰው ልዥ ስቃይ ምንጭ ምን እንደሆነ ነገሩኝ፡፡ የደስታውስ ምንጭ ምንድን ነው?
- ማለፊያ ጠይቀሃል፡፡ የሰው ልዥ የተፈጥሮን ህግ ሊለውጥ አይችልም፡፡ ለምሳሌ፥ ቀንና ጨለማን፥ ሞትና ህይወትን፥ ማደግና ማርጀትን፥ ማበብና መክሰምን ሊለውጥ አይችልም፡፡ የማይለውጡ የተፈጥሮ ህግጋት አሉ ማለት ነው፡፡ እነዚህን አሜን ብሎ መቀበል አንዱ የደስታ ምንጭ ማለት ነው፡፡ አሜን ብሎ

ተቀብሎ ዝም ማለት ብቻ አይደለም፡፡ የህይወት መጨረሻ ግቡ የሰው ልጅ በዚህች አለም ላይ በሚኖርበት አጭር ዘመን ውስጥ ተፈጥሮውን አሙዋልቶና ተደስቶ ለመኖር ስለሆነ፥ እያንዳንዱ ሰው ተፈጥሮውን እንዳያሙላና እንዳይደሰት የሚያደርጉትን መጥፎ ነገሮች ሁሉ ከራሱ ልብም ውስጥ ሆነ ከአካባቢው ለማስወገድ መጣር አለበት፡፡ ይህን ለማድረግ፥ አየህ ወይ ወዳጄ፥ ልበ ሙሉ መሆን ያስፈልጋል፡፡ የሰው ልጅ ክብር ዋስትና መሰዋእትነት ነው፡፡ መስዋእትነት ደግሞ ያለ ልበ ሙሉነት መቼ ይሆናል፡፡ ለራሳቸው እየነደዱ አልቀው ለሌላው ብርሃን የሚሆኑት ልበ ሙሉዎች ብቻ ናቸው፡፡ መፅሀፉ ምኮ እሺ ታገኛላችሁ፥ እንኩዋኩ ይከፈትላችሁአል ያው ሌላ ሳይሆን የራሳችንን ልብ ነው፡፡ ራስን ማወቅ የመጨረሻ ጥበብ ነው፡፡

- መልካም፡፡

- ራስን ማወቅ ሌላውንም ማወቅ ይሆናል፡፡ ካወክ ዘንድ ለራስህ የምትሻውን ለሌላውም ትመኛለህ፡፡ ለራስህና ለሰው ልጅ ሁሉ በጎ ፈቃድና ፍቅር ይኖርሃል፡፡ ከዚህ እውቀት ደረጃ ላይ ስትደርስ ለምታደርገው ነገር ሁሉ ምስጋናም ሆነ ጥቅም ከሰው ዘንድ አትሻም፡፡ ልብህ ጥቅም ላይ ካተኮረ የተፈጥሮን በጎ ምግባር ትስታለህ፡፡

- በጄ፡፡

- ወዳጄ ልቤ፥ የሰው አካልና ነፍስ አንድ ስለሆኑ፥ የሚፀድቀውና የሚኮነነው በራሱ ልብ ውስጥ ነው እንጂ በሌላ ቦታ አይደለም፡፡ የማንኛውም ነገር መለኪያና ሚዛን ራሱ ሰው ነው፡፡ ከሰው በላይ ምንም ነገር የለም፡፡ ቂ...ቂ...ቂ...

ሲራክ ያጋፋረን ሳቅ እያዳመጠ ትክዝ ብሎ ቀረ፡፡ ነፍሱ ከህይወት እንቆቅልሽ ማጥ ውስጥ ባትወጣም፥ ለጊዜው በጊዜያዊ እፎይታ ንፁህ አየር ስትተነፍስ ተሰማው፡፡ መፅሀፉን እንዴትና በምን እንደሚጀምረው ዞልጭ ብሎ ታየው፡፡ ፈገግ ከማለቱ፥ ፅጌ ከጉዋዳ ብቅ ብላ፥ ‹‹አልተኛህም እንዴ? ምን እንቅልፍ ነሳህ? አለችው፡፡

ሁኔታዋ አላማረውም፡፡ ዝም አለ፡፡

‹‹ስንተዋወቅ እንተናነቅ!›› አለች፡፡

‹‹ምን ማለትሽ ነው?›› አላት፥ ረጋ ብሎ፡፡

‹‹የሌባ አይነ ደረቅ መልሶ ልብ ያደርቅ አሉ እቴ! እንቅልፍ የነሳህን ነገር መቼ አጣኸውና! ፍቅር ነው›› ብላው፥ ከት ብላ እንደ እብድ ሳቀችና፥ ‹‹ፍቅር ያዘኝ ብለሽ አትበይ ደንበር ጉተር፥ እኛም አንድ ሰሞን እንዲህ አ'ርጎን ነበር አሉ፡፡ ጨርቅህን ጠቅለህ እንደ መጣህ ጨርቅህን ጠቅለህ ሂድላት! ለኔ ብለህ እንደሆን! ፅጌ ከእንግዲህ ደንታ የላትም፡፡ እግዜር የከፈተውን ጉሮሮ ሳይዘጋው አያድርም፡፡ አንድ ልጅዋን ማሳደግ ያቅታታል ብለህ አትስጋ፡፡ ቅጠል ለቅሜም ቢሆን አሳድገዋለሁ፡፡ ሂድላት፡፡ ደራሲ ትወዳለች፥ አሉ፡፡ መፃፍክን እያደነቀችልህ ጥሩ ኑሮ ለመኖር ትችላላችሁ፡፡ ከኔ ከማይምዋ ጋር ምን ቦጣህ!›› አለችው፡፡

ነገሩ ገባው፡፡ ሰብለ ስለ እትዬ አልታዬ ያጫወተችው ትዝ አለው፡፡ እውነት የምትወጣበት ሰአት መቃረብዋን ተገነዘበ፡፡ ሊዋሻት አልፈለገም፡፡ እንደ ምንም ብሎ ልቡን አደፋፈረና፥ ‹‹ሰብለን ነው የምትዪው?›› አላት፡፡

‹‹ስምዋን አትጥራብኝ፤ ስምዋን ቄስ ይጥራውና!›› አለች፥ ድምፅዋን ከመጠን በላይ ከፍ አድርጋ፡፡

‹‹የ'ውነቱን ማወቅ ትፈልጊያለሽ?›› አላት፥ ሊዘጋ በደረሰ ጉሮሮ፡፡

‹‹ቀባሪን አረዱት አሉ›› አለች፡፡

‹‹ሀቁን ማወቅ ትፈልጊያለሽ ወይ? ነው የምልሽ! አላት አይኖቹን አፍጥጦ፡፡

‹‹እወዳታለሁ በለኝ፡፡ ሌላ ምን ሀቅ አለ?›› አለችው፥ ኮስተር ብላ፡፡

‹‹አዎን፥ እወዳታለሁ›› አላት፡- ‹‹ለምን እንደምወዳት ልንገርሽ? ሰላም ስለምትሰጠኝ ነው፡፡ ሁለታችንም በቤታችን ያጣነውን ሰላም ስንፈልግ ነው የተገናኘነው፡፡ ሌላ አይደለም፡፡ እንዳልሺውም ያገናኘን ይኸው ፍላጎቱ ነበር፡፡ ሌላ አልነበረም፡፡ እንዳልሺውም ያገናኘን ይኸው ፍላጎቱ ነበር፡፡ ሌላ አልነበረም፡፡ እንዳልሺውም

በግድ ካልወደድሺልኝ ማለቴ አይደለም፡፡ ስራዬን ባትወጂውም፣ አክብሮት ልትነፍጊው አይገባም፡፡ ግን፣ ከሁሉም ነገር በይበልጥ የምፈልገው ሰላም ነው፡፡ እና፣ ሰላምን ለመሻት የትም እሄዳለሁ፡፡ አንቺም ሆንሽ ማንም ሊያግደኝ የሚችል ነገር የለም፡፡ ሆድዬ፣ ሀቁ ይህ መሰለኝ፡፡››

ሲራክ ሲቃ ይዞት፣ ተበጥሳ ልትወድቅ እንደ ደረሰች እንደ እምና ቅጠል ሰውነቱ እየተርገበገበ፣ ስልቱን በሳተ ድምፅ ከፉኛ ምርር ብሎ ሲናገር፣ እንደ ሌላው ጊዜ ጣልቃ ገብታ ልታቋርጠው አልሞከረችም፡፡ ዝም ብላ በጥሞና ስታዳምጠው ቆይታ ነበር፣ ሲጨርስ ጠብቃ፣ ‹‹እዚህ ቤት ውስጥ የሰላም ጠንቅ የሆነው ማን ነው? እኔ ነኝ? ለቤት ማሰብ፣ ምኑን ከምን ላርገው ብሎ መጨነቅ፣ እልፍ ሲሉ እልፍ ይገኛልና ለመሻሻል እንሞክር ማለት፡ ኑሮ ራሱ ሸክም ሆኖአልና ሌላ እዳ ውስጥ አንግባ ብሎ መምከር፣ ሰላም መንፈግ ነው? ወይ እድሌ፡፡ እመድ አፋሽ አደረገኝ›› ስትል፣ እንባዋ ከቃላትዋ እየቀደመ ጣምራ ጣምራ ሆኖ ዱብ ዱብ ይል ነበር፡፡

ግንባሩን እጁ ላይ ደፍቶ ሲያሰላስል ቆየና፣ ‹‹እኔም ነኝ የዚህ ቤት ሰላም ጠንቅ የሆንኩት፡፡ ውስጣዊ ሰላም አልነበረኝም፡፡ ከዛሬ ጀምሮ ውስጣዊ ሰላም ይኖረኛል ብዬ ተስፋ አደርጋለሁ›› ሲላት፣ ጆሮው ውስጥ ያስተጋባ የነበረው፣ እውሩ ለማኝ፣ ‹‹የሰው ብርሃን ሰው ነው›› ብለው የተናገሩት ቃል ነበር...

ምእራፍ ፲፭

የጥዋት ፀሀይ ደማቅ፣ አየሩ ቀዝቃዛና ሰማዩ የጠራ ነበር፡፡ ሆኖም፣ የሲራክ ስሜት ውብ ከሆነው ከጥዋቱ አየር ጋር ተዋህዶ በትፍስህት የሚቡዋርቅ አልነበረም፡፡

ማልዶ ከቤት የወጣበት ተልእኮ ግልፅ አልሆንለት እያለው ያውከው ነበር፡፡ ቢሆንም፣ ማድረግ አለብኝ በማለት የወጣ ስለሆነ ወደ ሁዋላ ለማለት አላስቻለውም፡፡

ሰላም የምትጠይቀው ዋጋ አላት፣ የሚሻት ሊያገኛት ከፈለገ የምትጠይቀውን ሁድ ዋጋ መክፈል አለበት፣ እያለ ነበር በሴይቼንቶ

ከተማውን አቋርጦ ዘመነ – የሰብለ ባል – ከሚሰራበት መስሪያ ቤት የደረሰው፡፡

የዘመነን ቢሮ ለማግኘት ችግር አልገጠመውም፡፡ ገና ስሙን ከመጥራቱ ነበር አንድ ረጅም ሸበቶ ተላላኪ እያጋፈረ ወስዶ ቢሮውን ያሳየው፡፡ ሲራክ ትንፋሹን ዋጥ አድርጎ በሩን በዝግታ ከፍቶ ገባ፡፡ ቢሮው ግዙፍ ነበር፡፡ በጥዋት የተነፋው 'ፍሊት' አፍንጫ ይወጋል፡፡ ከበሩ ጠረጴዛው ድረስ ያለው መንገድ ሩቅ መስሎ ታየው፡፡ እግር ስምጥ፥ ስምጥ በሚያደርገው አረንጓዋዴ ምንጣፍ ላይ እየተረማመደ ወደ ግዙፍ ጠረጴዛው ሲጠጋ፥ ተልእኮው፥ ይባስ ብሎ፥ ትርጉመ ቢስ ባዳ እየሆነበት ይሄድ ነበር፡፡

ዘመነ ከሚያነበው ወፍራም ፋይል ላይ ቀና ብሎ በተለመደው የቢሮክራቶች አነጋገር፥ «ምን ነበር?» አለው፡፡

ይቅርታ፡ ተሳስቼ ነው ብሎ በመጣበት እግሩ ተመልሶ ቶሎ ለመውጣት ልቡ እየፈለገ፥ «ሲራክ እባላለሁ» አለው፡፡

ስሙ ጆሮው ውስጥ ከፉኛ የደወለ ቢሆንም፥ እንደ ገና ለማረጋገጥ ያህል «ማን?» አለው፡፡

«ሲራክ፡፡»

ዘመነ ግራ እየገባው በዚያው በተለመደው የቢሮክራቶች ፈሊጥ፥ «ምን ኖሮአል?» አለው፡፡

ተመልሶ ለመውጣት ጊዜው ያለፈበት፥ ተልእኮውም ደብዛው የጠፋበት ቢሆንበትም፥ «ላነጋግርህ ነበር የመጣሁት፡፡ በቀደድከው የመፅሀፊ ረቂቅ ታስታውሰኝ ይሆናል፡፡ ፈቃድህ ከሆነ ብዙ ጊዜ አልወስድብህም፡፡ የመጣሁበት ጉዳይ አጭር ነው» ብሎት ግራና ቀኝ ተመለከተና፥ «አረፍ ለማለት ይፈቀድልኛል?» አለው፡፡

ትክሻው ሰፊ ነው፡፡ እጁ የአንበሳ መዳፍ ይመስላል፡፡ አንገቱ ብቻ አንድ ጅብ ሳያሳድር ይቀራል! እንደ መፅሀፊ አንጀት ጉበቴን በሚጥቆ በመስኮት አውጥቶ የወረወረኝ እንደሆንስ? አለ በልቡ፡፡ ተነስቶ የመጣበት እንደሆን ብድግ ብሎ ለመሮጥ ያሰበ ይመስል፥ ከወንበሩ ጫፍ ላይ ነበር የተቀመጠው፡፡

ዘመነ ሲጃራ አውጥቶ አቀጣጠለ፡፡ እጁ ይንቀጠቀጥ ነበር፡፡ ራሱን ለመቆጣጠር ትልቅ ጥረት በማድረግ ላይ እንዳለ ሁኔታው ያስታውቃል፡፡ ሲጃራውን ወደ ውስጥ ምጎ አቦነነና፡ ‹‹እሺ ጉዳዩ ምንድን ነው? ወይስ ለተቀደደው መፅሀፍህ ካሳ ልትጠይቀኝ ነው የመጣኸው?›› አለው፡፡

‹‹ምንም አይነት ካሳ የለውም፡፡››

‹‹እንዴት ማለት?››

‹‹ኪነታዊ ስራ በዋጋ ሊተመን አይችልም ለማለት ነው›› ብሎት፣ በግድ መጥቶ ፊቱ ላይ የተለጠፈውን ጭፍግግ ያለ ፈገግታ፣ ተሰርቆ በጎን ተመለከተና፡ ‹‹ለማንኛውም ነገር ላነጋግርህ የመጣሁ ስለ መፅሀፉ ሳይሆን፣ እመጣጤ እኔና አንተን በሚመለከት የግል ጉዳይ ነው›› አለው፡፡

በኔና ባንተ መካከል ምን የግል ጉዳይ አለ?›› አለው፣ አጢሶ ያልጨረሰውን ሲጃራ ከትልቅ 'ክሪስታል' መኮስተሪያ ውስጥ እያወደመ፡፡

‹‹ሰብለ›› አለው፡፡

‹‹አጉል ደፋር ነህ ልበል፡ ወይም ሞኝ!›› ብሎት ብድግ ሲል፣ ጉልያድ ራሱ በነፍስ ተመልሶ የመጣ መስሎት ነበር የታየው፡፡ የዳዊት ወንጭፍ ከየት መጥቶ! ልቡ ነበር የተወናጨፈው፡፡

‹‹ሁለቱንም ሳልሆን አልቀርም›› አለ፣ ጆርባውን ቀዝቃዛ ላብ እያሰመጠው፡፡

‹‹ምን ልትፈልግ ነው የመጣኸው?››

‹‹ምንም፡፡ ግን...››

‹‹ወይስ ሚስትህን ዳርልኝ ልትለኝ ነው?››

‹‹ብታዳምጠኝኮ...››

‹‹ወይስ ሰይጣናዊ ስራ ልታሰራኝ ነው?››

‹‹አይደለም፡፡ አንድ ጊዜ ብታዳምጠኝ፡፡››

‹‹ልነግልህ እንደምፈልግ ታውቃለህ?›› አለ፣ ጥርሱን እያንቃጨጨ፡፡

‹‹እሱ የራስህ ጉዳይ ነው!›› ብሎ፣ ሲራክ ከተቀመጠበት ተነሳ፡፡

‹‹በሚስቴ ጉዳይ ምን ያገባሀል?›› አለው፣ ጠረጴዛውን ተደግፎ ወደ ፊት እየተንጠራራ፡፡

‹‹ያገባኛል! የሰብለ ብቻ ሳይሆን፣ የማንንም ደስታ የሚመለከት ነገር ሁሉ ያገባኛል!›› አለው፣ ሲራክም ጠረጴዛውን ተደግፎ ወደ ዘመን እየተንጠራራ፡፡

ጠረጴዛው ላይ ተፋጠጡ፡፡

‹‹ምን!›› አለው ዘመን፣ ትላልቅ አይኖቹን ወደ ውጭ ጎልጉሎ፡፡

‹‹ትሰማኝ እንደሆን የሰብለ ደስታ ያገባኛል ነው የምልህ!››

‹‹እብድ ነህ ልበል?››

‹‹እብድም፣ ሞኝም፣ አጉል ደፋርም — የፈለከውን በለኝ! እና፣ አሁን ታዳምጠኛለህ? ወይስ ልሂድልህ?››

ጠረጴዛው ላይ እንደ ተፋጠጡ ቆሙ፡፡ ዘመን የአንበሳ መዳፍ የሚመስለውን እጁን ቡጢ ጨብጦ ጠረጴዛውን አንዴ መታና፣ እንደ ፈረስ አናፋ፡፡ በዚሁ ቁጭት አልወጣለት ስላለው ተንጠራርቶ የጨበጠውን ቡጢ ሲራክ አገጭ ላይ አሳረፈበት፡፡ ሲራክ ተዝለፍልፎ በጀርባው ተዘርሮ ቀረ፡፡ ዞጭ በማለት አረንጉዋዴው ምንጣፍ ላይ በጀርባው ተዘርሮ ቀረ፡፡ ሲራክ እዚያው ዘመን በንዴት እንደ ጦፈ ጠረጴዛውን ዞሮ መጥቶ ሲራክ እዚያው እግሩን አነሳ፡፡ ግን በጀርባው እንደ ተንጋለለ ሆዱን ሊረግጠው እግሩን አነሳ፡፡ ግን በመንበርከክ ይዞ ቀና አላደረገውም፡፡ እግሩን አሳርፎ፣ ከሲራክ ጎን በመንበርከክ ይዞ ቀና አደረገው፡፡ ትንሽ ቆይቶ ሲራክ ነፍስ ዘራ፡፡ የተሰነጠቀው ከንፈሩ ይደማ ነበር፡፡

ሲራክ አይኑን ሲከፍት አይቶ፣ ‹‹ደህና ነህ?›› አለው፣ በተዘጋ ጉሮሮ፡፡

ሲራክ ራሱን ነቅንቆ ሲያበቃ፣ ‹‹ደህና ነኝ፡፡ አቤት የታየኝ የቀይ ኮከብ መአት›› አለው፡፡

ሲራክ ከአገጩ ላይ ደሙን በእጁ ጠረገና ተመለከተ፡፡ መሀረቡን አውጥቶ ቁስሉን ያዘበትና ራሱን እየነቀነቀ ተነሳ፡፡ ዘመነ የሲራክን አይን ለማየት እያፈረ፣ ‹‹አዝናለሁ፡፡ ይቅርታ አድርግልኝ›› አለው፡፡

ቁስሉን በመሀረቡ እንደ ያዘ፣ ‹‹ምንም አይደል፡፡ ጥፋተኛው እኔ ነኝ፡፡ መጀመሪያውኑ እዚህ መምጣት አልነበረብኝም፡፡ ብቻ፣ ለማንኛውም ነገር ዱላ መፍትሄ አይደለም›› ብሎ ሲሄድ ሲል፣ ትከሻውን ይዞ፣ ‹‹አትሂድ፡፡ እባክህ እንነጋገር›› አለው፡፡

‹‹እኔም የመጣሁት ለዚሁ ነበር፡፡ ካልተደማመጥን ምን ያደርጋል?›› ሲለው፦

‹‹ዝግጁ ነኝ፡፡ አዝናለሁ›› ብሎት፣ ሁለቱም ወደ መቀመጫቸው ተመለሱ፡፡

‹‹እሺ. አሁን ምን እንዳደርግ ነው የምትፈልገው?›› አለው፡፡

ሲራክ ደሙን እየጠረገ፣ ‹‹እኔ ካንተና ከሰብለ ደስታ ሌላ የምፈልገው ነገር የለኝም፡፡ ሰብለ ውብ ልብ ያላት ውብ ሴት ናት፡፡ ሰው ነችና፣ የልብዋ ንፅህናና ውበት እንዲታወቅላት ትፈልጋለች... በተለይም አንተ ይህንን ልትረዳላት ይገባል፡፡ አለበለዚያ አንድ ቀን እንደምታጣት እመነኝ፡፡ ሀብት፣ ጆኒ ምናምን የምትፈልግ ሴት አይደለችም፡፡ ከትዳር ጉዋደኛዋ የምትፈልገው ፍቅርና መግባባት ብቻ ነው፡፡ ይህን ለማድረግ ምን የሚያዳግትህ ነገር አለ? በተለይም፣ ሴቶች እቃ አይደሉም፡፡ ሰዎች ናቸው፡፡ ስሜት አላቸው፡፡ ነፃነትና እኩልነት የሚባለው ነገር ዝም ብሎ ምኞታዊ አይደለም ወንዶች ስንባል ይህን ማወቅ ይገባናል፡፡ ክብርዋን ከማንጠብቅላት ሴት አክብሮት መጠበቅ ከእንግዲህ የሚቻል አይመስለኝም›› አለው፣ ረጋ ብሎ፡፡

እጁ እየተንቀጠቀጠ ሌላ ሲጃራ አውጥቶ አቀጣጠለና ባቦነነው ጢስ ውስጥ እያየው፣ ‹‹ይህን ያህል ትቀራረባላችሁ ማለት ነው?›› ብሎ ጠየቀው፡፡

በሲጃራው ጢስ ውስጥ የደም ስሩ ሲገታተር ይታየው ነበር፡፡

‹‹ሀቁን ለማወቅ ከፈለክ አዎን›› አለው፡፡

ዘመነ ሲጃራውን እንደ ያዘ አይኖቹን ጨፍኖ አቀረቀረ፡፡ ሁለቱንም ከባድ ዝምታ ዋጣቸው፡፡ ዘመነ አሳብ ውስጥ የሚጉላላውን ነገር ለማወቅ ባለመቻሉ ተጨነቀ፡፡ በመካከላቸው የተፈጠረው የዝምታ አፍታ አመት መስሎ ታየው፡፡ ዘመነ ካቀረቀረበት ቀና ብሎ እንደ ቆሰለ ሰው እያቃሰተ፥ ‹‹ይህን ሁሉ የምትነግረኝ ለምንድን ነው?›› አለው፡፡

በዘመነ ሁኔታ በልቡ እያዘነ፣ ‹‹የሁለታችሁንም ደስታ ለማየት በመመኘት ነው፡፡ በሌላ አይደለም፡፡ አስገድዶ እዚህ ድረስ ያመጣኝም ይኸው ምኞት ነው፡፡ በጉዳዩ አስብበት›› ብሎ፥ ሰአቱን እየና ተነሳ፡፡

ዘመነም ተነሳና የመጣበትን እንባ ለመሸሸግ እየሞከረ፥ ‹‹አንተ ለመሆን ምን አይነት ሰው ነህ?›› አለው፡፡

‹‹እብድ፥ ሞኝ፣ እጉል ደፋር – ሌላ ምን ልጨምርበት?›› አለ ሲራክ ፈገግ ብሎ፡፡

‹‹ብርግጥ ጊዜው ተለውጦአል›› አለ፥ ከሲራክ ባሻገር፥ በመስኮት ወደ ውጭ እያየ፡፡

‹‹ምግባራዊ ድፍረትን የታደሉ የለውጥ አካል ይሆናሉ›› ብሎት፣ ሰላምታ ሰጠውና ወደ በሩ አመራ፡፡

በሩን ሊከፍት ሲል አንድ ነገር ትዝ ብሎት ቆመ፡፡ መለስ ብሎ፥ ‹‹ለመሆን እንዴት አድርገህ ልትገለኝ ነበር ያሰብከው?›› አለው፡፡

ዘመነ በግድ ከንፈሮቹን አላቆ ፈገግ በማለት፡ ‹‹ሌላ ጊዜ እነግርሃለሁ›› ሲለው፥ ሲራክ ቀበል አድርጎ፥ ‹‹ሞኝህን ፈልግ፣ ሁለተኛ አጠገብህ ድርሽ አልልም›› ብሎት በሩን ከፍቶ ወጣ...

ምእራፍ ፲፮

ሲራክ ያበጠ ከንፈሩንና ያደረበትን ራስ ምታት ይዞ ከዘመነ ቢሮ እንደ ወጣ፥ ካንድ ሴይቼንቶ ወደ ሌላ እያለ፥ በቀጥታ የሄደው ወደ ቢሮው ሳይሆን ወደ ቤቱ ነበር፡፡ ከደረሰበት ድብደባ ይልቅ ባገኘው ምግባራዊ ድል እየተደሰተ፥ ልቡ ቀለል ብሎት፥ ባሳቡ፥ ከሀቅ የበለጠ የሚዋጣ ነገር የለም እያለ ነበር ቤቱ የገባው፡፡

ሚስቱ፥ ከንፈሩ ቆስሎና አብጦ ስታየው በጣም ደንግጣ፥ «ውይ በሞትኩት! ምን ነካህ? ከሰው ጋር ተጣላህ?» ስትለው፥ ነገሩን የባሰውን ውስብስብ ላለማድረግ በማሰብ፡ ዋሽቶ፡ «የሴይቼንቶ በር ገጭቶኝ ነው፡፡ ደህና ነኝ» ብሎአት ልብሱን አውልቆ ሊተኛ ሲል፥ ጨው ያለበት ሙቅ ውሀ ውስጥ የተነከረ ጨርቅ፥ ይዛ መጥታ፥ «ይህን ያዝበት፡፡ ይህንም አስፕሮ ዋጥ» ብላ ሰጠችው፡፡

ያለችውን ካደረገ በሁዋላ ጥቅልል ብሎ ተኛ፡፡ ጭልጥ ያለ እንቅልፍ ወሰደው፡፡ የምሳ ሰአት አለፈ፡፡ የስራ ሰአት ደረሰ፡፡ እሱም አለፈ፡፡ ፀሀይ ማሽቆልቆል ጀመረች፡፡ ሲራክ አንዴም አልተንቀሳቀሰም፡፡ ፅጌ ሰጋችና ሄዳ ቀሰቀሰችው፡፡

እዛጋና፥ «ስንት ሰአት ነው?» አላት፡፡

«አስራ አንድ ሊሆን ነው» አለችው፡፡

ደንግጦ፥ «አይደረገም!» አለ፡፡

በዘጠኝ ሰአት ሰብለን ለማነጋገር አቅዶ ነበር፡፡

«እንዳልቀሰቅስህ አሳዘንከኝ» አለችው፡፡

«እፍ... እንደ ዛሬ ጥሩ እንቅልፍ ወስዶኝ አያውቅም» አለ፡፡ ከንፈሩን ሲነካካ እየችውና፥ «እብጠቱ በጣም ጎሎአል፡፡ ቁስሉም ይህን ያህል አያስታውቅም» አለችው፡፡

«ግሩም ነርስ ነሽ» አላት፡፡

ድካሙ ጨርሶ አልወጣለትም፡፡ ተመልሶ ሊተኛ ሲል፥ አንድ ሥሥ ሙሉ ጥሬ ክትፎ በአይብ ከሁለት ጠርሙስ ቀዝቃዛ ቢራ ጋር አቀረበችለት፡፡ እይት እያየ እምቢ ብሎ ሊተወው አልቻለም፡፡ ሆዱ

ቱሃን መግደያ እስኪያክል ድረስ ነበር የበላው! በዚያ ላይ ቢራውን አዶሽ አድርጎበት እያገሳ ተመልሶ ተኛ፡፡ ጠዋት ሲነቃ፥ ጎኑን ያገላበጠበት ጊዜ ትዝ አላለውም፡፡ ህልም አልባ የሆነ እጭር የሰላም ሌሊት ነበር ያሳለፈው...

ከእንቅልፉ የነቃው ከሰብለ አሳብ ጋር ስለ ነበረ በጥሩ እረፍትና ሰላም የታደሰ ስሜቱን ፊቱ ላይ እያንፀባረቀ ቢሮዋን ከፍቶ ሲገባ እንዳየችው ከተቀመጠችበት ዘላ ተነሳታ፥ «ትናንት ምን ጉድጉዋድ ዋጠህ አንተ! ስልኩን ስቀጠቅጠው ነው የዋልኩት፡፡ ለሊትም ሲራክን የበላው ጅብ ምን ነው አይፈልህ፥ ስል ነበር» አለች፡፡

ወንበር ስቦ ተቀመጠ፡፡ ያ የሚያውቀው የሽቶ መአዛ መጥቶ እውድ አደረገው፡፡ ግንባርዋ ሰፋ፥ ፊትዋ ረዘም ብሎ ታየው፡፡ ግንባርዋ ላይ ከንበል ደፋ የሚለው ጠጉርዋ ለለውጥ ያህል ወደ ላይ ተበጥሯል፡፡ ነጭና ሰማያዊ መስመር ያለው ባለ እጅጌ ሸሚዝ ከሰማያዊ ጉርድ ቀሚስ ጋር ለብሳለች፡፡

ምንም ጊዜ ሳያጠፋ ባለፈው ቀን ለምን እንደ ጠፋና ባልዋን ለማነጋገር ምን እንዳነሳሳው ረጋ ብሎ አንድ ባንድ ካጫወታት በሁዋላ፥ «አሁን ዘመነ እንዴት ነው?» አላት፡፡

ስታየው ፊትዋ ላይ የነበረው ደማቅ ፈገግታ ጳምኖአል፡፡ ባሳብ ጭልጥ ብላ ሄዳ ስለ ነበረ፥ ቅርቡ ሁና ሩቅ ያለች መስላ ታየችው፡፡

የግድዋን፥ «ደህና ነው፡፡ ትናንት ወደ አምስት ሰአት ላይ መጥቶ፥ 'ነይ እንሂድ' ሲለኝ፥ ምን መጣ ብዬ ደንግጬ ነበር፡፡ ይዞኝ ወደ ደብረ ዘይት መንገድ ሄደ፡፡ የት ይዞኝ ሊሄድ ነው? እያልኩ ሳስብ ጆሴፍ ቤተክርስቲያን ጋ ሲደርስ ታጥፎ ወደ መቃብር ቤት ገባ፡፡ መኪናውን አቆመና ወርዶ ሄዶ አንድ የግራር ዛፍ ጥላ ስር ቆመ፡፡ 'እዎን' ተከትዬው ሄድኩና 'የሞተ ሰው አለ እንዴ?' ብዬ ስጠይቀው ባለቤ እመቤት አለኝ፡፡ ደንግጬ 'ማን?'› ስለው 'እኔ፡፡ ከዛሬ ጀምሮ ባለቤ እመቤት የመጣሁት' ብሎኝ የምታውቂው ዘመነ ሞቶአል፡፡ እርሙን ላወጣ ነው የመጣሁት' ብሎኝ ሳውቄው ለየለት እንዴ ብዬ ፍርሃት ሲጀምረኝ፥ ጥዋት ባንተና በእሱ መሀል ቢሮው ውስጥ የሆነውን አጫወተኝ፡፡ እኔም ምንም ሳልደብቀው ሀቁን ነገርኩት፡፡ 'በርግጥም ጊዜው ተለውጦአል፡፡ እኔ ብቻ ነኝ የዱሮው ዘመነ መሰለኝ ወደ ሁዋላ የቀረሁት፡፡ ጥፋተኛው እኔ ነኝ፡፡

ሞቶ ተቀብሮአል፡፡ ግን ወደ ፊት የተሻለ ህይወት ይጠብቀናል' በማለት እያለቀሰ ይቅርታ ጠየቀኝ፡፡ ከልቡ እንደሆነ ተስፋ አደርጋለሁ›› አለች በሻከረ ድምፅ፡፡

‹‹የማይለወጥ ነገር የለም›› አላት፡፡

ዝም አለች፡፡ እሱም ዝም አለ፡፡ ዝምታ ዋጣቸው፡፡ ሁለቱም ቀና ሲሉ አይን ለአይን ተጋጩ፡፡ አይኖችዋ እንባ አቅርረው ነበር፡፡

‹‹በቃ የመጨረሻችን ነው?›› አለች እንባ እየተናነቃት፡፡

ስሜቱን እየታገለ፣ ‹‹የመጨረሻችን አይደለም፡፡ አዲስ ህይወት መጀመራችን ነው፡፡ ይህን ስልሽ፣ ባለው ሁኔታ አብረን ያሳለፍነው ጊዜ ይፀፀተኛል ማለቴ አይደለም፡፡ አብረን ያሳለፍናትን እያንዳንድዋን ደቂቃ ሳስታውሳት እኖራለሁ›› አላት፡፡

እንባዋን እየጠረገች፣ ‹‹የኔና ያንተ ነገር አንድ ቀን እንደሚያበቃ በፊትም ይታወቀኝ ነበር፡፡ ነገር ግን በዚህ ሁኔታ ይሆናል ብዬ አልገመትኩም፡፡ ጥሩ ነው፡፡ አይኔን ከፍተህልኛል፡፡ ፍቅርን ፍቅር የሚያሰኘው አብረው ያሳለፉት ረጂም ጊዜ አይደለም፡፡ ፍቅር የምንላት፣ ያንዲት ሰአት ጉዳይ ብትሆንም፣ ጣእምዋ ለዘለአለም የማትረሳ ከሆነ፣ እስዋን ነው›› አለችው፡፡

‹‹C'est la vie›› ብሎ ሲነሳ፡-

‹‹በቃ ልትሄድ ነው?›› ብላ አቀረቀረች፡፡

‹‹ደህና ሁኚ ማለቴ አይደለም›› አላት፡፡

‹‹ታዲያስ?››

‹‹አንድ ምእራፍ ፅፌ ስጨርስ እመጣለሁ›› ሲላት፡-

እንባዋን ዋጥ አድርጋ፣ ‹‹ታስነብበኛለህ?›› አለችው፡፡

‹‹ሁልጊዜ፡፡››

‹‹ታድዬ›› ብላ ጥሎአት መሄዱን በመጥላት፣ ‹‹ምናስቸኩለህ? አሜውተኝ እንጂ›› አለችው፡፡

‹‹ስለ ምን?››

«ስምሳሌ፥ ስለ ወደፊት እቅድህ» አለች፥ በነገሩ ሳታስብበት፡፡ እንባዋ እንደ ገና ግጥም አለ፡፡ እሱም ሆዱን ባር ባር አለው፡፡

«እህ... ደራሲ በህይወት ውስጥ ምን እቅድ ይኖረዋል ብለሽ ነው» ብሎ፥ ትንሽ አቅማማና፥ እንደ መተከዝ ካለ በሁዋላ፥ «ስለ ህይወት እቅድ የለኝም – ከመኖር ሌላ፡፡ የህይወት ግቡ፥ ራሱ መኖር ነው –ይህችን ውድ የሆነች ትንሽ ቁራሽ ህይወት እንደ አብርሃም ቤት የለኝ፥ እንደ ሙሴ መቃብሬ ሳይታወቅ፡፡ መኖር፥ መፃፍ–ህይወት በተስፋ ወደ ፊት እየኖርኩና ወደ ሁዋላም እያስተዋልኩ፡፡ ስለ ኑሮ ቀርቶ ስለምፅፈው ልቦለድም ቢሆን እቅድ አላወጣም፡፡ ልቦለድም የህይወት ነፀብራቅ አይደል? ሲመጣልኝ ነው የምፅፈው፡፡ ቻዎ» ብሎአት እንደ ሎጥ ሚስት የጨው አምድ ሆኖ እዚያው ቆሞ እንዳይቀር ወደ ሁዋላ ሳይገላመጥ እየተቻኮለ ወጥቶ ሲሄድ እንባ ባቀረሩ አይኖችዋ ትከተለው ነበር፡፡

ምእራፍ ፲፯

ያን ምሽት ደራሲው፥ መፅሀፉ እየጠራው በጊዜ ነበር ቤት የገባው፡፡

ባረጀው ጠረጴዛ ምትክ ግሩም የሆነ አዲስ ጠረጴዛ ተዘርግቶአል፡፡ ረጂም መደገፊያ ያለው በአረንጉዋዴ ቆዳ የተለበጠ አንድ ምቾት ያለው ወንበር ቁጭ ብሎ ከሚፅፍበት ቦታ ላይ ቆሞ ይታያል፡፡ አዲስ የጠረጴዛ መብራት! ጉድ ነው አለ፡፡

የቤቱ ወለልና ግድግዳ ታጥቦና ተወልውሎ አሸብርቆአል፡፡ ቤቱ የተወለወለበት ሰም ሽታ እውድ ያደርጋል፡፡ ልጁ በጊዜ ተኝቶአል፡፡ ጉድ ነው አለ እንደ ገና በልቡ ፅጌ ተፍ ተፍ ትላለች፡፡

«ይህ ሁሉ እቃ ከየት መጣ እባክሽ?» አለ፡፡

«ተገዝቶ» አለች፡፡

«በምን ገንዘብ?»

‹‹ለከፈን ከተቀመጠ ገንዘብ›› አለች፡፡

‹‹ሞት ቀረ አሉሽ?›› አላት እየሳቀ፡፡

‹‹በበሽታ ላይ ጦርነት ታውጆ የለ! ለማኝም የቁዋጠራትን አይጨርስም፡፡ ሰው ሆኖ ለነገ የማያስብ የለም›› አለች፡፡

ራት በጊዜ ቀረበ፡፡ ውባንቺ በአዲስ ቀይ ሹራብና ጥለቱ ባማረ ያገር ልብስ አጊጣ ነበር፡፡

‹‹ሽክታው ምንድን ነው?›› አላት፡፡

እየተሽኮረመመች፥ ‹‹እትዬ ናቸው የገዙልኝ፥ ፈተናዬን ስላለፍኩ›› ብላ፥ ጉልበቱን ልትስም ጎንበስ ስትል፥ ይዞ ጉንጮዋን ሳመና፥ ‹‹በሁሁ ይለቅ›› አላት፥ በፅጌ መለወጥ በልቡ ጉድ ነው'ኮ እያለ፡፡

‹‹ግሩም ዶሮ ወጥ ነው›› አላት፥ ሚስቱን፡፡

‹‹ማን ያረዳት ይመስልሃል?›› አለችው፡፡

‹‹እኔ ነኝ እንዳትዪኝ!››

‹‹አሳምሬ!›› አለች፡- ‹‹ሶስት ወንዶች ከመንገድ ብጠራ ሶስቱም አንገታቸው ላይ ክር የሚባል ነገር የላቸውም፡፡ ስለዚህ ምናባቱ አልኩና እኔው ቅንጥስ አረኩዋት፡፡፡››

‹‹ለዚህ ነዋ የጣፈጠኝ›› አላት፥ እየሳቀ፡፡

‹‹ግን እውነቱን ልንገርህና ፈርቼ ነበር›› አለች፡፡

‹‹አይዞሽ፡፡ ሴት ዶሮ ስላረደች የሚወርድ መአት የለም›› አለ፡፡ ‹‹ያጉል እምልኮ ምክንያት መሰረት የሌለው ፍርሃት ነው፡፡ ሰው ራሱን እያወቀና ተፈጥሮን በቁጥጥሩ ስር እያደረገ ሲሄድ የእግዜርን ቦታ ይወስዳል፡፡፡››

‹‹እዚህስ ላይ በስማም በል›› አለችና አማተበች፡፡

‹‹የሰው ልጅ አካላዊ ደካማነትና ከዚሁ ደካማነት የሚመነጨው ፍርሃት ነው እግዜርን የፈጠረው፡፡ ሌላ እይምሰልሽ›› አላት፡፡

እንደ ገና አማትባ ዝም አለች፡፡

‹‹እንዲያው በሞቴ ዕግዬ ማማተቡን ተዪና ስታስቢ አንዱን ጤነኛ፥ ሌላውን በሽተኛ፥ አንዱን ባለፀጋ፥ ሌላውን ሙልጭ ያለ ድሀ የሚያደርግ፥ ከፍጡራት መካከል እየመረጠ፥ ገሚሱን ለመንግስተ ሰማይ የሚያበቃ፥ የተቀረውን ለገሃነም የሚዳርግ ቀልደኛ አምላክ አለ ብለሽ ታምኛለሽ?›› አላት፡፡

ለሶስተኛ ጊዜ አማተበችና ተነሳች፡፡

ከራት በሁዋላ፥ ምቾት ካለው አዲሱ ወንበር ላይ ተሰይሞ፥ የጠረጴዛውን መብራት አብርቶ፥ ወረቀቶቹን አዲሱ ጠረጴዛ ላይ በመዘርጋት ብእሩን ሲያወጣ የቆየ ጦረኛ ወደ ጦር ሜዳ ሲመለስ የሚሰማው ስሜት አይነት ነበር የተሰማው፡፡

ርቀውት የከረሙት ስራ፥ በተለይም፥ ፅሁፍ፥ ሲመለሱበት ያስቸግራል የሚል ስጋት ነበረው፡፡ እንደ ፈራው አልሆነም፡፡ ብእሩ አልነከሰም፡፡ ቀለሙ እንደ ጅረት ነበር የሚፈሰው፥ አሳቡ ተያይዞ በመዋብ እየሄደ – እየነጎደ – እንደ ጡዋፍ እየነደደ – እየበራ – ጭጋግ ለውጋጋን – ውጋጋን ለብርሃን ቦታውን እየለቀቀ – አጋፋሪ እንደሻው ቂ... ቂ... ቂ... ብለው እየሳቁ – የሰውን ልጅ ሰንደቅ አላማ ከፍ አድርገው ይዘው ከመልአኩ ሞት ጋር ሲፋለሙ፡-

‹‹ሻይ ትፈልጋለህ?››

ዕጌ ነበረች፡፡

‹‹እሺ›› ብሎ፥ ስንት ሰአት እንደሆነ ጠየቃት፡፡

‹‹ስድስት አልፎአል›› አለችው፡፡

አንዱም ቀና ሳይል ለአራት ሰአት ያህል የሰራ ቢሆንም፥ ምንም ድካም አልተሰማውም፡፡ ትኩስ ሻይ ሰጥታው አጠገቡ ቆሞ ስትል ረስቶት የከረመው ውበትዋ ይበልጥ ውብ ሆኖ ታየው፡፡ ፍቅርና ሰላም ባለበት ስፍራ ሁሉ ውበት ሞልቶአል ለካ፡፡ ህይወት ምንኛ ውብ እና ጣፋጭ ናት ሲል፥ የደስታዋና የስቃይዋ ቃና እቱ ውስጥ የቀለጠ ይመስል አጣጥሞ ምራቁን ዋጠ፡፡

‹‹ተሳካልህ?›› አለችው፡፡

‹‹ምኑ?›› አላት፡፡

‹‹ፅሁፉ?››

‹‹አዎን እየተሳካ ነው›› ብሎ እጅዋን ያዘ፡፡

‹‹ቶሎ የሚያልቅ ይመስልሃል?›› አለች፣ እስዋም እጁን እየያዘች፡፡

‹‹ህይወት አጭር ኪነት ግን ረጂም ናት ይላሉ›› ብሎ፥ ስለመፅሀፉ ያደረባትን ስሜት እያደነቀና ደስ እያለው፥ ‹‹እስካሁን የፃፍኩትን ሳንብብልሽ?›› አላት፡፡

‹‹ካልደከመህ›› አለችው፡፡

‹‹የሚወዱት ስራ አያደክምም›› ብሎአት፥ ሻሂውን ቀስ ብሎ ካጣጣመ በሁዋላ፥ ‹‹ግን የማነብልሽ አንድ ነገር እሺ ያልሺኝ እንደሆን ነው›› አላት፡፡

‹‹ምን?›› አለችው፥ ያን ራስዋ ላይ የማይረጋውን ሻሽ እያስተካከለች፡፡

‹‹ዕሬ የጨረስኩትን ትገለብጪልኝ እንደሆን?›› አላት፡፡

‹‹በእጅ?››

‹‹አዎን፡፡ ሁለት ሶስት ኮፒ ያስፈልገኛል…››

‹‹ከዚህ ሁሉ ለምን ያማርኛ ታይፕ አታስተምረኝም?››

‹‹ከልብሽ ነው?››

‹‹የምር›› አለችው፡፡

ትንሽዋ ጣቱን ከእስዋ ትንሽ ጣት ጋር ቆልፎ፥ ከተያያዙ በሁዋላ ለቀቃትና፥ ‹‹ከዛሬ ጀምሮ ሽርክ ነን›› አላትና፥ ትንሽዋን ጣቱን ሳመ፡፡

‹‹ነገ አስጀምርሻለሁ›› ብሎ ሻሂውን ጨለጠና፥ ትኩር ብሎ ይመለከታት ጀመር፡፡

‹‹አንተ ፅፈህ ስትጨርስ እኔ ታይፕ ሳደርግልህ ይታየኛል›› አለች፡፡

‹‹እኔም ይታየኛል›› አላትና እጅዋን በሃይል ያዘ…

ሃጂ ሙስጠፋ ቤት ምርቃቱ ይኾጎደጎዳል፡፡ ከራማው ገብቶአል፡፡ ጎረቤት የሚኖሩት አሮጊት ደረቅ ሳል ይስላሉ፡፡ ችሎ ማደር ፀጥ ብሎአል፡፡ ሰው ነው ከልቡ አለ – በቀለን አስታውሶ፡፡

‹‹ሰው በላው ጎንደሬ›› ጭጭ ብሎአል፡፡ ብዙ አዲስ ጨርቅ አግኝቶ ይሆን? አለ በልቡ፡፡

ይህች የምድር ጎስቋዋሎች ደሴት – ይህች የመከራና የተስፋ መንደር – ይህች ገሃነም – ይህች ገነት – ተረት ሰፈር – ሲራክ ፈገግ ብሎ የፃፈውን ለሚስቱ ያነብላት ጀመር…

"ደራሲው" -የበዓሉ ግርማ አራተኛ ልብወለድ መጽሐፍ፡፡ ሕይወት፣ ድርሰትና ደራሲ ሲወሳሰቡ በከያኒ ስሜት ውስጥ ጭንቀትና ሐሴት ሽንፈትና ድል ይፈራረቃሉ....

ሲራክ - የመጽሐፉ መሪ ገጸ- ባህርይ-ብዕሩ ነጥፎ ውበት ስትከዳው፣ ባዶው ነጭ ወረቀት ባዶ ሆኖ መልሶ ሲያፈጥበት ይጨነቃል፣ ሰላም ያጣል፣ ከራሱ— ከሰው— ከፈጠራቸው ገፀ— ባህርያትና ከድርሰት ጋር፡፡

ታዲያ ሲራክ ሰላም እንዳጣ ይቀር ይሆን? ወይስ ከእውነታ ጥልቀት ውስጥ ውበት ፈንጥቃ ስትወጣ ሲያይ፣ ከራሱ ዓለም ከሙያው ጋር ይታረቃል?

ኪነት ነው — ድርሰት፡፡

ዋጋው 71.00 ብር

በማንኩስ ማተሚያ ቤት ታተመ
0113691933